

2012

**Informacje
o charakterze
jakościowym
i ilościowym
dotyczące
adekwatności
kapitałowej
Grupy ING Banku
Śląskiego S.A.
za 2012 rok**

I. ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA

WPROWADZENIE.....	4
1. FUNDUSZE WŁASNE	5
1.1 KAPITAŁY WŁASNE.....	5
1.2 KAPITAŁ KRÓTKOTERMINOWY.....	6
1.3 KALKULACJA FUNDUSZY WŁASNYCH.....	6
2. WYMOGI KAPITAŁOWE	8
2.1 KALKULACJA WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH	8
2.2 RYZYKO KREDYTOWE - METODA WEWNĘTRZNYCH RATINGÓW (AIRB).....	11
2.2.1 STRUKTURA WEWNĘTRZNYCH SYSTEMÓW RATINGOWYCH ORAZ POWIĄZANIA MIĘDZY WEWNĘTRZNYMI I ZEWNĘTRZNYMI OCENAMI RATINGOWYMI	11
2.2.2 PROCES ZARZĄDZANIA I UZNAWANIA METOD OGRANICZANIA RYZYKA KREDYTOWEGO	17
2.2.3 MECHANIZMY KONTROLI SYSTEMÓW RATINGOWYCH	19
2.2.4 ZAKRES STOSOWANIA OSZACOWAŃ WEWNĘTRZNYCH DO CELÓW INNYCH NIŻ OBLICZENIE KWOT EKSPozyCJI WAŻONYCH RYZYKIEM PRZY UŻYCIU METODY WEWNĘTRZNYCH RATINGÓW IRB.....	21
2.2.5 PROCES NADAWANIA WEWNĘTRZNYCH OCEN RATINGOWYCH	22
2.2.6 SZCZEGÓŁOWE INFORMACJE DOTYCZĄCE POSZCZEGÓLNYCH KLAS EKSPozyCJI W PODZIALE NA KLASY JAKOŚCI DŁUŻNIKA	24
2.2.7 CZYNNIKI MAJĄCE WPŁYW NA PONIESIONE STRATY W POPRZEDNIM OKRESIE	26
2.2.8 PORÓWNANIE WYNIKÓW PROGNOZOWANYCH W RZECZYWISTYCH W DŁUŻSZYM OKRESIE CZASU.....	27
2.3 INFORMACJE DOTYCZĄCE TECHNIK OGRANICZANIA RYZYKA KREDYTOWEGO	27
2.3.1 REGULACJE WEWNĘTRZNE DOTYCZĄCE SALDOWANIA EKSPozyCJI BILANSOWYCH I POZABILANSOWYCH	27
2.3.2 REGULACJE WEWNĘTRZNE DOTYCZĄCE WYCENY ZABEZPIECZEŃ KREDYTOWYCH I ZARZĄDZANIA ZABEZPIECZENIAMI	27
2.3.3 GŁÓWNE RODZAJE ZABEZPIECZEŃ KREDYTOWYCH	29
2.3.4 KONCENTRACJA RYZYKA RYNKOWEGO LUB KREDYTOWEGO W ZAKRESIE STOSOWANYCH INSTRUMENTÓW OGRANICZANIA RYZYKA.....	30
3. WSPÓŁCZYNNIK WYPŁACALNOŚCI	31
4. KAPITAŁ WEWNĘTRZNY.....	31

II. POLITYKA ZMIENNYCH SKŁADNIKÓW WYNAGRODZEŃ

WPROWADZENIE.....	34
--------------------------	-----------

1. INFORMACJA JAKOŚCIOWA	35
1.1 INFORMACJE DOTYCZĄCE PROCESU USTALANIA POLITYKI ZMIENNYCH SKŁADNIKÓW WYNAGRODZEŃ, W TYM INFORMACJE DOTYCZĄCE SKŁADU I ZAKRESU ZADAŃ KOMITETU WYNAGRODZEŃ I NOMINACJI, KONSULTANTA ZEWNĘTRZNEGO ORAZ OSÓB BIORĄCYCH UDZIAŁ W PROCESIE DECYZYJNYM PRZY OPRACOWANIU TYCH ZASAD ZE WSKAZANIEM ICH ROLI	35
1.2 NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE DOTYCZĄCE KSZTAŁTOWANIA WYNAGRODZEŃ, W TYM W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ ZALEŻNYCH OD WYNIKÓW	35
1.3 NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE DOTYCZĄCE KRYTERIÓW POMIARU WYNIKÓW I KORYGOWANIA TYCH WYNIKÓW O RYZYKO ORAZ GŁÓWNYCH PARAMETRÓW I ZASAD USTALANIA WYNAGRODZEŃ OSÓB ZAJMUJĄCYCH STANOWISKA KIEROWNICZE W BANKU	36
2. INFORMACJA ILOŚCIOWA	37
ZAŁĄCZNIK	40

I. ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA

WPROWADZENIE

ING Bank Śląski S.A., zwany dalej Bankiem, zobowiązany jest na mocy Art. 111 a. ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 z późn. zm.), zwanej dalej „Ustawa Prawo bankowe”, ogłaszać w sposób ogólnie dostępny informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej z wyłączeniem informacji nieistotnych oraz informacji, których ujawnienie może mieć niekorzystny wpływ na pozycję Banku na rynku w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów, informacji objętych tajemnicą prawnie chronioną oraz informacji niedostępnych.

Na mocy Uchwały 4/I/2013 Rady Nadzorczej Banku z dnia 18 stycznia 2013 ujawnia się informacje dotyczące adekwatności kapitałowej Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje w niniejszym dokumencie zostały ujawnione na podstawie danych z rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za rok 2012.

Pozostałe informacje pochodzące z raportu rocznego Grupy ING (podmiotu dominującego w holdingu) zostały ujawnione w załączniku do niniejszego dokumentu.

1. FUNDUSZE WŁASNE

1.1 KAPITAŁY WŁASNE

Na kapitały własne składają się: kapitał zakładowy, kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej, kapitał z aktualizacji wyceny oraz zyski zatrzymane. Wszystkie kwoty kapitałów i funduszy wykazywane są w wartości nominalnej.

Kapitał zakładowy wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru handlowego.

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji, pomniejszonej o poniesione bezpośrednie koszty z nią związane.

Kapitał z aktualizacji wyceny tworzony jest w wyniku:

- wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży,
- wyceny instrumentów finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne,
- wyceny aktywów trwałych wycenianych według wartości godziwej,
- wyceny motywacyjnych programów pracowniczych.

Na kapitał z aktualizacji wyceny odnosi się odpisy z tytułu podatku odroczonego związane z powyższymi wycenami. Kapitał z aktualizacji wyceny nie podlega dystrybucji.

Zyski zatrzymane stanowią zyski wypracowane przez Bank w poprzednim okresie po potrąceniu wypłaconych dywidend. Zyski zatrzymane obejmują:

- pozostały kapitał zapasowy,
- kapitał rezerwowy,
- fundusz ogólnego ryzyka,
- niepodzielony wynik z lat ubiegłych,
- wynik finansowy netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej.

Pozostały kapitał zapasowy tworzy się z odpisów z zysku po opodatkowaniu z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych. Decyzję o wykorzystaniu kapitału zapasowego podejmuje Walne Zgromadzenie.

Kapitał rezerwowy tworzony jest niezależnie od kapitału zapasowego z odpisów z zysku po opodatkowaniu, w wysokości uchwalonej przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. Kapitał rezerwowy przeznaczony jest na pokrycie szczególnych strat i wydatków. Decyzję o wykorzystaniu kapitału rezerwowego podejmuje Walne Zgromadzenie.

Fundusz Ogólnego Ryzyka tworzony jest na podstawie ustawy Prawo Bankowe z zysku po opodatkowaniu i jest przeznaczony na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej. Decyzje o użyciu funduszu podejmuje Zarząd.

1.2 KAPITAŁ KRÓTKOTERMINOWY

Na dzień 31 grudnia 2012 kalkulacja kapitału krótkoterminowego prowadzona była zgodnie z Zarządzeniem Fin/31/2008 Prezesa Zarządu Banku z dnia 17 stycznia 2008 r., które odzwierciedla obowiązujące regulacje w tym obszarze. W związku z faktem, iż działalność handlowa Banku jest znacząca kapitał krótkoterminowy jest wykorzystywany do ustalania normy adekwatności kapitałowej.

Kapitał krótkoterminowy stanowi sumę:

- zysku rynkowego zawierającego dzienny wynik rynkowy na operacjach zaliczonych do portfela handlowego oraz dzienny wynik rynkowy z tytułu zmian kursów walutowych i cen towarów na operacjach zaliczonych do portfela bankowego, obliczony narastająco do dnia sprawozdawczego, pomniejszony o znane obciążenia,
- straty (wartość ujemna) na wszystkich operacjach zaliczonych do portfela bankowego, obliczonej narastająco do dnia sprawozdawczego, z wyłączeniem strat z tytułu zmian kursów walutowych i cen towarów.

Dodatnia wartość kapitału krótkoterminowego uwzględniana jest przy ustalaniu normy adekwatności kapitałowej jednak do wysokości nie wyższej niż suma wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego, ryzyka rozliczenia, dostawy oraz ryzyka koncentracji.

Składniki kapitału krótkoterminowego w mln zł

	31.12.2012	31.12.2011
Zysk rynkowy na portfelu handlowym *	137,4	124,7
Straty na portfelu bankowym z wyłączeniem strat z tytułu zmian kursów walutowych i cen towarów, w zakresie w jakim nie została ujęta w funduszach własnych lub pokryta w inny sposób (wartość ujemna)	0,0	0,0
Suma wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego	44,4	32,7
Kapitał krótkoterminowy (wartość nie wyższa niż suma wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego, ryzyka rozliczenia, dostawy oraz ryzyka koncentracji)	44,4	32,7

* Zysk rynkowy bieżącego roku w części niezaudytowanej.

1.3 KALKULACJA FUNDUSZY WŁASNYCH

Informacje na temat funduszy własnych według Basel II zaprezentowane zostały zgodnie z art. 127 ustawy Prawo bankowe i Uchwałą 325/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie innych pomniejszych funduszy podstawowych, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy podstawowych banku, innych pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy uzupełniających banku, pomniejszych funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy uzupełniających banku oraz zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach w obliczaniu funduszy własnych.

*Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej
Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za rok 2012*

Fundusze własne i kapitał krótkoterminowy zgodne z Basel II w mln zł.

	31.12.2012	31.12.2011
I. Fundusze własne podstawowe	6 338,3	5 455,2
1. Fundusze zasadnicze banku	1 183,1	1 161,7
- Kapitał zakładowy	130,1	130,1
- Premia emisyjna	956,3	956,3
- Pozostałe składniki kapitału zapasowego	96,7	75,3
2. Kapitały/fundusze rezerwowe	4 556,6	3 745,3
- Kapitał rezerwowy	4 004,4	3 139,8
- Niepodzielony zysk z lat ubiegłych i wynik w trakcie zatwierdzania	112,8	172,8
- Udziały niekontrolujące	2,3	2,3
- Zysk netto bieżącego okresu w części zaudytowanej	439,1	446,4
- Fundusze własne podstawowe z aktualizacji wyceny	-2,0	-16,0
- Aktualizacja wyceny instrumentów kapitałowych zaliczanych do portfela dostępnego do sprzedaży	2,3	7,1
- Korekta aktualizacji wyceny instrumentów kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępnego do sprzedaży	-3,5	-8,4
- Aktualizacja wyceny instrumentów dłużnych zaliczonych do portfela dostępnego do sprzedaży	729,5	34,5
- Korekta aktualizacji wyceny instrumentów dłużnych zaliczonych do portfela dostępnego do sprzedaży przeniesiona do funduszy własnych uzupełniających	-730,3	-49,2
3. Fundusz ogólnego ryzyka	960,2	910,2
4. Pozycje pomniejszające fundusze podstawowe	-361,6	-362,0
- Wartości niematerialne	-361,6	-362,0
II. Fundusze własne uzupełniające	585,4	33,3
- Korekta aktualizacji wyceny funduszy własnych podstawowych przeniesiona do funduszy własnych uzupełniających	585,4	33,3
III. Zmniejszenia podstawowych i uzupełniających funduszy własnych	-170,8	-194,7
- Zmniejszenia podstawowych funduszy własnych	-85,4	-161,4
- Zaangażowania kapitałowe banku w instytucje finansowe	-20,0	-20,0
- Kwota oczekiwanych strat (50%) - tylko dla metody AIRB	-65,4	-141,4
- Zmniejszenia uzupełniających funduszy własnych	-85,4	-33,3
- Zaangażowania kapitałowe banku w instytucje finansowe	-20,0	-20,0
- Kwota oczekiwanych strat (50%) - tylko dla metody AIRB	-65,4	-13,3
Kapitał krótkoterminowy	44,4	32,7
Fundusze własne przyjęte do kalkulacji współczynnika wypłacalności według metody zaawansowanej (AIRB)	6 797,3	5 326,5
Fundusze własne przyjęte do kalkulacji współczynnika wypłacalności według metody standardowej (SA)	6 928,1	5 481,2

Na poczet funduszy rezerwowych zaliczany jest zysk w trakcie zatwierdzania oraz zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego pomniejszone o przewidywane obciążenia i dywidendę w kwocie nie wyższej niż kwota zysku zweryfikowana przez biegłego rewidenta.

Fundusze uzupełniające zawierają korektę aktualizacji wyceny funduszy własnych podstawowych przeniesionych do funduszy uzupełniających w zakresie niezrealizowanych zysków na instrumentach dłużnych i kapitałowych dostępnych do sprzedaży.

Zgodnie z zapisami Uchwały 325/2011 KNF (par. 5) Grupa dokonuje zmniejszeń funduszy podstawowych i uzupełniających o wartość zaangażowań kapitałowych w instytucje finansowe (w przypadku Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego jest to kwota zaangażowania w podmiot stowarzyszony ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A.). Zmniejszenie dokonywane jest w 50% z funduszy własnych podstawowych oraz w 50% z funduszy własnych uzupełniających. Jeżeli 50% kwoty pomniejszenia funduszy własnych ma wartość wyższą, niż wartość funduszy uzupełniających, o pozostałą nadwyżkę pomniejsza się fundusze własne podstawowe.

Kalkulacja kapitału krótkoterminowego przeprowadzona jest zgodnie z zapisami par. 5 Uchwały 76/2010 KNF.

2. WYMOGI KAPITAŁOWE

2.1 KALKULACJA WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH

Grupa uzyskała zgodę Komisji Nadzoru Finansowego oraz Narodowego Banku Holandii na stosowanie metody zaawansowanej wewnętrznych ratingów (AIRB) dla klas ekspozycji: przedsiębiorstwa oraz instytucje - banki. Zgodnie z zapisami Uchwały 76/2010 KNF wydzielono również klasę ekspozycje kapitałowe.

Zgodnie z treścią pisma z dn. 18.05.2012 r. Komisji Nadzoru Finansowego (KNF) dotyczącym zapisów decyzji z dnia 06.10.2011 r. w sprawie udzielenia warunkowej zgody na stosowanie przez Bank zaawansowanej metody wewnętrznych ratingów (AIRB), „(...) współczynnik wypłacalności powinien być obliczony z wykorzystaniem następujących wartości:

- 1) w sytuacji, gdy wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego obliczony przy wykorzystaniu metody AIRB jest mniejszy niż wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego obliczony z wykorzystaniem metody standardowej:
 - a) w zakresie funduszy własnych – z uwzględnieniem kwoty obliczonej według metody AIRB,
 - b) w zakresie całkowitego wymogu kapitałowego – z uwzględnieniem kwoty uzupełnienia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego do wielkości wymogu obliczonego według metody standardowej (SA),
- 2) w sytuacji, gdy wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego obliczony przy wykorzystaniu metody AIRB jest wyższy od wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego obliczonego na podstawie metody standardowej:
 - a) w zakresie funduszy własnych – z uwzględnieniem kwoty obliczonej według metody AIRB,
 - b) w zakresie całkowitego wymogu kapitałowego – z uwzględnieniem wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego obliczonego według metody AIRB”.

Pełne zastosowanie metody AIRB do wyliczania wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe dla celów nadzorczych będzie możliwe po spełnieniu przez Bank warunków określonych we wspomnianej wyżej decyzji KNF.

Obejmowanie metodą AIRB ekspozycji detalicznych będzie następowało sukcesywnie, nie później jednak, niż do dnia 31.12.2015 r.

Podmioty zależne, które wchodzą w skład Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A., przeprowadzają kalkulację wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego z wykorzystaniem metody standardowej (SA), z wyjątkiem spółki ING Lease Polska Sp. z o.o., która wykorzystuje metodę zaawansowaną (AIRB).

Na potrzeby kalkulacji wymogu dla ryzyka rynkowego oraz wymogu z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań zastosowanie znalazły standardowe metody zgodne z Basel II.

Wymóg kapitałowy dla ryzyka operacyjnego oszacowany został z zastosowaniem metody wskaźnika podstawowego (BIA).

Wymogi kapitałowe z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka w mln zł.

	31.12.2012	31.12.2011
Wymogi kapitałowe dla ryzyka kredytowego, kredytowego kontrahenta, rozmycia i dostawy instrumentów do rozliczenia w późniejszym terminie	3 285,8	3 176,6
- w tym: uzupełnienie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego do wielkości wymogu obliczonego wg metody standardowej	444,1	329,0
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia - dostawy	13,0	7,9
Wymogi kapitałowe razem z tytułu ryzyka rynkowego, w tym:	31,4	24,8
- Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego	0,0	0,0
- Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen towarów	0,0	0,0
- Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych	0,0	0,0
- Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych	0,0	0,0
- Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych	31,4	24,8
Wymogi kapitałowe razem z tytułu ryzyka operacyjnego	405,9	364,6
Wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań	0,0	0,0
Całkowity wymóg kapitałowy obliczony z zastosowaniem metody zaawansowanej (AIRB) do kalkulacji wymogu na ryzyko kredytowe	3 292,0	3 244,9
Całkowity wymóg kapitałowy obliczony z zastosowaniem metody standardowej (SA) do kalkulacji wymogu na ryzyko kredytowe	3 736,1	3 573,9

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego stanowi około 88% łącznego wymogu kapitałowego Grupy i ma najsilniejszy wpływ na kalkulację adekwatności kapitałowej.

Poniżej zaprezentowano podział ekspozycji na klasy odrębnie w zakresie ekspozycji kalkulowanych według metody AIRB (tabela 1) oraz kalkulowanych według metody SA (tabela 2) przy czym zastosowano w obu przypadkach klasy ekspozycji stosowane w metodzie AIRB.

*Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej
Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za rok 2012*

Tabela 1

(w mln zł)

Ekspozycje kalkulowane z wykorzystaniem metody AIRB			
Klasa ekspozycji wg metody AIRB	Pierwotna ekspozycja przed współczynnikami konwersji	Wartość ekspozycji	Wymogi kapitałowe
Rządy i banki centralne	0,0	0,0	0,0
Instytucje - banki	7 228,0	4 187,0	81,8
Przedsiębiorcy	37 030,0	28 782,0	1 417,3
Detaliczne	279,0	279,0	3,1
Kapitałowe *	195,0	195,0	57,6
Inne aktywa nie będące zobowiązaniami kredytowymi	0,0	0,0	0,0
Razem	44 732,0	33 443,0	1 559,8

* Kalkulacja wg metody uproszczonej

Tabela 2

(w mln zł)

Ekspozycje kalkulowane z wykorzystaniem metody SA			
Klasa ekspozycji wg metody AIRB	Pierwotna ekspozycja przed współczynnikami konwersji	Wartość ekspozycji	Wymogi kapitałowe
Rządy i banki centralne	69 124,0	22 073,0	15,7
Instytucje - banki	4 378,0	3 975,0	63,6
Przedsiębiorcy	1 552,0	1 462,0	117,0
Detaliczne	18 769,0	17 243,0	1 018,5
Kapitałowe	0,0	0,0	0,0
Inne aktywa nie będące zobowiązaniami kredytowymi	839,4	839,4	67,2
Razem	93 823,0	44 753,0	1 281,9

Dla celów porównawczych Bank wylicza wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe wykorzystując metodę standardową. W tabeli poniżej zaprezentowano ekspozycje wyliczone według metody standardowej w podziale na klasy ekspozycji stosowane w tej metodzie.

(w mln zł)

Ekspozycje kalkulowane z wykorzystaniem metody SA	
Klasa ekspozycji wg metody SA	Wymogi kapitałowe
Samorządy terytorialne i władze lokalne	63,60
Organy administracji i podmioty nie prowadzące działalności gospodarczej	15,70
Instytucje - banki	100,20
Przedsiębiorstwa	1 868,30
Detaliczne	283,60
Zabezpieczenie na nieruchomościach	722,80
Przeterminowane	55,70
Pozostałe	83,90
Razem *	3 193,80

* Aby uzyskać kwotę całkowitego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego należy do kwoty wymogu zaprezentowanej w powyższej tabeli dodać kwotę 92,0 mln zł, stanowiącą wartość wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego kalkulowanego wg metody AIRB dla spółki ING Lease Polska Sp. z o.o.

2.2 RYZYKO KREDYTOWE - METODA WEWNĘTRZNYCH RATINGÓW (AIRB)

2.2.1 STRUKTURA WEWNĘTRZNYCH SYSTEMÓW RATINGOWYCH ORAZ POWIĄZANIA MIĘDZY WEWNĘTRZNYMI I ZEWNĘTRZNYMI OCENAMI RATINGOWYMI

Każdy podmiot, wobec którego Bank posiada ekspozycję kredytową musi posiadać rating i jest on stosowany jednolicie w całym Banku. Integralną częścią procesu związanego z oceną ryzyka kredytowego banku związanego z ekspozycjami kredytowymi wobec klientów korporacyjnych jest wyznaczenie klasy ryzyka klienta.

W odniesieniu do ekspozycji wobec przedsiębiorców stosowana jest 22 stopniowa skala ratingowa, używana w całej Grupie ING, której klasy stanowią prezentację ryzyka związanego z dłużnikiem. W Banku najczęściej wykorzystuje się 15 klas ryzyka (8 – 22). W niektórych przypadkach wystąpić mogą również lepsze klasy ryzyka - zwykle w portfelu Klientów Strategicznych.

Przypisanie do każdej z klas ryzyka klienta oparte jest na:

- modelu finansowym, wykorzystującym dane ze sprawozdań finansowych dłużnika,
- ocenie czynników jakościowych,
- standingu finansowym spółki-matki.

Klasy ryzyka można podzielić na 3 podstawowe grupy:

- 1) Grupa klas inwestycyjnych (1-10) obejmuje Kredytobiorców posiadających solidny poziom dochodów oraz marż, silną strukturę bilansu oraz długoterminowe, stabilne perspektywy. W górnych poziomach tego przedziału klasyfikowani są Kredytobiorcy zajmujący pozycje liderów rynkowych, stąd ich wrażliwość na niekorzystne zmiany rynkowe jest stosunkowo niska. Kredytobiorcy z tej kategorii mają swobodny – tzn. według swojego uznania – dostęp do finansowania na rynkach w dowolnym momencie.
- 2) Grupa klas spekulacyjnych (11-17) jest grupą klas o stosunkowo dużej rozpiętości poziomów ryzyka, przy czym można je podzielić na:
 - a) Kredytobiorców o najlepszych klasach w ramach tej grupy, którzy, aktualnie wywiązują się ze swoich zobowiązań finansowych, jednak w dłuższym okresie pokrycie obsługi długu (kapitału oraz odsetek) może okazać się niepewne. Margines bezpieczeństwa jest więc ograniczony. W sytuacji niesprzyjającego otoczenia gospodarczego lub niekorzystnych warunków ekonomicznych, istnieje realne niebezpieczeństwo wzrostu ryzyka kredytowego.
 - b) Kredytobiorców posiadających klasy o większym ryzyku (najgorsze klasy z tej grupy), których w dłuższej perspektywie, mogą charakteryzować: niepewne perspektywy w zakresie dochodów, gorsza jakość aktywów oraz ryzyko niedopasowania poziomu kapitałów co może się przełożyć na możliwość wystąpienia strat.
- 3) Klasy trudnych kredytów (Problem loan grade) (18-22). Grupa klas ryzyka obejmuje Kredytobiorców, u których wystąpiły jednoznaczne oznaki istniejących problemów z obsługą

zadłużenia lub wystąpiła już sytuacja określana jako zdarzenie niewywiązania się ze zobowiązania, tzw. default.

Opis klas inwestycyjnych (1-10)

Klasy 1-2

Podmioty znajdujące się w tym przedziale odznaczają się najniższym stopniem ryzyka. W dłuższej perspektywie posiadają solidny i stabilny poziom dochodów, znaczącą płynność oraz wyjątkowo silną strukturę bilansu. Prawdopodobieństwo wystąpienia sytuacji określanej jako tzw. „default” wśród tych Kredytobiorców jest niezwykle niskie.

Podmioty klasyfikowane do tej grupy zazwyczaj:

- prowadzą działalność na dużych rynkach z atrakcyjnymi marżami, z silnym potencjałem wzrostu oraz z wysokimi barierami wejścia;
- doświadczają słabej lub żadnej presji cenowej, poprzez brak bezpośredniej konkurencji lub jej nieliczność;
- posiadają silną pozycję w stosunku do dostawców oraz mocną i znaną(e) markę (marki);
- nie posiadają przewidywalnych zagrożeń.

Klasy 3-4

Podmioty o wysokiej jakości, z nieznacznie większym długoterminowym potencjałem wystąpienia ryzyka niż podmioty zaliczane do klas ryzyka 1 lub 2. Nie mniej jednak, w dłuższym okresie ocenia się, że są to bardzo silne podmioty, posiadające stabilne dochody, dobrą płynność finansową oraz mocną strukturę bilansu.

Klasy 5-7

Klasy te obejmują silne podmioty o cyklicznej działalności lub podmioty znajdujące się w dobrej kondycji, których dochody charakteryzują się pewną zmiennością. Analiza tych podmiotów może wykazać, że w przyszłości są podatne na osłabienie swojej sytuacji finansowej.

Podmioty klasyfikowane do tej grupy:

- często funkcjonują na bardzo konkurencyjnych rynkach o niskim stopniu konsumenckiej lojalności;
- posiadają dobry profil kredytowy, charakteryzujący się relatywnie niskim poziomem ryzyka, a tym samym dysponują pełnymi zdolnościami do wywiązywania się z zobowiązań finansowych;
- muszą przeznaczać istotne zasoby firmy na utrzymanie swojego udziału w rynku;
- mają ograniczoną zdolność do dyktowania warunków cenowych i/lub współpracy z dostawcami.
- nie posiadają opóźnień w spłacie kapitału i odsetek.

Klasy 8-10

Podmioty znajdujące się w tym przedziale są podatne na zmiany warunków gospodarczych, które mogą wpływać na ich zdolność kredytową, przy czym obecnie ich sytuacja jest nadal akceptowalna.

Podmioty klasyfikowane do tej grupy zazwyczaj charakteryzują się:

- posiadaniem możliwości zróżnicowania produktów lub usług w stosunku do konkurencji w warunkach presji wywieranej przez rynek;
- małym lub żadnym wpływem na cenę nabywanych surowców;
- kadrą zarządzającą, która może realizować bardziej ryzykowne strategie lub może być oceniana jako mniej stabilna niż kadra firm o lepszym ratingu;
- brakiem opóźnień w spłacie kapitału i odsetek.

Opis klas spekulacyjnych (11-17)

Klasy 11-13

Podmioty znajdujące się w tym przedziale charakteryzują się stosunkowo dobrą sytuacją finansową, jednakże zdolność obsługi zadłużenia w dłuższym okresie nie jest zapewniona. Historyczne przepływy pieniężne (cash flow) tych firm cechują się nieregularnością. Firmy te mogły ponosić straty w poprzednich latach. Chociaż, obecnie są mniej lub bardziej rentowne, wykazują pewien margines bezpieczeństwa i zaliczają się do nadal akceptowalnych Kredytobiorców. Mogą jednak wykazywać już oznaki potencjalnych problemów z utrzymaniem bieżącego poziomu przychodów i rentowności.

Ponadto podmioty w tym przedziale:

- mogą mieć problemy z utrzymaniem swojej pozycji na rynku w obliczu narastającej konkurencji;
- mają mały lub żaden wpływ na ceny nabywanych surowców;
- mogą mieć nie najlepszy poziom kadry zarządzającej;
- nie mają opóźnień w spłacie kapitału i odsetek lub opóźnienie to jest krótsze niż 31 dni.

Klasy 14-17

Firmy znajdujące się w tym przedziale wchodzą w zagrożoną strefę swojej sytuacji finansowej. Świadczą o tym: znaczne ograniczenie poziomu rentowności, znaczne pogorszenie struktury bilansu, nieregularnymi przepływami pieniężnymi (cash flow) z przewagą odpływu środków oraz słaba zdolność obsługi zadłużenia.

Podmioty te często:

- działają w sektorze znajdującym się w fazie spadkowej;
- muszą stawiać czoła wzrastającej presji konkurencji (w tym rosnącej);
- mają bardzo ograniczone lub nie mają żadnych możliwości wpływu na ceny surowców i na relacje z dostawcami;
- mogą mieć słabą kadrę zarządzającą, którą cechuje np. brak doświadczenia, brak stabilności, brak zaangażowania;
- nie mają opóźnień w spłacie kapitału i odsetek lub opóźnienie to jest krótsze niż 31 dni.

Dla kredytobiorców w przedziale 16-17 dodatkowo występują następujące okoliczności:

- pomimo bieżącej obsługi wszelkich zobowiązań przez kredytobiorcę istnieją poważne przesłanki osłabienia kondycji finansowej kredytobiorcy lub jego zdolności kredytowej;
- w obecnej sytuacji nie przewiduje się wystąpienia sytuacji określonej jako tzw. „default”, ale konieczny jest ich wzmożony monitoring;

- wymagane są wzmożone działania zmierzające do poprawy pozycji Banku jako wierzyciela lub do ograniczenia, bądź całkowitego wycofania udziału Banku w finansowaniu transakcji lub kredytobiorcy.

Klasa 15 / (potencjalna) restrukturyzacja

Poza przedstawionym powyżej generalnymi przesłankami, które determinują zaklasyfikowanie podmiotu do przedziału 14-17, dla klasy 15 występują dodatkowo niżej wymienione przesłanki:

- znaczące oznaki pogorszenia sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy/pogorszenia zdolności kredytowej oraz
 - występują istotne oznaki pogorszenia profilu ryzyka, skutkującego zagrożeniem dla terminowej spłaty wszystkich zobowiązań kredytobiorcy w przyszłości,
- ale zachowane zostały wszystkie z poniższych warunków:

- kredytobiorca nie wnioskował o zmianę (wydłużenie) terminu spłaty kapitału zaangażowania; oraz
- kredytobiorca nie potrzebuje w krótkoterminowej perspektywie (do 1 roku) dodatkowego finansowania związanego z pogorszeniem jego płynności finansowej, oraz
- kredytobiorca posiada wystarczającą zdolność do obsługi zadłużenia, oraz
- ocena perspektyw głównych rynków, na których działa kredytobiorca, jest pozytywna.

Ponadto, dla Klientów z klasą ryzyka 15, dla których zostały zdefiniowane dodatkowe warunki umowne (covenants), mogą wystąpić poniższe przypadki ich naruszenia:

- Bank spodziewa się, że Kredytobiorca złamie jeden lub więcej warunków, oraz
- Bank może jednorazowo zaakceptować naruszenie warunku (waiver) na okres do jednego roku.

Klasa 16 / (potencjalna) restrukturyzacja

Oprócz generalnych przesłanek dotyczących klasyfikowania podmiotu do przedziału 14-17 występują niżej wymienione przesłanki:

- znaczące oznaki pogorszenia sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy/pogorszenia
- zdolności kredytowej,
- istotne oznaki pogorszenia profilu ryzyka, skutkującego wzrostem zagrożenia dla terminowej spłaty wszystkich zobowiązań kredytobiorcy w przyszłości,

oraz brak jest pewności czy Klient posiada wystarczającą zdolność do obsługi zadłużenia, jednakże zachowane zostały wszystkie z poniższych warunków:

- kredytobiorca nie wnioskował o zmianę (wydłużenie) terminu spłaty kapitału zaangażowania, oraz
- kredytobiorca nie potrzebuje w krótkoterminowej perspektywie (do 1 roku) dodatkowego finansowania związanego z pogorszeniem jego płynności finansowej, oraz
- ocena perspektyw głównych rynków, na których działa kredytobiorca, jest neutralna lub pozytywna,

Ponadto, dla Klientów z klasą ryzyka 16, dla których zostały zdefiniowane dodatkowe warunki umowne (covenants), mogą wystąpić poniższe przypadki ich naruszenia:

- kredytobiorca nie dotrzymał jednego lub więcej warunków lub
- kredytobiorca poinformował Bank, że nie będzie w stanie dotrzymać jednego lub więcej

spośród tych warunków.

Klasa 17 / (potencjalna) restrukturyzacja

Oprócz generalnych przesłanek dotyczących klasyfikowania podmiotu do przedziału 14-17 występują niżej wymienione przesłanki:

- znaczące oznaki pogorszenia sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy/pogorszenia zdolności kredytowej;
- istotne oznaki pogorszenia profilu ryzyka, skutkującego wzrostem zagrożenia dla terminowej spłaty wszystkich zobowiązań kredytobiorcy w przyszłości.

Dodatkowo wystąpił jeden lub więcej z następujących symptomów:

- kredytobiorca zawnioskował o zmianę (wydłużenie) terminu spłaty kapitału zaangażowania lub istnieje duże prawdopodobieństwo, że w najbliższym czasie wystąpi z takim wnioskiem, przy czym zmiana (wydłużenie) terminu spłaty kapitału zaangażowania nie skutkuje (nie będzie skutkować) dla Banku poniesieniem straty, gdyż warunki prolongaty w pełni rekompensują opóźnienie w spłacie kapitału,
- kredytobiorca nie ma, lub prawdopodobnie nie będzie miał, wystarczającej zdolności do obsługi zadłużenia w długoterminowej perspektywie, jednakże nie potrzebuje w krótkoterminowej perspektywie (do 1 roku) dodatkowego finansowania związanego z pogorszeniem jego płynności finansowej,
- ocena perspektyw głównych rynków, na których działa kredytobiorca, jest neutralna lub negatywna.

Ponadto, dla Klientów z klasą ryzyka 17, dla których zostały zdefiniowane dodatkowe warunki umowne (covenants), może wystąpić przypadek, że kredytobiorca nie dotrzymał jednego lub więcej warunków.

Opis klas trudnych kredytów (18-22)

Klasa 18 - Pod obserwacją / Restrukturyzacja

Kredytobiorca nadal prowadzi działalność i realizuje swoje zobowiązania wobec Banku (tj. nie występują opóźnienia w spłacie kapitału lub odsetek, lub występujące opóźnienia są krótsze niż 31 dni), przy czym zaistniała już co najmniej jedna z niżej wymienionych przesłanek:

- kredytobiorca zawnioskował o zmianę (wydłużenie) terminu spłaty kapitału zaangażowania, przy czym zmiana (wydłużenie) terminu spłaty kapitału zaangażowania nie skutkuje dla Banku poniesieniem straty, gdyż warunki prolongaty w pełni rekompensują opóźnienie w spłacie kapitału,
- kredytobiorca potrzebuje, w krótkoterminowej perspektywie (do 1 roku), dodatkowego finansowania, związanego z pogorszeniem jego płynności finansowej, przy czym Bank ocenia, że w krótkim okresie nie wystąpią problemy z pozyskaniem takiego finansowania (poza Bankiem),
- Klient nie posiada wystarczającej zdolności do obsługi zadłużenia,
- ocena perspektyw głównych rynków, na których działa kredytobiorca, jest negatywna.

Ponadto, dla Klientów z klasą ryzyka 18, dla których zostały zdefiniowane dodatkowe warunki umowne (covenants), może wystąpić przypadek, że kredytobiorca nie dotrzymał jednego lub więcej warunków.

Klasa 19 - Poniżej standardu / Restrukturyzacja

Kredytobiorca nadal prowadzi działalność i realizuje swoje zobowiązania wobec Banku (jeżeli występują zaległości w spłacie to okres przeterminowania nie przekracza 90 dni), przy czym zaistniała już co najmniej jedna z niżej wymienionych przesłanek:

- kredytobiorca zawnioskował o zmianę (wydłużenie) terminu spłaty kapitału zaangażowania, przy czym zmiana (wydłużenie) terminu spłaty kapitału zaangażowania nie skutkuje dla Banku powstaniem straty, gdyż warunki prolongaty w pełni rekompensują opóźnienie w spłacie kapitału,
- kredytobiorca potrzebuje w krótkoterminowej perspektywie (do 1 roku) dodatkowego finansowania, związanego z pogorszeniem jego płynności finansowej, które w krótkim okresie czasu będzie prawdopodobnie dostępne (poza Bankiem),
- Klient nie posiada wystarczającej zdolności do obsługi zadłużenia,
- ocena perspektyw głównych rynków, na których działa kredytobiorca, jest negatywna.

Ponadto, dla Klientów z klasą ryzyka 19, dla których zostały zdefiniowane dodatkowe warunki umowne (covenants), może wystąpić przypadek, że kredytobiorca nie dotrzymał jednego lub więcej warunków.

Klasa 20 – Wątpliwe

Ogólnie: ocenia się, iż Klient nie spłaci w pełni zobowiązań wobec Banku, ale Bank nie rozpoczął (jeszcze) przymusowej realizacji zabezpieczeń. Bank mógł już jednak podjąć działania w kierunku dobrowolnej sprzedaży przedmiotów zabezpieczenia przez samego Klienta (lub właściciela przedmiotów zabezpieczeń) z przeznaczeniem uzyskanych środków na spłatę zadłużenia wobec Banku.

Brak możliwości pełnej spłaty zobowiązań wobec Banku wynika z jednej lub więcej następujących przesłanek:

- Bank ocenia, że nastąpiła utrata wartości zaangażowania (impairment), lub
- Bank podjął decyzję o sprzedaży wierzytelności kredytowej z dyskontem większym niż 10%, a sprzedaż nie jest wynikiem zarządzania ryzykiem koncentracji.

Klasa 21 – Stracone

W przypadku Kredytobiorców zaklasyfikowanych to klasy 21 ryzyka zaistniały następujące przesłanki:

- Bank przystąpił do realizacji zabezpieczeń;
- brak perspektyw na odzyskanie przez Kredytobiorcę zdolności kredytowej i wznowienie obsługi długu;
- zostały wyczerpane wszystkie potencjalne możliwości restrukturyzacji zaangażowania i nie przyniosły one pożądanego rezultatu;
- nie przewiduje się poniesienia straty z tytułu utraty wartości (tzw. impairment), ponieważ bieżąca wartość realizowanych zabezpieczeń pokrywa (oczekuje się, że pokryje) w pełni całe zaangażowanie wobec Banku.

Klasa 22 – Stracone

W przypadku Klientów zaklasyfikowanych to klasy 22 ryzyka zaistniały następujące przesłanki:

- Bank przystąpił do realizacji zabezpieczeń;
- brak perspektyw na odzyskanie przez Kredytobiorcę zdolności kredytowej i wznowienie obsługi długu;
- zostały wyczerpane wszystkie potencjalne możliwości restrukturyzacji zaangażowania i nie przyniosły one pożądanых rezultatów;
- z uwagi na brak zabezpieczeń lub ich niewystarczającą wartość, zaangażowanie zostało (lub zostanie) częściowo lub w całości umorzone.

W tabeli poniżej zaprezentowano strukturę powiązań pomiędzy wewnętrznymi i zewnętrznymi ocenami ratingowymi.

Ocena ratingowa ING	S&P / Fitch IBCA	Moody's
1	AAA	Aaa
2	AA+	Aa1
3	AA	Aa2
4	AA-	Aa3
5	A+	A1
6	A	A2
7	A-	A3
8	BBB+	Baa1
9	BBB	Baa2
10	BBB-	Baa3
11	BB+	Ba1
12	BB	Ba2
13	BB-	Ba3
14	B+	B1
15	B	B2
16	B-	B3
17	CCC	Caa1
18	CC	Ca
19	C	C
20	D	C
21	D	C
22	D	C

2.2.2 PROCES ZARZĄDZANIA I UZNAWANIA METOD OGRANICZANIA RYZYKA KREDYTOWEGO

Zabezpieczenia są istotnym czynnikiem ograniczania ryzyka kredytowego, tym niemniej nie mogą być substytutem zdolności kredytowej finansowanego podmiotu, która jest podstawowym czynnikiem determinującym udzielenie ekspozycji kredytowej.

Ustanowione zabezpieczenia spełniają następującą rolę:

1) finansową:

- mają ograniczyć straty na ekspozycji kredytowej w przypadku materializacji ryzyka kredytowego,
- mogą być uwzględniane w procesie szacowania wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe oraz szacowania rezerw kolektywnych dla portfela kredytowego z tytułu utraty wartości aktywów, jeśli spełniają warunki określone regulacjach bankowych dotyczących zabezpieczeń. Przypisane poszczególnym kategoriom zabezpieczeń stopy odzysku, zostały wyznaczone na podstawie modelu LGD,

2) pozafinansową:

- zwiększają uprawnienia kontrolne Banku jako wierzyciela przez ograniczenie możliwości dysponowania przez dostawcę zabezpieczenia majątkiem obciążonym na rzecz Banku,
- wzmacniają pozycję negocjacyjną Banku w stosunku do innych wierzycieli dłużnika i dostawcy zabezpieczenia,
- wzmacniają pozycję negocjacyjną wobec klienta (dłużnika).

Bank stosuje następujące techniki ograniczania ryzyka kredytowego:

- ochronę kredytową rzeczywistą związaną z zabezpieczeniami rzeczowymi,
- ochronę kredytową nierzeczywistą związaną z zabezpieczeniami osobistymi.

Zmniejszenie ryzyka kredytowego Banku z tytułu ekspozycji kredytowej w przypadku:

- ochrony kredytowej rzeczywistej wynika z prawa Banku do upłynnienia, dokonania transferu lub przejęcia, bądź zatrzymania określonych aktywów lub kwot - w przypadku niewykonania zobowiązania przez dłużnika, jego niewypłacalności, upadłości lub innego dotyczącego dłużnika zdarzenia kredytowego określonego w dokumentacji transakcji, umowach kredytowych i regulaminach,
- ochrony kredytowej nierzeczywistej wynika ze zobowiązania strony trzeciej do zapłacenia określonej kwoty w przypadku niewykonania zobowiązania przez dłużnika lub wystąpienia innych, określonych w umowach kredytowych/regulaminach zdarzeń kredytowych.

Regulacje Banku w zakresie zabezpieczeń zawierają m.in.:

- wskazanie kryteriów dotyczących uznawania zabezpieczeń w procesie kalkulacji wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe,
- określenie generalnych zasad, którymi Bank kieruje się przy wyborze zabezpieczeń, z uwzględnieniem poziomu akceptowalnego ryzyka kredytowego,
- określenie szczegółowych zasad dla poszczególnych rodzajów zabezpieczeń rzeczowych i osobistych uczestniczących w szacowaniu odzysków (m.in. w zakresie ustalania wartości zabezpieczenia, wymogów w zakresie ubezpieczenia przedmiotu zabezpieczenia rzeczowego, preferowanych form prawnych zabezpieczenia, wymogów dotyczących podmiotów udzielających zabezpieczeń osobistych, pozostałych wymogów dotyczących zabezpieczeń osobistych i rzeczowych).

Ponadto Regulacje Banku w zakresie zabezpieczeń uwzględniają szczególnie te aspekty Uchwały KNF 76/2010 z późniejszymi zmianami, które dotyczą kwestii stosowania modeli LGD,

pewności prawnej zabezpieczeń i ich monitorowania.

Każdemu typowi zabezpieczenia przypisana jest określona przez odpowiedni model LGD stopa odzysku, która jest szacowana w oparciu o długoterminowe obserwacje odzysków z poszczególnych grup zabezpieczeń zarejestrowanych w bankowej bazie danych.

Regulacje Banku określają również sposób prezentacji i zatwierdzania zabezpieczeń w procesie udzielania ekspozycji kredytowej oraz zasady prezentacji i zatwierdzania monitoringu zabezpieczeń.

Pewność prawną i zakres jurysdykcji przypisanej do stosowanych instrumentów ograniczających ryzyko Bank zweryfikował w zewnętrznej, renomowanej kancelarii prawnej.

W przypadku spełnienia założeń określonych w Regulacjach bankowych w zakresie zabezpieczeń Bank dąży do:

- wyboru w pierwszej kolejności zabezpieczeń o jak najwyższej stopie odzysku, a jednocześnie o mało kosztownym monitoringu,
- różnicowania (dywersyfikacji) typów zabezpieczeń danej ekspozycji kredytowej,
- ograniczania zabezpieczeń tej samej ekspozycji kredytowej, które są ze sobą skorelowane w taki sposób, że pogorszenie jakości jednego z zabezpieczeń spowoduje pogorszenie jakości innego zabezpieczenia.

2.2.3 MECHANIZMY KONTROLI SYSTEMÓW RATINGOWYCH

Przeglądy i ocena ryzyka kredytowego

Funkcje komercyjne, realizujące działania skutkujące powstaniem ryzyka kredytowego, są oddzielone od procesu oceny ryzyka transakcji i ryzyka klienta (zasada „dwóch par oczu”). Ocena ryzyka kredytowego (realizowana przez Menedżera Ryzyka) przeprowadzana jest niezależnie od oceny funkcji komercyjnych (realizowanych przez Doradcę klienta).

W procesie określania klasy ryzyka i ustalania ratingu uczestniczą: Właściciel Ratingu (Doradca klienta) oraz Menedżer Ryzyka.

Właściciel Ratingu dokonuje wprowadzenia danych finansowych dotyczących klienta i ponosi odpowiedzialność za prawidłowość określenia klasy ryzyka (ratingu) oraz dokonywanie przeglądów ratingu. W danym momencie może być tylko jeden Właściciel Ratingu danego kredytobiorcy. W przypadku kredytobiorców posiadających klasę ryzyka od 18 do 22, których ekspozycja jest tzw. „kredytem trudnym”, Właścicielem Ratingu zostaje jednostka zajmująca się restrukturyzacją i windykacją kredytu (tj. Departament Kredytów Zwiększonego Ryzyka). Właściciel Ratingu określa propozycję ratingu z wykorzystaniem modelu ratingowego dedykowanego dla danej grupy klientów. Rating ostateczny jest określany przez Menedżera Ryzyka, a w przypadku zgłoszenia apelacji – przez Sędziego Apelacyjnego.

Menedżer Ryzyka jest odpowiedzialny za:

- zweryfikowanie poprawności wyboru odpowiedniego modelu ratingowego w przypadku danego kredytobiorcy,
- zweryfikowanie prawidłowości wprowadzonych danych finansowych i niefinansowych,
- dokonanie oceny jakości danych finansowych, które nie podlegały audytowi,
- określenie ratingu ostatecznego.

Wyniki zastosowania modeli ratingowych mogą podlegać arbitralnym korektom, poprzez ustalanie docelowych klas ryzyka w procesie tzw. apelacji ratingu.

Ustalanie ratingu w procesie apelacji może być rozpoczęte w przypadku występowania różnicy jednej klasy ryzyka (zarówno w górę jak i w dół) pomiędzy klasą ryzyka proponowaną przez model ratingowy, a propozycją osoby zgłaszającej wniosek o apelację ratingu.

Zgłoszenie apelacji ratingu następuje, gdy:

- model ratingu nie jest odpowiedni dla Kredytobiorcy,
- pojawiły się okoliczności, które być może nie zostały (jeszcze) ujęte w modelu ratingu, ale które mogą wywierać (zazwyczaj negatywny) wpływ na ocenę zdolności do spłaty kredytu przez Kredytobiorcę, w szczególności:
 - klient nie spłacił lub można przypuszczać, że nie spłaci zobowiązań finansowych którejkolwiek stronie,
 - wystąpiły poważne zakłócenia działalności klienta,
 - pojawiły się zmiany w ustawodawstwie, która mogą wywrzeć znaczący wpływ na wyniki finansowe klienta.

W ING Banku Śląskim S.A. funkcjonuje scentralizowany system informatyczny wspierający proces ratingowy, wykorzystywany w całej Grupie ING, zapewniający między innymi scentralizowane gromadzenie ratingów klientów.

Częstotliwość przeglądów oraz ewentualnych aktualizacji nadanych ratingów

Przegląd ratingu może być przeprowadzany wyłącznie przez Właściciela Ratingu. W przypadku dokonywania przeglądu ratingu obowiązują następujące zasady:

- rating musi być poddawany przeglądowi w cyklu przynajmniej rocznym. Rating jest uważany za przeterminowany po upływie 12 miesięcy od daty ostatniego zatwierdzenia ratingu,
- Właściciel Ratingu podejmuje odpowiednie działania w celu przeprowadzenia przeglądu albo dąży do unieważnienia ratingu, jeżeli Bank zakończył relacje z kredytobiorcą i nie występuje już żadne ryzyko kredytowe. Okresowy przegląd ratingu powinien zostać przeprowadzony przez Właściciela Ratingu w przypadku, gdy wartość jednego lub kilku czynników ryzyka uległa istotnej zmianie. Okoliczności wymagające dokonania ponownego przeglądu ratingu obejmują np. zmianę ratingu ryzyka podmiotu dominującego lub zmianę jednego z czynników jakościowych w modelu ryzyka,
- w przypadku braku przeprowadzonego przeglądu ratingu do końca 18 miesiąca od daty ostatniego zatwierdzenia ratingu, następuje jego automatyczne wygaśnięcie (z zastrzeżeniem, że rating klienta nieregularnego nie wygasa).

2.2.4 ZAKRES STOSOWANIA OSZACOWAŃ WEWNĘTRZNYCH DO CELÓW INNYCH NIŻ OBLICZENIE KWOT EKSPOZYCJI WAŻONYCH RYZYKIEM PRZY UŻYCIU METODY WEWNĘTRZNYCH RATINGÓW IRB

ING Bank Śląski S.A. i cała Grupa ING posiada modele PD, LGD i EAD zbudowane zgodnie z wymaganiami Bazylei II oraz lokalnych uchwał KNF (w tym 76/2010) także dla celów innych niż tylko kalkulacja kapitału regulacyjnego.

Zgodnie ze wytycznymi organów nadzorczych istnieją trzy obszary, gdzie powinny być zastosowane komponenty metody IRB:

- pomiar i zarządzanie ekspozycją kredytową;
- proces planowania i ustalania strategii;
- raportowanie.

Te trzy obszary służą jako szybki sprawdzian czy komponenty metody IRB są rzeczywiście stosowane w Banku w procesach zarządzania ryzykiem.

W niniejszym dokumencie wykorzystywane jest pojęcie kapitału w różnym rozumieniu. Istotne jest rozróżnienie następujących trzech typów kapitału i ich przeznaczenia:

- Rachunkowy/księgowy kapitał jest definiowany przez biegłych jako równy kapitałowi zakładowemu w skonsolidowanym rocznym sprawozdaniu finansowym, a który jest różnicą pomiędzy aktywami a zobowiązaniami;
- Kapitał regulacyjny (Basel I/Basel II) jest definiowany przez regulatorów i składa się z: kapitału akcyjnego podstawowego (I rzędu), kapitału uzupełniającego (II rzędu) oraz kapitału zapasowego - wymaganych dla absorpcji straty nieoczekiwanej. Kapitał Regulacyjny mierzy ryzyko portfela poprzez proste sumowanie poszczególnych ryzyk. W efekcie ignoruje wewnętrzne relacje pomiędzy różnymi typami ryzyk. Niemniej wewnętrzne ryzyko Banku jest częściowo dywersyfikowane poprzez użycie określonych przez regulatora korelacji dla ryzyka kredytowego (w metodzie IRB). Kapitał Regulacyjny jest kalkulowany tylko dla ryzyka kredytowego, operacyjnego i rynkowego. Jako składniki do obliczenia wielkości Kapitału Regulacyjnego na ryzyko kredytowe w metodzie IRB wykorzystywane są jedynie parametry PD, LGD, EAD i okres zapadalności;
- Kapitał Ekonomiczny (EC) jest definiowany w samodzielnej metodologii ING jako minimalna kwota kapitału potrzebna do pokrycia straty nieoczekiwanej (dla wszystkich istotnych rodzajów ryzyka) na określonym poziomie ufności i w określonym horyzoncie czasu. Rozumiana powszechnie w ING koncepcja kapitału ekonomicznego traktuje EC jako miarę ryzyka, stosowaną do podejmowania alternatywnych decyzji, zmierzających do niwelowania ryzyka w takich procesach jak: wycena transakcji czy pomiar dochodowości. EC obejmuje wszystkie typy ryzyka (kredytowe, transferowe, rynkowe, operacyjne i biznesowe).

Ekspozycja kredytowa – pomiar i zarządzanie

Bank, jak i cała Grupa ING, wykorzystuje modele PD, LGD i EAD do wielu obszarów związanych z zarządzaniem ryzykiem kredytowym. Poza obliczeniami Kapitału Regulacyjnego (RECAP) modele PD, LGD i EAD są wykorzystywane także w:

- obliczeniach Kapitału Ekonomicznego lub inaczej kapitału wewnętrznego, w tym lokalnego kapitału ekonomicznego;
- obliczeniach wielkości rezerw według IFRS3;
- procesie udzielania kredytów;
- obliczeniach ceny kredytu;
- określaniu limitów referencyjnych.

Każdy z ww. obszarów wykorzystuje pewne dopasowania parametrów do celów, jakie dany obszar realizuje.

Proces planowania i określania strategii

Proces planowania i określania strategii Banku oprócz części finansowej zawiera również część kapitałową. Część kapitałowa przygotowawana jest przez Departament Zarządzania Kapitałem we współpracy z właściwymi jednostkami Banku odpowiedzialnymi za poszczególne rodzaje ryzyka. Jedną ze składowych tego procesu jest planowanie ryzyka kredytowego bazujące na parametrach metody wewnętrznych ratingów (PD, LGD, EAD) - w zakresie wydanej zgody przez KNF/DNB, elementach metody standardowej – dla ekspozycji detalicznych oraz kapitału ekonomicznego. Metodologia planowania uwzględnia oczekiwany rozwój Banku oraz spodziewane zmiany w otoczeniu zewnętrznym. Uzyskane wartości stanowią podstawę do oceny adekwatności oraz wyznaczenia limitów kapitałowych i strategii zarządzania ryzykiem kredytowym w ramach apetytu na ryzyko (RAS). Plan kapitałowy zatwierdzany jest przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku.

Raportowanie

Departament Modelowania Monitorowania i Raportowania Ryzyka przygotowuje miesięczne raporty o ryzyku kredytowym korporacyjnym, natomiast w przypadku ryzyka kredytowego ekspozycji detalicznych, raporty są przygotowywane przez Departament Zarządzania Kredytowym Ryzykiem Detalicznym. Dodatkowo Departament Rachunkowości generuje obligatoryjne kwartalne raporty o aktywach ważonych ryzykiem i minimalnym Kapitale Regulacyjnym. Podstawowym narzędziem do raportowania w ING Banku Śląskim - jak i w całej Grupie ING - jest VORTEX, globalna scentralizowana baza danych o ryzyku kredytowym, która dostarcza szerokiej informacji o różnych aspektach ekspozycji kredytowych, zarówno na poziomie transakcyjnym jak i na różnych poziomach agregacji. Raporty Vortex zawierają informacje o: PD, LGD, EAD, EC, RWA, minimalnym Kapitale Regulacyjnym, saldzie i zabezpieczeniach. Dane są dostępne dla uprawnionych użytkowników (według określonych praw dostępu) z obszaru ryzyka, front-office i finansów na wszystkich szczeblach zarządzania.

2.2.5 PROCES NADAWANIA WEWNĘTRZNYCH OCEN RATINGOWYCH

Przedsiębiorcy

Proces nadawania wewnętrznych ocen ratingowych w przypadku przedsiębiorców, kredytowania specjalistycznego i skupu wierzytelności wykorzystuje odpowiednie modele ratingowe.

W procesie tym AM (linia biznesowa) kompletuje informacje niezbędne dla potrzeb modelu ratingowego i wprowadza je do systemu informatycznego wspomagającego ustalanie ratingu

instytucji. Na podstawie propozycji AM ustalenia ratingu dokonuje RM (Pion Ryzyka Kredytowego i Rynkowego). W procesie ratingowym może być wykorzystana apelacja. Przykładem modelu ratingowego dla kredytowania specjalistycznego jest model ratingowy RR. Przykładem modelu ratingowego dla przedsiębiorców są modele CL (duże przedsiębiorstwa) i KC (małe i średnie przedsiębiorstwa). W przypadku skupu wierzytelności przedsiębiorców do oceny stron transakcji wykorzystuje się odpowiednie modele ratingowe dla przedsiębiorców.

Instytucje - banki

Proces nadawania wewnętrznych ocen ratingowych w przypadku instytucji - banków przebiega analogicznie jak w przypadku przedsiębiorców, z uwzględnieniem modelu ratingowego odpowiedniego dla instytucji.

W procesie tym AM (linia biznesowa) kompletuje informacje niezbędne dla potrzeb modelu ratingowego i wprowadza je do systemu informatycznego wspomagającego ustalenie ratingu instytucji. Na podstawie propozycji AM ustalenia ratingu dokonuje RM (Pion Ryzyka Kredytowego i Rynkowego). W procesie ratingowym może być wykorzystana apelacja.

Ekspozycje detaliczne

Metoda wewnętrznych ratingów w zakresie ekspozycji detalicznych jest stosowana na potrzeby kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego w spółce zależnej ING Lease Polska Sp. z o.o. (ING LP). W ramach Banku trwają prace nad opracowaniem modeli dla metody wewnętrznych ratingów w zakresie ekspozycji detalicznych.

W ramach produktu standardowego klientów detalicznych każdy Klient SBF otrzymuje rating SLP (Small/Standard Leasing Facility Poland). ING LP oblicza rating na potrzeby oceny transakcji leasingowej w celu oszacowania prawdopodobieństwa zajścia zdarzenia default (PD - Probability of Default). Zdarzenie default jest definiowane jako prawdopodobieństwo wystąpienia braku płatności powyżej 90 dni w przeciągu kolejnych 12 miesięcy.

ING LP nie dysponuje własnym modelem ratingowym do oceny ryzyka Klientów SBF zgodnym z wymogami Basel II. W związku z powyższym, do czasu skonstruowania takiego modelu, ryzyko PD jest oceniane za pomocą modelu, który powstał na bazie informacji udostępnionych przez ING Bank Śląski S.A. i został dostosowany przez ING LP do potrzeb produktu standardowego.

Jest to model statystyczny dla podmiotów o następującej formie własności:

- osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą,
- spółka cywilna,
- spółka jawna (o ile nie da się wyznaczyć ratingu KC na bazie pełnej sprawozdawczości),
- spółka partnerska,
- spółka z ograniczoną odpowiedzialnością,
- spółka komandytowa,
- spółdzielnia,
- fundacja - brak finansowania w ramach produktu standardowego,
- stowarzyszenie - brak finansowania w ramach produktu standardowego,

- podmioty prowadzące pełną sprawozdawczość z poziomem sprzedaży nie przekraczającym 5 mln zł. Dla podmiotów, które przekroczyły obroty na poziomie 4.8 mln zł (ekwiwalent 1.2 mln euro) konieczne jest obliczenie ratingu KC.

Dla podmiotów, które zostały przeniesione z segmentu detalicznego do korporacyjnego, bez względu na wysokość rocznych obrotów, konieczne jest wyliczenie ratingu KC.

2.2.6 SZCZEGÓŁOWE INFORMACJE DOTYCZĄCE POSZCZEGÓLNYCH KLAS EKSPOZYCJI W PODZIALE NA KLASY JAKOŚCI DŁUŻNIKA

Podział ekspozycji na klasy jakości dłużnika w mln zł.

INSTYTUCJE - BANKI					
Klasa jakości dłużnika	Całkowite zaangażowanie	Średnia wartość straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) ważona kwotą ekspozycji w ujęciu procentowym	Średnia waga ryzyka ważona kwotą ekspozycji	Kwota udzielonych niewykorzystanych zobowiązań pozabilansowych	Średnia wartość ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązań dla udzielonych niewykorzystanych zobowiązań pozabilansowych
1	0,0			0,0	0,0
2	0,0			0,0	0,0
3	0,0			0,0	0,0
4	98,2	17,08%	5%	0,0	0,0
5	1 059,2	29,88%	18%	45,1	38,8
6	172,3	27,39%	15%	42,3	21,5
7	4 721,0	37,37%	24%	2 461,9	13,8
8	727,4	37,68%	30%	1 029,3	484,4
9	85,7	39,54%	45%	426,8	44,2
10	172,9	22,74%	23%	136,6	116,4
11	124,8	50,40%	56%	3,7	3,2
12	42,7	49,87%	86%	16,9	8,9
13	12,9	50,93%	108%	10,8	5,5
14	0,0			0,0	0,0
15	0,0			0,0	0,0
16	0,0			0,0	0,0
17	3,3	37,17%	193%	37,1	37,1
18	0,1	100,00%	533%	0,1	0,1
19	7,6	53,62%	304%	0,3	0,3
20	0,0			0,0	0,0
21	0,0			0,0	0,0
22	0,0			0,0	0,0
Razem	7 228,1	-	-	4 210,9	774,2

*Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej
Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za rok 2012*

PRZEDSIĘBIORCY					
Klasa jakości dłużnika	Całkowite zaangażowanie	Średnia wartość straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) ważona kwotą ekspozycji w ujęciu procentowym	Średnia waga ryzyka ważona kwotą ekspozycji	Kwota udzielonych niewykorzystanych zobowiązań pozabilansowych	Średnia wartość ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania dla udzielonych niewykorzystanych zobowiązań pozabilansowych
1	0,0			0,0	0,0
2	0,0			0,0	0,0
3	0,1	47,88%	269%	0,1	0,1
4	16,3	38,12%	8%	0,0	0,0
5	0,1	58,55%	49%	0,1	0,1
6	41,1	9,08%	7%	2,8	0,9
7	4 102,6	43,79%	32%	1 757,9	326,5
8	818,2	34,30%	26%	428,3	273,1
9	2 649,7	36,19%	43%	1 527,5	526,2
10	5 265,5	29,65%	44%	2 744,4	959,7
11	5 522,7	24,79%	46%	2 170,7	782,0
12	4 011,2	24,12%	57%	1 054,4	512,3
13	6 648,8	26,58%	76%	1 772,1	874,1
14	2 333,9	21,96%	73%	539,4	234,0
15	2 403,0	24,04%	96%	672,3	356,1
16	628,6	26,34%	124%	152,6	63,7
17	452,1	25,81%	134%	251,1	51,8
18	492,3	21,94%	125%	56,8	38,8
19	188,6	26,80%	146%	41,4	23,5
20	1 051,1	31,71%	61%	143,4	47,7
21	0,0			0,0	0,0
22	403,8	49,05%	77%	17,5	8,0
Razem	37 029,7	-	-	13 332,8	5 078,6

*Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej
Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za rok 2012*

EKSPOZYCJE DETALICZNE			
Klasa jakości dłużnika	Całkowite zaangażowanie	Średnia wartość straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) ważona kwotą ekspozycji w ujęciu procentowym	Średnia waga ryzyka ważona kwotą ekspozycji
1	0,0		
2	0,0		
3	0,0		
4	0,0		
5	0,0		
6	0,0		
7	0,0		
8	0,0		
9	6,2	5,70%	3%
10	44,3	9,57%	7%
11	27,9	21,14%	23%
12	18,7	8,06%	13%
13	88,8	9,42%	14%
14	37,9	6,90%	12%
15	24,2	6,96%	13%
16	9,5	4,12%	8%
17	15,5	13,18%	26%
18	0,5	1,03%	3%
19	3,9	11,63%	30%
20	1,9	3,25%	11%
21	0,0		
22	0,0		
Razem	279,3	-	-

2.2.7 CZYNNIKI MAJĄCE WPŁYW NA PONIESIONE STRATY W POPRZEDNIM OKRESIE

W procesie weryfikacji poziomu i źródeł strat Bank monitoruje m.in.:

- współczynnik niewykonania zobowiązań (stopa default),
- poziom strat według parametru LGD, w tym jego składowe (stopa braku strat, stopy odzysków z zabezpieczeń, stopy odzysków z niezabezpieczonych części długów itd.),
- współczynnik konwersji (dla różnych modeli EAD i różnych typów produktów).

W ostatnim roku Bank nie zaobserwował wyższego od średniej poziomu poniesionych strat w stosunku do lat poprzednich.

2.2.8 PORÓWNANIE WYNIKÓW PROGNOZOWANYCH W RZECZYWISTYCH W DŁUŻSZYM OKRESIE CZASU

Bank w ramach cyklicznego (co najmniej raz w roku) procesu walidacji modeli ryzyka kredytowego dedykowanych dla poszczególnych klas ekspozycji prowadzi porównanie przewidywanych przez modele poziomów parametrów ryzyka (PD, LGD, CCF) z ich rzeczywistymi poziomami. Zgodnie z wewnętrznymi procedurami walidacji modeli porównanie to bazuje na odpowiednio długim okresie obserwacji, pozwalającym na wiarygodną ocenę funkcjonowania procesu wewnętrznych ratingów. Walidacje modeli wykonane w okresie sprawozdawczym wykazały, że odchylenia wartości przewidywanych parametrów od ich rzeczywistych poziomów mieszczą się w założonym przedziale akceptacji z uwzględnieniem wymaganego stopnia konserwatyzmu.

2.3 INFORMACJE DOTYCZĄCE TECHNIK OGRANICZANIA RYZYKA KREDYTOWEGO

2.3.1 REGULACJE WEWNĘTRZNE DOTYCZĄCE SALDOWANIA EKSPOZYCJI BILANSOWYCH I POZABILANSOWYCH

Zgodnie z zasadami obowiązującymi w Banku, każdy klient korporacyjny lub nie-bankowa instytucja finansowa, przed rozpoczęciem zawierania transakcji pochodnych, musi podpisać z Bankiem stosowną Umowę Ramową, pozwalającą na kompensację zawieranych transakcji. Podpisanie dokumentacji prawnej jest warunkiem wprowadzenia do systemów przyznanych klientowi limitów, a te z kolei są niezbędne do zawierania transakcji.

Odstępstwo stanowią klienci bankowi, dla których zasadą jest obowiązek zawierania Umów Ramowych dla transakcji powyżej 1 roku. Tym niemniej, Bank ma podpisane stosowne umowy z większością swoich kontrahentów bankowych, za wyjątkiem kilku banków, z którymi zawierane są zazwyczaj bardzo krótkie transakcje wymiany walutowej (najczęściej 1-2 dniowe).

2.3.2 REGULACJE WEWNĘTRZNE DOTYCZĄCE WYCENY ZABEZPIECZEŃ KREDYTOWYCH I ZARZĄDZANIA ZABEZPIECZENIAMI

Regulacje Banku dotyczące zabezpieczeń opisują sposób wyznaczania wartości każdego rodzaju zabezpieczenia w ramach grupy zabezpieczeń rzeczowych i osobistych.

Bank wyróżnia następujące rodzaje wartości zabezpieczenia:

- wartość nominalna,
- skorygowana wartość nominalna,
- wartość godziwa.

Wartość nominalna zabezpieczenia to wartość wyrażona w walucie zabezpieczenia, wyznaczona przez ceny bieżące bez uwzględnienia wpływu innych czynników (w szczególności: wartość rynkowa, księgowa, wartość przelanej na Bank wierzytelności) ustalana indywidualnie dla każdego zabezpieczenia.

Skorygowana wartość nominalna to urealniona wartość zabezpieczenia z uwzględnieniem przesłanek niewykorzystanych przy ustalaniu wartości nominalnej. Jest ona określana, jeśli w ocenie Banku istnieją przesłanki, które nie zostały uwzględnione podczas określania wartości nominalnej zabezpieczenia, bądź zostały uwzględnione w niewystarczającym stopniu, a wpływają niekorzystnie na wartość zabezpieczenia.

Wartość godziwa zabezpieczenia wyliczana jest jako iloczyn stopy odzysku z zabezpieczenia (określanej na podstawie parametrów odpowiedniego modelu LGD) i wartości nominalnej, albo skorygowanej wartości nominalnej zabezpieczenia, jeśli zaistniały przesłanki jej wyznaczenia.

Przykładowo, podstawą do ustalania wartości nominalnej nieruchomości jest jej wartość rynkowa; przy jej szacowaniu dopuszcza się zastosowanie podejścia porównawczego lub podejścia dochodowego.

W zależności od rodzaju zabezpieczenia, wartość jest monitorowana z określoną częstotliwością dostosowaną do zapisów Uchwały 76/2010 KNF wraz z późniejszymi zmianami.

Jednocześnie zaleca się, aby decydenci rozważyli większą częstotliwość monitorowania, jeśli zaistnieją określone przesłanki.

Zalicza się do nich m.in.:

- ryzyko związane z zabezpieczeniem,
- ryzyko częstej zmiany wartości zabezpieczenia,
- ryzyko reputacji.

Ustalając większą częstotliwość monitorowania zabezpieczenia należy też kierować się ekonomiczną efektywnością, tzn. mieć na uwadze relację nakładu kosztów monitorowania do jego efektów.

Większa częstotliwość monitorowania, np. dla nieruchomości, jest wymagana w przypadku istotnych zmian warunków rynkowych, jest też uzależniona od specyfiki nieruchomości oraz zindywidualizowanych czynników mających wpływ na jej wartość.

W odniesieniu do pozostałych zabezpieczeń rzeczowych częstszy monitoring – oprócz istotnych zmian warunków rynkowych – może być podyktowany stanem technicznym parku maszynowego, środków transportu, itp.

Regulacje Banku określają również sposób prezentacji i zatwierdzania zabezpieczeń w procesie udzielania ekspozycji kredytowej oraz zasady prezentacji i zatwierdzania monitoringu zabezpieczeń.

2.3.3 GŁÓWNE RODZAJE ZABEZPIECZEŃ KREDYTOWYCH

Bank przyjmuje wszystkie dopuszczalnie prawne formy zabezpieczeń, określając równocześnie w Regulacjach dotyczących zabezpieczeń preferencje odnośnie ich stosowania.

Przy czym wybór zabezpieczeń powinien być oparty na:

- powiązaniu wartości zabezpieczenia z ryzykiem niewykonania zobowiązania przez Klienta oraz z poziomem ryzyka danej transakcji,
- dążeniu do spełnienia warunków wskazanych w Regulacjach, które umożliwiają uwzględnienie oszacowanych wewnątrz Banku stóp odzysku w odniesieniu do poszczególnych kategorii zabezpieczeń wierzytelności w procesie szacowania wymogów kapitałowych,
- respektowaniu ograniczeń w przyjmowaniu zabezpieczeń i uwzględniania wskazówek opisanych w Regulacjach mających na celu minimalizację ryzyka negatywnego odchylenia oszacowanych prawdopodobnych stóp odzysku,
- optymalizacji katalogu zabezpieczeń danej ekspozycji kredytowej w sytuacji, gdy istnieje określona pula dostępnych przedmiotów zabezpieczenia.

W Banku identyfikowane są następujące grupy zabezpieczeń:

1. Zabezpieczenia rzeczowe – umożliwiające odzyskanie wierzytelności przez Bank, w przypadku niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, w drodze upłynienia określonego składnika aktywów dostawcy zabezpieczenia - ochrona kredytowa rzeczywista. Bank wyróżnia następujące rodzaje aktywów, które mogą stanowić rzeczowe zabezpieczenie wierzytelności Banku z tytułu ekspozycji kredytowych:
 - nieruchomości,
 - aktywa ruchome - rzeczy oznaczone co do tożsamości,
 - aktywa ruchome – zapasy lub rzeczy oznaczone co do gatunku,
 - środki pieniężne (kaucje , lokaty oraz środki na pokrycie akredytywy z góry),
 - należności,
 - bony skarbowe,
 - obligacje znajdujące się w obrocie na giełdzie,
 - obligacje nie znajdujące się w obrocie na giełdzie/certyfikaty inwestycyjne,
 - akcje znajdujące się w obrocie na giełdzie,
 - akcje nie znajdujące się w obrocie na giełdzie,
 - jednostki uczestnictwa w Otwartych Funduszach Inwestycyjnych.
2. Zabezpieczenia osobiste - umożliwiające spłatę wierzytelności Banku, w przypadku niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, z jakiegokolwiek składnika aktywów dostawcy zabezpieczenia - ochrona kredytowa nierzeczywista. Bank wyróżnia następujące formy zabezpieczeń osobistych:
 - poręczenie według Prawa wekslowego lub Kodeksu Cywilnego,
 - gwarancja/regwarancja bankowa i gwarancja korporacyjna,
 - przystąpienie do długu.

3. W niektórych modelach LGD stosowanych w Banku na poziom odzysku ekspozycji z części niezabezpieczonej ma również wpływ tzw. klauzula „negative pledge”, która zobowiązuje klienta do nieustanawiania jakichkolwiek zabezpieczeń na swoim majątku lub do istotnego ograniczenia tych zabezpieczeń wobec innych wierzycieli. Akceptacja klauzuli przez klienta podnosi poziom odzysku z części niezabezpieczonej.
4. Stosuje się również dodatkowe rodzaje zabezpieczeń, które wzmacniają pozycję negocjacyjną Banku lub zwiększają uprawnienia kontrolne Banku jako wierzyciela. Do dodatkowych zabezpieczeń należą m.in.:
 - list intencyjny/patronacki/oświadczenia patronackie,
 - weksel in blanco,
 - cesja praw z polisy majątkowej,
 - ubezpieczenie kredytu w Zakładzie Ubezpieczeniowym,
 - ubezpieczenie należności krajowych (polisa wystawiona na ING BSK lub cesja polisy).

Struktura poszczególnych grup zabezpieczeń jest zdywersyfikowana. Największy udział posiadają następujące zabezpieczenia:

- poręczenia i gwarancje korporacyjne - w ramach tej grupy zabezpieczeń znajdują się poręczyciele różnych branż, o zróżnicowanej sytuacji ekonomiczno-finansowej. Nie stwarza to zatem znaczącego ryzyka w zakresie koncentracji. W sytuacji przyjmowania określonego odzysku zabezpieczenia, większego od 0%, konieczne jest zbadanie sytuacji ekonomiczno-finansowej poręczyciela oraz ustalenie kategorii ryzyka,
- hipoteki - udział ten wynika z faktu, że hipoteki zazwyczaj zabezpieczają kredyty inwestycyjne długoterminowe. Ponadto hipoteki są głównym zabezpieczeniem kredytów na finansowanie nieruchomości komercyjnych,
- środki trwałe i obrotowe,
- należności.

W ogólnej puli zabezpieczeń przyjętych przez Bank niewielki udział mają zabezpieczenia w formie gwarancji bankowych oraz papiery wartościowe.

2.3.4 KONCENTRACJA RYZYKA RYNKOWEGO LUB KREDYTOWEGO W ZAKRESIE STOSOWANYCH INSTRUMENTÓW OGRANICZANIA RYZYKA

Bank w ramach działalności kredytowej stosuje zabezpieczenia, które można uznać za instrumenty ograniczania ryzyka kredytowego.

Dla głównych grup zabezpieczeń ustanowiono wewnętrzne limity koncentracji, których wykorzystanie jest prezentowane w miesięcznych i kwartalnych Raportach Ryzyka.

3. WSPÓŁCZYNNIK WYPŁACALNOŚCI

Współczynnik wypłacalności oblicza się w procentach jako pomnożony przez 100 ułamek, którego:

- licznikiem jest wartość funduszy własnych powiększona o kapitał krótkoterminowy,
- mianownikiem jest pomnożony przez 12,5 całkowity wymóg kapitałowy.

Skonsolidowany współczynnik wypłacalności Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. na dzień 31 grudnia 2012 wynosił 14,55 %.

Kalkulacja współczynnika wypłacalności (dane w mln zł).

	31.12.2012	31.12.2011
Fundusze własne przyjęte do kalkulacji współczynnika wypłacalności według metody zaawansowanej (AIRB)	6 797,2	5 326,5
Fundusze własne przyjęte do kalkulacji współczynnika wypłacalności według metody standardowej (SA)	6 928,1	5 481,2
Całkowity wymóg kapitałowy obliczony z zastosowaniem metody zaawansowanej (AIRB) do kalkulacji wymogu na ryzyko kredytowe	3 292,0	3 244,9
Całkowity wymóg kapitałowy obliczony z zastosowaniem metody standardowej (SA) do kalkulacji wymogu na ryzyko kredytowe	3 736,1	3 573,9
Współczynnik wypłacalności – nadzorczy *	14,55%	11,92%
Współczynnik wypłacalności (AIRB)	16,52%	13,13%
Współczynnik wypłacalności (SA)	14,83%	12,27%

* Zgodnie z treścią pisma z dn. 18.05.2012 r. Komisji Nadzoru Finansowego (KNF) dotyczącym zapisów decyzji z dnia 06.10.2011 r. w sprawie udzielenia warunkowej zgody na stosowanie przez Bank zaawansowanej metody wewnętrznych ratingów (AIRB), „(...) współczynnik wypłacalności powinien być obliczony z wykorzystaniem następujących wartości:

- 1) w sytuacji, gdy wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego obliczony przy wykorzystaniu metody AIRB jest mniejszy niż wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego obliczony z wykorzystaniem metody standardowej:
 - a) w zakresie funduszy własnych – z uwzględnieniem kwoty obliczonej według metody AIRB,
 - b) w zakresie całkowitego wymogu kapitałowego – z uwzględnieniem kwoty uzupełnienia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego do wielkości wymogu obliczonego według metody standardowej (SA),
- 2) w sytuacji, gdy wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego obliczony przy wykorzystaniu metody AIRB jest wyższy od wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego obliczonego na podstawie metody standardowej:
 - a) w zakresie funduszy własnych – z uwzględnieniem kwoty obliczonej według metody AIRB,
 - b) w zakresie całkowitego wymogu kapitałowego – z uwzględnieniem wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego obliczonego według metody AIRB”.

Pełne zastosowanie metody AIRB do wyliczania wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe dla celów nadzorczych będzie możliwe po spełnieniu przez Bank warunków określonych we wspomnianej wyżej decyzji KNF.

4. KAPITAŁ WEWNĘTRZNY

W ING Banku Śląskim S.A. kapitał ekonomiczny (kapitał wewnętrzny) rozumiany jest jako wielkość kapitału niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych w działalności Banku oraz otoczeniu makroekonomicznym istotnych rodzajów ryzyka. Kapitał ten pokrywa potencjalne straty nieoczekiwane na jakie narażony może być Bank w przyszłości, przy założeniu poziomu

ufności odpowiadającemu ratingowi AA (99,95%) oraz w rocznym horyzoncie czasowym. Na potrzeby kalkulacji kapitału ekonomicznego wykorzystywane są metodologie Grupy ING Bank N.V. dostosowane do warunków lokalnych.

Ryzyka istotne

W ING Banku Śląskim S.A. identyfikowane ryzyka istotne dzieli się na dwie kategorie: ryzyka trwale istotne i ryzyka istotne. Do ryzyk trwale istotnych zaliczane są typy ryzyka, które obecnie i w przyszłości będą istotne, gdyż są nierozdzielnie związane z funkcjonowaniem Banku. Do ryzyk trwale istotnych zaliczane są:

1. Ryzyko kredytowe:
 - ryzyko braku spłaty i ryzyko kontrahenta,
 - ryzyko rezydualne,
 - ryzyko koncentracji,
 - ryzyko transferowe,
2. Ryzyko rynkowe:
 - ryzyko płynności,
 - ryzyko walutowe,
 - ryzyko ogólne i szczególne stopy procentowej w księdze handlowej,
 - ryzyko stóp procentowych w księdze bankowej: całkowite niedopasowania,
3. Ryzyko biznesowe:
 - ryzyko modeli,
 - ryzyko warunków skrajnych,
 - ryzyko kosztów,
 - ryzyko wolumenów/marż,
4. Ryzyko operacyjne:
 - ryzyko operacyjne.

Do ryzyk istotnych Bank kwalifikuje:

1. Ryzyko rynkowe:
 - ryzyko kapitałowych papierów wartościowych w księdze bankowej,
 - ryzyko inwestycji w nieruchomości,
 - ryzyko nieruchomości posiadanych na własny użytek,
2. Ryzyko rozliczenia, dostawy:
 - ryzyko rozliczenia, dostawy,
3. Ryzyko biznesowe:
 - ryzyko zachowania klienta.

Metodologia szacowania kapitału ekonomicznego

ING Bank Śląski S.A. obecnie mierzy kapitał na następujące ryzyka:

1. Ryzyko braku spłaty i ryzyko kontrahenta – ryzyko strat w wyniku niewywiązania się kontrahenta/dłużnika ze swoich zobowiązań wobec Banku oraz ryzyko zmniejszenia wartości ekonomicznej ekspozycji kredytowej w wyniku pogorszenia się zdolności kontrahenta do obsługi zobowiązania - wykorzystywana jest zmodyfikowana metoda AIRB.

2. Ryzyko transferowe - ryzyko poniesienia przez Bank strat wynikających z braku możliwości wywiązania się kontrahenta zagranicznego ze swoich zobowiązań płatniczych wobec Banku w związku z podjętymi przez władze danego kraju działaniami restrykcyjnymi dotyczącymi transferu kapitału za granicę oraz wymiany walut – dotyczy tylko krajów których rating wewnętrzny jest niższy niż 9, kapitał wyznaczany jako 1% ekspozycji.
3. Ryzyko walutowe oraz istotne rodzaje ryzyka stopy procentowej – ryzyko strat spowodowane zmianami stóp procentowych lub kursów walut – kapitał kalkulowany jest za pomocą VaR.
4. Ryzyko kosztów – ryzyko odchyłeń kosztów w przyszłości od wartości planowanych – kapitał wyliczany na bazie historycznej zmienności i ponoszonych kosztów operacyjnych.
5. Ryzyko operacyjne - ryzyko bezpośredniej lub pośredniej straty materialnej lub utraty reputacji wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów technicznych lub ze zdarzeń zewnętrznych. W zakres ryzyka operacyjnego wchodzi także ryzyko prawne – kapitał wyznaczany na podstawie metodologii AMA obejmującej incydenty wewnętrzne, dane zewnętrzne, analizy ryzyka procesów wewnętrznych oraz analizy scenariuszowe.
6. Ryzyko papierów wartościowych, ryzyko inwestycji w nieruchomości oraz ryzyko nieruchomości posiadanych na własny użytek – ryzyko zmiany wyceny odpowiednio papierów wartościowych i nieruchomości – kapitał wyliczany jest na podstawie historycznej zmiany parametrów rynkowych i/lub ocenie eksperckiej oraz wartości posiadanego portfela.
7. Ryzyko zachowania klienta - ryzyko potencjalnych strat spowodowanych niepewnością, co do zachowania klientów w stosunku do produktów z wbudowanymi opcjami – kapitał z tytułu tego ryzyka wyznaczany jest na podstawie symulacji Monte Carlo odnośnie wyceny posiadanego portfela replikacyjnego.

W związku z uznaniem ryzyka koncentracji, rezydualnego, modeli, wolumenów/marż, warunków skrajnych, płynności oraz rozliczenia, dostawy za ryzyka istotne, Bank przygotowuje metodologie szacowania kapitału na te ryzyka.

II. POLITYKA ZMIENNYCH SKŁADNIKÓW WYNAGRODZEŃ

WPROWADZENIE

ING Bank Śląski S.A., zwany dalej Bankiem, zobowiązany jest na mocy Art. 111 a. ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 z późn. zm.) ogłaszać w sposób ogólnie dostępny informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące Polityki zmiennych składników wynagrodzeń.

Na mocy Uchwały 4/I/2013 Rady Nadzorczej Banku z dnia 18 stycznia 2013 ujawnia się informacje dotyczące Polityki zmiennych składników wynagrodzeń ING Banku Śląskiego S.A.

1. INFORMACJA JAKOŚCIOWA

1.1 INFORMACJE DOTYCZĄCE PROCESU USTALANIA POLITYKI ZMIENNYCH SKŁADNIKÓW WYNAGRODZEŃ, W TYM INFORMACJE DOTYCZĄCE SKŁADU I ZAKRESU ZADAŃ KOMITETU WYNAGRODZEŃ I NOMINACJI, KONSULTANTA ZEWNĘTRZNEGO ORAZ OSÓB BIORĄCYCH UDZIAŁ W PROCESIE DECYZYJNYM PRZY OPRACOWANIU TYCH ZASAD ZE WSKAZANIEM ICH ROLI

W zakresie wynagrodzeń zmiennych Bank wdrożył rozwiązania wymagane uchwałą Komisji Nadzoru Finansowego nr 258 z 4 października 2011 roku. W pierwszej kolejności została stworzona lista stanowisk mających istotny wpływ na profil ryzyka ING Banku Śląskiego S.A. Lista stanowi załącznik do Polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze mających istotny wpływ na profil ryzyka ING Banku Śląskiego S.A. (Polityki) przyjętej uchwałą Rady Nadzorczej z dnia 31 maja 2012 r.

W efekcie wdrożenia nowej regulacji zatwierdzono tekst Regulaminu Wynagradzania Członków Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. oraz Regulaminu premiowania osób zajmujących stanowiska kierownicze mający istotny wpływ na profil ryzyka ING Banku Śląskiego S.A.

Treść regulacji wdrażających postanowienia uchwały KNF nr 258/2011 została opracowana przez zespół pod kierownictwem Dyrektora Banku – Obszar HR. W trakcie prac korzystano z usług konsultanta zewnętrznego – firmy PricewaterhouseCoopers Polska Sp. z o.o.

Zgodnie z Polityką, Komitet Wynagrodzeń i Nominacji Rady Nadzorczej Banku, realizuje następujący zakres zadań:

- 1) przedstawia Radzie Nadzorczej opinie i rekomendacje w sprawie Polityki,
- 2) przedstawia Radzie Nadzorczej rekomendacje w sprawie przestrzegania Polityki na podstawie raportu przygotowanego przez Departament Audytu Wewnętrznego,
- 3) opiniuje i monitoruje wynagrodzenie zmienne osób zajmujących stanowiska kierownicze.

Pozostałe kompetencje Komitetu, które mogą mieć zastosowanie w realizacji Polityki, określone są Regulaminem Komitetu Wynagrodzeń i Nominacji Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A.

W skład Komitetu wchodzi: Pani Anna Fornalczyk (Przewodnicząca Rady Nadzorczej, Członek Niezależny), Pan Brunon Bartkiewicz, Pan Nikolaas Cornelis Jue oraz Pan Wojciech Popiołek (Członek Niezależny).

1.2 NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE DOTYCZĄCE KSZTAŁTOWANIA WYNAGRODZEŃ, W TYM W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ ZALEŻNYCH OD WYNIKÓW

ING Bank Śląski S.A. ustala swoją politykę płacową na podstawie danych rynkowych.

Całkowite wynagrodzenie jest podzielone na część stałą i zmienną. Ustalono maksymalną relację wynagrodzenia stałego do zmiennego. Wynagrodzenie stałe stanowi na tyle dużą część wynagrodzenia całkowitego, że pozwala ono na prowadzenie w pełni elastycznej polityki

zmiennych składników wynagrodzeń, w tym daje możliwość zmniejszenia lub nieprzyznania w ogóle wynagrodzenia zmiennego.

Dodatkowo, wynagrodzenie zmienne stanowi na tyle dużą część wynagrodzenia stałego, aby zachęcać do dbałości o długookresowy i stabilny rozwój Banku.

Zgodnie z wymogami uchwały KNF 258/2011, wynagrodzenie zmienne podlega odroczeniu i wypłacane jest co najmniej w 50% w akcjach fantomowych, uprawniających do otrzymania środków pieniężnych, których wysokość uzależniona jest od wartości akcji ING Banku Śląskiego S.A.

Podstawą ustalenia wysokości wynagrodzenia zmiennego jest ocena efektów pracy danej osoby i danej jednostki organizacyjnej oraz rezultatów w obszarze odpowiedzialności tej osoby, z uwzględnieniem wyników całego Banku.

Zgodnie z Procedurą zarządzania kapitałami w ING Banku Śląskim S.A. Bank przeprowadza test kapitału celem zapewnienia, że całkowita pula wynagrodzenia zmiennego wszystkich pracowników nie ogranicza zdolności ING Banku Śląskiego S.A. do utrzymania adekwatnej bazy kapitałowej. W przypadku takiego ograniczenia może zostać podjęta decyzja o nieuruchomieniu puli wynagrodzenia zmiennego.

1.3 NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE DOTYCZĄCE KRYTERIÓW POMIARU WYNIKÓW I KORYGOWANIA TYCH WYNIKÓW O RYZYKO ORAZ GŁÓWNYCH PARAMETRÓW I ZASAD USTALANIA WYNAGRODZEŃ OSÓB ZAJMUJĄCYCH STANOWISKA KIEROWNICZE W BANKU

Bank wykorzystuje zaawansowane metody pomiaru do szacowania bazy kapitałowej oraz stosuje politykę przeprowadzania testów warunków skrajnych, co zapewnia odpowiednie zarządzanie ryzykiem oraz właściwą ocenę obecnych i przyszłych wymogów kapitałowych.

W ustalonym terminie bezpośredni przełożony ustala cele roczne związane z wynikami, które zapewniają spójność ze strategią Banku. Cele wspierają tworzenie długoterminowej wartości Banku oraz uwzględniają koszt ryzyka Banku i ryzyko płynności. Cele mają charakter:

- 1) finansowy, w tym zadania związane z wynikami Banku oraz obszaru odpowiedzialności danego pracownika (np. zysk Banku netto, koszt ryzyka finansowego),
- 2) niefinansowy, w tym wskaźniki jakościowe związane z realizacją strategii Banku lub/i związane z pełnieniem danej funkcji kontrolnej, ryzykiem niefinansowym.

Cele oraz ich wagi – ustalone zgodnie z przyjętymi w Banku zasadami - są zatwierdzane przez Zarząd, a w przypadku członków Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. przez Radę Nadzorczą, na podstawie rekomendacji Komitetu Wynagrodzeń i Nominacji Rady Nadzorczej.

Cele osoby zajmującej stanowisko kierownicze odpowiedzialnej za funkcje kontrolne opierają się przynajmniej w 75% na celach wynikających z danej funkcji i obejmują zadania jakościowe. W przypadku ustalenia zadań o charakterze finansowym, nie są one powiązane z wynikami uzyskiwanymi w obszarach kontrolowanych przez tę osobę.

Ocena i jej weryfikacja dokonywana jest przez bezpośredniego przełożonego i podlega zatwierdzeniu przez Zarząd ING Banku Śląskiego S.A. po zasięgnięciu opinii Komitetu Wynagrodzeń i Nominacji Rady Nadzorczej, a w przypadku członków Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. przez Radę Nadzorczą, na podstawie rekomendacji Komitetu Wynagrodzeń i Nominacji Rady Nadzorczej. Ocena i weryfikacja dokonywana jest najpóźniej do 31 marca następnego roku kalendarzowego.

Do oceny indywidualnych efektów pracy stosuje się kryteria finansowe i niefinansowe oraz kryteria skorygowane o ryzyko, zgodnie z Polityką, Regulaminem wynagradzania członków Zarządu Banku oraz Regulaminem premiowania osób zajmujących stanowiska kierownicze mających istotny wpływ na profil ryzyka ING Banku Śląskiego S.A.

Polityka Banku przewiduje dokonanie korekty o koszt wynagrodzeń. Odbywa się ona w oparciu o zapis Polityki, zgodnie z którym na podstawie korekty ryzyka ex post Bank ma prawo do redukcji lub niewypłacenia wynagrodzenia zmiennego w sytuacjach, które mogłyby mieć potencjalnie negatywny wpływ na wyniki Banku.

Bank szczegółowo uregulował kwestie warunków premiowania w przypadku rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku pracy.

Zgodnie z przyjętą Polityką, Bank nie przyznaje dodatkowego wynagrodzenia przypadającego z tytułu rozwiązania umowy o pracę rozumianego jako część pakietu wynagrodzenia zmiennego.

2. INFORMACJA ILOŚCIOWA

Przedmiotowa analiza obejmuje wszystkie osoby zajmujące stanowiska kierownicze mające istotny wpływ na profil ryzyka Banku - zgodnie z Załącznikiem 1 do Polityki zmiennych składników wynagrodzeń.

Poniżej zostały zaprezentowane informacje ilościowe wymagane przez Politykę ujawniania informacji w zakresie wynagrodzeń zmiennych.

1) Zbiorcze informacje ilościowe dotyczące wysokości wynagrodzenia z podziałem na linie biznesowe stosowane w zarządzaniu Bankiem (w mln zł):

Lp.	Linia Biznesowa	Wynagrodzenie całkowite (stałe + zmienne)
1	Członkowie Zarządu Banku nadzorujący linie biznesowe stosowane w zarządzaniu Bankiem	8,1
2	Segment bankowości detalicznej	7,9
3	Segment bankowości korporacyjnej	24,8
	Razem	40,8

2) Zbiorcze informacje ilościowe na temat wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku z podziałem na:

a) Członków Zarządu oraz, o ile zostały zaliczone przez Bank do osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku, osoby podległe bezpośrednio Członkowi Zarządu bez względu na podstawę ich zatrudnienia, Dyrektorów oddziałów i ich Zastępców oraz Głównego Księgowego;

a) o ile zostały zaliczone przez Bank do osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Banku;

zawierające dane obejmujące:

- zbiorczą wartość wynagrodzeń za dany rok obrotowy z podziałem na wynagrodzenie stałe i zmienne oraz liczbę osób je otrzymujących (w mln zł):

Grupa		Liczba osób	Wynagrodzenie stałe	Wynagrodzenie zmienne	Wynagrodzenie całkowite (stałe + zmienne)
A	Członkowie Zarządu	6	8,9	6,2	15,1
B	Osoby podległe bezpośrednio Członkowi Zarządu bez względu na podstawę ich zatrudnienia, Dyrektorzy oddziałów i ich Zastępcy oraz Główny Księgowy, zaliczone przez Bank do osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku	33	18,2	8,9	27,1
C	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Banku, o ile zostały zaliczone przez Bank do osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku	7	3,6	2,0	5,6
Razem		46	30,7	17,1	47,8

- zbiorczą wartość i formy wynagrodzenia zmiennego z podziałem na wynagrodzenie płatne w gotówce oraz instrumentach, o których mowa w §29 pkt 7 Uchwały 258/2011, przyjętych w Banku (w mln zł):

Grupa		Wynagrodzenie zmienne - płatne w gotówce	Wynagrodzenie zmienne - płatne w akcjach fantomowych	Wynagrodzenie zmienne razem
A	Członkowie Zarządu	3,1	3,1	6,2
B	Osoby podległe bezpośrednio Członkowi Zarządu bez względu na podstawę ich zatrudnienia, Dyrektorzy oddziałów i ich Zastępcy oraz Główny Księgowy, zaliczone przez Bank do osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku	4,4	4,5	8,9
C	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Banku, o ile zostały zaliczone przez Bank do osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku	1,0	1,0	2,0
Razem		8,5	8,6	17,1

*Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej
Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za rok 2012*

- zbiorczą wartość wynagrodzeń z odroczoną wypłatą z podziałem na część już przyznaną i jeszcze nie przyznaną (w mln zł):

Grupa		Wynagrodzenie zmienne z odroczoną wypłatą - część już przyznana	Wynagrodzenie zmienne z odroczoną wypłatą - część jeszcze nie przyznana	Wynagrodzenie zmienne razem
A	Członkowie Zarządu	1,8	2,5	4,3
B	Osoby podległe bezpośrednio Członkowi Zarządu bez względu na podstawę ich zatrudnienia, Dyrektorzy oddziałów i ich Zastępcy oraz Główny Księgowy, zaliczone przez Bank do osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku	2,7	3,5	6,2
C	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Banku, o ile zostały zaliczone przez Bank do osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku	0,6	0,8	1,4
Razem		5,1	6,8	11,9

- zbiorczą wartość płatności związanych z podjęciem zatrudnienia i z zakończeniem stosunku zatrudnienia dokonanych w danym roku obrotowym, liczbę osób otrzymujących takie płatności oraz najwyższą taką płatność na rzecz jednej osoby (w mln zł):

Grupa		Wartość płatności związanych z zakończeniem stosunku zatrudnienia	Liczba osób	Najwyższa płatność na rzecz jednej osoby
A	Członkowie Zarządu	-	-	-
B	Osoby podległe bezpośrednio Członkowi Zarządu bez względu na podstawę ich zatrudnienia, Dyrektorzy oddziałów i ich Zastępcy oraz Główny Księgowy, zaliczone przez Bank do osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku	0,4	1	0,4
C	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Banku, o ile zostały zaliczone przez Bank do osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku	-	-	-
Razem		0,4	1	0,4

Zważywszy, że regulacje związane z wdrożeniem polityki zmiennych składników wynagrodzeń zostały przyjęte w 2012 roku, odroczone wypłaty będą podlegały korekcie dopiero w latach przyszłych.

ZAŁĄCZNIK

Dodatkowe informacje z Filaru 3

kwoty wyrażone w milionach EUR, o ile nie zaznaczono inaczej

WPROWADZENIE

Niniejszy rozdział dotyczy Filaru 3, dyscypliny rynkowej i zawiera informacje z kilku zakresów tematycznych. Niektóre z wymaganych informacji zostały przedstawione w innych częściach sprawozdania rocznego, m.in. w rozdziale dotyczącym zarządzania ryzykiem oraz w akapicie poświęconym zarządzaniu kapitałem. Niniejszy rozdział zawiera informacje dodatkowe, jak również odesłania do odpowiednich rozdziałów. Dane odnoszą się do ING Bank N.V. i jego wszystkich podmiotów zależnych (zwanych dalej ING Bankiem). Nie występują istotne różnice między zakresem konsolidacji do celów ostrożnościowych w porównaniu z zakresem obrachunkowym konsolidacji zawartym w sprawozdaniu rocznym, nota „Podstawowe podmioty zależne”. Informacje zawarte w niniejszym rozdziale nie zostały skontrolowane przez zewnętrznych audytorów ING Banku.

Zalecenia Europejskiej Grupy Roboczej ds. Ujawnień dotyczące ujawniania danych finansowych

W roku 2012 powołano Europejską Grupę Roboczą ds. Ujawnień (EDTF) w celu poprawy kompleksowości i spójności ujawnień dokonywanych przez instytucje finansowe. EDTF jest branżową grupą roboczą, która wraz z Radą Stabilności Finansowej sformułowała kilka zaleceń dotyczących ujawniania danych finansowych. ING Bank jest członkiem EDTF oraz propagatorem przyjętych zasad, jak również dokumentu końcowego. Jako że dokument końcowy przyjęto dopiero w listopadzie 2012 r., ING Bank nie był w stanie natychmiast wdrożyć wszystkich zaleceń. Niemniej jednak kluczowe elementy EDTF zostały włączone w treść niniejszego dokumentu dotyczącego Filaru 3, przy wykorzystaniu tych samych wzorców, które pojawiły się w ostatecznej wersji zaleceń. W celu odnalezienia nowych tabel wprowadzonych w ramach zaleceń EDTF można posłużyć się glosariuszem. Poniższe zestawienie obrazuje, w jaki sposób ING Bank ustosunkował się do poszczególnych zaleceń EDTF.

Przegląd zaleceń EDTF dotyczących ujawniania danych finansowych

Nr zalecenia EDTF	Krótki opis	Uwagi
1	Skonsolidować wszystkie informacje dotyczące zarządzania ryzykiem w rozdziale dotyczącym zarządzania ryzykiem lub Filaru 3. Jeżeli to niemożliwe, zamieścić indeks ułatwiający poruszanie się po dokumencie.	W rozdziałach poświęconych zarządzaniu ryzykiem oraz Filarowi 3 zamieszczono spisy treści.
2	Zamieścić definicje terminologii banku dotyczącej ryzyka oraz miar ryzyka, przedstawić wartości użytych kluczowych parametrów.	Zamieszczono w podrozdziałach poświęconych zarządzaniu ryzykiem: model biznesowy i profil ryzyka, kapitał ekonomiczny. Terminologię związaną z ryzykiem oraz miary ryzyka opisano w podrozdziałach poświęconych ryzyku kredytowemu, ryzyku rynkowemu, ryzyku płynności i ryzyku pozafinansowemu.
3	Opisać i omówić najważniejsze i nowo powstające ryzyka dla banku.	Zamieszczono podrozdział poświęcony zarządzaniu ryzykiem: Rozwój sytuacji związanej z ryzykiem 2012 roku.
4	Po sfinalizowaniu mających zastosowanie reguł określić plany osiągnięcia każdego z nowych kluczowych wskaźników regulacyjnych.	Do włączenia po zatwierdzeniu CRR/CRD IV (rozporządzenia i dyrektywy w sprawie wymogów kapitałowych) przez Parlament Europejski.
5	Przedstawić w skróconym ujęciu organizację banku, procesy i kluczowe funkcje w zakresie zarządzania ryzykiem.	Zamieszczono w rozdziale dotyczącym zarządzania ryzykiem: zawiadywanie ryzykiem oraz w opisach zawartych w podrozdziałach dotyczących ryzyka kredytowego, ryzyka rynkowego, ryzyka płynności i ryzyka pozafinansowego.
6	Opisać kulturę banku w zakresie ryzyka, powiązane procedury i strategię.	Zamieszczono w podrozdziałach poświęconych zarządzaniu ryzykiem: zawiadywanie ryzykiem, model biznesowy i profil ryzyka oraz w opisach zawartych w podrozdziałach dotyczących ryzyka kredytowego, ryzyka rynkowego, ryzyka płynności i ryzyka pozafinansowego.
7	Opisać kluczowe ryzyka wynikające z modelu biznesowego oraz działań banku, akceptowany poziom ryzyka banku oraz sposób zarządzania tymi rodzajami ryzyka przez bank.	Zamieszczono podrozdział poświęcony zarządzaniu ryzykiem: zawiadywanie ryzykiem, model biznesowy i profil ryzyka oraz w opisach zawartych w podrozdziałach dotyczących ryzyka kredytowego, ryzyka rynkowego, ryzyka płynności i ryzyka pozafinansowego.
8	Opisać stosowanie testów warunków skrajnych w zakresie zawiadywania ryzykiem przez bank oraz ram kapitałowych.	Zamieszczono podrozdział poświęcony zarządzaniu ryzykiem: testy warunków skrajnych oraz w odpowiednich opisach w podrozdziałach poświęconych ryzyku kredytowemu, ryzyku rynkowemu i ryzyku płynności.
9	Przedstawić minimalne wymogi kapitałowe w ramach Filaru 1, w tym nadwyżki i bufora lub minimalny wskaźnik wewnętrzny.	Zamieszczono w rozdziale dotyczącym zarządzania kapitałem oraz w podrozdziale poświęconym bieżącym zmianom w środowisku regulacyjnym w rozdziale o zarządzaniu ryzykiem.
10	Przedstawić skład kapitału według wzorów przyjętych przez Komitet Bazylejski.	Do wykonania w ramach przyszłych ujawnień.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 ciąg dalszy

11	Przedstawić zestawienie zmian w kapitale regulacyjnym, od daty ostatniego sprawozdania, z uwzględnieniem zmian w funduszach własnych Tier 1, kapitale Tier 1 i kapitale Tier 2.	Zestawienie zmian w kapitale regulacyjnym zamieszczono w podrozdziałach dotyczących ryzyka kredytowego i ryzyka rynkowego, w rozdziale poświęconym zarządzaniu ryzykiem. Zmiany w dostępnym kapitale ujawniono w rozdziale dotyczącym Filaru 3.
12	Przedstawić planowanie kapitałowe w ujęciu ilościowym i jakościowym, wraz z ogólnym omówieniem kwestii planowania strategicznego Zarządu.	Zamieszczono w rozdziale dotyczącym zarządzania kapitałem oraz w podrozdziale poświęconym bieżącym zmianom w środowisku regulacyjnym w rozdziale o zarządzaniu ryzykiem.
13	Przedstawić szczegółowe objaśnienia powiązania aktywów ważonych ryzykiem (RWA) z działalnością i powiązaniem ryzykiem.	Zamieszczono w informacjach z Filaru 3, tabela migracji RWA.
14	Zamieścić tabelę z wyszczególnieniem wymogów kapitałowych dla każdej metody zastosowanej do kalkulacji RWA dla ryzyka kredytowego w rozbiu na klasy aktywów wg Bazylei oraz dla głównych portfeli w ramach tych klas.	Wzór 11 EDTF dołączono do podrozdziałów SA i AIRB w rozdziale dotyczącym Filaru 3; zawiera wskazanie READ i RWA dla portfeli w metodzie AIRB i SA w rozbiu na klasy ekspozycji.
15	Przedstawić w ujęciu tabelarycznym ryzyko kredytowe w księgach bankowych, wskazując średnie prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD) i wielkość straty z tytułu niewykonania zobowiązania (LGD), a także ekspozycję w momencie niewykonania zobowiązania (EAD), łącznie RWA i gęstość RWA w rozbiu na klasy aktywów wg Bazylei oraz główne portfele w ramach klas aktywów wg Bazylei.	W podrozdziale dotyczącym metody AIRB Filaru 3 zamieszczono wzory 3, 12, 13 i 14 EDTF.
16	Przedstawić zestawienie uwzględniające zmiany w RWA w danym okresie, w rozbiu na poszczególne rodzaje ryzyka RWA.	Dla ryzyka kredytowego – zamieszczono w informacjach z Filaru 3, tabela migracji RWA. Zestawienie zmian ryzyka rynkowego zamieszczono w rozdziale dotyczącym zarządzania ryzykiem.
17	Przedstawić relację z wdrożenia testowania wstecznego Filaru 3 wg Bazylei, z uwzględnieniem oceny wydajności modelu przez bank oraz walidacji modeli wobec niewypłacalności i straty.	Zamieszczono w rozdziale dotyczącym Filaru 3 – tabela testów wstecznych PD, dodana do podrozdziału poświęconego metodzie AIRB, w której przewidywane PD porównano z rzeczywistym wskaźnikiem niewypłacalności w rozbiu na klasy ekspozycji. Proces walidacji modelu i rezultaty zamieszczono w podrozdziale dotyczącym RMP oraz w rozdziale dotyczącym Filaru 3
18	Opisać sposób, w jaki bank zarządza swoimi potencjalnymi potrzebami w zakresie płynności oraz przedstawić analizę ilościową składników rezerwy płynności utrzymywanej w celu zaspokojenia tych potrzeb.	Opis w ujęciu jakościowym zamieszczony w podrozdziale dotyczącym ryzyka płynności w rozdziale poświęconym zarządzaniu ryzykiem. Składnik ilościowy do zamieszczenia w przyszłych ujawnieniach.
19	Przedstawić w ujęciu tabelarycznym aktywa obciążone i nieobciążone, wg kategorii bilansowych.	Do wykonania w ramach przyszłych ujawnień.
20	Przedstawić w ujęciu tabelarycznym skonsolidowane aktywa łącznie, zobowiązania oraz zobowiązania pozabilansowe według umownego terminu zapadalności na dzień sporządzenia bilansu.	Zamieszczono w tabelach zapadalności w notach 22 i 23 rocznego sprawozdania finansowego.
21	Przedstawić strategię finansowania banku, z wyszczególnieniem najważniejszych źródeł i koncentracji funduszy, zapewniając skuteczny wgląd w dostępne źródła finansowania, zależności od finansowania hurtowego, wszelkie ryzyka geograficzne lub walutowe oraz zmiany w tych źródłach zachodzące w czasie.	Zamieszczono w podrozdziale dotyczącym ryzyka płynności, w rozdziale poświęconym zarządzaniu ryzykiem.
22	Powiązanie pozycje bilansu oraz rachunku zysków i strat z pozycjami przedstawionymi w ujawnieniach na temat ryzyka rynkowego portfela handlowego i niehandlowego, takie jak wrażliwości czynników ryzyka, wartość ekonomiczna i scenariusze i/lub wrażliwości zysków.	Wrażliwości w zakresie czynników ryzyka zostały przedstawione w podrozdziale dotyczącym ryzyka rynkowego, w rozdziale poświęconym zarządzaniu ryzykiem. Precyzyjne powiązanie z pozycjami bilansu ma nastąpić w przyszłych ujawnieniach.
23	Przedstawić dalsze rozbieżności jakościowe i ilościowe istotnych czynników ryzyka rynkowego portfela handlowego i niehandlowego.	Zamieszczono w podrozdziale dotyczącym ryzyka rynkowego, w rozdziale poświęconym zarządzaniu ryzykiem.
24	Przedstawić ujawnienia w ujęciu jakościowym i ilościowym, opisujące ograniczenia modeli pomiaru istotnego ryzyka rynkowego w czasie oraz opisy przyczyn odstępstw od testów wstecznych.	Opis w ujęciu jakościowym zamieszczony w podrozdziale dotyczącym ryzyka rynkowego w rozdziale poświęconym zarządzaniu ryzykiem. Składnik ilościowy do zamieszczenia w przyszłych ujawnieniach.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 ciąg dalszy

25	Przedstawić opis podstawowych technik zarządzania ryzykiem stosowanych przez bank w celu pomiaru i oceny ryzyka straty poza wykazanymi miarami i parametrami ryzyka, takimi jak model wartości zagrożonej (VaR) czy rezultaty scenariuszy dochodów i wartości ekonomicznej.	Zamieszczono w podrozdziale dotyczącym ryzyka rynkowego, w rozdziale poświęconym zarządzaniu ryzykiem.
26	Przedstawić informacje pomagające użytkownikom zrozumieć profil ryzyka kredytowego banku, w tym wszelkie znaczne koncentracje ryzyka kredytowego.	Zamieszczono w informacjach z Filaru 3, gdzie dodano wzory 18,19, 20 i 21 EDTF z tabelarycznym zestawieniem portfeli w rozbiciu na klasy ekspozycji, posegmentowane według adekwatnych czynników.
27	Opisać metody identyfikacji kredytów z utratą wartości lub zagrożonych, wraz z bankowymi definicjami kredytów z utratą wartości, zagrożonych, restrukturyzowanych lub o przywróconej regularności wraz z objaśnieniami dotyczącymi polityki w kwestii forbearance.	Zamieszczono w akapicie dotyczącym zarządzania ryzykiem w podrozdziale dotyczącym łagodzenia ryzyka kredytowego.
28	Przedstawić zestawienie bilansów otwarcia i zamknięcia kredytów z utratą wartości lub zagrożonych w danym okresie oraz marginesu strat pożyczkowych.	Zamieszczono w informacjach z Filaru 3, przez dodanie zalecanego wzoru EDTF w podrozdziale dotyczącym rezerw z tytułu strat związanych z udzielonymi kredytami.
29	Przedstawić jakościową oraz ilościową analizę ryzyka kredytowego kontrahenta banku w wyniku transakcji na instrumentach pochodnych.	Zamieszczono w informacjach z Filaru 3, przez dodanie zalecanego wzoru EDTF w podrozdziale o instrumentach pochodnych.
30	Przedstawić informacje jakościowe na temat łagodzenia ryzyka kredytowego, w tym zabezpieczeń utrzymywanych dla wszystkich źródeł ryzyka kredytowego, wraz z danymi ilościowymi, ilekroć są istotne.	Zamieszczono w informacjach z Filaru 3, przez dodanie zalecanego wzoru EDTF w podrozdziale dotyczącym łagodzenia ryzyka kredytowego.
31	Opisać rodzaje „innego ryzyka” na podstawie klasyfikacji Zarządu oraz opisać ich identyfikację, pomiar oraz zarządzanie i zawiadywanie nimi.	Zamieszczono w akapicie poświęconym zarządzaniu ryzykiem.
32	Omówić powszechnie znane zdarzenia związane z innymi rodzajami ryzyka, w tym ryzyka operacyjnego, dotyczącego zgodności regulacyjnej i prawnego, w związku z którymi doznano znaczących lub potencjalnie znaczących strat	Zamieszczono podrozdziale poświęconym zarządzaniu ryzykiem.

Reguły adekwatności kapitałowej – Basel II

Reguły adekwatności kapitałowej, znane również pod nazwą Kapitału Regulacyjnego (RC), wyrażają opinie organów regulacyjnych i prawodawczych w zakresie tego, ile kapitału musi zachować bank (lub inna instytucja finansowa podlegająca regulacjom) zgodnie ze swoją wielkością i rodzajem podejmowanego ryzyka, wyrażonego w formie aktywów ważonych ryzykiem. Najważniejszą częścią bazy kapitałowej jest kapitał akcjonariuszy. Oprócz kapitału instytucja ma prawo emisji określonych pasywów, takich jak pewne instrumenty hybrydowe, i dodania ich do bazy kapitałowej. Minimalny wymóg prawny mówi o tym, że baza kapitałowa musi odnosić się do przynajmniej 8% aktywów ważonych ryzykiem (RWA).

Rząd holenderski przyjął dyrektywę w sprawie wymogów kapitałowych (CRD), czyli europejski odpowiednik bazylejskiej umowy kapitałowej II, w grudniu 2006 r. Dyrektywa CRD IV będzie stanowił odpowiednik porozumienia Bazylea III, choć jeszcze nie weszła w życie. Przygotowania ING Banku do wdrożenia postanowień dyrektywy CRD IV opisano w rozdziale poświęconym zarządzaniu ryzykiem.

Niniejszy rozdział odnosi się do Filaru 3, dyscypliny rynkowej, podając informacje na różne tematy. Część wymaganych informacji została podana w innych częściach raportu rocznego, na przykład: w rozdziale na temat zarządzania ryzykiem czy w rozdziale na temat zarządzania kapitałem. Niniejszy rozdział podaje informacje dodatkowe i odniesienia do stosownych opracowań.

Informacje Filaru 3 odnoszą się przede wszystkim do ryzyka kredytowego, ale również do sekurytyzacji oraz innych aktywów niezwiązanych ze zobowiązaniem kredytowym (ONCOA). Wymagania dotyczą głównie podstawowych zagrożeń, aktywów ważonych ryzykiem i kapitału regulacyjnego. W głównej mierze chodzi o pierwszy filar umowy Basel II - minimalne wymogi kapitałowe. Wymogi regulacyjne zostały opisane w dalszej części, obejmującej również ryzyko rynkowe oraz ryzyko operacyjne. Drugi filar koncentruje się na kapitale ekonomicznym, wykorzystywanym wewnątrz przez banki, na analizach kierownictwa w obrębie tegoż kapitału oraz podstawowych modeli. Na temat kapitału ekonomicznego (i tym samym drugiego filaru) powiedziano bardzo wiele w rozdziale dotyczącym zarządzania ryzykiem. Tekst rozdziału na temat Filaru 3 powinien być czytany w połączeniu z informacjami zawartymi w rozdziałach o zarządzaniu ryzykiem i kapitałem w sprawozdaniach rocznych. Omówiono w nich szeroko kwestie zarządzania ryzykiem i zarządzania kapitałem.

Podejścia stosowane przez ING Bank

1 stycznia 2008 roku ING przyjęło metodę wewnętrznych ratingów (AIRB) w odniesieniu do większości swoich znaczących portfeli, które zawierają ryzyko kredytowe, zgodnie z zatwierdzeniami uzyskanymi od DNB (Holenderskiego Banku Centralnego), oraz różnymi obowiązującymi regulacjami lokalnymi. Niemniej, pozostała niewielka część portfela, która podlega Metodzie Standardowej (SA). Inaczej niż większość regulatorów, DNB (De Nederlandsche Bank) nakłada na instytucje wymóg kwalifikowania co najmniej 85% portfela (pod względem RWA) na podstawie AIRB (zaawansowanej metody ratingów wewnętrznych) w celu otrzymania statusu AIRB. Większość portfeli SA (objętych metodą standardową) ING Banku odnosi się do podmiotów zależnych, których regulatorzy krajowi nie przyjęli ścisłych ram ani wymogów AIRB. ING cały czas dąży do przekształcania dodatkowych portfeli z SA na AIRB. ING Bank nie posiada żadnych portfeli wykorzystujących metodę FIRB.

W roku 2012 ING Bank zmniejszył swój portfel SA w kategoriach regulacyjnej ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (READ) o 1% w wyniku sprzedaży ING Direct US i ING Direct Canada – oba podmioty miały względnie małe portfele SA – oraz migracji portfela Commercial Finance Netherlands i części portfela Polski z metody SA do AIRB. ING Bank nadal dąży do zmniejszenia udziału portfeli objętych metodą standardową. Obecnie największe portfele w metodzie SA obejmują Turcję, Indie (Vysya) i Polskę (Bank Śląski). ING nadal współpracuje z lokalnymi regulatorami, zwłaszcza w Polsce i Indiach, w celu objęcia większej liczby portfeli metodą AIRB.

Metody AIRB i SA wyjaśnione zostały bardziej szczegółowo w podrozdziale poświęconym pomiarowi ryzyka kredytowego w rozdziale dotyczącym zarządzania ryzykiem. Analiza portfeli AIRB i SA wraz z powiązanymi tabelami znajduje się w podrozdziale „Metody AIRB i SA” rozdziału dotyczącego Filaru 3.

ING stosuje metodę AIRB oraz Metody Ocen Wewnętrznych (IAA) w odniesieniu do linii płynności dostarczanych do programów Papierów Komercyjnych Opartych na Aktywach.

REGULACYJNE WYMOGI KAPITAŁOWE DLA WSZYSTKICH RODZAJÓW RYZYKA

Regulacyjne wymogi kapitałowe		
	2012	2011
Ryzyko kredytowe		
Portfele podlegające metodzie standardowej	2,415	2,455
Portfele podlegające metodzie AIRB		
– Rządy	217	234
– Instytucje	1,121	1,277
– Korporacje	7,773	8,664
– Hipoteki mieszkaniowe	3,524	4,798
– Pozostała działalność detaliczna	1,286	1,303
Portfele podlegające metodzie AIRB razem	13,920	16,276
Ekspozycje z tytułu sekurytyzacji	442	1,489
Portfele kapitałowe w księgach bankowych w prostej metodzie pomiaru wagi ryzyka	201	207
Inne aktywa niezwiązane ze zobowiązaniem kredytowym	1,708	2,046
Ryzyko kredytowe razem		
Ryzyko rynkowe		
Metoda standardowa	28	34
Metoda modeli wewnętrznych – księga handlowa	744	1,091
Ryzyko rynkowe razem	772	1,125
Ryzyko operacyjne		
Metoda pomiarów zaawansowanych	2,836	2,836
Całość kapitału regulacyjnego wymagana na mocy Basel II	22,292	26,434
Basel I - limit dolny *	28,767	31,107
Dodatkowe wymogi kapitałowe	6,475	4,673

Powyższa tabela uwzględnia świadczenia sekurytyzacyjne SA, AIRB i portfeli sekurytyzacyjnych, wynoszące w 2012 r. 21 mln EUR.

* Obowiązuje ograniczenie do wysokości 80% kapitału regulacyjnego wymaganego w Basel I.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 ciąg dalszy

Inne aktywa niezwiązane ze zobowiązaniem kredytowym (ONCOA) stanowią aktywa o charakterze niezwiązanym ze zobowiązaniem kredytowym, nieujęte w kalkulacjach w ramach metody SA lub AIRB. Wymóg kapitałowy dla ONCOA od dnia 31 grudnia 2012 r. wynosi 1 708 mln EUR (w 2011 wynosił 2 046 mln EUR).

ING Bank jest w trakcie aktualizacji modelu pomiaru ryzyka operacyjnego metodą pomiarów zaawansowanych (AMA), przy współpracy z DNB. Do zakończenia tego projektu, które ma nastąpić w 2013 roku, DNB nałożyło limit kapitału ryzyka operacyjnego na ING Bank. Jako że kapitał ryzyka operacyjnego ING Banku według obliczeń wewnętrznych utrzymuje się poniżej nałożonego limitu, w 2012 roku nie uległ on zmianie.

Aby zapobiec dużym wpływom krótkoterminowym na wymogi kapitałowe regulatorzy wprowadzili reguły przejściowe (limity kapitałowe) dla instytucji wdrażających raportowanie według reguł adekwatności kapitałowej Bazylei II. Dla lat 2012 i 2011 wymóg kapitałowy nie pozwalał na spadek poniżej 80% wymogów kapitałowych obliczonych na podstawie unormowań Bazylei I. Dodatkowe wymogi kapitałowe według reguł przejściowych to 6 475 mln EUR w 2012 (4 673 mln EUR w 2011).

Zmniejszenie wymaganego kapitału regulacyjnego na podstawie Bazylei II można wyjaśnić dywesticją ING Direct US i ING Direct Canada, obok odciążenia ryzykiem bilansu banku. Wymagany kapitał regulacyjny przedstawiony w tym rozdziale należy porównać z dostępnym kapitałem regulacyjnym, którego dane szczegółowe zawarte są w akapicie poświęconym zarządzaniu kapitałem, w rozdziale „Kapitał regulacyjny”. Poniższa tabela zawiera zestawienie zmian w dostępnym kapitale regulacyjnym.

Zestawienie zmian w kapitale regulacyjnym ING Banku		
W mln EUR	2012	2011
Kapitał poziomu Core Tier 1		
Kwota otwarcia	31,772	30,894
Zysk	3,116	4,005
Korekta o filtry ostrożnościowe własnego ryzyka	468	-334
Zmiany wartości firmy	130	226
Dywidenda	-2,125	-3,000
Zmiany w rezerwach rewaluacyjnych	-471	-290
Zmiany interesów stron trzecich	148	77
Zmiany w pomniejszeniach Tier 1	25	54
Inne	137	140
Kwota zamknięcia	33,200	31,772
Dodatkowy kapitał poziomu Tier 1		
Kwota otwarcia	6,850	8,438
Kapitał wyemitowany		571
Kapitał umorzony		-2,349
Różnice w kursach wymiany	-75	190
Kwota zamknięcia	6,774	6,850
Kapitał poziomu Tier 2		
Kwota otwarcia	8,502	9,813
Zmiany w instrumentach kapitałowych poziomu Tier 2	-1,384	-1,364
Zmiany w pomniejszeniach	24	53
Kwota zamknięcia	7,142	8,502
Kapitał regulacyjny razem	47,116	47,123

Jeżeli nie określono inaczej, tabele w rozdziale poświęconym Filarowi 3 dotyczą wyłącznie ryzyka kredytowego, w związku z czym nie obejmują ONCOA, kapitału własnego, ryzyka rynkowego i ryzyka operacyjnego.

PODSTAWY I ZAKRES PREZENTACJI RYZYKA KREDYTOWEGO

W odniesieniu do ryzyka kredytowego dane zawarte w tabelach dotyczą najważniejszych działań ING Banku związanych z ryzykiem kredytowym w następujących obszarach: udzielanie pożyczek (ujętych i nieujętych w bilansie), finansowanie papierów wartościowych, instrumenty pochodne (łącznie: ryzyko przedrozwinięciowe), działania na rynku pieniężnym (w tym lokaty rezerwowe w bankach centralnych), ryzyka inwestycyjne. Ryzyko kredytowe w księdze handlowej jest wyłączone – ujęte zostało w części dotyczącej ryzyka rynkowego. Kwoty prezentowane w niniejszym rozdziale odnoszą się do kwot wykorzystywanych w celu zarządzania ryzykiem kredytowym. Są zgodne z interpretacją ING definicji ujętych w regulacjach Basel II. Tak więc liczby różnią się od liczb rachunkowych przedstawionych w sprawozdaniu rocznym, przygotowanym zgodnie z zasadami MSSF-UE.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 ciąg dalszy

O ile nie zaznaczono inaczej, tabele w niniejszym rozdziale pokazują pomiary regulacyjnej ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (READ) oraz aktywów ważonych ryzykiem (RWA), zgodnie z definicjami Bazylei II. Wartość READ to zwykle suma pozycji uwzględnionych i nieuwzględnionych w bilansie: pożyczek, inwestycji i działań na rynku pieniężnym oraz szacunkowej części niewykorzystanych środków kredytowych, udzielonych dłużnikowi. Kwoty odnoszące się do działań inwestycyjnych i pożyczkowych opierają się na oryginalnych wartościach, które zostały zainwestowane, minus spłaty. Uwzględnia się także kwoty ważonego ryzyka (plus dodatki). Pomnożenie RWA przez 8% daje poziom kapitału regulacyjnego (RC), który trzeba utrzymywać, by móc zarządzać portfelami (w odniesieniu do części ryzyka kredytowego podejmowanych czynności).

Wartości odnoszące się do produktów pochodnych i finansowania papierów wartościowych opierają się na „kwotach ważonych ryzykiem”, które zwykle równe są wartości wycenianych do rynku (mark-to-market) papierów podstawowych plus „dodatek” (zdefiniowany ustawowo), reprezentujący szacunkowe, potencjalne zagrożenia w przyszłości. Kwoty modyfikuje się dalej przy pomocy korekty związanej z pierwotnymi wartościami (rynkowymi) zabezpieczeń (po redukcji typu „haircut”) oraz kompensacji prawnej, którą dopuszczają umowy główne, takie jak: ISDA, CSA, GMLA, itd).

Ekspozycje pozabilansowe obejmują akredytywy i gwarancje, powiązane z kategorią ryzyka związanego z udzielaniem pożyczek. Poza tym do ekspozycji pozabilansowych wlicza się także część niewykorzystanych limitów, związanych z przewidywanym wykorzystaniem niewykorzystanej części limitu między momentem pomiaru a teoretycznym momentem statystycznej niewypłacalności. Kwoty te określa się łącznie mianem „nieuregulowanego ryzyka kredytowego” (credit risk outstandings).

Ekspozycje związane z sekurytyzacją (finansowanie zabezpieczone aktywami, papiery wartościowe zabezpieczone hipotekami komercyjnymi/mieszkaniowymi) zaprezentowano oddzielnie. Kwoty te również odnoszą się do wysokości zainwestowanych środków przed podjęciem jakiegokolwiek działań kończących się utratą wartości czy też wprowadzeniem korekt opartych na wycenie według bieżącej wartości rynkowej (MtM). Również te kwoty powinny zostać określone mianem „nieuregulowanego ryzyka kredytowego”.

ANALIZA MIGRACJI AKTYWÓW WAŻONYCH RYZYKIEM

Zgodnie z zaleceniami EDTF poniższa tabela wyjaśnia zmiany w RWA w okresie sprawozdawczym oraz dostarcza dodatkowych informacji, łącząc wpływ zmian składu portfela, zmian modelu oraz zmian w otoczeniu ryzyka na RWA. Tabela zawiera zestawienie zmian RWA w danym okresie według każdego rodzaju ryzyka RWA ING Banku, w rozbięciu na portfele SA i AIRB, wraz z sekurytyzacją.

Zestawienie zmian RWA

Zmiany RWA według kluczowych determinantów (kwoty wyrażone w mld EUR)	
RWA wg stanu na dzień 31 grudnia 2011	252.7
Wielkość księgi ⁽¹⁾	-5.1
Jakość księgi ⁽²⁾	3.3
Zmniejszanie ryzyka	-3.5
Aktualizacje modelu ⁽³⁾	0.3
Metodologia i polityka ⁽⁴⁾	-3.3
Zakupy i dywestycje	-32.4
Zmiany kursów wymiany walut	0.0
Inne	-2.4
Zmiany razem	-43.0
RWA wg stanu na dzień 31 grudnia 2012	209.7

Z wyłączeniem instrumentów kapitałowych i ONCOA.

⁽¹⁾ Wielkość księgi: zasadnicze zmiany wielkości i struktury księgi (w tym nowa działalność i pożyczki wymagalne).

⁽²⁾ Jakość księgi: jakość zmian księgi spowodowanych doświadczeniami takimi jak podstawowe zachowanie klienta lub czynniki demograficzne.

⁽³⁾ Aktualizacje modelu: wdrożenie modelu, zmiany zakresu modelu lub wszelkie zmiany mające usunąć wady modelu, w tym zmiany polegające na kalibracji/dostosowaniu modelu.

⁽⁴⁾ Metodologia i polityka: zmiany metodologii kalkulacji spowodowane wewnętrznymi zmianami polityki oraz zmianami polityki regulacyjnej.

Kluczowe zmiany

W ciągu roku RWA uległy zmniejszeniu o 43 mld EUR, do wartości 209,7 mld EUR:

- Zmniejszenie wielkości księgi, z wyłączeniem dywestycji oraz zmniejszania ryzyka portfela, spowodowało zmniejszenie RWA o 5,1 mld EUR. Zmniejszenie wielkości księgi obserwuje się głównie w portfelu nieruchomości i kredytów korporacyjnych.

- Spadek jakości księgi spowodował zwiększenie RWA o 3,3 mld EUR, co zaobserwowano głównie w hiszpańskim portfelu korporacji i instytucji finansowych oraz w holenderskim portfelu kredytów hipotecznych z uwagi na wyższe wartości LGD na skutek pogorszenia warunków rynkowych, co doprowadziło do uszczuplenia wartości pokrycia. W ciągu roku w różnych portfelach doszło też do pewnej liczby pomniejszych zmian, zarówno pozytywnych, jak i negatywnych.
- W zakres zmniejszenia ryzyka w 2012 roku wchodzi sprzedaż sekurytyzacji oraz sprzedaż innych dłużnych papierów wartościowych takich jak obligacje zabezpieczone i niezabezpieczone. Doprowadziło to do zmniejszenia wartości RWA o 3,5 mld EUR.
- W ciągu roku doszło do kilku uaktualnień modelu, lecz ich wpływ na kapitał był względnie nieistotny. Najważniejsza zmiana polegała na zrewidowaniu modelu LGD dla instytucji finansowych w celu odzwierciedlenia aktualnie pogarszających się warunków rynkowych, co spowodowało zwiększenie wartości RWA. W ramach udoskonalania modelu dotyczącego instytucji finansowych dokonano kilku zmian w zakresie zapadalności, w tym zniesiono jednoroczny pułap dla niektórych ekspozycji, zgodnie z odstępstwem regulacyjnym. Ponadto ING w metodzie obliczeniowej odszedł od zapadalności terminowej na rzecz zapadalności nieuregulowanych płatności według branży. Zmiany te skróciły okresy zapadalności w kalkulacjach kapitałowych, zmniejszając tym samym wartość RWA. Choć poszczególne wpływy tych zmian były istotne, niemal zupełnie skompensowały się nawzajem. Łącznie wszystkie te zmiany oraz liczne pomniejsze zmiany skutkowały zwiększeniem RWA o 0,3 mld EUR w ciągu roku.
- Spadek wartości RWA spowodowany zmianami metodologii i polityki nastąpił głównie za sprawą bardziej szczegółowej klasyfikacji portfela zastępowania kredytów ING w Turcji, co zmniejszyło wagę ryzyka w metodzie SA, jako że ING w Turcji w dużej mierze stosuje metodę standardową. Ponadto udoskonalono zwolnienie regulacyjne z limitu zapadalności dla produktów związanych z handlem, a portfel Commercial Finance NL został przekształcony z metody SA na AIRB. Te spadki wartości RWA zostały po części skompensowane przez wdrożenie metody kalkulacji wartości przypisanej zapewniającej, że żaden instrument gwarantowany nie posiada mniejszej przypisanej wartości RWA niż miałby w przypadku, gdyby został przyznany gwarantowi bezpośrednio, na zasadzie niechronionej. Poprzednio kalkulacje te przeprowadzano centralnie i dodawane do ONCOA. Kolejna zmiana metodologii polegała na odejściu od hierarchii ratingów na rzecz metodologii drugiego w kolejności najwyższego ratingu dla sekurytyzacji, co również podniosło wartość RWA. Łącznym skutkiem wyżej wymienionych zmian, jak również innych pomniejszych, względnie nieistotnych zmian było zmniejszenie wartości RWA o 3,3 mld EUR.
- Dywestycje w roku 2012 były związane ze sprzedażą ING Direct US na rzecz Capital One N.A., co zmniejszyło RWA o 29,7 mld EUR oraz sprzedażą ING Direct Canada na rzecz Scotiabank, co pomniejszyło wartość RWA o kolejne 2,7 mld EUR.
- Choć w poszczególnych kwartałach zaobserwowano duże zmiany w zakresie kursów wymiany walut, wpływ tych zmian na przestrzeni całego roku jest nieznaczny.

Ogólnie rzecz ujmując, zarządzanie aktywami RWA stanowi wysoki priorytet dla ING we wszystkich aspektach działalności. Począwszy od struktury produktu, poprzez wyceny i decyzje dywestycyjne, zarządzanie RWA jest intensywnie monitorowane, raportowane i kierowane na wszystkich szczeblach organizacji.

KLASY EKSPOZYCJI

Umowa Basel wprowadza pojęcie „klas ekspozycji”. Chodzi zasadniczo o grupowanie obszarów ryzyka kredytowego, związanych ze wspólnym typem dłużnika bądź produktu. W metodzie AIRB większość klas ekspozycji posiada swoje subkategorie. ING Bank definiuje klasy ekspozycji w sposób następujący:

- **Rządy Centralne i Banki Centralne** (odtąd **Rządy**) zawierające władze państwowe, banki centralne, władze regionalne i lokalne (uznawane w regulacjach Basel II), a także organizacje ponadnarodowe;
- **Instytucje** zawierające wszystkie banki komercyjne, instytucje niefinansowe (np. firmy leasingowe, fundusze, przedsiębiorstwa zarządzające funduszami, firmy ubezpieczeniowe), jednostki samorządu terytorialnego, których nie klasyfikuje się jako władze państwowe;
- **Korporacje** zawierające jednostki prawne, które nie są rządami, instytucjami ani „innymi jednostkami detalicznymi”;
- **Jednostki detaliczne** zawierające następujące klasy:
 - **Hipoteki mieszkaniowe** zawierające wszystkie pożyczki hipoteczne na nieruchomości mieszkalne, które nie stanowią części sekurytyzacji; oraz
 - **Inne jednostki detaliczne** zawierające pozostałe zobowiązania kredytowe, związane z detalicznymi przedsiębiorstwami małej i średniej wielkości, osobami prowadzącymi działalność gospodarczą i osobami prywatnymi, na przykład: pożyczki konsumenckie, pożyczki na samochód, karty kredytowe.

W tak ujętych definicjach klas ekspozycji osoba prywatna może należeć zarówno do kategorii hipotek mieszkaniowych, jak i innych jednostek detalicznych. Inne rodzaje kontrahentów bądź emitentów raczej na siebie nie zachodzą. W poniższych tabelach przedstawiono ogólny obraz portfela ING Banku z podziałem na klasy ekspozycji, po czym poszczególne klasy ekspozycji przedstawiono w rozbiciu na istotne czynniki. Segmentacja sekurytyzacji została przedstawiona w rozdziale poświęconym sekurytyzacji.

Ryzyko kredytowe według rodzajów ekspozycji i klas ekspozycji

Zgodnie z zaleceniami EDTF w tabeli poniżej przedstawiono sumy READ i RWA dla ING Banku zgodnie z definicjami rodzajów ekspozycji określonymi przez Komitet Bazylejski, zarówno dla portfela SA, jak i AIRB, według klas ekspozycji.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 ciąg dalszy

Metody według klas ekspozycji												
	Rządy		Instytucje		Korporacje		Detal		Razem 2012		Razem 2011	
	READ	RWA	READ	RWA	READ	RWA	READ	RWA	READ	RWA	READ	RWA
Metoda SA												
Ujęte w bilansie	4,056	3,096	1,344	678	9,890	9,736	20,794	11,252	36,085	24,762	33,942	23,411
Nieujęte w bilansie	7	7	339	191	2,707	2,636	3,137	2,350	6,190	5,183	8,442	6,928
Finansowanie papierów wartościowych			337	156	87	88	1	1	425	245	62	62
Instrumenty pochodne											481	279
Razem	4,062	3,103	2,020	1,024	12,684	12,460	23,933	13,603	42,699	30,190	42,927	30,682
Metoda AIRB												
Ujęte w bilansie	73,006	2,333	57,432	8,302	161,016	64,528	314,700	57,115	606,155	132,278	701,725	153,897
Nieujęte w bilansie	8,213	180	6,911	2,345	72,779	24,671	14,293	2,964	102,195	30,160	104,779	34,125
Finansowanie papierów wartościowych	1,424	74	3,463	300	5,665	853			10,552	1,227	14,738	2,350
Instrumenty pochodne	1,819	122	18,189	3,066	13,191	7,104	81	48	33,280	10,340	36,060	13,073
Razem	84,463	2,710	85,995	14,014	252,650	97,157	329,074	60,126	752,182	174,006	857,302	203,444
SEC AIRB												
Ujęte w bilansie									9,118	3,391	33,397	18,112
Nieujęte w bilansie									2,983	2,134	2,572	495
Razem									12,101	5,525	35,970	18,607
Razem Bank	88,525	5,813	88,015	15,038	265,335	109,617	353,007	73,729	806,982	209,722	936,199	252,733

Obejmuje portfele SA i AIRB; z wyłączeniem instrumentów kapitałowych i ONCOA.

Pod względem RWA portfel ING Banku podlega metodzie AIRB w 85,6% oraz metodzie SA w 14,4%. W 2012 roku nastąpił spadek wartości READ łącznego portfela o 129,2 mld EUR do wartości 807 mld EUR; wartość RWA zmniejszyła się o 43,0 mld EUR, do poziomu 209,7 mld EUR.

Dywestycje w ING Direct US i ING Direct Canada spowodowały znaczące uszczuplenie portfela ING Banku, zwłaszcza w kategorii kredytów hipotecznych. Te dwie dywestycje wywarły również ogromny wpływ na portfel inwestycyjny. Sprzedaż UK, choć jeszcze niesfinalizowana, również doprowadziła do znacznego zmniejszenia portfela inwestycyjnego, głównie w kategoriach sekurytyzacji. Obok wpływu na wartości bezwzględne, te dywestycje doprowadziły również do zmniejszenia profilu ryzyka, co spowodowało dużą obniżkę wartości RWA, jak wyjaśniono w podrozdziale poświęconym analizie migracji RWA. Zwłaszcza sprzedaż portfela USA obciążonego względnie wysoką wagą ryzyka spowodowała spadek wartości RWA o 30 mld EUR.

Obok dużych dywestycji do poprawy profilu ryzyka Banku przyczyniły się działania obniżające ryzyko w portfelu inwestycyjnym w 2012 roku. Sprzedano inwestycje o wartości ponad 10 mld EUR, co znacznie zmniejszyło wartość RWA. Do innych sfer działalności zmniejszającej ryzyko zalicza się wygaszanie portfeli takich jak portfel nieruchomości i najmu, które uległy zmniejszeniu w kategoriach wartości bezwzględnych, ale pogorszyły parametry ryzyka. Po części do tego pogorszenia doszło za sprawą cykliczności i rynków geograficznych, a po części jest to naturalny spodziewany spadek, jako że klienci lepszej jakości opuścili wygaszane portfele szybciej niż słabsi klienci. Choć wpływ na profil ryzyka nie był zbyt duży, doszło do znaczących spadków, zwłaszcza pod koniec roku na rynkach pieniężnych i rynkach produktów finansowych. Była to jednak świadoma decyzja wynikająca z ograniczenia finansowania krótkoterminowego. Wiele działań obniżających ryzyko wywarło skutki w postaci zmniejszenia kapitału.

Ujawnienie ryzyka kredytowego w klasie ekspozycji rządów

Zgodnie z zaleceniami EDTF tabela na następnej stronie przedstawia READ z podziałem na adekwatne czynniki, wraz z analizą dla klasy ekspozycji „Rządy”.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 ciąg dalszy

Wartości liczbowe podane według poszczególnych regionów geograficznych dla każdej klasy ekspozycji bazują na kraju zamieszkania dłużnika. Same w sobie nie odzwierciedlają ryzyka związanego ze zdarzeniami ryzyka transferowego w danym kraju (takimi jak restrykcje w obrębie wymienialności waluty lokalnej na wymienialną), jako że waluty lokalne i obce zostały zsumowane i przeliczone na ekwiwalent w euro do celów prezentacji. Definicje związane z pozycjami ryzyka transferowego ING Banku i ekspozycją ekonomiczną kraju na ryzyko można znaleźć w rozdziale poświęconym zarządzaniu ryzykiem.

Rządy – ujawnienie ryzyka kredytowego w READ				
		2012	2011	Delta %
Rządy	Rating	88,525	111,145	-20.3%
	Niezagrożone	88,524	111,144	-20.3%
	Z utratą wartości/zagrożone	1	1	-8.5%
Rządy	Regiony geograficzne/jednostki	88,525	111,145	-20.3%
	Afryka	313	344	-8.9%
	Ameryka	487	10,429	-95.3%
	Azja	5,677	5,480	3.6%
	Australia	261	60	333.8%
	Europa	81,787	94,832	-13.7%
	Europa	81,787	94,832	-13.7%
	Holandia	19,393	36,922	-47.5%
	Belgia	16,372	13,589	20.5%
	Niemcy	16,174	16,095	0.5%
	Inne kraje Europy	29,847	28,227	5.8%
Rządy	Rodzaj produktu	88,525	111,145	-20.3%
	Inwestycje w obligacje	53,491	55,016	-2.7%
	Odnawialne	13,833	12,716	8.8%
	Rynek pieniężny	10,445	27,278	-61.7%
	Pożyczki terminowe	4,743	13,276	-64.3%
	Działalność pożyczkowa	2,500		
	Inne	3,512	2,859	22.9%
Rządy	Przedziały PD	88,525	111,145	-20.3%
	<0.05%	70,958	93,797	-24.3%
	0.05% to 0.5%	14,422	13,670	5.5%
	0.5% to 5%	2,971	3,356	-11.4%
	5% to 10%	126	142	-11.8%
	10% to 20%	45	21	109.1%
	20% to 50%	2	157	-98.4%
	ponad 50%	1	1	-8.5%

Obejmuje portfele SA i AIRB; z wyłączeniem instrumentów kapitałowych i ONCOA.

Dywestycje ING Direct US i ING Direct Canada obniżyły wartość READ odpowiednio o 16,0 mld EUR i 3,8 mld EUR.

Spadki wartości rynku pieniężnego (16,8 mld EUR) zaobserwowano przede wszystkim w Holandii (13,8 mld EUR, minus depozyt w DNB) oraz w USA (4,8 mld EUR, minus depozyt w Banku Centralnym USA), natomiast w Niemczech nastąpił wzrost o 1,8 mld EUR. Spadek w kategorii pożyczek terminowych nastąpił głównie za sprawą restrukturyzacji instrumentów IABF w Holandii, które były poprzednio sklasyfikowane jako pożyczki terminowe, a obecnie są sklasyfikowane częściowo jako obligacje. Instrumenty IABF należało poddać restrukturyzacji z uwagi na sprzedaż ING Direct US. IABF to umowa między ING a holenderskim rządem w sprawie instrumentu wsparcia w odniesieniu do aktywów niepięlnych, obejmującego 80% papierów wartościowych opartych na kredytach hipotecznych Alt-A ING.

Nastąpiło nieznaczne zmniejszenie inwestycji w obligacje, jako że wzrost inwestycji w obligacje z uwagi na restrukturyzację IABF został skompensowany przez spadek ekspozycji rządowej w USA i Kanadzie z uwagi na sprzedaż ING Direct US i ING Direct Canada. Wpływ na to ma również znaczna redukcja we Francji.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 ciąg dalszy

Wzrost wartości działalności pożyczkowej o 2,5 mld EUR nastąpił głównie za sprawą zwiększonej ekspozycji wobec Banku Centralnego Belgii.

Ujawnienie ryzyka kredytowego w klasie instytucji finansowych

Zgodnie z zaleceniami EDTF niniejsza tabela przedstawia READ z podziałem na adekwatne czynniki, wraz z analizą dla klasy ekspozycji „Instytucje”.

Instytucje – ujawnienie ryzyka kredytowego w READ				
Instytucje		2012	2011	Delta %
	Rating	88,015	102,422	-14.0%
	Niezagrożone	87,245	101,637	-14.1%
	Z utratą wartości/zagrożone	769	784	-1.9%
	Regiony geograficzne/jednostki	88,015	102,422	-14.0%
	Afryka	439	585	-25.0%
	Ameryka	4,659	10,149	-54.1%
	Azja	11,547	12,728	-9.3%
	Australia	6,116	6,295	-2.8%
	Europa	65,253	72,664	-10.2%
	Europa	65,253	72,664	-10.2%
	Holandia	2,982	2,862	4.2%
	Belgia	6,266	5,929	5.7%
	Niemcy	13,908	12,000	15.9%
	Inne kraje Europy	42,097	51,873	-18.8%
	Rodzaj produktu	88,015	102,422	-14.0%
	Inwestycje w obligacje	30,892	43,068	-28.3%
	Instrumenty pochodne	18,527	18,747	-1.2%
	Rynek pieniężny	11,922	8,906	33.9%
	Pożyczki terminowe	9,473	10,752	-11.9%
	Odnawialne	9,075	9,888	-8.2%
	Inne	8,126	11,061	-26.5%
	Przedziały PD	88,015	102,422	-14.0%
	<0.05%	19,953	20,404	-2.2%
	0.05% to 0.5%	53,074	73,579	-27.9%
	0.5% to 5%	13,698	7,103	92.9%
	5% to 10%	371	239	55.7%
	10% to 20%	111	194	-42.7%
	20% to 50%	38	119	-68.3%
	ponad 50%	769	784	-1.9%

Obejmuje portfele SA i AIRB; z wyłączeniem instrumentów kapitałowych i ONCOA.

Dywestycje ING Direct US i ING Direct Canada obniżyły wartość READ odpowiednio o 3,6 mld EUR i 0,6 mld EUR.

Ogólnie rzecz ujmując, nastąpiła poprawa kategorii ryzyka w portfelu instytucji. Podjęto intensywne działania zmniejszające ryzyko w zakresie inwestycji w obligacje, zwłaszcza w regionie Europy Południowej. Doszło do wzrostu w klasie ekspozycji na rynku pieniężnym, z tendencją do skrócenia okresu spłaty zadłużenia.

Ujawnienie ryzyka kredytowego w klasie ekspozycji korporacji

Zgodnie z zaleceniami EDTF niniejsza tabela przedstawia READ z podziałem na różne czynniki, wraz z analizą dla klasy ekspozycji „Korporacje”. Wyszczególnienie branż w tabeli oparte jest na systemie NAICS (północnoamerykański system klasyfikacji branż).

Dodatkowe informacje z Filaru 3 ciąg dalszy

Korporacje – ujawnienie ryzyka kredytowego w READ				
		2012	2011	Delta %
Korporacje	Rating	265,335	286,599	-7.4%
	Niezagrożone	255,715	278,807	-8.2%
	Z utratą wartości/zagrożone	9,620	7,792	23.5%
Korporacje	Regiony geograficzne/jednostki	265,335	286,599	-7.4%
	Afryka	731	1,017	-28.1%
	Ameryka	37,065	45,841	-19.1%
	Azja	23,194	23,314	-0.5%
	Australia	3,334	4,348	-23.3%
	Europa	201,010	212,078	-5.2%
	Europa	201,010	212,078	-5.2%
	Holandia	71,454	74,639	-4.2%
	Belgia	32,429	32,232	0.7%
	Niemcy	6,173	6,471	-4.6%
	Inne kraje Europy	90,953	98,736	-7.8%
Korporacje	Branża	265,335	286,599	-7.4%
	Nieruchomości	51,374	53,920	-4.7%
	Zasoby naturalne	41,665	40,955	1.8%
	Niebankowe instytucje finansowe (NBFi)	33,292	44,985	-26.0%
	Transport i logistyka	22,060	23,763	-7.1%
	Żywność, napoje, higiena	18,084	17,351	4.3%
	Inne	98,860	105,625	-6.4%
Korporacje	Przedziały PD	265,335	286,599	-7.4%
	<0.05%	13,989	14,345	-2.4%
	0.05% to 0.5%	114,214	132,720	-13.9%
	0.5% to 5%	104,606	107,906	-3.0%
	5% to 10%	9,059	10,530	-13.9%
	10% to 20%	7,026	7,989	-12.0%
	20% to 50%	6,820	5,317	28.3%
	ponad 50%	9,620	7,792	23.5%

Obejmuje portfele SA i AIRB; z wyłączeniem instrumentów kapitałowych i ONCOA.

Dywestycje ING Direct US i ING Direct Canada obniżyły wartość READ odpowiednio o 2,0 mld EUR i 0,7 mld EUR.

Spadek dla branży NBFi o 11,7 mld EUR zaobserwowano głównie w portfelu brytyjskim, gdzie wartość READ zmniejszyła się o 4,3 mld EUR. Spadek dla NBFi odnotowano również w USA (3,0 mld EUR) i Holandii (1,6 mld EUR).

Spadek dla branży nieruchomości (o 2,5 mld EUR) odnotowano głównie w Australii (0,9 mld EUR) i USA (0,8 mld EUR). Jako że klasyfikacja branż oparta jest na kodach NAICS, definicja nieruchomości jest znacznie szersza aniżeli ekspozycja w zakresie nieruchomości komercyjnych, która stanowi około dwóch trzecich portfela. Pozostała część dotyczy działalności deweloperskiej oraz ekspozycji związanej z nieruchomościami głównie za sprawą naszych klientów detalicznych (MŚP, bankowość prywatna, najem).

W Holandii odnotowano spadek rzędu 3,2 mld EUR w zakresie kredytów odnawialnych (1,7 mld EUR) i pożyczek terminowych (2,1 mld EUR), natomiast w innych krajach Europy odnotowano spadek o 7,8 mld EUR – największy w Wielkiej Brytanii (4,6 mld EUR) i Hiszpanii (1,6 mld EUR).

Zwiększył się udział kredytów zagrożonych: w Holandii – 34%, Rumunii – 111%, we Włoszech – 48%, w Wielkiej Brytanii – 131% i Belgii – 21%.

Ujawnienie ryzyka kredytowego w klasie ekspozycji jednostek detalicznych

Zgodnie z zaleceniami EDTF niniejsza tabela przedstawia READ dla klasy ekspozycji „Detal”.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 ciąg dalszy

Detal – ujawnienie ryzyka kredytowego w READ				
		2012	2011	Delta %
Detal	Rating	353,007	400,064	-11.7%
	Niezagrożone	347,508	394,262	-11.8%
	Z utratą wartości/zagrożone	5,499	5,802	-5.2%
Detal	Segment klientów	353,007	400,064	-11.7%
	Osoby prywatne	321,384	366,529	-12.3%
	MSP	22,281	24,539	-9.2%
	Bankowość prywatna	3,553	2,514	41.4%
	Inne	5,790	6,483	-10.7%
Detal	Regiony geograficzne/jednostki	353,007	400,064	-11.7%
	Afryka	57	53	7.6%
	Ameryka	146	55,279	-99.7%
	Azja	1,684	1,528	10.2%
	Australia	34,438	34,243	0.6%
	Inne	30	925	-96.8%
	Europa	316,652	308,035	2.8%
	Europa	316,652	308,035	2.8%
	Holandia	164,777	165,534	-0.4%
	Belgia	39,703	38,051	4.4%
	Niemcy	68,457	64,292	6.5%
	Inne kraje Europy	43,715	40,158	8.9%
Detal	Przedziały PD	353,007	400,064	-11.7%
	<0.05%	22,009	11,556	90.5%
	0.05% to 0.5%	192,850	217,225	-11.2%
	0.5% to 5%	113,563	133,863	-15.1%
	5% to 10%	8,525	18,010	-52.7%
	10% to 20%	6,792	7,824	-13.2%
	20% to 50%	3,769	5,784	-34.8%
	ponad 50%	5,499	5,802	-5.2%

Obejmuje portfele SA i AIRB; z wyłączeniem instrumentów kapitałowych i ONCOA.

Dywestycje ING Direct US i ING Direct Canada obniżyły wartość READ odpowiednio o 32,7 mld EUR i 22,7 mld EUR (głównie związaną z hipotekami mieszkaniowymi), podczas gdy w Niemczech nastąpił wzrost o 4,2 mld EUR, przede wszystkim za sprawą zwiększenia portfela hipotek mieszkaniowych.

W 2012 roku w Holandii nastąpiła resegmentacja MŚP w klasyfikacji wewnętrznej, ze średnich korporacji do spółek detalicznych. Doszło do niej w ramach trwającej redefinicji podejścia do klienta. Z uwagi na sprzedaż ING Direct US nastąpiło zmniejszenie udziału kredytów zagrożonych o 5,2%, co obniżyło łączną wartość portfela kredytów zagrożonych o 912 mln EUR. Wyłączając ING Direct US, udział kredytów zagrożonych wzrósłby o 12%.

Stosunek wartości kredytu do wartości zabezpieczenia (LTV) dla mieszkaniowych kredytów hipotecznych według kraju

Poniższa tabela przedstawia średni ważony stosunek wartości kredytu do wartości zabezpieczenia (LTV) portfela hipotek mieszkaniowych ING Banku według krajów. Wszystkie wskaźniki LTV oparte są na wartościach rynkowych. W większości portfeli ING wykorzystuje zmiany w cenach nieruchomości w celu indeksacji tych wartości rynkowych. Na niektórych rynkach klienci wnoszą dodatkowe zabezpieczenia lub korzysta się z programów ubezpieczeń kredytów hipotecznych (fundowanych przez rządy). Przedstawione wartości LTV nie uwzględniają żadnego z tych dodatkowych zabezpieczeń.

LTV mieszkaniowych kredytów hipotecznych według kraju

	2012		2011	
	LTV	READ	LTV	READ
Holandia ⁽¹⁾	89%	149,965	81%	148,451
Niemcy	71%	61,754	71%	58,649
Australia	69%	34,507	67%	34,288
Belgia, Luksemburg	76%	30,420	75%	29,017
Stany Zjednoczone Ameryki	na	-	75%	31,964
Kanada	na	-	73%	22,198
Hiszpania	66%	9,077	61%	8,682
Włochy	53%	7,440	52%	6,960
Wielka Brytania	59%	6,652	60%	5,846
Polska ⁽²⁾	59%	3,037	61%	2,546
Turcja	48%	1,065	48%	927
Rumunia	54%	587	55%	559
Indie	59%	710	67%	710
Razem	79%	305,214	75%	350,795

Obejmuje portfele SA i AIRB; z wyłączeniem instrumentów kapitałowych i ONCOA.

⁽¹⁾ Holandia obejmuje Domestic Bank NL i Westland Utrecht.

⁽²⁾ Wskaźnik LTV dla Polski w 2011 roku został określony ponownie do celów spójności.

Po sprzedaży ING Direct US i ING Direct Canada zaległości portfela kredytów hipotecznych ING Banku zmniejszyły się do poziomu 296 mld EUR, co stanowi około 39% zaległości kredytowych ING Banku. W ogólnym ujęciu zwiększył się wskaźnik LTV kredytów hipotecznych ING Banku, głównie za sprawą hipotek holenderskich i hiszpańskich, pomimo zaostrzonej polityki oceny ryzyka. W obu portfelach to spadek cen nieruchomości spowodował wzrost LTV. Wskaźnik LTV w Holandii jest względnie wysoki, co po części równoważy portfel gwarantowany NHG oraz inne dodatkowe zabezpieczenia takie jak polisy ubezpieczenia na życie, oszczędności i produkty inwestycyjne.

Niewielki rozmiar portfela Vysya w Indiach grozi sporą niestabilnością LTV z uwagi na względnie mały portfel kredytów hipotecznych. Wskaźnik LTV Polski poprawił się z uwagi na zaostrzenie polityki oceny ryzyka – pożyczki o wskaźniku LTV ponad 80% nie są udzielane.

METODA STANDARDOWA I ZAAWANSOWANA METODA IRB

ING stosuje dwie metody kalkulacji kapitału regulacyjnego dla ryzyka kredytowego w swoim portfelu: zaawansowaną metodę ratingów wewnętrznych (AIRB) oraz metodę standardową (SA). Metoda AIRB jest dopuszczona przez regulatora, jeżeli funkcjonują zatwierdzone przez regulatora modele ratingowe (PD, EAD i LGD), jeżeli osoba prawna osiągnęła zgodność z AIRB i jeżeli (lokalny) zarząd rozumie i stosuje te modele ratingowe (bazylejski test stosowania) w procesach decyzyjnych dotyczących kredytów. ING Bank nie stosuje w odniesieniu do żadnego portfela metody podstawowej (FIRB). Podrozdział ten należy czytać w połączeniu z akapitami rozdziału o zarządzaniu ryzykiem dotyczącymi: ram akceptowanego poziomu ryzyka, pomiaru ryzyka kredytowego, monitorowania i raportowania w ING Banku.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 ciąg dalszy

Korporacje – ujawnienie ryzyka kredytowego w READ

		Rządy	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Razem	Razem
		2012						2011
Objęte metodą SA	READ	4,062	2,020	12,684	12,564	11,368	42,699	42,927
	RWA	3,103	1,024	12,460	5,004	8,599	30,190	30,682
Objęte metodą AIRB	READ	84,463	85,995	252,650	292,650	36,424	752,182	857,302
	RWA	2,710	14,014	97,157	44,047	16,079	174,006	203,444
Razem	READ	88,525	88,015	265,335	305,214	47,793	794,881	900,229
	RWA	5,813	15,038	109,617	49,051	24,678	204,197	234,126
	RWA density	6.6%	17.1%	41.3%	16.1%	51.6%	25.7%	26.0%
Sekurytyzacje	READ	12,101						35,970
	RWA	5,525						18,607
Razem	READ	88,525	88,015	265,335	305,214	47,793	806,982	936,199
	RWA	5,813	15,038	109,617	49,051	24,678	209,722	252,733
	RWA density	6.6%	17.1%	41.3%	16.1%	51.6%	26.0%	27.0%

Obejmuje portfele SA i AIRB; z wyłączeniem instrumentów kapitałowych i ONCOA.

* Sekurytyzacje zamieszczono dla potrzeb kompletności prezentacji.

Przeniesienie portfela Commercial Finance Netherlands oraz części portfela polskiego z metody SA do metody AIRB wraz ze sprzedażą ING Direct US and ING Direct Canada doprowadziło do zmniejszenia wartości wskaźników READ i RWA w portfelu SA. Gęstość RWA lub wagi ryzyka utrzymały względną stabilność, jako że sprzedaż portfeli wyższego ryzyka, zwłaszcza ING Direct US została częściowo zrównoważona przez migrację ryzyka.

METODA STANDARDOWA

Metoda standardowa (SA) opiera się na stałej wadze ryzyka dla każdej klasy ekspozycji, z rozbićiem na stopnie jakości kredytowej (na podstawie ratingów zewnętrznych), jak przewidziano w dyrektywie w sprawie wymogów kapitałowych (CRD). Ponieważ kredytobiorcy bazowi są stosunkowo mali, kredytobiorcy bazowi z reguły nie mają ratingów zewnętrznych. Metoda standardowa sama w sobie jest najmniej wyszukana z metodologii Bazylei II i nie jest tak wrażliwa jak metoda AIRB oparta na ryzyku.

Ekspozycje przed łagodzeniem ryzyka i po łagodzeniu ryzyka dla portfela SA

Poniższa tabela pokazuje, jak łagodzenie ryzyka w portfelu SA rozkłada się na przedziały wagi ryzyka. Istnieją dwie podstawowe metody redukcji lub łagodzenia ryzyka kredytowego: redukcja ryzyka kredytowego poprzez akceptację zastawionych aktywów finansowych w charakterze zabezpieczenia (np. zbywalnych papierów wartościowych lub gotówki) albo łagodzenie lub przesunięcie ryzyka kredytowego do grupy ryzyka niższej wagi poprzez akceptację gwarancji od niezwiązanych stron trzecich.

Ekspozycje przed łagodzeniem ryzyka i po łagodzeniu ryzyka oraz po zastosowaniu współczynników konwersji w READ

2012				2011		
Przedział wagi ryzyka	Ekspozycja przed łagodzeniem ryzyka	Ekspozycja po łagodzeniu ryzyka	Ekspozycja po zastosowaniu współczynników konwersji *	Ekspozycja przed łagodzeniem ryzyka	Ekspozycja po łagodzeniu ryzyka	Ekspozycja po zastosowaniu współczynników konwersji *
0%				497	497	494
10%						
20%	107	107	55	148	148	92
35%	11,671	11,671	11,629	11,090	11,090	10,820
50%	5,513	5,513	4,430	6,370	6,369	3,825
75%	16,788	16,548	11,173	16,608	16,390	11,494
100%	27,251	27,091	15,206	23,672	23,502	15,904
150%	371	371	205	565	565	298
200%						
1250%						
Razem	61,700	61,301	42,699	58,951	58,562	42,927

Obejmuje tylko portfel SA; bez sekurytyzacji, instrumentów kapitałowych i ONCOA.

* Ekspozycja po zastosowaniu współczynników konwersji to ekspozycja netto lub READ w powszechnym ujęciu. Jest niższa od innych ekspozycji ujętych w tabeli, przede wszystkim dlatego, że nie uwzględnia niezaangażowanych limitów. Kolumnę tę zamieszczono wyłącznie do celów poglądowych.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 ciąg dalszy

Do największych zmian w przedziałach ryzyka należy spadek w przedziale wagi ryzyka 0%, utrzymywanym głównie przez papiery wartościowe ING Direct Canada, spadek w przedziale 50% z uwagi na redukcję niezaangażowanych limitów rynku pieniężnego oraz wzrost w przedziale wagi ryzyka 100%, spowodowany zwiększoną ekspozycją na tureckie korporacje.

METODA AIRB

Na metodę AIRB składa się pięć elementów, które definiują metodę opartą na ryzyku Bazylei II służącą do ustalania RWA. Wskaźnik RWA pomnożony przez wskaźnik BIS 8% daje kapitał regulacyjny. Te elementy to: klasa ekspozycji według Bazylei II, prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD), ekspozycja w momencie niewykonania zobowiązania (EAD), strata z tytułu niewykonania zobowiązania (LGD) i zapadalność. W ING Banku są wykorzystywane wewnętrzne modele bazylejskie w celu ustalenia PD, EAD i LGD dla kapitału regulacyjnego i ekonomicznego. W całym banku ING Bank wdrożył ponad 100 modeli, z uwzględnieniem różnych podmodeli, które mogą mieć zastosowanie w przypadku określonego portfela. Podrozdział ten należy czytać w połączeniu z rozdziałem dotyczącym zarządzania ryzykiem.

Ekspozycje kredytowe AIRB według oceny ratingu wewnętrznego – zgodnie z zaleceniami EDTF poniższa tabela przedstawia portfel AIRB według oceny ratingu wewnętrznego. W myśl zasad Bazylei II ekspozycje nominalne waży się w celu określenia RWA (oraz kapitału regulacyjnego) portfela, wykorzystując metodę opartą na ryzyku. W metodzie tej wymaga się mniejszej ilości kapitału dla ryzyka kredytowego, które ma dobre oceny ratingowe. Jednocześnie wymaga się coraz większej ilości kapitału w miarę pogarszania się oceny ratingowej ryzyka dłużnika. W związku z tym aktywa RWA mogą wzrosnąć lub zmaleć proporcjonalnie do migracji ratingu ryzyka bez zasadniczych zmian w wielkości podstawowych aktywów finansowych, pod względem rachunkowości finansowej. W ING Banku migracje ratingowe obserwuje się bardzo uważnie.

Ekspozycje (READ) według oceny ratingu wewnętrznego oraz odpowiadające im PD, LGD i RWA

Ocena ratingu wewnętrznego	Zakres PD dla każdej oceny	READ dla każdej oceny	Średnie RPD	Średnie RLGD	RWA dla każdej oceny (lub zakresu)	RRW łącznie	Odpowiednik oceny ratingu zewnętrznego
Niezagrożone							
1	0.00-0.01	25,532	0.03*	23.97	733	0.03	AAA
2	0.01-0.02	43,385	0.02	20.83	789	0.02	AA+
3	0.02-0.04	41,726	0.04	19.77	904	0.02	AA
4	0.04-0.05	15,328	0.04	25.81	1,375	0.09	AA-
5	0.05-0.06	26,274	0.05	30.14	2,461	0.09	A+
6	0.06-0.08	45,981	0.07	22.72	4,031	0.09	A
7	0.08-0.11	44,129	0.11	29.01	6,505	0.15	A-
8	0.11-0.17	50,381	0.15	22.55	7,282	0.14	BBB+
9	0.17-0.29	89,193	0.22	21.9	13,314	0.15	BBB
10	0.29-0.51	106,880	0.37	20.27	20,625	0.19	BBB-
11	0.51-0.89	101,638	0.64	19.91	25,313	0.25	BB+
12	0.89-1.54	49,123	1.14	18.94	16,754	0.34	BB
13	1.54-2.67	36,461	1.92	20.37	16,751	0.46	BB-
14	2.67-4.62	22,753	3.34	20.33	12,449	0.55	B+
15	4.62-8.01	15,811	6.55	19.8	10,464	0.66	B
16	8.01-13.88	6,127	10.88	21.07	4,997	0.82	B-
17	13.88-20.00	6,162	18.58	20.45	6,154	1	CCC
18	20.00-30.00	5,820	25.02	16.29	5,157	0.89	CC
19	>30%	4,301	40.48	21.68	4,453	1.04	C
Zagrożone							
20	100%	10,352	100	25.63	9,523	0.92	Default
21	100%	2,667	100	18.11	2,625	0.98	Default
22	100%	2,158	100	25.01	1,347	0.62	Default
Razem		752,182	3.28	21.79	174,006	0.23	

Obejmuje tylko portfel AIRB; bez sekurytyzacji, instrumentów kapitałowych i ONCOA.

* Dla ekspozycji pozarządowych istnieje pułap RPD wynoszący 3 BPS, stąd RPD w pierwszych trzech ocenach może wydawać się sprzeczne z logiką z uwagi na pomieszczenie ekspozycji rządowych i pozarządowych.

Modele ratingu ING Banku związane z prawdopodobieństwem niewykonania zobowiązania (PD) są oparte na skali 1-22, która z grubsza odpowiada takim samym stopniom ratingu, jak przyznawane przez zewnętrzne agencje ratingowe. Ratingi ryzyka (PD) dla kredytów niezagrożonych (1-19) oblicza się w ING Banku przy użyciu modeli zatwierdzonych przez regulatora. Ratingi ryzyka dla kredytów zagrożonych (20-22) są ustalane na podstawie zatwierdzonej subiektywnej metodologii przez globalną lub regionalną komórkę ds. restrukturyzacji. Dla portfeli instrumentów sekurytyzacyjnych wiodące są ratingi zewnętrzne transzy, w którą ING Bank zainwestował. Całkowite wagi ryzyka portfela ING stanowią połączenie wag niskiego ryzyka dla rządów i hipotek mieszkaniowych z wagami wyższego ryzyka dla korporacji i sekurytyzacji.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 ciąg dalszy

Ekspozycje wielu rządów centralnych otrzymują zerową wagę ryzyka z uwagi na finansowanie w lokalnej walucie oraz wysoki rating (stałe częściowe stosowanie reguł SA). Kredyty hipoteczne ogólnie posiadają wysokie poziomy (nadmiarowych) zabezpieczeń.

Ujawnienia wyników modeli

Zgodnie z zaleceniami EDTF poniższa tabela przedstawia PD, LGD, READ, RWA i gęstość RWA według klas ekspozycji. Należy ją odczytywać w połączeniu z tabelą „Zmiany w parametrach ryzyka od daty ostatniego sprawozdania”.

Metody według klas ekspozycji							
	Rządy	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Razem	Razem
						2012	2011
Średnie PD	0.08%	1.24%	5.55%	2.35%	7.32%	3.28%	2.89%
Średnie LGD	20.67%	23.22%	23.88%	17.04%	44.34%	21.79%	20.83%
EAD	84,463	85,995	252,650	292,650	36,424	752,182	857,302
RWA	2,710	14,014	97,157	44,047	16,079	174,006	203,444
Gęstość RWA	3.2%	16.3%	38.5%	15.1%	44.1%	23.1%	23.7%

Obejmuje tylko portfel AIRB oraz kredyty zagrożone; bez sekurytyzacji, instrumentów kapitałowych i ONCOA.

Gęstość RWA dla rządów i banków centralnych jest względnie niska, ponieważ podmioty rządowe, z oceną ratingową od 1 do 4, z ekspozycją denominowaną w lokalnej walucie, otrzymują regulacyjną wagę ryzyka 0%.

Zmiany w parametrach ryzyka od daty ostatniego sprawozdania

Zgodnie z zaleceniami EDTF poniższa tabela przedstawia zmiany w parametrach ryzyka od daty ostatniego sprawozdania, w ujęciu procentowym. Należy ją odczytywać w połączeniu z tabelą „Ujawnienia wyników modeli”.

Zmiany AIRB						
	Rządy	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Razem
						2012
Średnie PD	-16%	23%	23%	-10%	7%	14%
Średnie LGD	1%	21%	-2%	6%	2%	5%
READ	-22%	-14%	-7%	-14%	-3%	-12%
RWA	-7%	-12%	-10%	-27%	-1%	-14%
Gęstość RWA	18%	3%	-3%	-15%	2%	-3%

Obejmuje tylko portfel AIRB; bez sekurytyzacji, instrumentów kapitałowych i ONCOA.

W ciągu roku 2012 wzrosła zarówno średnia wartość parametru PD, jak i LGD. Stało się tak z uwagi na ogólne pogorszenie jakości kredytowej oraz spadku cen większości nieruchomości na skutek trudności gospodarczych na niektórych rynkach. Niemniej jednak jakość kredytowa utrzymała stabilny poziom dla Belgii i ING Vysya oraz poprawiła się dla portfela australijskich hipotek mieszkaniowych. Ponadto relatywna zmiana w strukturze portfela polegająca na przejściu z wyższych klas ekspozycji na ryzyko na niższe klasy ekspozycji doprowadziła do lekkiego spadku łącznej wagi ryzyka portfela AIRB. Spadek gęstości ryzyka w połączeniu ze znaczną redukcją READ doprowadził do zmniejszenia wartości RWA w 2012 roku.

Ujawnienie szacunkowych i rzeczywistych parametrów straty

Zgodnie z zaleceniami EDTF poniższa tabela przedstawia testy wsteczne modeli PD według klas ekspozycji. ING rozdzielił modele ryzyka kredytowego AIRB na branże, segmenty i kraje. Niezależny Dział Walidacji Modeli dokonuje okresowych przeglądów wszystkich modeli AIRB pod kątem zgodności, w tym przeprowadza testy wsteczne, o ile to możliwe. Jeżeli dany model okaże się niestabilny lub testy wsteczne wykażą niewystarczającą zachowawczość, wówczas taki model jest poddawany rekaliibracji lub przebudowie. Wszystkie zalecenia dotyczące modeli z Działu Walidacji Modeli pozostawiają ślad w tej samej wewnętrznej bazie danych, z której korzysta Dział Audytu Wewnętrznego. Wszystkie znaczące zmiany modelu przedstawia się do zatwierdzenia regulatorowi krajowemu oraz wdraża po ich zatwierdzeniu. Przeciętnie 91% modeli ryzyka kredytowego AIRB w cyklu walidacji wykazuje brak lub niewielkie (58%) bądź pomniejsze (33%) wady.

W celu lepszej oceny ilościowej testów wstecznych ING przeanalizował portfel na dzień 31 grudnia 2011 r. Sprzedane jednostki ING Direct US i ING Direct Canada zostały do celów porównawczych pominięte przy określaniu średniego PD oraz wskaźnika niewypłacalności. Średnie PD na dzień 31 grudnia 2011 r. według portfeli zostało podzielone na klasy ekspozycji Bazylei II. Portfel z dnia 31 grudnia 2011 r. był monitorowany do końca roku 2012 w celu określenia notowanego wskaźnika niewypłacalności. Modele bazują na długiej serii danych historycznych. W teście wstecznym modelowe wartości PD zostały porównane ze zdarzeniami niewypłacalności odnotowanymi w 2012 roku. Taki test wsteczny jest reprezentatywny tylko dla portfela z końca roku 2011 i może zostać zakłócony przez niewielkie wartości próbne lub incydenty. Niemniej jednak test wsteczny dostarczył porównania przewidywanej wartości PD względem

Dodatkowe informacje z Filaru 3 ciąg dalszy

odnotowanego wskaźnika niewypłacalności. W poniższej tabeli wskaźnik niewypłacalności bazuje na ważonej średniej wartości READ portfela niewypłacalności, natomiast modele zostały opracowane w oparciu o dłużnika.

Średnie szacowane PD w metodzie AIRB w zestawieniu z rzeczywistym wskaźnikiem niewypłacalności według klas ekspozycji

	Rządy	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Razem
Średnie PD 2011 *	0.11%	0.23%	1.81%	1.20%	2.87%	1.24%
Odnutowany wskaźnik niewypłacalności	0.17%	0.10%	1.33%	1.09%	2.69%	1.02%

Obejmuje tylko portfel AIRB; bez sekurytyzacji, instrumentów kapitałowych i ONCOA.

* Średnie PD obejmuje wyłącznie kredyty niezagrożone.

Test wsteczny wykazał wzorzec konserwatywny; przewidywana wartość PD przekroczyła odnotowany wskaźnik niewypłacalności. W ramach klasy ekspozycji innych jednostek detalicznych odnotowano wysokie wskaźniki niewypłacalności w portfelu drobnych przedsiębiorstw z uwagi na trudne warunki gospodarcze we Włoszech, Belgii i Holandii. Większość niewypłacalności w klasie korporacji ma źródło w segmencie nieruchomości będącym pod presją oraz portfelach MŚP w Belgii i Holandii. Odnutowany wyższy wskaźnik niewypłacalności niż średnia wartość PD dla klasy rządów wynika z niewypłacalności rządu Grecji.

JAKOŚĆ KREDYTOWA

Podrozdział ten koncentruje się na kredytach zagrożonych, w przypadku których występuje znaczne prawdopodobieństwo, że ING Bank może ponieść stratę, chyba że ING Bank zainterweniuje, podejmując konkretne i istotne działania. Innymi słowy, w tej kategorii klient lub portfel wymagają bardziej intensywnego podejścia, co może obejmować renegotiację terminów i warunków i/lub restrukturyzację biznesową/finansową. Podrozdział ten należy czytać w połączeniu z akapitami rozdziału o zarządzaniu ryzykiem dotyczącymi: ram akceptowanego poziomu ryzyka oraz jakości kredytowej.

Ujawnienia dotyczące uzgodnień kredytów zagrożonych

Zgodnie z zaleceniami EDTF poniższa tabela zawiera uzgodnienia kredytów zagrożonych, z podziałem na segmenty działalności według wewnętrznej klasyfikacji ING. Opisowe objaśnienie tych segmentów działalności znajduje się w rozdziale poświęconym zarządzaniu ryzykiem.

Ujawnienia dotyczące uzgodnień kredytów zagrożonych

	Bankowość komercyjna	Bankowość detaliczna Beneluks	Bankowość detaliczna międzynarodowa	ING Bank razem
Zmiany w zakresie kredytów z utratą wartości				
Kredyty z utratą wartości na dzień 1 stycznia 2012 r.	5,245	5,362	2,763	13,370
Klasyfikowane z utratą wartości w ciągu roku ⁽¹⁾	2,896	3,154	1,085	7,135
Przekształcone na bez utraty wartości w danym okresie	-947	-1,571	-424	-2,942
Kwoty umorzone	-717	-772	-185	-1,675
Zmiany w strukturze Banku ⁽²⁾			-1,007	-1,007
Wymiana i inne zmiany ⁽³⁾		-2	13	10
Inne	-21	-68	21	-68
Pożyczki z utratą wartości na dzień 31 grudnia 2012 r.	6,476	6,172	2,278	14,925
Rezerwy z tytułu utraty wartości – zmiany				
Rezerwy z tytułu utraty wartości na dzień 1 stycznia 2012 r.	2,039	1,751	1,743	5,533
Zmiany w strukturze Banku			-582	-582
Kwoty umorzone	-717	-772	-185	-1,675
Odzyskane kwoty umorzone w ubiegłych latach	21	69	11	101
Dodatek do rezerw z tytułu strat związanych z udzielonymi kredytami (z rachunku zysków i strat)	955	833	337	2,125
Wymiany lub inne zmiany	5	-17	14	2
Rezerwy z tytułu utraty wartości na dzień 31 grudnia 2012 r.	2,303	1,864	1,338	5,505

⁽¹⁾ Nieskorygowane względem wahań kursu wymiany.

⁽²⁾ Sprzedaż ING Direct US i ING Direct Canada.

⁽³⁾ Na podstawie daty początkowej i końcowej zaległych pozycji, nieskorygowanych o wpływy i rozchody.

W następstwie niesprzyjającej sytuacji gospodarczej koszty ryzyka (dodatki do rezerw z tytułu strat związanych z udzielonymi kredytami) wzrosły z poziomu 1,7 mld EUR w roku 2011 do 2,1 mld EUR w roku 2012. Wzrost zauważalny był głównie w portfelu korporacji (głównie nieruchomości) oraz detalicznym. Koszty ryzyka w międzynarodowym portfelu

Dodatkowe informacje z Filaru 3 ciąg dalszy

detałicznym znacznie zmalały po sprzedaży ING Direct US w pierwszym kwartale 2012 roku. Jednak pomimo sprzedaży ING Direct US łączna wartość kredytów zagrożonych zwiększyła się o 11%, z 13,4 mld EUR do 14,9 mld EUR. Mimo wzrostu dodatków do kosztów ryzyka w 2012 roku umorzenia uszczupliły rezerwy. Wartość rezerw wciąż przewyższała ponad dwukrotnie koszty ryzyka i ponad trzykrotnie wartości umorzone.

Rezerwy skumulowane w poszczególnych branżach

ING Bank korzysta ze wspólnej metodologii klasyfikacji branż w oparciu o system NAICS (północnoamerykański system klasyfikacji branż). Metodologia ta obejmuje ponad 1500 szczegółowych opisów branż, które połączono w 22 klasy branżowe na najwyższym poziomie. W niektórych krajach ING Bank musi przygotowywać raporty w oparciu o inne metodologie klasyfikacji branż, które zwykle bazują na zaprezentowanej tutaj klasyfikacji NAICS. Hipoteki mieszkaniowe przyznaje się zwykle tylko osobom prywatnym. Tabelę rezerw skumulowanych należy odczytywać w połączeniu z odpowiednimi tabelami przedstawionymi poniżej, dotyczącymi kredytów przeterminowanych według branż, oraz informacjami i oświadczeniami zawartymi w rozdziale poświęconym zarządzaniu ryzykiem.

Rezerwy skumulowane w poszczególnych branżach

	Rządy	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Razem	Razem
						2012	2011
Nieruchomości			1,121		49	1,170	764
Osoby prywatne			2	753	394	1,150	1,605
Firmy budowlane i wykonawcy			421		96	517	394
Żywność, napoje, higiena			366		119	485	424
Przemysł			297		68	365	459
Usługi			243		100	344	368
Transport i logistyka			253		48	301	442
Media			176		62	238	74
Jednostki detaliczne			149		66	215	182
Zasoby naturalne			172		10	182	152
Przemysł chemiczny, zdrowotny i farmaceutyczny			112		17	129	116
Branża samochodowa			77		35	112	125
Niebankowe instytucje finansowe		9	86		17	112	244
Telekomunikacja			59		4	63	87
Inne ⁽¹⁾	3	26	50		43	122	98
Razem	3	35	3,586	753	1,128	5,505	5,533

- Obejmuje portfele SA i AIRB; bez sekurytyzacji, instrumentów kapitałowych i ONCOA.
- Nie uwzględnia aktualizacji wycen realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.
- ⁽¹⁾ Sektory o rezerwach skumulowanych mniejszych niż 50 mln EUR zostały ujęte w pozycji „Inne”.

Kredyty przeterminowane w poszczególnych sektorach gospodarki

Za kredyty przeterminowane ING Bank uważa kredyty, w których spłata sumy głównej bądź odsetek spóźnia się więcej niż o jeden dzień. Metodologia stosowana jest przede wszystkim w obrębie kredytów dla osób prywatnych, takich jak mieszkaniowe kredyty hipoteczne, pożyczki samochodowe i inne kredyty konsumenckie. W przypadku kredytów dla biznesu (rządów, instytucji, korporacji) ING Bank klasyfikuje dłużnika jako zagrożonego jak najszybciej po zauważeniu braku płatności. Koncepcja kredytów przeterminowanych nie znajduje więc zastosowania w odniesieniu do takich dłużników i dlatego też biznesowe klasy ekspozycji nie zostały ujęte.

	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Razem	Razem
			2012	2011
Osoby prywatne	5,788	290	6,078	6,368
Inne ⁽¹⁾		461	461	281
Razem	5,788	750	6,539	6,649

- Obejmuje portfele SA i AIRB; bez sekurytyzacji, instrumentów kapitałowych i ONCOA.
- Nie uwzględnia aktualizacji wycen realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.
- ⁽¹⁾ Sektory gospodarki, które nie zostały wyszczególnione w tabeli, wykazują wartość kredytów przeterminowanych mniejszą niż 150 mln EUR i zostały ujęte w pozycji „Inne”.

Łączny zasób rezerw w 2012 roku utrzymał się na stabilnym poziomie, lecz znacznie zmieniła się jego struktura. Zwyżka w sektorze nieruchomości komercyjnych, zwłaszcza w Hiszpanii, Holandii i Wielkiej Brytanii, została zrównoważona przez spadki w sektorze osób prywatnych po sprzedaży ING Direct US oraz ING Direct Canada. Niekorzystna sytuacja w sektorze MŚP w Holandii nie uległa zmianie. Choć w 2012 roku wzrosły dodatki do rezerw z tytułu strat związanych z udzielonymi kredytami, trwające umorzenia nieznacznie uszczupliły zasób rezerw.

Rezerwy skumulowane w poszczególnych regionach geograficznych

Poniższa tabela opiera się na danych z kraju siedziby dłużnika. Tabelę rezerw skumulowanych należy odczytywać w połączeniu z odpowiednimi tabelami przedstawionymi poniżej, dotyczącymi kredytów przeterminowanych według regionów geograficznych, oraz informacjami i oświadczeniami zawartymi w rozdziale poświęconym zarządzaniu ryzykiem.

Rezerwy skumulowane w poszczególnych regionach geograficznych							
	Rządy	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Razem	Razem
						2012	2011
Holandia		1	1,264	236	387	1,889	1,509
Belgia		1	393	54	197	646	558
Niemcy			81	380	139	600	582
Inne kraje Europy	1	15	1,315	66	381	1,779	1,491
Ameryki			212			213	940
Azja/Pacyfik	1	16	319	17	22	375	448
Reszta świata	1	1	1			3	6
Razem	3	35	3,586	753	1,128	5,505	5,533

Poziom rezerw stanowi wypadkową wielu elementów, w tym definicji niewykonania zobowiązania, wartości i jakości zabezpieczeń oraz struktury regulacyjnej w danym systemie prawnym. Przykładowo kredyty hipoteczne w Niemczech cechuje relatywnie wyższy udział rezerw niż w Holandii, w dużej mierze za sprawą poziomu (dodatkowych) zabezpieczeń i systemu egzekucji, co wpływa na wskaźnik ściągłości i z kolei zwiększa wielkość LGD. Na sytuację w segmencie korporacji w dużej mierze wpływają spółki zajmujące się obrotem nieruchomości, większe MŚP i niektóre wygaszane portfele, doświadczające nacisków gospodarczych.

Kredyty przeterminowane według regionów geograficznych

Poniższa tabela opiera się na danych z krajów siedziby dłużnika oraz na nieuregulowanym ryzyku kredytowym. Nieuregulowane ryzyko kredytowe obejmuje kwoty związane zarówno z produktami ujętymi w bilansie, jak i pozabilansowymi, z wyłączeniem kwot związanych z niewykorzystanymi limitami.

Kredyty przeterminowane według regionów geograficznych (w oparciu o kwoty nieuregulowane)				
	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Razem	Razem
			2012	2011
Holandia	2,653	8	2,661	2,055
Belgia	1,217	393	1,610	1,500
Niemcy	200	10	210	197
Inne kraje Europy	289	311	600	478
Ameryki	6		6	465
Azja/Pacyfik	1,421	29	1,450	1,930
Reszta świata	3	1	4	23
Razem	5,788	751	6,539	6,649

* Obejmuje portfele SA i AIRB; bez sekurytyzacji, instrumentów kapitałowych i ONCOA.

* Nie uwzględnia aktualizacji wycen realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.

Zwiększenie poziomu kredytów przeterminowanych o 29% w holenderskim portfelu kredytów hipotecznych nastąpiło w wyniku pogorszenia profilu ryzyka rynku hipotek mieszkaniowych w Holandii. W Belgii również nastąpiło zwiększenie poziomu kredytów przeterminowanych, niemniej jednak nie doszło tam do tak znacznego zwiększenia rezerw jak w Holandii, z uwagi na lepszy wskaźnik LTV i LGD dla belgijskiego portfela hipotek mieszkaniowych. Spadek niemal do zera poziomów kredytów przeterminowanych w obu Amerykach jest wynikiem sprzedaży ING Direct US i ING Direct Canada.

Niedobór rezerw z tytułu strat związanych z udzielonymi kredytami

Niedobór rezerw z tytułu strat związanych z udzielonymi kredytami to różnica między oczekiwaną stratą (EL) a rezerwami z tytułu strat związanych z udzielonymi kredytami dla ekspozycji AIRB. Różnica ta spowodowana jest odmiennymi horyzontami czasowymi PD obowiązującymi dla rezerw z tytułu strat związanych z udzielonymi kredytami zgodnie z MSR 39 (3, 6 i 9 miesięcy) oraz 12-miesięcznym horyzontem czasowym wykorzystywanym do obliczania oczekiwanej straty i kapitału regulacyjnego. Regulacje Bazylei II wymagają, aby niedobór pomniejszał kapitał regulacyjny – 50% z kapitału na poziomie Tier 1 i 50% z kapitału na poziomie Tier 2.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 ciąg dalszy

Ekspozycje przed łagodzeniem ryzyka i po łagodzeniu ryzyka oraz po zastosowaniu współczynników konwersji w READ

	2012			2011		
	AIRB	SA	Razem	AIRB	SA	Razem
REL	5,972	n.a	5,972	6,299	n.a.	6,299
Rezerwy	4,774	731	5,505	4,968	565	5,533
Niedobór	1,199	n.a.	n.a.	1,367	n.a.	n.a.
Niedobór %	20%	n.a.	n.a.	23%	n.a.	n.a.

Obejmuje portfele SA i AIRB; bez sekurytyzacji, instrumentów kapitałowych i ONCOA.

W ciągu roku regulacyjna oczekiwana strata (REL) dla portfela AIRB zmniejszyła się z poziomu 6,3 mld EUR do poziomu 6,0 mld EUR, równoległe ze zmniejszeniem rozmiaru portfela. Odnotowane rezerwy portfela SA zwiększyły się o 0,1 mld EUR, natomiast łączna wielkość rezerw utrzymała się na poziomie 5,5 mld EUR.

Kwota niedoboru nieznacznie zmalała, do poziomu 1,2 mld EUR. Niedobór wyrażony jako odsetek REL obecnie wynosi 20% i powinien zostać po równo odliczony z kapitałów poziomu Tier 1 i Tier 2.

POZYCJE POZABILANSOWE

Niewykorzystane zobowiązania

Poniższe wartości liczbowe przedstawiają potencjalną ekspozycję, jaką mogą wykorzystać dłużnicy ING Banku w ramach przyznanych instrumentów kredytowych. W większości przypadków dłużnicy mają prawo wykorzystać te instrumenty, chyba że dojdzie do zwłoki lub innego określonego zdarzenia w ramach powiązanej umowy o ryzyku kredytowym. W większości przypadków dłużnik uiszcza prowizję za gotowość finansową na rzecz ING Banku od niewykorzystanej części instrumentu kredytowego. Limity przedrocznicowe, rynku pieniężnego i inwestycyjne zasadniczo należą do instrumentów, których przyznanie nie jest gwarantowane.

Niewykorzystane zobowiązania

	Rządy	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Razem	Razem
						2012	2011
W metodzie SA	13	82	719	147	4,581	5,541	7,425
W metodzie AIRB	310	1,517	60,619	9,888	11,902	84,235	83,514
Razem	322	1,599	61,338	10,035	16,483	89,776	90,939

* Obejmuje portfele SA i AIRB; bez sekurytyzacji, instrumentów kapitałowych i ONCOA.

* Nie uwzględnia aktualizacji wycen realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.

Do łącznego zmniejszenia niewykorzystanych zobowiązań doszło głównie za sprawą portfeli innych jednostek detalicznych i hipotek mieszkaniowych objętych metodą SA. W kategorii innych jednostek detalicznych obniżono limity, natomiast wzrosły kwoty nieuregulowane, a dla hipotek mieszkaniowych wykorzystanie limitów spowodowało wzrost kwot nieuregulowanych. Spadki te zostały nieco zbilansowane przez wzrost w portfelu AIRB, głównie za sprawą korporacji, gdzie kwoty nieuregulowane zmniejszyły się o wiele bardziej niż limity.

ING Bank zaobserwował, że w 2012 roku wielu z jego dużych klientów korporacyjnych pozyskiwało fundusze z rynków kapitałowych. To często prowadzi do pokaźnej sumy niewykorzystanych zobowiązań. Takie oczekujące zobowiązania zwykle dotyczą korporacji o najwyższych ocenach ratingowych, które w ujęciu historycznym wykazywały niechęć do wykorzystywania przyznanych instrumentów kredytowych. Wiele z niewykorzystanych zobowiązań w segmencie kredytów hipotecznych odnosi się do zobowiązań terminowych klientów służących zablokowaniu stóp procentowych.

Jeśli wszystkie niewykorzystane zobowiązania zostałyby postawione w stan wymagalności przez klientów jednocześnie, ryzyko kredytowe ING Banku (w kategoriach kwot niewykorzystanych) wzrosłoby o 11%. W ramach modeli READ ING Bank sporządza oszacowania dotyczące zakresu potencjalnego wykorzystania tych niewykorzystanych zobowiązań w normalnych warunkach. Skutek uwzględnia się przy kalkulacji RWA, wraz z podobnym skutkiem mającym zastosowanie do niewykorzystanych zobowiązań, choć z niższą stopą.

FINANSOWANIE INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

Realizując normalne działania handlowe w zakresie instrumentów pochodnych i finansowania papierów wartościowych, ING Bank zawiera umowy główne typu ISDA, GMRA itd. W myśl zapisów paragrafów mówiących o minimalnych kwotach progowych i minimalnych kwotach transferowych aneksów zabezpieczeniowo-wspierających (CSA) (lub innych klauzul) zarówno ING Bank, jak i jego kontrahenci mogą zgodzić się na zastaw dodatkowych zabezpieczeń na wypadek, gdyby jedna ze stron została zdegradowana przez jedną ze znanych agencji ratingowych. ING Bank zdecydował, iż w dominujących warunkach rynkowych degradacja o jeden stopień pociąga za sobą tylko ograniczone skutki względem kwoty dodatkowego zabezpieczenia, które ING Bank winien zastawić zgodnie z podpisanymi umowami. Należy jednak pamiętać, że faktyczne kwoty, które ING Bank może być zmuszony zastawiać w przyszłości, mogą być różne w zależności od składu portfela instrumentów pochodnych i papierów wartościowych ING Banku zastawionych

Dodatkowe informacje z Filaru 3 ciąg dalszy

w transakcjach finansowania papierów wartościowych, w zależności od panujących warunków rynkowych, liczby stopni zdegradowania, a także od warunków przyszłych umów typu CSA (lub podobnych, zawieranych kontraktów).

Instrumenty pochodne według rodzaju produktu

Poniższa tabela bazuje na metodologii wyceny według bieżącej wartości rynkowej oraz dodatków (regulacyjnych), wykorzystywanej do wyliczania RWA według Bazylei II w celu określania ekspozycji brutto. Metoda bieżącej ekspozycji (metodologia kalkulacji READ) wraz z pozostałymi elementami konstrukcji (PD, LGD i zapadalność) pozwala ING Bankowi klasyfikować większość jego ekspozycji z instrumentów pochodnych metodą AIRB. Oznacza to, że niżej podana wartość READ jest znacznie poniżej kwoty hipotetycznej. Wartość wyceny według bieżącej wartości rynkowej oraz dodatków (regulacyjnych) przelicza się codziennie, aby odzwierciedlić zmiany na rynkach oraz zmiany struktury portfela.

Instrumenty pochodne według rodzaju produktu wyrażone w READ

	Rządy	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Razem	Razem
						2012	2011
Kredytowe instrumenty pochodne	8	404	395			808	801
Instrumenty pochodne		30	211			241	240
Instrumenty pochodne na akcje		1,190	670		7	1,867	2,197
Walutowe instrumenty pochodne	398	2,346	1,464		12	4,219	5,155
Instrumenty pochodne na stopy procentowe	1,413	14,508	10,137		64	26,121	25,024
Towarowe instrumenty pochodne		48	206			254	272
Produkty notowane na giełdzie			194			194	2,852
Razem	1,413	18,526	13,278		83	33,705	36,541

* Obejmuje portfele SA i AIRB; bez sekurytyzacji, instrumentów kapitałowych i ONCOA.

* Nie uwzględnia aktualizacji wycen realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.

Na portfel instrumentów pochodnych składają się w dużej mierze instrumenty pochodne na stopy procentowe dla instytucji – obserwuje się je głównie w portfelach Wielkiej Brytanii, Niemczech, Francji i Holandii. W kategorii instrumentów pochodnych notowanych na giełdzie nastąpił znaczny spadek, w odniesieniu do instrumentów pochodnych notowanych na giełdach strefy euro. Te wartości liczbowe mogą być jednak niestabilne, jako że bazują na jednorazowym bilansie.

Pozagiełdowe i notowane na giełdzie instrumenty pochodne

Zgodnie z zaleceniami EDTF w części tej zawarto analizę ilościową i jakościową ryzyka kredytowego ING Banku związanego z transakcjami na instrumentach pochodnych. Analiza określa w ujęciu ilościowym ekspozycję wartości hipotetycznej instrumentów pochodnych, z rozróżnieniem na produkty pozagiełdowe (OTC) lub notowane na giełdzie (ETD). Dla instrumentów pochodnych OTC w tabeli wskazano, ile rozliczanych jest przez centralnych kontrahentów (CCP), a ile nie jest, wraz z opisem istniejących porozumień w sprawie zabezpieczeń.

Instrumenty pochodne ryzyka kredytowego

	2012	2012
	Wartość hipotetyczna	Wartość MtM
Instrumenty pochodne OTC		
CCP	1,417,454	-4,430
Poza CCP	2,020,068	-3,154
Instrumenty pochodne ETD	24,000	n/a*
Razem	3,461,522	-7,584

Obejmuje portfele SA i AIRB; bez sekurytyzacji, instrumentów kapitałowych i ONCOA.

* W instrumentach pochodnych ETD zmiany cen rozliczane są codziennie. Dlatego też nie ma przyrostu wartości MtM, która generowałaby ekspozycję.

88% łącznej wartości hipotetycznej transakcji na instrumentach pochodnych OTC nierozliczanych przez centralnych kontrahentów zostało udokumentowane za pomocą dwustronnych (96%) lub jednostronnych (4%) aneksów zabezpieczeniowo-wspierających (CSA).

- Wartość hipotetyczna transakcji przeprowadzanych na podstawie dwustronnych umów CSA odnosi się w 79% do instrumentów pochodnych na stopy procentowe, w 17% do walutowych instrumentów pochodnych, a w 4% do kredytowych, akcyjnych i towarowych instrumentów pochodnych.
- Jednostronne umowy CSA odnoszą się głównie do umów jednostronnych wobec ING i obejmują przede wszystkim instrumenty pochodne na stopy procentowe.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 ciąg dalszy

Pozostałe 12% wartości hipotetycznej transakcji na instrumentach pochodnych OTC nierozliczanych przez CCP nie jest objęte umową CSA ani umową o rozliczenie i odnosi się głównie do korporacji o niewielkich limitach kredytowych – na wartość tę składają się w większości instrumenty pochodne na stopy procentowe (58%).

Finansowanie papierów wartościowych według rodzaju produktu

Poniższa tabela bazuje na metodologii wyceny według bieżącej wartości rynkowej oraz dodatków (regulacyjnych), wykorzystywanej do wyliczania RWA według Bazylei II w celu określania ekspozycji brutto. Metoda bieżącej ekspozycji (metodologia kalkulacji READ) wraz z pozostałymi elementami konstrukcji (PD, LGD i zapadalność) pozwala ING Bankowi klasyfikować prawie wszystkie z jego ekspozycji z finansowania papierów wartościowych metodą AIRB.

Finansowanie papierów wartościowych według rodzaju produktu w READ

	Rządy	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Razem 2012	Razem 2011
Finansowanie obligacji – oddane	1,292	1,023	1,150	-	-	3,466	6,176
Finansowanie akcji – oddane	101	1,598	3,577	-	-	5,276	4,866
Finansowanie obligacji – przyjęte	31	120	592	-	-	743	2,147
Finansowanie akcji – przyjęte	-	721	346	-	-	1,067	1,610
Razem	1,424	3,463	5,665	-	-	10,552	14,799

* Obejmuje portfele SA i AIRB; bez sekurytyzacji, instrumentów kapitałowych i ONCOA.

* Nie uwzględnia aktualizacji wycen realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.

Zmniejszenie wartości pozycji „finansowanie obligacji – oddane” o 2,5 mld EUR odnotowano głównie w portfelu instytucji, gdzie zmniejszyła się wartość READ, przede wszystkim dla banków w Wielkiej Brytanii. Pozostała część portfela finansowania papierów wartościowych pozostała na względnie stabilnym poziomie. W kategoriach READ portfel finansowania akcji uległ zwiększeniu, lecz w kategoriach wartości hipotetycznych portfel finansowania akcji pozostaje względnie mały. Dzieje się tak za sprawą zachowawczych redukcji regulacyjnych zastosowanych względem portfela finansowania akcji.

ŁAGODZENIE RYZYKA KREDYTOWEGO

Aby określić należną kwotę ryzyka kredytowego dla transakcji przedrozliczeniowych, ING Bank dopasowuje najpierw transakcje o podobnej charakterystyce, by zdefiniować ich podatność na równoważenie. Efekt równoważenia znany jest pod nazwą „kompensacji”. Następnie ING Bank redukuje kwoty poprzez netting dopuszczalny na mocy przepisów zawartych w różnych umowach głównych typu ISDA, GMRA, GMSLA itd. Na koniec kwota jest jeszcze redukowana zabezpieczeniem utrzymywanym przez ING Bank na mocy umowy CSA bądź podobnych umów.

Dla innych rodzajów ryzyka, zwłaszcza pożyczkowego, uzyskuje się zabezpieczenia, których celem jest zmniejszenie strat poniesionych w wyniku nieuregulowania zobowiązania, jakie klient może posiadać w stosunku do ING Banku. Dzieli się je na cztery podgrupy: zabezpieczenia hipoteczne, zabezpieczenia pieniężne, gwarancje i inne zabezpieczenia rzeczowe.

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe

Zgodnie z zaleceniami EDTF poniższa tabela przedstawia maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe w portfelu AIRB oraz powiązane ustanowione zabezpieczenia i inne elementy powodujące poprawę warunków kredytowania (np. netting i zabezpieczenia) niekwalifikujące się do kompensowania w naszych sprawozdaniach finansowych za dane okresy. Element nettingowy powodujący poprawę warunków kredytowania obejmuje skutki wykonalnej umowy nettingowej, jak również kompensację ujemnych wartości MtM z instrumentów pochodnych z zastawem pieniężnym. Element zabezpieczeniowy powodujący poprawę warunków kredytowania określany jako wartość pokrycia obejmuje głównie nieruchomości, gwarancje i zabezpieczenia w formie pieniężnej. ING odnotowuje wartości zabezpieczeń według kredytów. Dla portfela AIRB liczby te opierają się na oryginalnych wartościach pokrycia, choć niektóre jednostki biznesowe próbują je aktualizować do bieżących wartości rynkowych. Na niestabilnych rynkach jest to z natury trudne. Niektóre kredyty posiadają wiele poziomów zabezpieczeń, podczas gdy inne nie posiadają ich wcale. Łączne wartości mogą nie odzwierciedlać wartości zabezpieczeń według poszczególnych instrumentów kredytowych.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 ciąg dalszy

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe na dzień 31 grudnia 2012 r.

	Wartość MtM brutto przed nettingiem i zabezpieczeniem	Wartość MtM po nettingu	Wartość MtM po nettingu i zabezpieczeniu	READ	Wartości pokrycia * Hipoteki	Wartości pokrycia Kwalifikujące się zabezpieczenia finansowe *	Wartości pokrycia Gwarancje *	Wartości pokrycia Inne *
Portfel AIRB								
Rządy				84,463	135	3	1,520	73
z czego przed rozliczeniem	4,406	1,138	1,130	1,138				
Instytucje				85,995	82	92	13,533	569
z czego przed rozliczeniem	140,132	36,213	24,967	32,532				
Korporacje				252,650	84,085	16,870	38,049	73,070
z czego przed rozliczeniem	10,032	9,030	8,868	9,041				
Mieszkaniowe kredyty hipoteczne				292,650	416,874	n.a	32,917	169
z czego przed rozliczeniem								
Inne jednostki detaliczne				36,424	15,527	794	8,193	9,010
z czego przed rozliczeniem	327	327	327	327				
Sekurytyzacje				12,101				
z czego przed rozliczeniem								
Razem AIRB				764,283	516,703	17,759	94,211	82,890
z czego przed rozliczeniem	154,897	46,708	35,291	43,038				

Obejmuje tylko portfel AIRB; bez sekurytyzacji, instrumentów kapitałowych i ONCOA.

Portfel ING Banku charakteryzują znaczne kwoty zabezpieczonych pożyczek, zwłaszcza w kluczowych obszarach mieszkaniowych i komercyjnych kredytów hipotecznych, finansowania strukturyzowanego i leasingu. Kwota zabezpieczenia często ma znaczący wpływ na rezerwy i LGD, co bezpośrednio przekłada się na gęstość ryzyka.

W 2012 roku ING Bank zmienił metodę przypisywania gwarancji przez wdrożenie metody kalkulacji zapewniającej, że żaden instrument gwarantowany nie posiada mniejszej przypisanej wartości RWA niż miałby w przypadku, gdyby został przyznany gwarantowi bezpośrednio, na zasadzie niechronionej. Poprzednio kalkulacja ta była przeprowadzana centralnie, a wartość przypisywana była według grup pożyczkobiorców zamiast instrumentu, a na gwarancje było wykorzystywane maksymalnie 100% instrumentu. Czynniki te doprowadziły do znacznego wzrostu w zakresie zarejestrowanych gwarancji, zwłaszcza w klasie ekspozycji korporacji. Ponadto ING Lease zaczął klasyfikować niektóre zobowiązania do kupna jako gwarancje. W portfelu hipotek mieszkaniowych gwarancje odnoszą się do kredytów hipotecznych objętych programem ubezpieczeń rządowych Nationale Hypotheek Garantie (NHG) w Holandii.

Swapy ryzyka kredytowego (CDS)

ING Bank aktywnie uczestniczy w rynku handlowym instrumentów pochodnych ryzyka kredytowego (CDS) w charakterze podmiotu netto nabywającego zabezpieczenie ryzyka kredytowego od innych kontrahentów. ING Bank wykupił ochronę ryzyka kredytowego na niewielką skalę dla celów zabezpieczających, w szczególności, by ograniczyć koncentrację na pewnych „grupach prawnych dłużników” bez konieczności redukcji działalności ING Banku z zakresu bankowości relacyjnej. ING Bank nie sprzedaje aktywnie swapów ryzyka kredytowego w celach ochronnych lub inwestycyjnych. Mimo iż reguły Bazylei II zezwalają na redukcję kapitału ryzyka kredytowego w określonych okolicznościach (jeśli ING Bank wykupił zabezpieczenie w formie swapów ryzyka kredytowego), ING Bank nie korzysta obecnie z tych zapisów przy określaniu bazy kapitałowej na podstawie Bazylei II.

Ryzyko kredytowe wynikające z instrumentów pochodnych ryzyka kredytowego

	2012	2011
Kredytowe instrumenty pochodne używane do celów zabezpieczenia		
– ochrona kredytowa nabyta	884	897
– ochrona kredytowa sprzedana		

* Obejmuje portfele SA i AIRB; bez sekurytyzacji, instrumentów kapitałowych i ONCOA.

* Nie uwzględnia aktualizacji wycen realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.

Powyższe wartości liczbowe odzwierciedlają hipotetyczną wartość swapów ryzyka kredytowego, które ING Bank podjął do celów zabezpieczenia. Ryzyko kredytowe na kontrahentach związanych z zabezpieczeniem swapów ryzyka kredytowego (zakupionych) zostało uwzględnione nie w powyższych danych, ale w kalkulacjach ryzyka przedroczliczeniowego dla danego kontrahenta. Ponadto ING uczestniczy w obrocie swapami ryzyka kredytowego zarówno po stronie zakupu ochrony kredytowej, jak i sprzedaży ochrony kredytowej. Wartości te zasadniczo znoszą się wzajemnie. Jako że jednak mieszczą się w księgach handlowych, zostały przedstawione w rozdziale dotyczącym ryzyka rynkowego. W przypadku sprzedanej ochrony przed niewypłacalnością kredytową ING Bank ponosi ryzyko emitenta instrumentów syntetycznych, na podstawie którego oblicza się kapitał, w zależności od celu, w ramach zabezpieczenia w księgach bankowych lub transakcji.

Ekspozycje zabezpieczone przez otrzymane gwarancje

Od czasu do czasu ING Bank udziela pożyczek, względem których otrzymuje specjalną gwarancję finansową od niezwiązanego kontrahenta bądź dłużnika. Dane w poniższej tabeli przedstawiają READ zagwarantowane przez tego rodzaju niezwiązane strony. Nie obejmują one kwot bez gwarancji. Na przykład, jeżeli dane ryzyko kredytowe jest tylko częściowo zagwarantowane przez stronę trzecią, tylko ta część kwoty, która jest objęta gwarancją, została wykazana w poniższej tabeli. W portfelu hipotek mieszkaniowych gwarancje odnoszą się do kredytów hipotecznych objętych programem ubezpieczeń rządowych Nationale Hypotheek Garantie (NHG) w Holandii. NHG gwarantuje spłatę kredytu w przypadku wymuszonej sprzedaży nieruchomości.

Ekspozycje zabezpieczone READ przez otrzymane gwarancje

	Rządy	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Razem	Razem
						2012	2011
W metodzie AIRB	1,520	13,533	38,049	32,917	8,193	94,211	85,409

* Obejmuje tylko portfel AIRB; bez sekurytyzacji, instrumentów kapitałowych i ONCOA.

* Nie uwzględnia aktualizacji wycen realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.

W powyższych danych nie ujęto gwarancji otrzymanych od stron związanych z dłużnikiem, takich jak firma macierzysta lub siostrzana. Nie ujęto też gwarancji, które mogłyby być sugerowane w wyniku działań w zakresie swapów ryzyka kredytowego. Tabela uwzględnia kwoty gwarantowane na mocy struktury niekapitałowej partycypacji w ryzyku.

PROFIL ZAPADALNOŚCI

Nieuregulowane płatności według okresu spłaty zadłużenia

Poniższa tabela przedstawia nieuregulowane płatności ING Banku według okresu spłaty zadłużenia. Dane zakładają, że do portfela nie zostały wprowadzone żadne nowe ryzyka kredytowe oraz że nie ma opóźnień w spłatach w związku z kredytami zagrożonymi ani nie doszło do umorzeń związanych z rezerwami. Wygaszanie danego portfela sygnalizują różnice między danymi liczbowymi w dwóch okresach.

Przyjęto założenie, że pożyczki, rynek pieniężny i inwestycje w papiery wartościowe o stałym dochodzie zostaną w pełni spłacone w dniu zapadalności oraz że limity zostały ograniczone w związku z harmonogramami spłat zawartymi w dokumentacji kredytowej, bez uwzględnienia możliwych odnowień i rozszerzeń czy też sprzedaży bądź wykupu portfeli. Zakłada się, że ryzyko przedroczliczeniowe będzie się zmniejszać wraz z upływem prawnej zapadalności transakcji pierwotnych. Jednak w metodologii wyceny według bieżącej wartości rynkowej oraz dodatków ekspozycje mogą z czasem się zwiększać, a nie zmniejszać. Jest to funkcja szacunków ING Banku dotyczących przyszłych stóp procentowych, kursów walut obcych i potencjalnych zmian w obrębie przyszłych obligacji, na które mogą wywrzeć wpływ tego typu zdarzenia. Ogólnie rzecz biorąc, wartości nieuregulowanego ryzyka kredytowego są niższe niż READ.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 ciąg dalszy

Nieuregulowane płatności według okresu spłaty zadłużenia (nieuregulowane ryzyko kredytowe)

	Rządy	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Razem 2012	Razem 2011
Bieżące kwoty nieuregulowane	81,047	77,712	224,317	294,116	36,389	713,582	828,569
1 miesiąc	72,077	60,192	206,932	293,750	35,869	668,820	819,358
3 miesiące	42,427	51,359	199,257	293,284	35,149	621,476	765,521
6 miesięcy	40,340	47,376	189,691	292,496	33,975	603,879	711,378
1 rok	36,157	38,866	150,410	289,796	26,340	541,570	648,046
2 lata	33,937	29,568	114,043	286,276	21,381	485,206	590,686
3 lata	32,741	23,784	90,930	281,548	18,321	447,324	540,416
5 lat	26,131	13,468	49,709	270,638	12,707	372,654	450,378
7 lat	22,089	8,915	36,077	257,704	9,264	334,049	399,969
10 lat	10,529	5,339	24,179	226,904	6,187	273,138	323,845

Obejmuje portfele SA i AIRB; bez sekurytyzacji, instrumentów kapitałowych i ONCOA.
Kredytów zagrożonych (ocena 20-22) nie ujęto w powyższym zestawieniu.

Duży spadek wartości bieżących kwot nieuregulowanych w porównaniu z rokiem ubiegłym zasadniczo był związany ze sprzedażą ING Direct US i ING Direct Canada. Jako że były to przede wszystkim portfele kredytów hipotecznych, największy wpływ został wywarty na długie okresy spłaty zadłużenia. Na skutek zmiany metodologii niektóre produkty przedrozczeniowe i związane z handlem obecnie oparte są na zapadalności nieuregulowanych płatności zamiast na zapadalności terminowej. W rezultacie produkty te mają krótsze terminy zapadalności.

SECURITISATIONS

Poniższe informacje opracowano na bazie „Wytycznych dobrych praktyk branżowych w ujawnionych wymaganiach sekurytyzacji Filaru 3”, wydanych przez Europejską Federację Bankową (EFB) i inne stowarzyszenia bankowe w dniu 31.01.2010. Obejmuje ujawnienia jakościowe i ilościowe, odnoszące się zarówno do sekurytyzowanych ekspozycji, jak i do utrzymywanych pozycji sekurytyzacyjnych. Ujawnienia ilościowe są ograniczone do sekurytyzacji używanych do wyliczenia wymogów kapitału regulacyjnego wg CRD, natomiast informacje jakościowe mają szerszy zakres i umożliwiają wgląd do całości działań sekurytyzacyjnych ING Banku.

Ujawnienie ryzyka kredytowego w klasie sekurytyzacji

		2012	2011	Delta %
Sekurytyzacje	Region geograficzny			
	Ameryka	5,521	22,308	-75.3%
	Azja	172	76	127.0%
	Australia	228	451	-49.4%
	Europa	6,179	13,134	-53.0%
		12,101	35,970	-66.4%
	Europa			
	Hiszpania	2,530	3,800	-33.4%
	Wielka Brytania	1,428	4,408	-67.6%
	Włochy	815	1,196	-31.8%
	Holandia	532	1,057	-49.7%
	Inne kraje Europy	873	2,674	-67.4%
		6,179	13,134	-53.0%
Sekurytyzacje	Rodzaj produktu			
	Papiery wartościowe zabezpieczone hipotekami	5,874	12,416	-52.7%
	Papiery wartościowe zabezpieczone aktywami	2,399	3,242	-26.0%
	Syntetyczne obligacje inwestycyjne ⁽¹⁾	1,439	0	-
	Płynność sekurytyzacji ⁽²⁾	1,345	2,041	-34.1%
	Papiery wartościowe zabezpieczone hipotekami	315	2,040	-84.5%
	Inne	729	16,231	-95.5%
		12,101	35,970	-66.4%
Sekurytyzacje	Klasa ekspozycji ⁽³⁾			

Dodatkowe informacje z Filaru 3 ciąg dalszy

Inwestor sekurytyzacyjny	10,078	33,719	-70.1%
Sponsor sekurytyzacyjny	2,022	2,251	-10.2%
Razem	12,101	35,970	-66.4%

Z wyłączeniem instrumentów kapitałowych i ONCOA.

⁽¹⁾ Stanowi gwarancję udzieloną przez ING dla sprzedanych obligacji ALT-A w ramach transakcji wyrównawczej z państwem holenderskim.

⁽²⁾ Są to strukturyzowane transakcje finansowe ING na rzecz klientów, poprzez wspieranie ich w uzyskiwaniu źródeł utrzymania płynności, sprzedając należności klientów lub inne aktywa finansowe spółkom celowym.

⁽³⁾ Bez korzyści z sekurytyzacji. Sekurytyzacje pochodzenia własnego zostały omówione w osobnym podrozdziale.

W porównaniu z rokiem ubiegłym zmniejszyła się ekspozycja ING na sekurytyzacje, podjęto ukierunkowane wysiłki w celu zmniejszenia ekspozycji sekurytyzacji, które zostały przeprowadzone i będą kontynuowane w 2013 roku w zamiarze redukcji ryzyka utraty wartości, ryzyka migracji kredytów oraz ryzyka koncentracji w księgach niehandlowych ING. Największe spadki spowodowane są sprzedażą ING Direct US, ING Direct Canada, a sprzedaż UK, choć jeszcze niesfinalizowana, również doprowadziła do znacznego spadku w portfelu sekurytyzacji. Więcej szczegółów można znaleźć w kolejnych akapitach poświęconych sekurytyzacji.

Sekurytyzacje – rola inwestora

W poniższej tabeli przedstawiono podział bieżących ekspozycji według zakresów wagi ryzyka. Kwoty pozycji sekurytyzacyjnych opierają się na regulacyjnych wartościach ekspozycji, wyliczonych zgodnie z CRD po uwzględnieniu czynników konwersji kredytu (CCF) w stosownych przypadkach w myśl zaleceń Filaru 1, ale przed zastosowaniem środków łagodzenia ryzyka kredytowego na pozycjach sekurytyzacji.

ING posiada ścisłą politykę dotyczącą sekurytyzacji i w portfelu inwestycyjnym ING nie dopuszcza się nowych inwestycji w sekurytyzacje. Celem ING jest utrzymanie portfela aktywów płynnych wysokiej jakości, spełniającego wymogi regulacyjne Bazylei III w zakresie płynności.

Zakupione ekspozycje według zakresu wagi ryzyka

	2012		2011	
	READ	RWA	READ	RWA
Zakres wagi ryzyka 1 <= 10%	4,917	394	11,888	938
Zakres wagi ryzyka 2 >10% oraz <= 18%	346	45	16,680	2,646
Zakres wagi ryzyka 3 >18% oraz <= 35%	2,639	665	2,053	644
Zakres wagi ryzyka 4 >35% oraz <= 75%	158	99	143	165
Zakres wagi ryzyka 5 >75% oraz <1250%	1,917	2,810	2,408	7,192
Waga ryzyka 1250%	101	1,165	547	6,554
Razem	10,078	5,179	33,719	18,139

Z wyłączeniem instrumentów kapitałowych i ONCOA.

Pozycje inwestycyjne w sekurytyzacje to głównie papiery wartościowe zabezpieczone aktywami (ABS) w Ameryce Północnej i Europie. Niemal wszystkie pozycje mają najwyższy poziom uprzywilejowania, a większość z mających pierwszeństwo pochodzi z okresu 2004-2007. Większość ekspozycji mieści się w lepszych zakresach ryzyka. Wszystkie sekurytyzacje poddawane są ścisłym testom według różnych scenariuszy warunków skrajnych, a pozycje z zagrożonymi zabezpieczeniami zostały sprzedane w celu złagodzenia wzrostów RWA. Pozycje z utratą wartości wykazują oznaki poprawy w stosunku z ubiegłym rokiem, a w ciągu roku odpisy ING z tytułu utraty wartości w związku z zagrożeniami sekurytyzacjami znacznie się zmniejszyły. Odpisy z tytułu utraty wartości za rok 2012 były minimalne, występowały głównie za sprawą pozycji dziedziczonych w RMBS/CMBS w USA.

Sekurytyzacje – rola sponsora

W normalnym przebiegu działalności ING Bank konstruuje transakcje finansowe dla swoich klientów poprzez wspieranie ich w uzyskiwaniu źródeł utrzymania płynności, sprzedając należności klientów lub inne aktywa finansowe spółkom celowym. Transakcje są często finansowane w ramach administrowanego przez ING Bank programu multi-seller emisji papierów wartościowych zabezpieczonych aktywami (ABCP) spółki Mont Blanc Capital Corp. (o ratingu A-1/P-1). Mimo warunków panujących na międzynarodowych rynkach pieniężnych Mont Blanc Capital Corp. nadal finansuje się zewnętrznie na rynkach ABCP.

W swojej roli agenta administracyjnego ING Bank ułatwia te transakcje, zapewniając usługi strukturyzacji, księgowości, finansowania i operacyjne. ING Bank zapewnia też produkty pomocnicze (instrumenty płynnościowe i zapewniające poprawę kredytowania), wspierające transakcje finansowane przez spółkę.

Rodzaje aktywów aktualnie obecnych w Mont Blanc Conduit to: należności od odbiorców, należności finansowe od konsumentów, należności z tytułu kart kredytowych, kredyty samochodowe oraz RMBS.

Całość instrumentów płynnościowych, w tym zapewniających poprawę kredytowania, zrealizowanych w ramach Mont Blanc, wynosi 2 528 mln EUR, co stanowi limit. Całkowita wykorzystana kwota płynności na dzień 31 grudnia 2012 r. wynosi 229 mln EUR.

Sekurytyzacje – rola inicjatora

ING Bank inicjuje własne transakcje sekurytyzacyjne w celach związanych z kapitałem ekonomicznym i regulacyjnym, a także w celach związanych z płynnością i finansowaniem.

Kapitał ekonomiczny i regulacyjny

Od czasu, gdy ING Bank zaczął aktywnie zajmować się sekurytyzacją własnych aktywów w roku 2003, wyemitowano siedem sekurytyzacji syntetycznych ekspozycji hipotek mieszkaniowych, małych i średnich przedsiębiorstw oraz korporacji. W wyniku dostosowania reguł wypłacalności kapitału regulacyjnego oraz transferowego na koniec roku 2007 wprowadzono najbardziej uprzywilejowane transze własnych sekurytyzacji ING Banku. W chwili obecnej są one utrzymywane przez ING Bank. Oprócz Memphis 2005, ING Bank zabezpieczył także pierwsze transze strat w 2009. Transze typu „mezzanine” przenoszone są wciąż na strony trzecie.

Pierwsze transakcje (Moon i Memphis 2003) zostały spłacone w roku 2008, inwestorzy nie ponieśli żadnych strat. Następujące transakcje zostały również spłacone, także bez strat dla inwestorów: Mars 2004 w 2009 roku, Memphis 2005 i Mars 2006 w 2012 roku. Na dzień 31 grudnia 2012 r. nie uregulowano dwóch transakcji na sumę około 4,6 mld EUR (BEL SME 2006 w zakresie ekspozycji MŚP oraz Memphis 2006 w zakresie hipotek mieszkaniowych). Więcej szczegółów na ten temat znajduje się poniżej. Memphis 2006 przenosi ryzyko związane z hipotekami holenderskimi o wysokim stosunku wartości kredytu do wartości zabezpieczenia (LTV).

Utrzymane ekspozycje na sekurytyzację własnych aktywów ING Banku obejmują transze najbardziej uprzywilejowane. Z ekonomicznego punktu widzenia – przy sumie rzędu 4,6 mld EUR w ekspozycjach podstawowych, w dwóch transakcjach opisanych powyżej – ING Bank dokonał transferu około 481 mln EUR w ramach transz typu „mezzanine” (pierwsza i druga strata) i transz kapitału na rzecz stron trzecich.

Papiery sekurytyzacyjne zainicjowane przez spółkę mogą być uwzględnione do wycofania z bilansu dopiero po spełnieniu wymogów związanych z istotnym przeniesieniem ryzyka kredytowego. Jednak do uznania transakcji sekurytyzacyjnej do celów obniżenia RWA, samo przeniesienie ryzyka może być niewystarczające ze względu na zwiększenie oddziaływania formuły niedopasowania zapadalności. Wskutek tego wartość RWA utrzymanych transz dla jednej z transakcji wymienionych w tabeli poniżej byłaby wyższa niż całkowita wartość RWA puli podstawowej przed sekurytyzacją. Dlatego właśnie pod względem RWA transakcje te traktuje się tak, jakby nie były sekurytyzowane.

Sekurytyzowane ekspozycje (kwoty w mln EUR)

	Data zamknięcia	Pula początkowa	Kwoty nieuregulowane	Zdarzenia kredytowe	Aktywa przeterminowane	Straty
2012						
Mieszkaniowe kredyty hipoteczne						
Memphis 2005*						
Memphis 2006	31-10-2012	4,000	3,914	18	212	10
MŚP						
Mars 2006*						
BEL SME 2006	30-11-2012	2,500	684	15	4	3
Razem						

* Zarówno Memphis 2005, jak i Mars 2006 zostały rozwiązane w 2012 roku, odpowiednio w dniu 21 maja i 28 sierpnia.

Sekurytyzowane ekspozycje (kwoty w mln EUR)

	Data zamknięcia	Pula początkowa	Kwoty nieuregulowane	Zdarzenia kredytowe	Aktywa przeterminowane	Straty
2012						
Mieszkaniowe kredyty hipoteczne						
Memphis 2005	31-10-2011	3,000	2,403	2	50	1
Memphis 2006	31-10-2012	4,000	3,904	12	196	7
		7,000	6,307			
MŚP						
Mars 2006	30-09-2011	4,500	4,354	25	301	13
BEL SME 2006	30-11-2012	2,500	1,043	15	5	3
Razem		7,000	5,397			

Wszystkie sekurytyzacje, o których mowa w niniejszym rozdziale, to sekurytyzacje syntetyczne służące do przenoszenia ryzyka na strony trzecie. Nie ujęto transakcji do celów płynności/finansowania.

Określenie utraty wartości oraz strat następuje co kwartał, na datę zamknięcia dla każdej poszczególniej transakcji.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 ciąg dalszy

Data zamknięcia	Ostatnia data, względem której zdefiniowano straty i dokonano ich alokacji zgodnie z prawną dokumentacją transakcji. Informacje na temat wydajności sekurytyzowanych ekspozycji ING publikowane są regularnie.
Kwoty nieuregulowane	Wartość EAD na dzień 31 grudnia dla aktywów, które były aktywne w dniu zamknięcia.
Zdarzenia kredytowe	Łączne kwoty nieuregulowane aktywów, których może dotyczyć zdarzenie kredytowe zarejestrowane w ciągu 12-miesięcznego okresu, kończącego się w dniu zamknięcia.
Aktywa przeterminowane	Nieuregulowane kwoty aktywów przeterminowane w dniu zamknięcia. Nie uwzględnia się ich w zdarzeniu kredytowym tego dnia, ponieważ opisuje się je bardziej szczegółowo w raportach kwartalnych. W transakcjach hipotecznych określenie „przeterminowany” oznacza „opóźnienie w płatnościach, które przekracza jeden miesiąc”. Dla MŚP określenie „przeterminowany” odnosi się do „jednostek referencyjnych z oceną 20-22”.
Straty	Łączne kwoty strat uwzględnionych w aktywach sekurytyzowanych, zarejestrowane w ciągu 12-miesięcznego okresu, kończącego się w dniu zamknięcia.

Płynność i finansowanie

Mimo że najbardziej uprzywilejowane transze w sekurytyzacjach nie wystarczają już, aby uwolnić kapitał regulacyjny w myśl zapisów Bazylei II, można z nich wciąż korzystać w celu uzyskania funduszy i poprawy płynności. Jeśli sekurytyzowane ekspozycje mają zostać dopuszczone do pełnienia funkcji zabezpieczenia dla banków centralnych, muszą zostać sprzedane spółce celowej (SPV), która wyda następnie noty sekurytyzacyjne („tradycyjne sekurytyzacje”) w dwóch transzach – jednej podrzędnej i jednej uprzywilejowanej – z oceną AAA, wydaną przez agencję ratingową. ING Bank jest wtedy w stanie wykorzystać transzę AAA w charakterze zabezpieczenia chronionych pożyczek na rynku pieniężnym.

ING Bank wygenerował wiele sekurytyzacji tego rodzaju w oparciu o pozycję z dnia 31 grudnia 2012 r., o wartości około 90,3 mld EUR, w notach ocenianych na AAA oraz w notach nieocenianych podrzędnych. Ekspozycje podstawowe to hipoteczne kredyty mieszkaniowe w Holandii, Niemczech, Belgii, Hiszpanii, we Włoszech i Australii oraz kredyty dla MŚP w Holandii i Belgii.

Dopóki utworzonych ekspozycji sekurytyzacji nie przenosi się na ręce stron trzecich, kapitał regulacyjny pozostaje niezmieniony. Nie ma o nich dalszych informacji. Sekurytyzacje, o których mowa, są neutralne pod względem zysków i strat. Uwzględniają jedynie koszty strukturalne i administracyjne.

Sekurytyzacja w księgach handlowych

Na dzień 31 grudnia 2012 r. w księgach handlowych figurują pozycje sekurytyzacyjne w sekcji poświęconej ryzyku rynkowemu, w znormalizowanych ramach kapitałowych.

Zarządzanie ryzykiem w Grupie ING

kwoty wyrażone w milionach EUR, o ile nie zaznaczono inaczej

ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

Istotą działalności Grupy ING jest przyjmowanie na siebie wycenionego ryzyka. Jako spółka oferująca usługi finansowe, aktywnie działająca na rynku bankowym, rynku inwestycyjnym, rynku ubezpieczeń na życie i innego rodzaju ubezpieczeń oraz rynku usług emerytalnych, Grupa ING jest naturalnie narażona na różnego rodzaju ryzyko.

Aby zapewnić, że wszystkie jednostki organizacji przyjmują na siebie właściwie zmierzone ryzyko, Grupa ING działa poprzez struktury kompleksowego zarządzania ryzykiem, stosując w swojej codziennej działalności zintegrowany proces zarządzania ryzykiem i strategiczne planowanie. Gwarantuje to identyfikację, pomiar i kontrolę ryzyka na wszystkich poziomach organizacji, co umożliwia zabezpieczenie siły finansowej Grupy ING.

Pion Zarządzania Ryzykiem opracowuje wraz z różnymi zarządami apetyt na ryzyko, strategię, polityki i limity, a także w całej Grupie ING dokonuje przeglądu, nadzoruje i wspiera poszczególne funkcje w zakresie kwestii związanych z ryzykiem. Podstawowe rodzaje ryzyka finansowego, na jakie narażona jest Grupa ING, obejmują ryzyko kredytowe (w tym ryzyko transferów), ryzyko rynkowe (w tym ryzyko stopy procentowej, kapitału własnego, nieruchomości i wymiany walutowej), ryzyko ubezpieczeniowe, ryzyko płynności i finansowania oraz ryzyko działalności. Ponadto Grupa ING narażona jest na ryzyko niefinansowe, np. ryzyko operacyjne i ryzyko nieprzestrzegania przepisów prawnych. Sposób, w jaki Grupa ING zarządza ryzykiem w swojej codziennej działalności, opisano w części poświęconej zarządzaniu ryzykiem.

W wyniku podjętej decyzji o oddzielnym zarządzaniu ING Bankiem i ING Insurance, ING wdrożyło dwa odrębne zestawy zasad ramowych dotyczących apetytu na ryzyko dla ING Banku oraz dla ING Insurance. Istnieje jednakże popularna koncepcja, że apetyt na ryzyko wyraża się w formie tolerancji względem odchyleń kluczowych wskaźników kapitałowych i płynnościowych od ich poziomów docelowych w niekorzystnych scenariuszach. Wspomniane zasady ramowe omówione są bardziej szczegółowo w odpowiednich rozdziałach niniejszej części dotyczącej zarządzania ryzykiem.

Zarówno ING Bank, jak i ING Insurance muszą przygotować się na istotne zmiany w wymogach regulacyjnych. Dla ING Banku najistotniejszą zmianą jest wprowadzenie Umowy Kapitałowej Bazylea III (dla banków europejskich, w tym ING, wprowadzona została na mocy IV dyrektywy dotyczącej wymogów kapitałowych (CRD)), z kolei ING Insurance realizuje szeroko zakrojony program mający umożliwić wdrożenie systemu Wyplącalność II (który stanowi fundamentalną reformę europejskich przepisów dotyczących wypłacalności działalności ubezpieczeniowej oraz zarządzania ryzykiem, której wejście w życie ogłoszono 1 stycznia 2014 roku, która jednak ze względu na opóźnienia legislacyjne nie nabierze mocy prawnej przed 1 stycznia 2016 r.). Ponadto, zarówno ING Bank, jak i ING Insurance nie ustają w pracach nad testami warunków skrajnych, ponieważ tego typu testy nabierają znaczenia i stają się nierozdzielalnym elementem kultury ryzyka.

MISJA I CELE

Misją jednostki ds. zarządzania ryzykiem Grupy ING jest posiadanie zrównoważonej przewagi konkurencyjnej poprzez pełną integrację procesu zarządzania ryzykiem w codziennej działalności i planowaniu strategicznym. Misja ta stanowi podstawę procesów biznesowych Grupy ING. Powyższy cel wspierają następujące zasady:

- Produkty i portfele są strukturyzowane, ubezpieczane, wyceniane, zatwierdzane i zarządzane we właściwy sposób zgodnie z zasadami wewnętrznymi i zewnętrznymi, a ustalone wytyczne podlegają monitoringowi;
- Profil ryzyka ING jest przejrzysty, podlega zarządzaniu, by uniknąć niespodzianek, i jest zgodny z delegowanymi uprawnieniami;
- Delegowane uprawnienia są spójne z ogólną strategią i apetytem na ryzyko Grupy;
- Przestrzegana jest zasada transparentnej komunikacji na temat zarządzania ryzykiem z zainteresowanymi osobami wewnątrz i na zewnątrz organizacji.

Pion Zarządzania Ryzykiem przynosi ING i akcjonariuszom ING bezpośrednie korzyści, zapewniając skuteczniejszą kapitalizację oraz niższe koszty ryzyka i finansowania. Koszt kapitału i finansowania podlega zmniejszeniu poprzez bliską współpracę z agencjami ratingowymi i organami nadzoru w celu dostosowania wymogów dotyczących kapitału i płynności do ryzyka. Pion Zarządzania Ryzykiem pomaga jednostkom organizacyjnym obniżyć koszty finansowania, korzystać z najnowszych narzędzi i umiejętności w zakresie zarządzania ryzykiem, obniżyć strategiczne ryzyko, pozwalając im koncentrować się na podstawowej działalności, w celu zapewnienia większej konkurencyjności przedsiębiorstw ING na swoich rynkach.

FUNKCJA PIONU ZARZĄDZANIA RYZYKIEM GRUPY

Dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem Grupy ING wspiera jednostki ryzyka Grupy ING, a także jednostki prawne Grupy i Funkcjonalnego Kontrolera ds. Ubezpieczeń (Functional Controller Insurance). W wyniku decyzji o odrębnym zarządzaniu ING Bankiem i ING Insurance funkcje Dyrektora Pionu Zarządzania Ryzykiem Grupy ING związane z codziennym procesem zarządzania ryzykiem w ING Banku, ING Insurance EurAsia i ING Insurance US delegowano na odpowiednich Dyrektorów Pionu Zarządzania Ryzykiem (pełniących funkcję zastępców). Pozostałe funkcje jednostek ds. ryzyka Grupy ING oddelegowano do ING Banku.

Grupa ING stosuje zintegrowane podejście do procesu zarządzania ryzykiem zarówno w odniesieniu do swojej działalności bankowej, jak i ubezpieczeniowej. Wraz z operacyjnym rozdziałem ING Banku i ING Insurance zadania związane z zarządzaniem ryzykiem ING realizowane są obecnie przez bank i towarzystwa ubezpieczeniowe. W pozostałej części rozdziału poświęconej ryzyku omówiono tego typu praktyki stosowane odpowiednio przez Grupę ING, ING Bank, ING Insurance EurAsia i ING Insurance US.

ROZWÓJ SYTUACJI ZWIĄZANEJ Z RYZYKIEM W 2012

Monitorowanie ekspozycji i zmian w strefie euro

W 2012 roku najwyższym priorytetem w zakresie zarządzania ryzykiem były objęte problemy w strefie euro. W roku 2013 nadal będą objęte najwyższym priorytetem. ING uważnie monitoruje ekspozycje w odniesieniu do dłużnych papierów wartościowych, działalności pożyczkowej i kredytowych instrumentów pochodnych w powiązanych krajach i regularnie ocenia, czy aktualna sytuacja odpowiada akceptowanemu poziomowi ryzyka ING. Ta ocena posilkowana jest wewnętrznymi testami warunków skrajnych.

W wyniku analiz ryzyka w 2012 roku spółka ING kontynuowała proces obniżania poziomu ryzyka w swoim bilansie, w tym obniżania jego pozycji w portfelu obligacji zabezpieczonych, papierów wartościowych zabezpieczonych aktywami (ABS) oraz inwestycji w nieruchomości w niektórych krajach o słabszej kondycji.

W 2012 roku nastąpiła degradacja ratingu kilku państw europejskich. Odnotowano jednak także pewne pozytywne zmiany związane z kryzysem w strefie euro. Rynki finansowe zanotowały wzrosty między innymi w wyniku długoterminowych operacji refinansowych ze strony EBC oraz lepszych niż oczekiwano danych gospodarczych. Spready kredytowe niektórych z analizowanych krajów uległy znacznemu zacieśnieniu. 21 lutego 2012 r. roku osiągnięto nowe wspólne porozumienie w sprawie istotnych warunków dobrowolnej wymiany greckich obligacji rządowych znajdujących się w rękach prywatnych inwestorów. W marcu 2012 r. 25 państw członkowskich UE podpisało Traktat o stabilności, koordynacji i zarządzaniu (traktat fiskalny). Traktat zachęca do większej długoterminowej odpowiedzialności finansowej ze strony poszczególnych państw członkowskich oraz zwiększa zaufanie w odniesieniu do euro oraz europejskiego długu państwowego. Latem 2012 roku prezes Europejskiego Banku Centralnego oznajmił, że EBC podejmie wszelkie odpowiednie działania, jakie okażą się konieczne w celu zapewnienia stabilności euro. Te posunięcia pomogły uspokoić sytuację na światowych rynkach finansowych, a stopy obligacji rządowych (i w konsekwencji spready kredytowe CDS) państw peryferyjnych spadły do bardziej rozsądnych poziomów.

Jednak pomimo tych pozytywnych sygnałów strefa euro nie wyszła jeszcze z depresji, ponieważ nie rozwiązano wielu fundamentalnych problemów. Nie ma pewności, że słabsze kraje zdołają uczynić swoje gospodarki bardziej konkurencyjnymi, co stanowi warunek wstępny dla długoterminowej zdolności obsługi zadłużenia. Ryzyko i obawy związane z kryzysem zadłużeniowym w Europie, jak również możliwy wariant opuszczenia strefy euro przez jeden lub kilka krajów europejskich i/lub zastąpienie euro jedną lub kilkoma innymi walutami mogą mieć szkodliwy wpływ na globalne ożywienie gospodarcze, dług państwowy i innego rodzaju zadłużenie w tych krajach europejskich, a także sytuację finansową europejskich instytucji finansowych, w tym ING.

Grecja, Włochy, Irlandia, Portugalia, Hiszpania i Cypr

W pierwszej połowie 2010 roku pojawiły się obawy dotyczące wiarygodności kredytowej kilku krajów południowoeuropejskich, które następnie przeniosły się na kilka pozostałych krajów europejskich. W wyniku tego typu obaw wartość godziwa długu państwowego spadła, a związane z nim ekspozycje poddano ściślejszemu monitoringowi. Jeżeli chodzi o kryzys związany z długiem państwowym, spółka ING koncentruje się przede wszystkim na Grecji, Włoszech, Irlandii, Portugalii, Hiszpanii i Cyprze, jako tych krajach, które złożyły wnioski o wsparcie z Europejskiego Funduszu Stabilności Finansowej (EFSF) lub otrzymały wsparcie z EBC poprzez zakup obligacji rządowych na rynku wtórnym. W krajach tych spółka ING skupia się na zaangażowaniu w obligacje rządowe oraz niezabezpieczone obligacje instytucji finansowych. Więcej szczegółów na ten temat przedstawiono w Nocie 4 „Inwestycje”.

Poniższa tabela prezentuje informacje na temat ekspozycji ING na ryzyko w odniesieniu do Grecji, Włoch, Irlandii, Portugalii i Hiszpanii. Jeżeli nie wskazano inaczej, podane kwoty odpowiadają wartościom ekspozycji na ryzyko według krajów zamieszkania/siedziby dłużnika bezpośredniego, wobec którego ING przysługuje pierwotne roszczenie o spłatę zobowiązań, z wyłączeniem większości RMBS, których ekspozycje opierają się na kraju ryzyka. W poniższej tabeli nie ujęto Cypru, ponieważ ryzyko kredytowe netto dla Cypru nie jest istotne dla ING, a ING Insurance/IM nie ponosi ryzyka kredytowego w związku z Cyprem.

W roku 2012 spółka ING jeszcze bardziej poprawiła zakres oraz prezentację ujawnień dotyczących ekspozycji dla Grecji, Włoch, Irlandii, Portugalii i Hiszpanii. Ponadto poprawiono i/lub dostosowano niektóre definicje. Zmieniono dane porównawcze względem danych na dzień 31 grudnia 2011 r. Zmiany te polegały głównie na włączeniu ekspozycji przedrozliczeniowych, prezentacji ekspozycji CDS według ksiąg handlowych i bankowych, definicji i zakresu ekspozycji dla nieruchomości i ABS (z kraju zamieszkania/siedziby na kraj ryzyka) oraz klasyfikacji obligacji korporacyjnych. W sumie te zmiany prezentacyjne nie wpłynęły w istotny sposób na ekspozycje ING dla Grecji, Włoch, Irlandii, Portugalii i Hiszpanii.

Grecja, Włochy, Irlandia, Portugalia i Hiszpania – całkowite ekspozycje na ryzyko ⁽¹⁾

	31 grudnia 2012					
	Grecja	Włochy	Irlandia	Portugalia	Hiszpania	Razem
Kredyty hipoteczne i konsumenckie	14	7,531	6	4	9,680	17,235
Kredyty korporacyjne	287	8,441	705	1,015	5,733	16,181
Kredyty dla instytucji finansowych	0	227	4	76	626	933
Kredyty rządowe	0	203	0	0	35	238
Kredyty razem	301	16,402	715	1,095	16,074	34,587
RMBS	95	997	267	553	2,846	4,758
CMBS	0	0	12	0	0	12
Pozostałe ABS	0	180	218	49	171	618
Obligacje korporacyjne	0	509	642	67	319	1,537
Obligacje objęte zabezpieczeniem	0	245	370	153	11,780	12,548
Obligacje instytucji finansowych (niezabezpieczone)	0	527	74	56	84	741
Obligacje rządowe	43	2,474	53	633	1,308	4,511
Ekspozycje CDS w księgach bankowych ⁽²⁾	0	0	0	0	-390	-390
Dłużne papiery wartościowe razem	138	4,932	1,636	1,511	16,118	24,335
Nieruchomości ⁽³⁾	21	380	0	217	610	1,228
Transakcje z wyłączeniem ekspozycji CDS	0	450	28	8	454	940
Sprzedane zabezpieczenie CDS	0	1	1	1	7	10
Zakupione zabezpieczenie CDS	-2	-22	-11	-1	-51	-87
Transakcje, w tym zabezpieczenie CDS	-2	429	18	8	410	863
Niewykorzystane przyznane linie kredytowe	166	1,287	258	181	2,780	4,672
Ekspozycje przedrozdliczeniowe ⁽⁴⁾	80	516	343	41	953	1,933
Ekspozycje na ryzyko razem	704	23,946	2,970	3,053	36,945	67,618

Przypis: Całkowite ekspozycje na ryzyko dla spółek zarejestrowanych na Cyprze wynosiły około 0,9 mld EUR na dzień 31 grudnia 2012 r., na które składały się głównie kredyty korporacyjne (0,7 mld EUR) oraz transakcje rynku finansowego (0,1 mld EUR). Większość ekspozycji na ryzyko w zakresie kredytów korporacyjnych stanowiły interesy z krajami ryzyka poza Cyprzem, akredytywy lub finansowania transakcji towarowych o terminie zapadalności krótszym niż 3 miesiące. Dlatego też ryzyko kredytowe netto związane z Cyprzem nie jest istotne na ING Banku. ING Insurance/IM nie ponosi żadnego ryzyka kredytowego w związku z Cyprzem.

- (1) Przedstawione ekspozycje obejmują ekspozycje kredytowe, rynkowe i nieruchomości na podstawie systemów źródłowych i kryteriów wyceny, które mogą różnić się od kryteriów stosowanych w odniesieniu do podobnych ekspozycji opisanych w Nocie 4 „Inwestycje” do rocznych sprawozdań finansowych.
- (2) Według stanu na koniec 2012 roku ING Bank posiada zabezpieczenie CDS (wartość hipotetyczna) wobec rządu hiszpańskiego, instytucji finansowych i obligacji zabezpieczonych.
- (3) Nieruchomości obejmują budowę nieruchomości, inwestycje w nieruchomości oraz nieruchomości na użytek własny, a nie uwzględniają ekspozycji (pośredniej) poprzez finansowanie nieruchomości, które odzwierciedlono w ramach kredytów ogółem i dłużnych papierów wartościowych ogółem.
- (4) Ekspozycja przedrozdliczeniowa to ekspozycja dla produktów z zakresu transakcji finansowych, takich jak opcje, swapy i transakcje finansowania papierów wartościowych. Taka ekspozycja opera się na wartości zastąpienia (wycena według bieżącej wartości rynkowej) każdego produktu wraz z potencjalną przyszłą koncepcją zmienności.

Grecja, Włochy, Irlandia, Portugalia i Hiszpania – całkowity poziom ryzyka ⁽¹⁾

	31 grudnia 2011					
	Grecja	Włochy	Irlandia	Portugalia	Hiszpania	Razem
Kredyty hipoteczne i konsumenckie	14	7,027	4	3	9,176	16,224
Kredyty korporacyjne	307	9,061	502	996	7,092	17,958
Kredyty dla instytucji finansowych	6	853	57	139	2,038	3,093
Kredyty rządowe		195			55	250
Kredyty razem	327	17,136	563	1,138	18,361	37,525
RMBS	127	1,315	1,094	752	4,131	7,419
CMBS			310			310
Pozostałe ABS		400	371	101	170	1,042
Obligacje korporacyjne		641	654	68	483	1,846
Obligacje objęte zabezpieczeniem ⁽²⁾		236	350	172	16,835	17,593
Obligacje instytucji finansowych (niezabezpieczone)		769	249	164	366	1,548
Obligacje rządowe	254	2,557	54	809	1,508	5,182
Dłużne papiery wartościowe razem	381	5,918	3,082	2,066	23,493	34,940
Nieruchomości ⁽²⁾	36	429		245	632	1,342
Transakcje z wyłączeniem ekspozycji CDS		569	33	7	261	870
Sprzedane zabezpieczenie CDS		9	1		64	74
Zakupione zabezpieczenie CDS	-3	-29			-13	-45
Transakcje, w tym zabezpieczenie CDS	-3	549	34	7	312	899
Niewykorzystane przyznane linie kredytowe	411	1,229	523	140	2,302	4,605
Ekspozycje przedrocznicowe ⁽³⁾	70	670	425	14	909	2,088
Ekspozycje na ryzyko razem	1,222	25,931	4,627	3,610	46,009	81,399

Przypis: Całkowite ekspozycje na ryzyko dla spółek zarejestrowanych na Cyprze wynosiły około 1 mld EUR na dzień 31 grudnia 2011 r., na które składały się głównie kredyty korporacyjne (0,6 mld EUR) oraz transakcje rynku finansowego (0,3 mld EUR). Większość ekspozycji na ryzyko w zakresie kredytów korporacyjnych stanowiły interesy z krajami ryzyka poza Cyprem, akredytywy lub finansowania transakcji towarowych o terminie zapadalności krótszym niż 3 miesiące. Dlatego też ryzyko kredytowe netto związane z Cyprem nie jest istotne na ING Banku.

- (1) Przedstawione ekspozycje obejmują ekspozycje kredytowe, rynkowe i nieruchomości na podstawie systemów źródłowych i kryteriów wyceny, które mogą różnić się od kryteriów stosowanych w odniesieniu do podobnych ekspozycji opisanych w Nocie 4 „Inwestycje” do rocznych sprawozdań finansowych.
- (2) Nieruchomości obejmują budowę nieruchomości, inwestycje w nieruchomości oraz nieruchomości na użytek własny, a nie uwzględniają ekspozycji (pośredniej) poprzez finansowanie nieruchomości, które odzwierciedlono w ramach kredytów ogółem i dłużnych papierów wartościowych ogółem.
- (3) Ekspozycja przedrocznicowa to ekspozycja dla produktów z zakresu transakcji finansowych, takich jak opcje, swapy i transakcje finansowania papierów wartościowych. Taka ekspozycja opiera się na wartości zastąpienia (wycena według bieżącej wartości rynkowej) każdego produktu wraz z potencjalną przyszłą koncepcją zmienności.

W 2012 roku całkowita ekspozycja w krajach GIIPS została zmniejszona o 13 781 mln EUR. W czwartym kwartale 2012 roku Grupa ING zakończyła planowe redukcje ryzyka w portfelu inwestycyjnym w ramach programu optymalizacji bilansu. Spółka ING zmniejszyła swoją ekspozycję na papiery dłużne, przy czym wartość portfela obligacji zabezpieczonych spadła o 5 045 mln EUR, a pozycja RMBS zmalała o 2 661 mln EUR, przy zmniejszeniu portfela kredytów o 2 938 mln EUR za sprawą zmniejszenia wartości kredytów dla instytucji o 2 159 mln EUR oraz kredytów korporacyjnych o 1 777 mln EUR, co częściowo skompensował wzrost wartości portfela hipotek mieszkaniowych oraz innych kredytów konsumenckich o 1 011 mln EUR.

Grecja

W dniu 21 lipca 2011 r. ogłoszono udział sektora prywatnego w pomocy dla Grecji. Inicjatywa ta obejmuje dobrowolną wymianę istniejących greckich obligacji rządowych oraz instrument ich odkupu. W dniu 21 marca 2012 roku w ramach inicjatywy sektora prywatnego (PSI) zawarto umowę w sprawie wymiany greckich obligacji rządowych na nowe instrumenty. W ramach tej wymiany ING pozyskał nowe notowane greckie obligacje rządowe, notowane obligacje Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej (EFSF) oraz notowane obligacje krótkoterminowe EFSF. Ponadto ING pozyskał notowane papiery wartościowe powiązane z PKB, wyemitowane przez Grecję. W lipcu 2012 roku ING Bank sprzedał wszystkie posiadane greckie obligacje rządowe na rzecz ING Insurance.

Całkowita ekspozycja dla Grecji w 2012 roku zmalała o 518 mln EUR, głównie za sprawą zmniejszenia portfela papierów dłużnych o 243 mln EUR oraz niewykorzystanych przyznaných linii kredytowych o 245 mln EUR. Zmniejszenie portfela dłużnych papierów wartościowych dotyczyło przede wszystkim obligacji rządowych (o 211 mln EUR).

ING Bank nie prowadzi działalności bankowej w Grecji, ale obsługuje ograniczoną liczbę w większości międzynarodowych spółek, które mają w Grecji swoją siedzibę. Wiele z tych spółek jest uzależnionych od przepływów pieniężnych uzyskiwanych poza Grecją. ING Insurance Eurasia posiada bezpośrednią ekspozycję w Grecji poprzez obecność towarzystwa ubezpieczeniowego z siedzibą w Grecji.

Włochy

Całkowita ekspozycja dla Włoch w 2012 roku zmalała o 1 985 mln EUR, głównie za sprawą zmniejszenia portfela kredytowego o 734 mln EUR, do poziomu 16 402 mln EUR, a także dłużnych papierów wartościowych o 986 mln EUR, do poziomu 4 932 mln EUR.

Spadek ekspozycji kredytowej spowodowany był redukcją rzędu 1 247 mln EUR w portfelu instytucji finansowych i kredytów korporacyjnych, co po części skompensował wzrost portfela hipotek mieszkaniowych i innych kredytów konsumpcyjnych o 504 mln EUR. Spadek ekspozycji w odniesieniu do papierów dłużnych nastąpił przede wszystkim w portfelu ABS o 538 mln EUR oraz w portfelu obligacji instytucji finansowych o 241 mln EUR.

Irlandia

Całkowita ekspozycja dla Irlandii w 2012 roku zmalała o 1 657 mln EUR, przede wszystkim za sprawą zmniejszenia udziału dłużnych papierów wartościowych o 1 446 mln EUR. Redukcja w zakresie dłużnych papierów wartościowych nastąpiła głównie w portfelu ABS (zmniejszenie o 1 278 mln EUR) oraz portfela obligacji instytucji finansowych (zmniejszenie o 175 mln EUR).

Oprócz wyżej wymienionych ekspozycji dla Irlandii ING Insurance posiada również ekspozycję reasekuracyjną o wartości 1 578 mln EUR. Ekspozycja ta obejmuje głównie działalność reasekuracyjną za pośrednictwem irlandzkiej spółki zależnej dużej europejskiej grupy reasekuracyjnej.

Portugalia

Całkowita ekspozycja dla Portugalii w 2012 roku zmalała o 557 mln EUR, przede wszystkim w zakresie dłużnych papierów wartościowych o 555 mln EUR. Redukcja nastąpiła głównie w portfelu ABS (o 252 mln EUR), obligacji rządowych (o 176 mln EUR) i obligacji instytucji finansowych (o 108 mln EUR).

Hiszpania

Całkowita ekspozycja ING dla Hiszpanii w 2012 roku zmalała o 9 065 mln EUR, do poziomu 36 944 mln EUR. Wartość portfela kredytowego zmalała o 2 287 mln EUR, do poziomu 16 074 mln EUR. Spadek ten spowodowany był redukcją rzędu 1 412 mln EUR w portfelu kredytów dla instytucji finansowych i redukcją o 1 359 mln EUR w portfelu kredytów korporacyjnych, co po części skompensował wzrost portfela hipotek mieszkaniowych i innych kredytów konsumpcyjnych o 504 mln EUR. Wartość portfela papierów dłużnych zmalała o 7 375 mln EUR, głównie za sprawą redukcji RMBS o 1 285 mln EUR oraz obligacji zabezpieczonych o 5 055 mln EUR.

Instrumenty pochodne

W powyższych krajach ING Bank ograniczył zaangażowanie w instrumenty pochodne oraz zawiera głównie transakcje na instrumentach pochodnych, by pomóc klientom zmniejszyć ryzyko zmian stóp procentowych i kursów walutowych. Wiele z tego typu transakcji zabezpieczanych jest umowami CSA lub w ramach zabezpieczenia udzielonego na rzecz podstawowego finansowania. Podstawowym rodzajem ryzyka, na jakie narażony jest ING Bank w transakcjach na instrumentach pochodnych, są zmiany na rynkach generujące niezabezpieczone zaangażowanie wobec partnerów transakcyjnych lub spadek wartości zabezpieczenia poniżej wymaganej wartości. ING codziennie monitoruje tego typu zmiany rynkowe.

Wpływ niskich stóp procentowych

Kraje strefy euro, lecz i największe kraje spoza niej zmniejszyły stopy procentowe z i tak już niskich poziomów do poziomów bezprecedensowo niskich. Stopy banków centralnych wciąż utrzymują się na bardzo niskich poziomach, co ma negatywny wpływ na krótkoterminowe stopy rynku pieniężnego. Również stopy długoterminowe zeszły do bardzo niskich poziomów w zeszłym roku. Głównymi przyczynami tego zjawiska są trwający kryzys w strefie euro oraz wątpliwości dotyczące potencjału wzrostowego światowej gospodarki.

Wpływ na ING Bank

Typowa pozycja stopy procentowej dla ING Banku sugeruje, że duracja dla aktywów jest dłuższa niż duracja dla zobowiązań. Zważywszy na ten rozdzźwięk, malejące stopy procentowe początkowo korzystnie wpływają na wysokość dochodu ING Banku: zobowiązania zmieniają ceny szybciej niż aktywa, stąd przeciętny kupon zobowiązań dostosowuje się szybciej do niższych stóp procentowych. To zdaje się sprzyjać marżom naliczanym od stopy procentowej ING Banku, a zatem dochodom odsetkowym.

Jednak aktualny niski poziom stóp procentowych utrzymuje się od nastania kryzysu finansowego, Stopy procentowe pozostają więc na niskim poziomie już od ponad czterech lat. Długotrwały niski poziom stóp procentowych może niekorzystnie oddziaływać na dochód ING Banku z odsetek. Aktywa nowych klientów powstają przy niższych stopach procentowych, co ma wpływ na średni dochód portfela kredytowego, lecz również oznacza niższe współczynniki wcześniejszych spłat, wydłużając tym samym durację portfela. W rezultacie aktywa dochodowe są niższe i o wolniejszym tempie zmiany cen. Z drugiej strony bilansu kupony oszczędności nie odzwierciedlają w pełni niskich stóp procentowych. Z uwagi na wysokie spready płynności będące skutkiem kryzysu oraz silną konkurencję na rynku oszczędności kupony oszczędności tylko nieznacznie odzwierciedlają niższe stopy procentowe. W kategoriach bilansowych czynniki te mogą niekorzystnie wpłynąć na marże naliczane od stopy procentowej ING Banku. Taka sytuacja utrzyma się aż do nastania strukturalnego ożywienia gospodarczego, które spowoduje wzrost stóp procentowych. Jako że nie ma pewności co do tego, kiedy nastanie okres ożywienia, ING Bank ściśle monitoruje rynki, aby zająć właściwą pozycję wobec perspektywy wydłużonego okresu niskich stóp procentowych lub potencjalnego wzrostu krótko- i długoterminowych stóp procentowych.

Wpływ na ING Insurance Eurasia i US

Jako że jesteśmy przede wszystkim towarzystwem ubezpieczeń na życie z długoterminowymi zobowiązaniami wobec naszych klientów, niższe stopy procentowe będą skutkować wyższą wartością rynkową zobowiązań (MVL). Ryzyko niskich stóp procentowych w połączeniu z innymi rodzajami ryzyka takimi jak ryzyko długości życia spowoduje dalszy wzrost MVL oraz uszczuplenie dostępnego kapitału.

Podmioty ING Insurance posiadają wdrożony schemat zarządzania aktywami i pasywami (ALM), w ramach którego inwestycje są nabywane w taki sposób, aby pasowały do profilu duracji naszych zobowiązań. Pozostała ekspozycja odsetkowa jest zamknięta przez portfel instrumentów pochodnych. Gwarancje i opcje długoterminowe są trudniejsze do zabezpieczenia i narażają ING na dalsze ryzyka. W kilku krajach udzielone gwarancje stóp procentowych mają terminy zapadalności znacznie dłuższe aniżeli terminy zapadalności aktywów w walucie tych krajów. W takich przypadkach ING ponosi niepodlegające ochronie ryzyko stóp procentowych. Ryzyka te są dobrze znane w ramach akceptowanego poziomu ryzyka ING, jako że są one związane z prowadzeniem działalności ubezpieczeń na życie w tych krajach, mieszczą się w określonych limitach ryzyka rynkowego oraz są monitorowane co kwartał.

Dokładny wpływ niskich stóp procentowych jest różny dla poszczególnych podmiotów i oferowanych produktów. Jednak ogólnie rzecz ujmując, niższe stopy procentowe prowadzą do wyższych rezerw, obniżając tym samym dostępny kapitał. Ponadto wymogi kapitałowe również się rozwijają; jakoś aktywów pokrywających zobowiązania określa ich rangę. Podsumowując, niższe stopy procentowe skutkują wyższym zapotrzebowaniem na kapitał.

Wpływ na Grupę ING

Wpływ niskich stóp procentowych na Bank i działalność ubezpieczeniową wykracza poza oszczędności i rezerwy opisane w powyższych punktach. Niższe stopy procentowe powodują dokładanie do rezerw na gwarancje zawarte w warunkach ubezpieczeń na życie oraz umowach renty o zmiennym oprocentowaniu, jako że gwarancje stają się coraz istotniejsze dla posiadaczy polisy. Stąd też negatywnie wpływa to na wypłacalność spółek ubezpieczeniowych, co z kolei może również wpływać na zyski z dywestycji w sektorze ubezpieczeniowym. Zyski z dywestycji w sektorze ubezpieczeniowym zwykle wykorzystuje się do spłaty podwójnych dźwigni. W przypadku gdy nie wystarczą na to zyski z działalności ubezpieczeniowej, ING Bank będzie musiał przekazać dodatkową dywidendę Grupie ING. Na ten cel wykorzystano dywidendę w kwocie 1,0 mld EUR wypłaconą w listopadzie 2012 r. przez ING Bank na rzecz Grupy. Należy jednak pamiętać, że gdy przyszłe oszczędności i pozycje kapitałowe Banku będą nadszarpywane, takie przepływy kapitałowe będą trudne do wykonania. Ponadto dalsze utrudnienia mogą pojawić się ze strony wzrastających wymogów kapitałowych dla banków.

ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

Podejmowanie ryzyka to istotna część działalności bankowej. Aby zagwarantować kontrolę i pomiar podejmowanego ryzyka w całej organizacji, ING Bank działa w oparciu o wszechstronne ramy zarządzania ryzykiem. Pozwalają one identyfikować, dobrze zrozumieć, dokładnie zmierzyć i kontrolować zagrożenia na wszystkich szczeblach organizacji oraz czynnie nimi zarządzać, tak aby chronić stabilną pozycję finansową ING Banku.

ING Bank stosuje modele oceny i pomiaru ryzyka, aby kierować swoim procesem decyzyjnym. W celu zachowania jakości tych modeli ryzyka stosuje się proces zarządzania zatwierdzaniem modeli, metod i parametrów ryzyka. Zapewnia to zgodność z wymogami wewnętrznymi i regulacyjnymi poprzez wyraźny podział odpowiedzialności i obowiązków. Niemniej jednak użytkownicy informacji ujawnionych w rozdziale poświęconym zarządzaniu ryzykiem powinni pamiętać, że przedstawione analizy mają charakter przyszłościowy i polegają na założeniach i szacunkowych obliczeniach dotyczących przyszłych zdarzeń, z których niektóre są uznawane za ekstremalne i dlatego też istnieje niewielkie prawdopodobieństwo ich wystąpienia. W normalnym trybie działalności ING Bank nadal opracowuje, skaluje i dopracowuje różne modele, które wspierają miary ryzyka, co może powodować zmiany w już ujawnionych analizach ryzyka.

Choć ING Bank dąży do zachowania spójnej bazy sprawozdawczej w czasie, część dotycząca zarządzania ryzykiem jest stale dopracowywana i udoskonalana. Taka potrzeba wynika z ciągłych zmian, jakie zachodzą w obrębie funkcji zarządzania ryzykiem ING Banku oraz bieżących wydarzeń (makro-) ekonomicznych wymagających dodatkowych ujawnień. Należy również odzwierciedlić zmiany w środowisku działalności ING Banku, m.in. nowe regulacje, a także dobrowolne inicjatywy samych banków. W październiku 2012 roku Rada Stabilności Finansowej (FSB) opublikowała wyniki prac Grupy ds. Poprawy Jakości Ujawnień (EDTF). Tę grupę roboczą tworzą współpracujący ze sobą użytkownicy oraz autorzy sprawozdań finansowych, zatem jej zalecenia nie opierają się wyłącznie na fachowej wiedzy, lecz w ich formułowaniu współuczestniczą również globalne instytucje finansowe (w tym ING Bank), inwestorzy, agencje ratingowe i zewnętrzni audytorzy. Grupa robocza określiła zbiór podstawowych zasad służących poprawie jakości ujawnień bankowych w zakresie ryzyka, przyczyniając się do dalszego rozwoju wzorów ujawnień finansowych zawierających informacje o modelach biznesowych banków oraz kluczowych ryzykach z tym związanych.

Jako że ING Bank stale dąży do uzyskania przejrzystego opisu ryzyka o powtarzalnej, wysokiej jakości w ramach ujawnień dotyczących ryzyka, stosuje się do zasad oraz zaleceń EDTF i korzysta z nich w celu doskonalenia swojej praktyki w zakresie ujawnień dotyczących ryzyka. ING Bank uważa, że ujawnienia powinny być przejrzyste, wyważone i zrozumiałe dla zewnętrznych obserwatorów, a informacje dotyczące ryzyka ujawnia się regularnie. Odnosi się to nie tylko do rocznych sprawozdań finansowych oraz sekcji poświęconych zarządzaniu ryzykiem, lecz także do równoległych publikacji informacji z Filaru 3.

Rozdział poświęcony zarządzaniu ryzykiem zawiera opis modelu biznesowego ING Banku oraz kluczowych ryzyk z nim związanych. Wyjaśnia też, w jaki sposób funkcja zarządzania ryzykiem jest wbudowana w strukturę organizacyjną, opierając się na koncepcji „trzech linii obrony”. Pierwszą linię obrony stanowi system obsługi klienta, druga linia to zarządzanie ryzykiem w charakterze niezależnych obserwatorów, a funkcja wewnętrznego audytu tworzy trzecią linię obrony. Kluczowe ryzyka wynikające z modelu biznesowego banku zarządzane są przez wyspecjalizowane i odrębne działy zarządzania ryzykiem, a każdy z tych działów obejmuje własną dziedzinę specjalizacji. Każdy dział zarządzania ryzykiem objaśnia odpowiednią strukturę zarządzania, adekwatne rodzaje ryzyka oraz sposób ich wyrażenia w kategoriach ilościowych i jakościowych w niniejszym raporcie. Choć ING Bank dąży do uzyskania spójnej w czasie bazy sprawozdawczej, zachodzą zmiany powodowane nowymi regulacjami oraz bieżącymi wydarzeniami (makro-) ekonomicznymi, wymagające dodatkowych ujawnień.

Mimo że ambicją ING Banku jest ujawnienie wszystkich elementów związanych z ryzykiem w jednej wyczerpującej części raportu, nie zawsze jest to możliwe. Przykładowo zalecenia dotyczące kapitału sformułowane przez EDTF ujęte zostały w części poświęconej zarządzaniu kapitałem. Ponadto aktywa i zobowiązania według zapadalności umownej w z góry ustalonych przedziałach czasowych ujawniane są w treści szczegółowych not do skonsolidowanego rocznego sprawozdania finansowego. Dodatkowe informacje z Filaru 3 na podstawie porozumienia Bazylea II zawierają szczegółowe tabele dotyczące portfela kredytowego ING Banku. Zestawienie wszystkich zaleceń EDTF wraz z opisem sposobu ich uwzględnienia również można znaleźć we wprowadzeniu do rozdziału poświęconego Filarowi 3. ING Bank stara się zamieścić większość z tych informacji w rozdziale dotyczącym zarządzania ryzykiem, tak aby całość ujawnionych informacji o ryzyku znalazła się w jednej części sprawozdania rocznego. Jest to podyktowane zaleceniem grupy EDTF, która zabiega o przejrzystość i porównywalność ujawnień banków o zasięgu ogólnosiwiatowym.

W odniesieniu do porównywalności ujawnień dotyczących ryzyka, należy pamiętać, że od czasu nastania kryzysu finansowego toczy się intensywna debata na temat kapitalizacji ważonej ryzykiem w bankach, w szczególności w aspekcie przydatności wewnętrznych modeli do tego celu. ING Bank uważa, że modele wewnętrzne mają wysoką wartość, jako że lepiej niż metoda standardowa odzwierciedlają model biznesowy banku, profil jego klientów oraz jakość kredytową. Zdajemy sobie jednak sprawę, że mogą zachodzić rozbieżności interpretacyjne wśród banków oraz wśród regulatorów. To podkreśla wagę stworzenia wszystkim równych uwarunkowań poprzez jednolity nadzór bankowy w UE, lecz ważne jest również jak najlepsze dopracowanie i dostosowanie ujawnień w zakresie ryzyka według propozycji EDTF. Aby odzwierciedlić wagę tej kwestii, ING Bank dostosował na ile to możliwe swoje ujawnienia dotyczące aktywów ważonych ryzykiem (RWA) do zaleceń EDTF dotyczących prezentacji RWA w sposób szczegółowy i stopniowany, a także aby zapewnić większą porównywalność prezentacji naszego profilu ryzyka z innymi bankami o zbliżonej pozycji rynkowej.

Wiele elementów zaleceń EDTF zostało już uwzględnionych w zeszłorocznym ujawnieniu, choć nie wszystkie w formie bezpośrednio nawiązującej do propozycji EDTF. Zważywszy na ograniczony czas między publikacją zaleceń EDTF a datą publikacji niniejszego sprawozdania, ING Bank postanowił włączyć łatwiejsze do realizacji elementy zaleceń EDTF w treść tegorocznego ujawnienia w zakresie ryzyka. Pozostałe elementy zostaną ujawnione w przyszłych sprawozdaniach.

Przedmiot	Poprawa
Model biznesowy i kultura w zakresie ryzyka	Zamieszczenie szczegółowego opisu oraz sposobu powiązania z już ujawnionymi kluczowymi rodzajami ryzyka oraz ujawnieniami dotyczącymi modelu.
Ramy akceptowanego poziomu ryzyka	Bardziej wyczerpujący opis.
Ujawnienie dotyczące aktywów ważonych ryzykiem (RWA)	Forma bardziej dostosowana do zaleceń EDTF, lepsze powiązanie z pozycją kapitałową ING Banku oraz strukturą bilansu.
Portfel kredytowy według rodzajów (klas ekspozycji, typów produktów oraz obszarów geograficznych) oraz metod modelowych przewidzianych w Bazylei II	Lepsze dostosowanie do zaleceń EDTF. Bardziej dostosowane informacje na temat jakości kredytowej banku dzięki ujawnieniu danych o kredytach zagrożonych, rezerwach i kredytach przeterminowanych.
Forbearance	Zamieszczenie ujęcia ilościowego i jakościowego zgodnie z zaleceniami EDTF, również w kontekście propozycji Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA).

Rezultaty tych ulepszeń można znaleźć w niżej opisanych częściach zawierających ujęcie ilościowe i jakościowe elementów praktyki ING Banku w zakresie ryzyka. Struktura ujawnienia w zakresie ryzyka przedstawia się następująco:

- Misja i cele zarządzania ryzykiem ING Banku. Zawiera opis naszego zarządzania ryzykiem wraz z opisem kultury w zakresie ryzyka ING Banku oraz objaśnieniem sposobu, w jaki funkcja zarządzania ryzykiem jest wbudowana w strukturę organizacyjną, w oparciu o model „trzech linii obrony”.
- Model biznesowy ING Banku oraz związane z nim kluczowe finansowe i pozafinansowe czynniki ryzyka. Ta część zawiera opis funkcjonowania naszych ram akceptowanego poziomu ryzyka na szczeblu banku oraz sposobu ich przekładania na organizację.
- Ujawnienie dotyczące ryzyka w ujęciu ilościowym na szczeblu Banku, wraz z najpowszechniejszymi miarami wszystkich rodzajów ryzyka: RWA w ramach kapitału regulacyjnego i ekonomicznego, przegląd najważniejszych zmian dotyczących ryzyka w 2012 roku.
- Szczegółowe ujawnienie najistotniejszych czynników ryzyka finansowego i pozafinansowego, prezentacja od strony organizacji, zarządzania, miar i profilu ryzyka z podziałem na rodzaje ryzyka.
- Dodatkowe informacje o portfelu kredytowym ING Banku, w tym informacje o strukturze portfela, jakości kredytowej i metod modelowania można znaleźć w rozdziale poświęconym Filarowi 3.

MISJA

Misją departamentu ds. zarządzania ryzykiem ING Banku jest posiadanie zrównoważonej przewagi konkurencyjnej poprzez pełną integrację zarządzania ryzykiem w obszarze codziennych działań biznesowych i planowania strategicznego. Misja ta jest zakorzeniona na trwałe w procesy biznesowe ING Banku. Jej realizacji służy stosowanie się do następujących zasad:

- Produkty i portfele są ustrukturyzowane, dokładnie zbadane, wycenione, zatwierdzone i odpowiednio zarządzane, monitoruje się przestrzeganie reguł i wytycznych wewnętrznych i zewnętrznych;
- Profil ryzyka ING Banku jest przejrzysty, nie ma w nim żadnych „niespodzianek”, opracowuje się go zgodnie z zaleceniami;
- Nadawane uprawnienia są zgodne z zasadniczą strategią w zakresie gotowości do podejmowania ryzyka;
- Informacje na temat zarządzania ryzykiem i generowania wartości przekazuje się wewnętrznym i zewnętrznym interesariuszom w sposób jasny i przejrzysty.

Dział Zarządzania Ryzykiem przynosi korzyści ING Bankowi oraz jego interesariuszom bezpośrednio, dzięki bardziej wydajnej kapitalizacji i niższym kosztom ryzyka i finansowania. Koszt kapitału zredukowano dzięki bliskiej współpracy z agencjami ratingowymi i regulatorami, w celu dostosowania wymogów kapitałowych do czynników ryzyka. Dział Zarządzania Ryzykiem pomaga jednostkom biznesowym obniżyć koszty finansowania, korzystać z najnowocześniejszych narzędzi i umiejętności w zakresie zarządzania ryzykiem, oraz obniżyć ryzyko strategiczne. Pozwala to skoncentrować się na klientach, zapewniając im usługi na najwyższym poziomie, uczciwe i przejrzyste produkty oraz wycenę. Dzięki temu możemy utrzymać bazę lojalnych klientów oraz wiodącą pozycję na naszych kluczowych rynkach, a także franczyzy produktów.

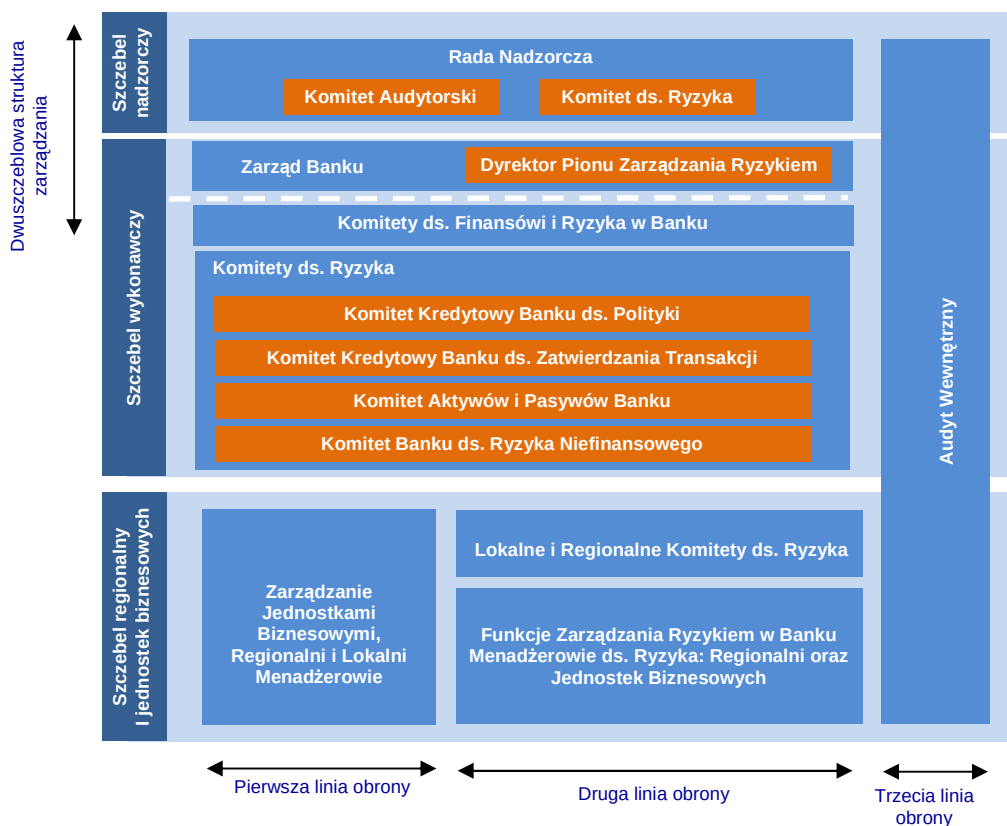
ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

Ramy zarządzania ryzykiem w ING Banku opierają się na koncepcji „trzech linii obrony”, która przewiduje, że odpowiedzialność za ryzyko przyjmuje się na trzech poziomach organizacji. Według takiej koncepcji ryzykiem zarządza się zgodnie z akceptowanym poziomem ryzyka, zdefiniowanym przez Zarząd Banku (i ratyfikowanym przez Radę Nadzorczą) i przekazywanym w dół hierarchii, na poszczególne szczeble organizacji.

Pierwszą linię obrony tworzą działy handlowe. Oferują one pożyczki, depozyty, ubezpieczenia, produkty zarządzania dorobkiem oraz inne produkty, dobrze znają naszych klientów oraz są w najlepszej pozycji, aby działać w najlepszym interesie zarówno klientów, jak i ING Banku.

Druga linia obrony składa się z pionu zarządzania ryzykiem, którym kieruje dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem (CRO), oraz korporacyjnego działu prawnego. Udział CRO i Zarządu Banku gwarantuje, że kwestie dotyczące zarządzania ryzykiem docierają na najwyższy szczebel i są na nim omawiane, a także jest im nadawany odpowiedni ton. CRO steruje funkcjonalnym, niezależnym pionem zarządzania ryzykiem, zarówno na poziomie banku, jak i poziomie lokalnym. Pion wspiera działy handlowe w procesach podejmowania decyzji, lecz również posiada wystarczające kompetencje równoważące, aby zapobiec koncentracji ryzyka oraz innym formom nadmiernego ryzyka.

Audyt wewnętrzny dostarcza bieżących, niezależnych (tzn. spoza pionu zarządzania ryzykiem) i obiektywnych ocen efektywności kontroli wewnętrznych pierwszych dwóch linii obrony, w tym kwestii dotyczących zarządzania ryzykiem finansowym i pozafinansowym, tworząc trzecią linię obrony.

Nadzór zarządu nad ryzykiem

ING Bank posiada dwuszczeblową strukturę zarządzania, w skład której wchodzi Zarząd i Rada Nadzorcza. Obydwa szczeble odgrywają istotną rolę w procesie zarządzania ryzykiem i monitorowania ryzyka.

- Rada Nadzorcza odpowiada za nadzorowanie polityki Zarządu Banku, ogólny tryb działalności spółki (z uwzględnieniem polityki finansowej i struktury korporacyjnej). Dla celów zarządzania ryzykiem Radę Nadzorczą wspierają dwa komitety:
 - Komitety ds. Ryzyka, który wspiera Radę Nadzorczą w analizie i ocenie podstawowych rodzajów ryzyka, na jakie narażony jest ING Bank, a także funkcjonowania wewnętrznych systemów zarządzania i kontroli ryzyka oraz polityki i procedur dotyczących przestrzegania obowiązujących przepisów i regulacji; oraz
 - Komitety ds. Ryzyka, który wspiera Radę Nadzorczą w sprawach związanych z zarządzaniem ryzykiem, politykami ryzyka i ustalaniem apetytu na ryzyko.
- Zarząd Banku odpowiada za zarządzanie ryzykiem związanym z działalnością ING Banku. W zakres odpowiedzialności Zarządu Banku wchodzi zapewnienie efektywnego funkcjonowania wewnętrznych systemów zarządzania i kontroli ryzyka, a także przestrzeganie przez ING Bank odpowiednich przepisów i regulacji. Zarząd Banku regularnie informuje Radę Nadzorczą o tego typu sprawach oraz omawia z nią sprawy dotyczące wewnętrznych systemów zarządzania i kontroli ryzyka. Raz na kwartał Zarząd Banku prezentuje Komitetowi ds. Ryzyka profil ryzyka Banku w porównaniu do ustalonego apetytu na ryzyko, wyjaśniając jednocześnie zmiany dotyczące profilu ryzyka.

Dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem zapewnia, aby członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej byli przez cały czas właściwie informowani o pozycji ryzyka ING Banku oraz taką pozycję rozumieli. Raz na kwartał Dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem informuje komitety Zarządu o poziomie apetytu na ryzyko oraz profilu ryzyka ING Banku. Ponadto Dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem informuje komitety Zarządu o zmianach wewnętrznych oraz zewnętrznych kwestiach związanych z ryzykiem, a także zapewnia, aby konkretne koncepcje ryzyka były dla komitetów Zarządu zrozumiałe.

W ramach integracji zarządzania ryzykiem w rocznym procesie planowania strategicznego Zarząd Banku wydaje dokument na temat planów, w którym prezentuje strategiczny kierunek oraz omawia najważniejsze kwestie dotyczące ryzyka. Na podstawie tego dokumentu Zarządu poszczególne piony i jednostki organizacyjne opracowują swoje biznes plany, które uzgadniają ze strategicznym kierunkiem działalności Banku. Proces ten obejmuje jakościową i ilościową ocenę ponoszonego ryzyka, a także wyraźne omówienie strategicznych limitów i poziomów apetytu na ryzyko. Na podstawie biznes planów Zarząd Banku formułuje plan strategiczny, który przekazywany jest do zatwierdzenia Radzie Nadzorczej.

Szczebel wykonawczy

Komitety ds. Finansów i Ryzyka ING Banku stanowi platformę dla dyrektora Pionu Zarządzania Ryzykiem (CRO) i dyrektora finansowego (CFO) wraz z ich odpowiednimi bezpośrednimi podwładnymi, w ramach której omawia się i podejmuje decyzje w kwestiach dotyczących zarówno finansów, jak i ryzyka. Podstawowym zadaniem Komitetu ds. Finansów i Ryzyka jest koordynacja na wysokim szczeblu decyzji finansowych i decyzji dotyczących ryzyka, które wpływają na sprawozdawczość wewnętrzną i/lub zewnętrzną.

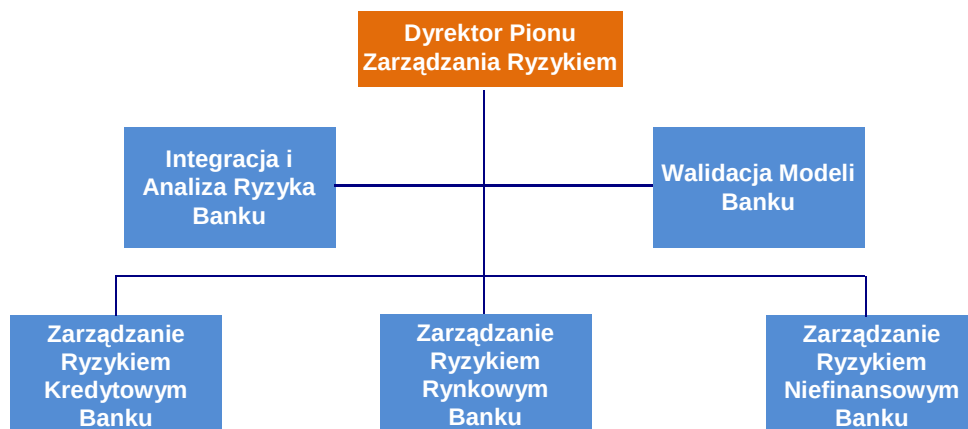
Niżej opisane komitety ds. ryzyka działają w ramach ogólnej polityki zarządzania ryzykiem oraz uprawnień przyznanych im przez Zarząd Banku:

- Komitet Kredytowy Banku ds. Polityki omawia i zatwierdza polityki, metodologie i procedury dotyczące ryzyka kredytowego, ryzyka kraju i ryzyka utraty reputacji w ramach ING Banku. Komitet Kredytowy Banku ds. Polityki spotyka się raz w miesiącu;
- Komitet Kredytowy Banku ds. Zatwierdzania Transakcji omawia i zatwierdza transakcje, które niosą za sobą ryzyko kredytowe (w tym ryzyko inwestycyjne emitenta). Komitet Kredytowy Banku ds. Zatwierdzania Transakcji spotyka się dwa razy w tygodniu;
- Komitet Aktywów i Pasywów Banku raz w miesiącu omawia i zatwierdza ogólny profil wszystkich rodzajów ryzyka rynkowego ponoszonego przez ING Bank w związku z jego działalnością z zakresu bankowości komercyjnej, bankowości detalicznej i bankowości bezpośredniej. Komitet Aktywów i Pasywów Banku definiuje politykę dotyczącą finansowania, płynności, niedopasowania stóp procentowych oraz wypłacalności dla ING Banku; oraz
- Komitet Banku ds. Ryzyka Niefinansowego odpowiada za planowanie i utrzymanie struktury systemu zarządzania ryzykiem, z uwzględnieniem zarządzania ryzykiem operacyjnym, polityki zapewnienia zgodności z przepisami i polityki prawnej, minimalnych standardów, procedur i wytycznych, struktury Komitetu ds. Ryzyka Niefinansowego, opracowania narzędzi, metod i kluczowych parametrów (z uwzględnieniem istotnych zmian) w celu identyfikacji, pomiaru oraz monitoringu/prezentacji ryzyka.

Jednostka ds. zarządzania ryzykiem

Jednostki ds. zarządzania ryzykiem umiejscowiono na wszystkich szczeblach organizacji ING Banku. Dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem, który jest także członkiem Zarządu Banku, ponosi zasadniczą i ogólną odpowiedzialność za zarządzanie ryzykiem. Dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem odpowiada za zarządzanie ryzykiem i kontrolę ryzyka w ujęciu skonsolidowanym w celu zapewnienia spójności profilu ryzyka ING Banku z posiadanymi zasobami finansowymi i apetytem na ryzyko. Dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem odpowiada również za ustalanie i utrzymanie silnych podstaw organizacyjnych dla procesu zarządzania ryzykiem w całej instytucji.

Poniższy schemat organizacyjny ilustruje zależności funkcjonalne w ramach organizacji zarządzania ryzykiem ING Banku.

Dyrektorzy powyższych departamentów (dyrektorzy ds. ryzyka) podlegają Dyrektorowi Pionu Zarządzania Ryzykiem i ponoszą bezpośrednią odpowiedzialność za decyzje dotyczące (łagodzenia) ryzyka w Banku. Dyrektorzy ds. ryzyka oraz Dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem odpowiadają za harmonizację i standaryzację praktyk związanych z zarządzaniem ryzykiem.

Ponadto Dyrektorowi Pionu Zarządzania Ryzykiem podlegają dwa inne departamenty:

- Departament Integracji i Analizy Ryzyka, który odpowiada za procesy grupowania ryzyka oraz dostarczanie informacji na temat ryzyka bankowego Dyrektorowi Pionu Zarządzania Ryzykiem i Zarządowi Banku; oraz
- Departament ds. Walidacji Modeli Banku, który zajmuje się okresową weryfikacją wszystkich istotnych modeli ryzyka stosowanych przez ING Bank. Aby zapewnić niezależność departamentu od departamentów biznesowych oraz pozostałych departamentów ds. ryzyka, dyrektor departamentu podlega bezpośrednio Dyrektorowi Pionu Zarządzania Ryzykiem.

Polityka w zakresie ryzyka

ING Bank wdraża politykę zarządzania ryzykiem, odpowiednie procedury i standardy tak, aby doprowadzić do powstania spójności na wszystkich poziomach organizacji, określając minimalne wymagania w stosunku do wszystkich jednostek biznesowych. Struktura zarządcza jednostek biznesowych odpowiada strukturze poziomów w Banku i spełnia lokalne kryteria prawne. Kierownictwo wyższego szczebla powinno gwarantować implementację i przestrzeganie założeń strategicznych, procedur i standardów. Założenia strategiczne, procedury i standardy są regularnie aktualizowane i sprawdzane przez właściwe komisje tak, aby na czas odzwierciedlać zmiany na rynku, nowości produktowe oraz pojawiające się najlepsze praktyki.

Zarządzanie modelami ryzyka i walidacja modeli

Wszystkie modele ryzyka są tworzone zgodnie ze standardami wewnętrznej metodologii modelowania ryzyka oraz cyklu życia modelu, stosownie do wymogów regulacyjnych. Po dogłębnym przeglądzie dokumentacji przez działy opracowujące model oraz Dział Walidacji Modeli model zatwierdzają poszczególne komitety ds. ryzyka, względem każdego rodzaju ryzyka. Po uzyskaniu zatwierdzenia przez właściwe komitety ds. ryzyka model ryzyka zostaje dopuszczony do użytku i wdrożony. Dodatkowo MV regularnie waliduje każdy model. Raporty w sprawie rezultatów walidacji oraz ich wpływu na kapitał są co kwartał dostarczane kadrze zarządzającej wyższego szczebla oraz do DNB. Niezależna walidacja modeli należy do podwalin zarządzania modelami ryzyka ING Banku. Polega ona na stwierdzeniu, czy dany model nadaje się do przeznaczonego użytku. Jest to proces ciągły, w którym wiarygodność danego modelu sprawdza się na różnych etapach jego cyklu życia: koncepcji, przed zatwierdzeniem, okresowo pod wdrożeniu oraz w razie wprowadzenia istotnych zmian do modelu. W procesie walidacji wykorzystuje się dokumentację z fazy opracowywania modelu, weryfikację procesu oraz analizę wyników. Dla zapewnienia niezależności walidacji modelu dział ten podlega bezpośrednio CRO.

Dział Walidacji Modeli przeprowadza testy wsteczne wszystkich istniejących modeli ryzyka. Oprócz oceny podstawowych parametrów modelu, zapewnienia ciągłej przydatności modeli dla adekwatnych portfeli oraz omawiania wydajności modelu z systemem obsługi klienta oraz użytkownikami modelu ryzyka, Dział Walidacji Modeli bada również stwierdzoną wydajność modelu (i jego składowych) względem poziomu przewidywanego. Model, w którym stwierdzone rezultaty różnią się od przewidywanych rezultatów, kwalifikuje się do rekalkibracji lub przebudowy.

MODEL BIZNESOWY I PROFIL RYZYKA

Model biznesowy

ING Bank jest dużym europejskim bankiem detalicznym prowadzącym prężną działalność franczyzową na światowym poziomie w segmencie bankowości komercyjnej, w rozległej sieci obejmującej ponad 40 krajów. Oprócz działania na historycznych rynkach krajów Beneluksu, ING rozwinął prężną (internetową) franczyzową działalność bankową w wielu krajach Europy i Azji oraz w Australii.

Ten model biznesowy przekłada się na następujące cele szczegółowe:

- Celem długoterminowym ING Banku jest osiągnięcie silnej pozycji banku skupionego na rynku europejskim, o niskim poziomie ryzyka bilansowego, oferującym konkurencyjną stopę zwrotu kapitału od 10% do 13% dzięki niskim kosztom i przy niskim ryzyku.
- Pion Bankowości Detalicznej będzie realizować strategię „jednego banku”: ING Bank ujednolici się do jednego modelu detalicznego: „prosty, uczciwy, po niskich kosztach”.
- Pion bankowości komercyjnej będzie rozwijał działalność, bazując na swoich obecnych zaletach: wiodącej pozycji na rynkach kluczowych (Beneluks, Niemcy, Europa Środkowa i Wschodnia) oraz swoich kluczowych produktach (finansowanie strukturyzowane oraz rynek korporacyjny krajów Beneluksu).

Kluczowe ryzyka

ING Bank identyfikuje niżej wymienione kluczowe czynniki ryzyka (ryzyko finansowe oraz pozafinansowe) związane z działalnością bankową.

Ryzyka finansowe:

- Ryzyko kredytowe: ryzyko potencjalnej straty ze względu na niewywiązywanie się dłużnika (dotyczy również emitentów obligacji) lub stron relacji handlowych ze zobowiązań;

- Ryzyko rynkowe: ryzyko potencjalnej straty ze względu na niekorzystne zmiany czynników rynkowych. Czynniki ryzyka rynkowego obejmują stopy procentowe, kapitał własny, nieruchomości, dorozumianą zmienność, widełki kredytowe, oraz ryzyko kursów wymiany walut;
- Ryzyko płynności: ryzyko, że ING lub jedna z jego spółek zależnych nie zdoła wywiązać się ze swoich zobowiązań finansowych, kiedy się staną należne, po rozsądnych kosztach i terminowo. Ryzyko płynności może się zmaterializować zarówno w odniesieniu do pozycji handlowych, jak i innych; oraz
- Ryzyko biznesowe: wystawienie na utratę wartości ze względu na wahania wolumenów, marż i kosztów, oraz ryzyko zachowań klienta. Wahania te mogą wystąpić z powodu czynników wewnętrznych, branżowych, lub bardziej ogólnych czynników rynkowych. Jest to ryzyko wpisane na stałe w strategiczne decyzje oraz wydajność wewnętrzną i jako ryzyko strategiczne jest zaliczane do ryzyka biznesowego.

Ryzyka niefinansowe

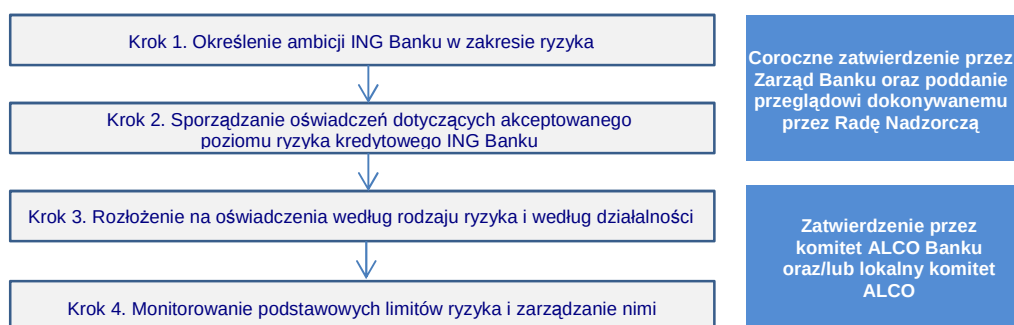
- Ryzyko operacyjne to ryzyko poniesienia bezpośredniej lub pośredniej straty wynikającej z nieadekwatnych lub nieudanych procesów wewnętrznych, błędów ludzi i systemów oraz zdarzeń zewnętrznych. Obejmuje to ryzyko utraty reputacji oraz ryzyko prawne; oraz
- Ryzyko braku zgodności z przepisami to ryzyko naruszenia integralności ING Banku w wyniku nieprzestrzegania (lub domniemanego nieprzestrzegania) odpowiednich ustaw, przepisów, polityk i standardów ING Banku określonych w Zasadach prowadzenia działalności przez ING Bank.

Ramy akceptowanego poziomu ryzyka

ING Bank stosuje zintegrowane podejście do procesu zarządzania ryzykiem w działalności bankowej. Zarząd Banku (MBB) wykorzystuje ramy akceptowanego poziomu ryzyka do określenia granic procesu budżetowego (MTP), monitorowania rzeczywistego profilu ryzyka w odniesieniu do akceptowanego poziomu ryzyka oraz zarządzania nim.

Proces

Ramy akceptowanego poziomu ryzyka ING Banku obejmują oświadczenia dotyczące akceptowanego poziomu ryzyka dla poszczególnych rodzajów ryzyka, podlegające corocznemu zatwierdzeniu przez Zarząd (lub częściej, jeżeli zaistnieje potrzeba) oraz poddawane kwartalnym przeglądom przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą. Proces określania akceptowanego poziomu ryzyka banku polega na wyznaczaniu akceptowanego poziomu na skonsolidowanym szczeblu banku, według różnych kategorii ryzyka. Zasadniczo jest to zatem proces komunikacji z wyższych szczebli na niższe, w oparciu o ambicje Banku w zakresie profilu ryzyka oraz funkcję faktycznego profilu ryzyka, otoczenie regulacyjne i kontekst gospodarczy. Proces ten składa się z następujących kroków:

Krok 1. Określenie ambicji ING Banku w zakresie ryzyka

ING Bank określa ramy akceptowanego poziomu ryzyka stosownie do swojego modelu biznesowego oraz ambicji w zakresie ryzyka. Obecnie zostały one sformułowane następująco:

Akceptowany poziom ryzyka ING Banku: ambicją ING Banku jest osiągnięcie i utrzymanie pozycji silnego banku, samodzielnie odpornego na ewentualne niekorzystne zdarzenia, zdolnego uporać się z takimi sytuacjami dzięki własnym mocnym stronom i zasobom.

Aby móc zrealizować takie ambicje w zakresie ryzyka, ING Bank uważa, że powinien osiągnąć następujące cele:

- Rating: posiadać ambicje ratingowe zbliżone do najsilniejszych podmiotów w tej samej grupie;
- Pomoc państwa: być w stanie samodzielnie odzyskać pozycję kapitałową oraz płynność w następstwie sytuacji obciążenia;
- Zgodność regulacyjna: być w stanie dostosować się do obecnych i przyszłych ograniczeń regulacyjnych oraz osiągać cele regulacyjne;
- Porównanie z podmiotami o podobnej pozycji: posiadać profil ryzyka porównywalny z głównymi konkurentami.

Krok 2. Sporządzanie oświadczeń dotyczących akceptowanego poziomu ryzyka kredytowego ING Banku

Na podstawie ambicji ING Banku w zakresie ryzyka wyznacza się szczegółowe cele dotyczące ryzyka finansowego oraz pozafinansowego.

Ryzyko finansowe

W przypadku finansowych czynników ryzyka ING Bank wyraża swój akceptowany poziom ryzyka w formie tolerancji dla odchyłań kluczowych wskaźników kapitałowych od ich docelowych poziomów. Wysoki poziom ambicji w zakresie ryzyka przekłada się zatem na szczeblu ING Banku na cele ilościowe dotyczące ryzyka wypłacalności, ryzyka płynności i finansowania oraz ryzyka koncentracji i zdarzeń.

Akceptowany poziom ryzyka wypłacalności jest ściśle dostosowany do działań i polityki w zakresie zarządzania kapitałem. ING Bank wyraził tolerancje dla swoich wskaźników pomiaru wypłacalności ważonej ryzykiem (wskaźnik poziomu Core Tier 1), wskaźników pomiaru wypłacalności nieważonej ryzykiem (wskaźnik dźwigni) oraz dla wskaźników pomiaru opartych na większej wartości (kapitał ekonomiczny). Oświadczenia dotyczące akceptowanego poziomu ryzyka kredytowego wypłacalności nie tylko są porównywane do faktycznego zaobserwowanego poziomu, lecz także obejmują potencjalny wpływ znormalizowanego i z góry zdefiniowanego jednego warunku skrajnego w okresie 10 lat (tj. przy poziomie ufności 90% oraz jednorocznym horyzoncie czasowym). Bazując na tym scenariuszu łagodnego obciążenia, oblicza się wpływ na przychody, rezerwę rewaluacyjną i RWA ING Banku (oznacza się je jako zagrożone przychody, zagrożoną rezerwę rewaluacyjną oraz zagrożone RWA). Te wartości poddane obciążeniu służą jako dane wsadowe do dwuletniej symulacji obrazującej zmiany poziomu wypłacalności ING Banku wobec akceptowanego poziomu ryzyka.

Ryzyko płynności i finansowania posiada dwa wymiary: o ile zarządzanie płynnością skupia się na utrzymaniu wystarczającego bufora, aby móc uporać się z sytuacją krótkotrwałą, o tyle zarządzanie profilem finansowania zapewnia długoterminową zgodność z celami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Zarządzanie ryzykiem płynności i finansowania skupia się zarówno na zwykłym biegu spraw (na podstawie profilu redukcji pokazującego atrakcyjność depozytów w połączeniu z redukcją aktywów bez nowej produkcji), jak i na sytuacji skrajnej. Wówczas definiujemy ryzyko płynności jako czas na przetrwanie danego scenariusza, natomiast w ryzyku finansowania skupiamy się na maksymalnej dopuszczalnej luce w finansowaniu.

Akceptowany poziom ryzyka koncentracji i zdarzeń ustalany na szczeblu ING Banku bezpośrednio przekłada się na odpowiednie limity podawane w podstawowych oświadczeniach dotyczących ryzyka kredytowego, rynkowego, płynności i finansowania.

Ryzyko pozafinansowe

Aby zapewnić właściwe zarządzanie ryzykiem pozafinansowym ING Bank monitoruje proces wdrożenia polityki oraz minimalnych standardów ryzyka. Jednostki organizacyjne muszą udowodnić, że podjęto odpowiednie kroki, by kontrolować ryzyko operacyjne, braku zgodności z przepisami oraz prawne. Do pomiaru jakości systemu kontroli wewnętrznej w jednostce organizacyjnej ING Bank stosuje karty scoringowe do kluczowych testów kontrolnych. Ocena taka oparta jest na możliwości udowodnienia, że jednostki organizacyjne efektywnie stosują wymagane procesy zarządzania ryzykiem.

Kluczowe testy kontrolne dostarczają danych do raportu na temat ryzyka pozafinansowego (NFRD), będącego stałym punktem posiedzeń Zarządu Banku oraz Komitetu ds. Ryzyka. Raport ten dostarcza kierownictwu na wszystkich szczeblach organizacji informacje na temat kluczowych rodzajów ryzyka operacyjnego, ryzyka braku zgodności z przepisami i ryzyka prawnego. Raport na temat ryzyka niefinansowego oparty jest na ustalonej tolerancji ryzyka w jednostce organizacyjnej oraz w jasny sposób opisuje ryzyko i reakcje umożliwiające kierownictwu ustalenie priorytetów dotyczących ryzyka operacyjnego, ryzyka braku zgodności z przepisami i ryzyka prawnego oraz zarządzanie tego typu ryzykiem.

Krok 3. Rozłożenie na oświadczenia według rodzaju ryzyka i według działalności

Akceptowany poziom ryzyka Banku przekłada się na rodzaje ryzyka, a następnie przekazuje w dół organizacji, do najniższego wymaganego szczebla. Następnie oświadczenia dotyczące akceptowanego poziomu ryzyka przekłada się na dedykowane, podstawowe limity ryzyka, wykorzystywane później na potrzeby codziennego monitorowania ryzyk ING Banku i zarządzania nimi.

W przypadku ryzyka finansowego stosuje się szereg różnych ram akceptowanego poziomu ryzyka w celu zajęcia się najbardziej istotnymi rodzajami ryzyka. Oznacza to, że istnieje cała struktura limitów ryzyka kredytowego, monitorująca jakość całego portfela kredytowego ING Banku, jak również wszystkie portfele podstawowe. Ponadto poszczególne akceptowane poziomy ryzyka koncentracji określa się na poziomie produktu, poziomie geograficznym oraz poziomie kontrahenta (każdego z osobna), a następnie dane te przekazuje się w dół organizacji. W przypadku ryzyka rynkowego akceptowany poziom ryzyka dla działalności na rynkach finansowych ujętej w księgach handlowych uzupełniony jest o akceptowany poziom ryzyka rynkowego w księgach bankowych. Dla obu rodzajów ryzyka rynkowego limity na szczeblu banku przekładają się na niższe szczeble organizacji. Oświadczenia dotyczące akceptowanego poziomu ryzyka płynności i finansowania, sformułowane na szczeblu ING Banku, przekładają się na niższe szczeble organizacji, z uwzględnieniem konkretnej sytuacji w zakresie płynności i finansowania każdej jednostki z osobna.

Ramy akceptowanego poziomu ryzyka pozafinansowego opisane w poprzednim kroku przekazuje się w dół organizacji bez potrzeby dokonywania szczegółowych korekt dla każdej z jednostek raportujących z osobna.

Krok 4. Monitorowanie podstawowych limitów ryzyka i zarządzanie nimi

W celu weryfikacji, czy wykonując swój budżet, ING nie wychodzi poza ramy akceptowanego poziomu ryzyka, ING co miesiąc składa sprawozdania wyższemu komisjom zarządzającym, np. ALCO. Sprawozdanie z zarządzania ryzykiem przedstawiające ekspozycję ING Banku względem celów akceptowanego poziomu ryzyka składa się Zarządowi oraz Komitetowi ds. Ryzyka przy Radzie Nadzorczej.

Testy warunków skrajnych

Testowanie warunków skrajnych jest kluczowym narzędziem zarządzania ryzykiem, pozwala bowiem uwzględnić wpływ niekorzystnych zdarzeń w ramach jednego lub kilku czynników ryzyka. Znaczenie i znajomość tego narzędzia znacznie wzrosły na skutek obecnego kryzysu finansowego. W ING Banku testowanie warunków skrajnych ocenia stabilność finansową banku w przypadku trudnych, lecz prawdopodobnych scenariuszy warunków skrajnych i pomaga w podejmowaniu decyzji umożliwiających bankowi zachowanie bieżącej stabilności finansowej po wystąpieniu trudnego zdarzenia. Testy warunków skrajnych pozwalają zrozumieć, co stanie się ze zdolnością ING Banku do spełnienia wewnętrznych i zewnętrznych wymogów kapitałowych i w zakresie płynności, jeśli dojdzie do pogorszenia warunków zewnętrznych w danym okresie. Wyniki testów wyraża się w zwiększonej wartości RWA, kosztów ryzyka i strat. Zakres testowania warunków skrajnych może obejmować wszystkie pozycje bilansowe ING Banku, lecz testy takie mogą również posłużyć do analizy potencjalnego wpływu na określone kategorie aktywów lub na określone czynności. Testowanie warunków skrajnych pomaga zapewnić, aby ryzyko, jakie podejmujemy, mieściło się w granicach akceptowanego poziomu ryzyka, i jest kluczowym elementem zarządzania kapitałem oraz wewnętrznego procesu oceny adekwatności kapitału (ICAAP). Wyniki testów warunków skrajnych regularnie przegląda kadra zarządzająca wyższego szczebla, w tym Komitet ds. Finansów i Ryzyka.

ING Bank okresowo przeprowadza testy warunków skrajnych ad-hoc, które w ciągu ostatnich kilku lat stały się bardzo istotnym narzędziem zarządzania ryzykiem. Choć testowanie warunków skrajnych formalnie nie stanowi części oświadczeń banku dotyczących akceptowanego poziomu ryzyka, jest nieodłączną częścią praktyki zarządzania ryzykiem ING Banku. Ogólnobankowe testy warunków skrajnych przeprowadza się pod kierunkiem Komitetu Sterującego ds. Testów Warunków Skrajnych (STSC). W komitecie STSC mają swoich przedstawicieli wszyscy interesariusze – zasiadają w nim m.in. przedstawiciele różnych działów zajmujących się ryzykiem korporacyjnym, Działu Zarządzania Kapitałem, Biura Finansowo-Ekonomicznego. Komitet STSC dba o należyty przebieg testu warunków skrajnych, a następnie przedstawia jego wyniki Komitetowi ds. Finansów i Ryzyka do formalnego zatwierdzenia.

Wewnętrzne testy warunków skrajnych

Nasz wewnętrzny program testów warunków skrajnych wykorzystuje scenariusze warunków skrajnych obrazujące rozmaite skrajnie niekorzystne uwarunkowania na postawie nadzwyczajnych, lecz prawdopodobnych niekorzystnych zdarzeń rynkowych lub gospodarczych. Te ekstremalne scenariusze warunków skrajnych są poddawane przekrojowej ocenie w całej organizacji, a ich rezultaty wykorzystuje się do stworzenia adekwatnego dla całej organizacji obrazu wpływów na nasze wyniki finansowe i wymogi kapitałowe. W programie wykorzystuje się właściwe dla danej sytuacji projekcje makroekonomiczne, które następnie są przekształcane na czynniki obciążenia dla różnych rodzajów ryzyka w całej organizacji. Uzyskane oceny pokazują, czy jesteśmy w stanie znieść wpływy kapitałowe lub finansowe tych scenariuszy warunków skrajnych.

Ogólnosektorowe testy warunków skrajnych

Oprócz programu testów w ramach organizacji ING uczestniczy w licznych testach warunków skrajnych właściwych dla danej linii działalności, portfela lub rodzaju ryzyka, w tym ryzyka rynkowego, ryzyka płynności, strukturalnego ryzyka odsetkowego, ryzyka kredytowego detalicznego i hurtowego. Wyniki takich testów są wykorzystywane w rozmaitych procesach decyzyjnych, m.in. dotyczących dostosowań do określonych limitów ryzyka, poszczególnych portfeli oraz biznesowych strategii wdrożeniowych.

W październiku 2012 roku Europejski Urząd Nadzoru Bankowego opublikował rezultaty ćwiczenia w zakresie wymogów kapitałowych. Potwierdziły one, że Bank jest odpowiednio skapitalizowany i posiada solidny wskaźnik kapitału Core Tier 1.

KAPITAŁ EKONOMICZNY

Prezentacja modelu

Prezentacja modelu wyjaśnia metodologię oraz opisuje modele wykorzystywane do wyznaczania wartości Kapitału Ekonomicznego (EC). Model ryzyka dla kalkulacji Kapitału Ekonomicznego jest poddawany okresowej ocenie oraz zatwierdzany przez wewnętrzną jednostkę – Departament Poświadczania Modeli. Kalkulacja Kapitału Ekonomicznego jest również wykorzystywana w ramach Procesu Oceny Adekwatności Kapitału Wewnętrznego (ICAAP) w ramach Umowy Kapitałowej Bazylea II Filaru II oraz Procesu Badania i Oceny Nadzorczej (SREP), który jest przeprowadzany regularnie przez Holenderski Bank Centralny.

Kapitał Ekonomiczny zdefiniowany jest jako kwota kapitału potrzebnego do transakcji lub jednostce biznesowej w celu zabezpieczenia ekonomicznych czynników ryzyka, związanych z taką transakcją lub działalnością jednostki. Ogólnie rzecz biorąc, Kapitał Ekonomiczny mierzy się w postaci nieoczekiwanej straty przekraczającej stratę oczekiwaną na danym poziomie pewności. Ta definicja Kapitału Ekonomicznego jest zgodna z definicją wartości rynkowej (lub nadwyżki) netto. Proces modelowania Kapitału Ekonomicznego pozwala ING Bankowi na alokację Kapitału Ekonomicznego do jednostek biznesowych oraz wspieranie pomiarów wydajności skorygowanych o ryzyko (RAROC). Zastosowanie wskaźnika RAROC zwiększa poziom koncentracji na ryzyko w stosunku do korzyści w procesie decyzyjnym i w dalszej kolejności stymuluje wykorzystanie skapego kapitału w najsukursniejszy sposób.

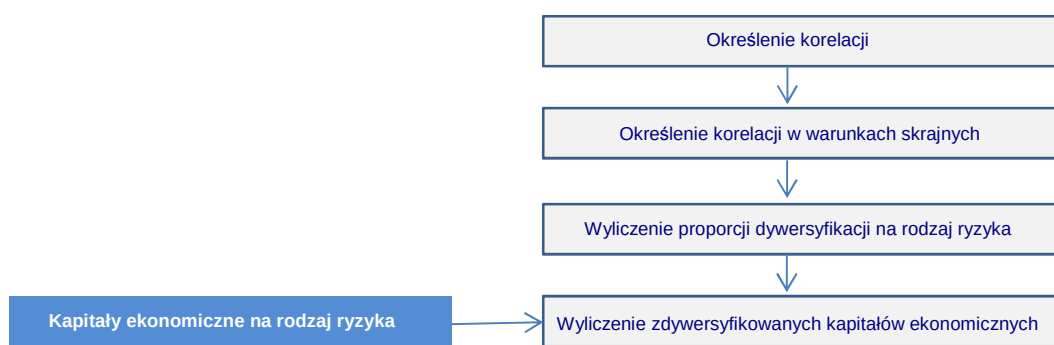
W analizowanym modelu obowiązują następujące, nadrzędne zasady i definicje:

- Wyliczając kapitał ekonomiczny, ING Bank wykorzystuje jednostronny poziom ufności w wysokości 99,95% - zgodny z docelową oceną ratingową zadłużenia ING (AA) - w jednorocznym horyzoncie czasowym;
- Zakłada się, że wszystkie, mierzalne, znane obecnie źródła zagrożeń zostały uwzględnione;
- Najbardziej prawdopodobne założenia ryzyka są maksymalnie obiektywne i opierają się na właściwej analizie danych statystycznych. Każdemu rodzajowi ryzyka odpowiada jeden zestaw najbardziej prawdopodobnych założeń w ING Banku;
- Kapitał ekonomiczny wylicza się w oparciu o zasady wartości godziwej. Tam gdzie istnieją pełne i wydajne rynki, wartość godziwa równa jest wartości rynkowej;
- Wyliczenia kapitału ekonomicznego odzwierciedlają znane, głęboko zakorzenione opcje. Wywierają wpływ na zachowania klientów w zakresie produktów bankowych;
- Kapitał ekonomiczny wylicza się przed opodatkowaniem. W wyliczeniach nie uwzględnia się efektu rachunkowości regulacyjnej i wymagań wypłacalności na poziomie kapitałowym; oraz
- Struktura nie uwzględnia wartości franczyzowej działalności, samodzielnych interwencji kierownictwa ani przyszłych obrotów czy marż.

Określone pomiary w rozbiciu na rodzaje ryzyka opisane są bardziej szczegółowo w rozdziałach dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka.

Model agregacyjny

Poniższy wykres przedstawia główne procesy realizowane w modelu agregacyjnym kapitału ekonomicznego w ING Banku. Białe pola to procesy wykonywane przez model, natomiast pola zaciemnione obrazują wkład ze strony innych, korporacyjnych działów ryzyka.

Czynniki korelacji pomiędzy rodzajami ryzyka, służące do dywersyfikacji, oparte są na najlepszych przybliżeniach wzmocnionych analizami statystycznymi i danymi historycznymi, ekspercką oceną ryzyka ING Banku, studiami zewnętrznych modeli porównawczych oraz wspólnej logice. Jak to pokazano na schemacie blokowym, czynniki korelacji są niekiedy, tak gdzie to potrzeba wzmacniane, aby uwzględnić potencjalne niedokładności pomiarów w przypadku wydarzeń skrajnych ze względu na ograniczone historyczne dane obserwacyjne. Opinie eksperckie stosuje się w odniesieniu do zagregowanego ryzyka biznesowego i operacyjnego.

W skład kapitału ekonomicznego ING Banku wchodzi agregacja podstawowych kapitałów ekonomicznych pięciu rodzajów ryzyka, a mianowicie: ryzyka kredytowego, transferowego, rynkowego, operacyjnego i biznesowego. Prezentacje modeli dla poszczególnych rodzajów ryzyka zostały zaprezentowane odpowiednich rozdziałach. Te rodzaje ryzyka podlegają agregacji. W jej wyniku powstaje całkowity, zdywersyfikowany kapitał ekonomiczny ING Banku dzięki zastosowaniu metody „wariancja – kowariancja” oraz macierzy korelacji wewnątrzzagrożeńowej typu 5x5.

W celu alokacji kapitału ekonomicznego w obrębie produktów i jednostek, czynniki dywersyfikacji oblicza się dla każdego rodzaju ryzyka. Czynniki te stosuje się regularnie w całym ING Banku. Poziom korzyści z dywersyfikacji zależy zarówno od korelacji wewnątrzzagrożeńowych jak i relatywnej wielkości niezdywersyfikowanej ekspozycji kapitału ekonomicznego na poszczególne rodzaje ryzyka.

Struktura raportowania

Dla każdej jednostki biznesowej i linii produkcyjnej w ING Banku ujmuje się kapitał ekonomiczny brutto. Wartości netto kapitału ekonomicznego wylicza się, biorąc product kapitału ekonomicznego brutto plus jeden minus czynnik dywersyfikacji. Całkowity kapitał ekonomiczny wylicza się jako sumę kapitału ekonomicznego netto dla każdego rodzaju ryzyka na wszystkich poziomach raportowania.

Kapitał Ekonomiczny i Kapitał Regulacyjny ING Banku

Główne narzędzia do zarządzania ryzykiem, których używa ING Bank to Kapitał Ekonomiczny i Kapitał Regulacyjny. Zestawy wskaźników pomiarowych związanych z każdym ze wymienionych Kapitałów stosuje się do ustalenia kwoty kapitału, której transakcja lub jednostka biznesowa potrzebuje, aby efektywniej zarządzać ekonomicznymi czynnikami ryzyka, na które napotyka. Kapitał Regulacyjny rządzi się metodologiami narzuconymi ogólnie przez regulatorów, a Kapitał Ekonomiczny rządzi się modelami opracowanymi wewnętrznie.

Kapitał ekonomiczny to środek nieksięgowy, który z istoty podlega dynamicznym zmianom oraz aktualizacjom w wyniku zróżnicowania portfela ING Banku oraz faktów dotyczących rynku jako całości. ING Bank realizował i będzie nadal realizował rekalkulacje założeń leżących u podstaw jego modeli kapitału ekonomicznego, które mogą mieć istotny wpływ na przebieg wartości kapitału ekonomicznego w miarę upływu czasu.

Poniższe tabele prezentują kapitał ekonomiczny i kapitał regulacyjny ING Banku według rodzajów ryzyka i linii biznesowej. Głównym czynnikiem powodującym zmniejszenie obu kapitałów w porównaniu z rokiem 2011 jest dywestycja ING Direct US i ING Direct Canada w połączeniu z dalszymi działaniami redukującymi ryzyko bilansowe. Po wyłączeniu ING Direct US i ING Direct Canada w 2011 roku całkowity kapitał ekonomiczny wynosiłby 24 mld EUR, a całkowity kapitał regulacyjny wynosiłby 23,5 mln EUR.

Kapitał Ekonomiczny i Regulacyjny (zróżnicowany wyłącznie dla Banku) według rodzajów ryzyka

	Kapitał Ekonomiczny		Kapitał Regulacyjny	
	2012	2011	2012	2011
Ryzyko kredytowe	11,875	14,365	18,684	22,474
Dodatkowe ryzyko kredytowe	4,248			
Ryzyko rynkowe	6,326	8,262	772	1,124
Ryzyko biznesowe	1,837	2,448		
Ryzyko operacyjne	1,763	1,683	2,836	2,836
Operacje bankowe razem	26,049	26,758	22,292	26,434

Kapitał Ekonomiczny (zróżnicowany wyłącznie dla Banku) według kombinacji linii biznesowych

	Kapitał Ekonomiczny		Kapitał Regulacyjny	
	2012	2011	2012	2011
Bankowość Komercyjna	8,019	9,726	9,897	11,615
Bankowość detaliczna – kraje Beneluksu	4,155	4,445	5,679	5,552
Bankowość detaliczna międzynarodowa	6,518	9,475	6,028	8,783
Bank Linii Korporacyjnej ⁽¹⁾	3,109	3,112	688	484
Nieprzydzielone	4,248			
Operacje bankowe razem	26,049	26,758	22,292	26,434

(1) Linia Korporacyjna obejmuje działania finansowania na szczeblu ING Banku, transakcje wewnętrzne pomiędzy jednostkami biznesowymi a Linia Korporacyjną, i podlega zarządzaniu funkcji Zarządzania Kapitałem.

Różnice pomiędzy kapitałem regulacyjnym a kapitałem ekonomicznym polegają głównie na tym, że:

Przedstawione wartości liczbowe kapitału ekonomicznego odzwierciedlają wszystkie efekty dywersyfikacji w ING Banku, w tym obniżenie ryzyka w odniesieniu do poszczególnych kategorii ryzyka, natomiast dane dotyczące kapitału regulacyjnego nie uwzględniają dywersyfikacji;

- Kapitał ekonomiczny na ryzyko kredytowe jest niższy niż kapitał regulacyjny. Kapitał ekonomiczny definiowany jest jako wewnętrzna metodologia ING dotycząca ryzyka kredytowego. Jest to kwota kapitału stanowiąca minimum wymagane, by pokryć nieoczekiwane straty w ramach określonego poziomu ufności i ustalonego horyzontu czasowego. Ponadto kapitał ekonomiczny na ryzyko kredytowe uwzględnia przeniesienie ryzyka, podczas gdy kapitał regulacyjny tego nie uwzględnia;
- Kapitał ekonomiczny na ryzyko rynkowe jest wyższy niż kapitał regulacyjny przede wszystkim z powodu uwzględnienia w kapitale ekonomicznym ksiąg bankowych dotyczących ryzyka stopy procentowej. Kapitał regulacyjny na ryzyko rynkowe uwzględnia wartość narażoną na ryzyko w warunkach skrajnych, a kapitał ekonomiczny bierze pod uwagę dywersyfikację w odniesieniu do wszystkich rodzajów ryzyka;
- Kapitał ekonomiczny uwzględnia ryzyko biznesowe, a kapitał regulacyjny nie;
- Kapitał ekonomiczny na ryzyko operacyjne jest niższy niż kapitał regulacyjny, przede wszystkim z powodu uwzględnienia dywersyfikacji w odniesieniu do wszystkich rodzajów ryzyka, natomiast kapitał regulacyjny nie uwzględnia dywersyfikacji wszystkich rodzajów ryzyka; oraz
- Dla kapitału ekonomicznego stosuje się poziom ufności 99,95%, z kolei poziom ufności dla kapitału regulacyjnego wynosi 99,9%. W wyniku korekty różnicy w poziomie ufności kapitał ekonomiczny będzie niższy niż kapitał regulacyjny.

Oprócz kapitału ekonomicznego na ryzyko kredytowe obliczanego w sposób wstępujący, ING Bank dołożył 4,2 mld EUR do wewnętrznej struktury kapitału ekonomicznego na elementy takie jak ryzyko koncentracji i ryzyko modelu. Kwota ta nie została jeszcze rozpisana według linii biznesowych.

Wskazane powyżej wskaźniki pomiaru ryzyka oraz zasady ramowe dla apetytu na ryzyku nie obejmują ryzyka płynności: ryzyko, że ING Bank lub jedna z jego spółek zależnych nie zdoła wywiązać się ze swoich zobowiązań finansowych, kiedy się staną należne, po rozsądnych kosztach i terminowo. ING Bank posiada odrębne zasady ramowe dla zarządzania płynnością, regulujące zarządzanie tym ryzykiem, opisane w rozdziale Ryzyko Płynności ING Banku.

ZMIANY WPROWADZANE W ŚRODOWISKU REGULACYJNYM

Po zamieszczeniu na rynkach finansowych w ostatnich kilku latach oraz konieczności pomocy rządowej dla instytucji finansowych instytucje finansowe znajdują się pod baczna obserwacją opinii publicznej, organów nadzorujących oraz regulacyjnych. Dlatego też celem zmienionych przepisów jest uniknięcie kryzysu systemu finansowego w przyszłości.

W tym celu przepisy koncentrują się przede wszystkim na następujących kwestiach:

Propozycja w ramach regulacji Bazylei III przewiduje bardziej kategoryczne dopasowanie poziomu ryzyka do pozycji kapitałowej instytucji finansowej poprzez zwiększenie wag ryzyka dla ryzyka kredytowego kontrahenta. Propozycja Bazylei III zawęża definicję kapitału Core Tier 1 i kapitału Tier 1, a także wprowadza nową definicję wskaźnika dźwigni, która powinna stanowić część Filaru I struktury regulacji Bazylea. Komitet Bazylejski zaproponował także nowe wymagania dotyczące płynności i finansowania, tzw. wskaźnik pokrycia płynności oraz wskaźnik stabilnego finansowania netto. Celem pierwszego z mierników jest monitorowanie zdolności banku do przetrwania krótkotrwałych obciążeń płynności, natomiast drugi miernik służy zapewnieniu, aby działania na aktywach długoterminowych były w podobny sposób finansowane.

Poza powyższymi propozycjami kolejnym celem jest zmniejszenie „procykliczności”, aby uniknąć sytuacji, w której banki byłyby zmuszone w trudnych okresach finansowych zwiększyć swój już i tak skromny kapitał. Na koniec przedstawiono propozycję wprowadzenia dodatkowych wymogów kapitałowych dotyczących ryzyka kredytowego kontrahenta. Ponadto Komitet Bazylejski i Rada Stabilności Finansowej (FSB) aktualnie rozważają rozwiązania, które mogą wymagać wyższej zdolności do absorpcji strat, dopłat z tytułu płynności, limitów ekspozycji oraz specjalnych systemów restrukturyzacji dla „banków o największym znaczeniu systemowym” (SIB) oraz tak zwanych „globalnych banków o największym znaczeniu systemowym” (G-SIB). ING Bank został uznany przez FSB za globalny bank o największym znaczeniu systemowym, a przez DNB za krajowy bank o największym znaczeniu systemowym.

Niezależnie od propozycji Umowy Kapitałowej Bazylea III, ale zgodnie z jej postanowieniami, na szczeblu krajowym lokalne instytucje nadzorujące stosują bardziej kategoryczne podejście do maksymalnego poziomu ryzyka kredytowego, jakie podmioty zależne i oddziały banków mogą utrzymywać w odniesieniu do swoich spółek holdingowych. W przypadku braku ponadnarodowej harmonizacji prowadzi to do tak zwanych pułapek płynności, tj. nadwyżki płynności w kraju, której nie można po prostu przenieść (bez zabezpieczenia) do centralnego skarbcza w innym kraju.

Propozycje Bazylei III oraz ich potencjalny wpływ są monitorowane co pół roku w ramach półrocznych działań monitoringowych, w których uczestniczy ING Bank. Z uwagi na te działania monitoringowe oraz trwające dyskusje w środowisku regulacyjnym, do pierwotnych propozycji Bazylei III są wprowadzane poprawki, m.in. jak miało to miejsce w przypadku wskaźnika pokrycia płynności w styczniu 2013 r. Dla banków europejskich wymogi Bazylei III będą wdrażane na mocy dyrektywy w sprawie wymogów kapitałowych IV (CRD IV), której postanowienia w ostatecznym brzmieniu mogą różnić się od pierwotnie zaproponowanych wymogów Bazylei III.

Pierwotnie zakładano, że pierwszy etap wdrażania porozumienia Bazylea III rozpocznie się 1 stycznia 2013 roku. Termin ten został odroczony przez regulatorów. Niemniej jednak ING Bank przygotowywał się na wejście w życie najistotniejszych elementów Bazylei III, był również przygotowany do ich wdrożenia. Podjęto znaczące działania zarządcze, zarówno na froncie płynności, jak i kapitału w celu dostosowania modelu biznesowego oraz ekspozycji na określone klasy aktywów, aby zminimalizować wpływ zmian Bazylei III. Do przykładów takich działań należy redukcja finansowania krótkoterminowego oraz przeniesienie rozliczeń istotnych instrumentów pochodnych na centralnych partnerów rozliczeniowych. Choć nie wszystkie definicje i parametry Bazylei III zostały ostatecznie dopracowane, ING Bank przeprowadza ciągle analizy wpływu proponowanych zmian. Łączny wpływ Bazylei III na wskaźniki kapitału i płynności ING Banku, nawet przed podjęciem działań zarządczych, uznano za niższy niżeli u większości podmiotów o podobnej pozycji rynkowej. Podstawowe zasady Bazylei III zostały uwzględnione zarówno w strukturze wypłacalności, jak i ramach akceptowanego poziomu ryzyka płynności, stale monitorowanych przez wyższe organy zarządcze.

Porozumienie Bazylea III oraz jego następstwa dla ING Banku były głównym tematem podczas Dni Inwestora ING, które odbyły się w styczniu 2012 r. Strategia banku koncentruje się na skutecznym zarządzaniu bilansem, tak aby zapewnić zgodność ze wszystkimi nowymi wymogami. Zaostrzone wymogi kapitałowe zostaną spełnione poprzez połączenie dalszego intensywnego generowania kapitału z polityką wstrzymywania wzrostu RWA. Dla potwierdzenia obranego kursu ING Bank ujawnił cel osiągnięcia w 2013 r. wskaźnika Core Tier 1 według Bazylei III, wynoszącego ponad 10%. Poprzez intensywne generowanie kapitału oraz dalsze starania w zakresie optymalizacji bilansu również ma zostać osiągnięty wskaźnik dźwigni według Bazylei III. W celu zachowania zgodności z nowymi wymogami dotyczącymi płynności i finansowania intensywne generowanie funduszy powierzonych oraz zwiększone finansowanie długoterminowe zostaną połączone ze zmniejszeniem zależności od krótkoterminowego finansowania instytucji oraz przekształceniem ksiąg inwestycyjnych w portfel płynności.

ROZWÓJ SYTUACJI ZWIĄZANEJ Z RYZYKIEM W 2012

Ryzyko płynności

W 2012 r. zarządzanie ryzykiem finansowania i ryzykiem płynności nadal stanowiły ważną kwestię dla kierownictwa wyższego szczebla oraz Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO), gdyż rynki pozostały zmienne z uwagi na niepewność w strefie euro. Zdarzenia na rynkach zewnętrznych oraz zmiany w otoczeniu regulacyjnym, a także zmiany w wewnętrznej sytuacji finansowej są ściśle monitorowane. W celu zapewnienia dodatkowych informacji zarządczych wykorzystywane jest między innymi regularne testowanie warunków skrajnych i pomiar wskaźników wczesnego ostrzegania. W 2012 r. zostały zaktualizowane oświadczenia dotyczące akceptowanego poziomu ryzyka finansowania i ryzyka płynności. Oświadczenie dotyczące akceptowanego poziomu ryzyka zostało złożone i alokowane w całym banku ING. Ponadto wykorzystanie finansowania i płynności jest sterowane cenami transferowymi funduszy, osadzając tym samym zarządzanie ryzykiem finansowania i płynności w całości organizacji. Wszystko to stanowi część globalnego projektu zapoczątkowanego w 2011 r., dotyczącego nowych ram zarządzania ryzykiem finansowania i płynności. Wdrożenie tych ram zostanie zakończone w trakcie 2013 r.

W ciągu roku 2012 rynki kapitałowe i rynki pieniężne uległy wzmocnieniu, a ING Bank nadal posiadał dostęp do finansowania po możliwych do zaakceptowania cenach, z wystarczającymi okresami kredytowania i o odpowiednim wolumenie. Krótkoterminowe przedsiębiorstw zostało w większym stopniu ograniczone i częściowo zastąpione zadłużeniem długoterminowym, gdyż bank kontynuuje wydłużanie swojego profilu finansowania, co stanowi część programu optymalizacji bilansu przed przyjęciem regulacji Bazylei III. W 2012 r. ING Bank wyemitował dług długoterminowy w wysokości 33 mld EUR. Wzrost w zakresie funduszy powierzonych nadal rozwijał się pomyślnie w ramach bankowości detalicznej, natomiast w ramach bankowości komercyjnej uległy zmniejszeniu depozyty ze strony działów zarządzania przepływami pieniężnymi oraz zarządców aktywów. W trakcie całego kryzysu kredytowo-płynnościowego ING utrzymał swoją pozycję płynnościową w granicach konserwatywnych celów wewnętrznych. Wskaźnik kredytów do depozytów ING Banku, z wyjątkiem papierów wartościowych zarejestrowanych według zamortyzowanych kosztów w kredytach i zaliczkach, a także należności od instytucji rządowych korzystających z instrumentu IABF, wzrósł do 1,13.

Holenderskie instrumenty hipoteczne

W 2012 r. holenderski rynek mieszkaniowy uległ znacznemu spowolnieniu ze względu na spadek koniunktury gospodarczej i niepewność polityczną w zakresie rynku mieszkaniowego. W ujęciu historycznym holenderski rynek mieszkaniowy charakteryzuje się niedoborem mieszkań, wysokim podatkiem dochodowym z odliczeniami odsetek od kredytów hipotecznych, a także produktami hipotecznymi uwarunkowanymi podatkowo. Ze względu na wybór nowego rządu we wrześniu 2012 r. i potrzebę ograniczenia deficytu budżetowego, odliczenia podatkowe uległy weryfikacji. W ciągu roku 2012 brakowało jasności co do planów nowego rządu i panowała niepewność gospodarcza, skutkująca odkładaniem przez rodziny decyzji o zakupie domów, z oddziaływaniem zniżkowym na ceny domów w Holandii. Dopóki plany rządowe dotyczące całokształtu rynku mieszkaniowego (w tym reformy rynku najmu) pozostaną niepewne i nie zostanie odbudowane zaufanie klienta, sytuacja na rynku mieszkaniowym na początku 2013 r. nie poprawi się. Choć ceny domów uległy obniżce, zachowania płatnicze w Holandii są na dobrym poziomie, znajdując odzwierciedlenie w nieco podwyższonym, lecz nadal niskim odsetku kredytów zagrożonych pod koniec 2012 r. Biorąc pod uwagę znaczną liczbę instrumentów hipotecznych w naszym portfelu kredytowym, ING Bank ściśle monitoruje wszelkie zdarzenia związane z holenderskim rynkiem mieszkaniowym i swoim portfelem kredytów hipotecznych.

Pożyczki dla przedsiębiorstw w krajach Beneluksu

Pożyczki dla przedsiębiorstw ING Banku, zdefiniowane jako pożyczki na rzecz korporacji linii biznesowej w ramach Bankowości Detalicznej, koncentrują się na krajach Beneluksu. Słabość środowiska gospodarczego została odzwierciedlona przez zwiększone koszty ryzyka i zwiększony odsetek kredytów zagrożonych. Holandia zaprezentowała taki sam rozwój wydarzeń jak Belgia i Luksemburg, ze zwiększoną liczbą kredytów zagrożonych w kategoriach Firmy Budowlane i Wykonawcy, Żywność, Napoje i Higiena oraz Transport i Logistyka.

Finansowanie nieruchomości

ING Bank finansuje nieruchomości komercyjne za pośrednictwem Działu Finansów Nieruchomości (REF) w różnych krajach na całym świecie, choć połowa tego portfela mieści się w Holandii. Koszty ryzyka i kredyty zagrożone w REF były podwyższone ze względu na pogarszającą się sytuację na europejskich rynkach nieruchomości. Polityka finansowania REF jest oparta na generującym przepływy pieniężne podstawowym portfelu nieruchomości, instrumentach zabezpieczonych o niskim ryzyku, stosunkowo nisko rozpoczynającym się współczynnikiem LTV oraz konserwatywnym kształtowaniu umów. Budowa stanowi mniej niż 0,9% całkowitego portfela, a co najmniej 70% jest objęte przedsprzedażą/wcześniejszym najmem.

Cyberprzestępczość

W roku 2012 odnotowano wzrost światowego zagrożenia cyberprzestępczością, w związku z czym wprowadzane są bardziej rygorystyczne regulacje dotyczące cyberbezpieczeństwa e-bankowości (np. zalecenia EBC dotyczące bezpieczeństwa płatności internetowych). Pod auspicjami Zarządu powołano w ING Grupę Zadaniową ds. Cyberprzestępczości w celu zapewnienia skoordynowanego i skutecznego reagowania na zagrożenie cyberprzestępczością. Grupa Zadaniowa ds. Cyberprzestępczości zmierza do udoskonalania wymiany wiedzy i organizowania skutecznej prewencji, wykrywania i reagowania na incydenty w całym ING Banku. Grupie Zadaniowej ds. Cyberprzestępczości przewodniczy CIO Banku, a obejmuje ona kluczowych przedstawicieli kierownictwa ds. e-biznesu oraz kierownictwa wyższego szczebla w dziedzinie ryzyka, przeciwdziałania oszustwom i technologii informatycznych.

W 2012 r. jeszcze bardziej zacieśniliśmy współpracę zewnętrzną na rzecz przeciwdziałania cyberprzestępczości z branżą (np. krajowymi stowarzyszeniami banków), organami ścigania, rządem (np. Narodowe Centrum ds. Bezpieczeństwa Cybernetycznego) oraz usługodawcami świadczącymi usługi internetowe (ISP). W centrum naszych działań jest klient: staramy się uświadomić klientowi zagrożenia/ryzyko cybernetyczne i skłonić go do współpracy z nami na rzecz bezpieczniejszego internetu.

Plany restrukturyzacji oraz plany postępowania naprawczego

W wyniku globalnego kryzysu finansowego ING Bank wprowadził całościowy proces planowania restrukturyzacji w celu zwiększenia gotowości i zdecydowania banku w odniesieniu do stawiania czoła kryzysom finansowym o własnych siłach. Ponadto w ciągu 2012 r. DNB poprosił ING Bank o przygotowanie i przedstawienie informacji, na podstawie których holenderskie organy naprawcze będą mogły opracować plan naprawczy. ING pilnie pracuje, zmierzając do przedstawienia tych informacji i dotrzymania terminów wyznaczonych przez DNB.

RYZIKO KREDYTOWE

Sekcja dotycząca ryzyka kredytowego dostarcza informacji na temat sposobu pomiaru i monitorowania ryzyka kredytowego przez ING Bank oraz zarządzania nim i zapewni wgląd w portfel ING Banku z perspektywy ryzyka kredytowego. Przed zapewnieniem wglądu w portfel banku wyjaśnimy, w jaki sposób ING Bank zapewnia właściwe postępowanie z ryzykiem kredytowym oraz zarządzanie nim w ramach swojej organizacji.

Model biznesowy ING Banku przewiduje, że ma on być silnym, w głównej mierze europejskim bankiem, o wiodącej pozycji na atrakcyjnych, stabilnych rynkach rodzimych z możliwością przyszłego wzrostu poza Europą. ING Bank udziela kredytów głównie dwóm typom klientów: klientom detalicznym, obejmującym w dużej mierze osoby fizyczne i małe przedsiębiorstwa, a także, w ramach bankowości komercyjnej, większym kontrahentom biznesowym, finansowym i państwowym. W ujęciu ogólnym, klienci detaliczni są zazwyczaj obsługiwani przez organizacje działające w konkretnym kraju, natomiast kontrahenci bankowości komercyjnej podlegają często wielu jurysdykcjom, a nawet mają charakter globalny. Jest zatem ważne, aby departament zarządzania ryzykiem kredytowym zarówno miał wiedzę o produkcie lokalnym, jak i posiadał znajomość branż globalnych.

W celu właściwego prowadzenia oceny i monitorowania ryzyka kredytowego oraz zarządzania nim w tak szerokim spektrum produktów, branż i obszarów geograficznych Dział Zarządzania Ryzykiem Kredytowym (CRM) jest zorganizowany zarówno na poziomie lokalnym, jak i centralnym. Lokalne zespoły ds. zarządzania ryzykiem posiadają wiedzę o konkretnych rynkach geograficznych i produktach, a także o ich charakterystyce w zakresie ryzyka. Centralny zespół ds. ryzyka skupia się w większym stopniu na globalnych branżach i klientach.

Centralny zespół ds. ryzyka jest też odpowiedzialny za tworzenie polityki i standardów ING Banku w zakresie ryzyka kredytowego. Lokalny i centralny zespół ds. ryzyka kredytowego dążą do ustalenia spójnego akceptowanego poziomu ryzyka, co ułatwia rotacja stanowisk pracy na szeroką skalę i solidna infrastruktura w zakresie ryzyka kredytowego, która wspiera cały cykl życia kredytu.

Ogólne ramy akceptowanego poziomu ryzyka kredytowego umożliwiają ING Bankowi zarządzanie portfelem i unikanie niepożądanego koncentracji ryzyka kredytowego. CRM jest wspierany przez systemy informatyczne specjalnie zaprojektowane do celów ryzyka kredytowego, a także wewnętrzne metodologie pomiaru ryzyka kredytowego dla wszystkich typów kontrahentów. CRM zapewnia spójność w całej organizacji ryzyka kredytowego, dostarczając wspólnej polityki, metodologii i narzędzi z zakresu ryzyka kredytowego dla całego ING Banku. Menedżerowie ryzyka kredytowego korzystają z tych narzędzi i procesów przy zarządzaniu ryzykiem kredytowym w ING Banku.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym stało się wieloczynnikową dyscypliną, a CRM jest odpowiedzialny za zapewnienie wspólnego rozumienia udziału ryzyka kredytowego w strategii ING Banku, a także różnych aspektów ryzyka kredytowego w całym ING Banku. W celu realizacji powyższego CRM aktywnie angażuje zainteresowane strony z departamentu biznesowego i innych departamentów związanych z ryzykiem, a także promuje oddelegowywanie i wymianę pracowników w celu zagwarantowania wspólnego stanu wiedzy i tworzenia środowiska współpracy. CRM informuje społeczność ING Banku o nowych zdarzeniach i spostrzeżeniach w różny sposób, np. w formie prezentacji, warsztatów i alertów.

Definicje ryzyka kredytowego

Ryzyko kredytowe jest to ryzyko straty wynikającej ze zwłoki i/lub pogorszenia ratingu kredytowego kontrahentów (w tym emitentów obligacji). Ryzyko kredytowe powstaje w ramach działalności ING Banku związanej z udzielaniem pożyczek, rynkami finansowymi i inwestycjami. Ekspozycja na ryzyko kredytowe to całkowita niespłacona kwota plus niewykorzystana część zobowiązań. Może ona być mierzona na różnych poziomach takich jak poziom klienta, prawnej lub gospodarczej grupy dłużników, produktu, portfela, typu klienta, branży i kraju. Każdy poziom może ulec z kolei podziałowi ze skonsolidowanego poziomu ING Banku NV na poziom lokalnego oddziału/komórki. Ponieważ dystrybucja ekspozycji ma wielkie znaczenie w prawidłowym zarządzaniu ekspozycją na ryzyko kredytowe, ING Bank utworzył ramy akceptowanego poziomu i koncentracji ryzyka kredytowego.

CRM wykorzystuje kategorie ryzyka w celu różnicowania poszczególnych typów ekspozycji na ryzyko kredytowe. Wszystkie produkty w ING Banku są zgrupowane w jednej z następujących kategorii ryzyka:

- **Ryzyko przedrozliczeniowe:** powstaje, jeżeli kontrahent popada w zwłokę w ramach transakcji przed jej rozliczeniem i ING Bank musi zastąpić tę umowę transakcją z innym kontrahentem po obowiązującej (być może niekorzystnej) cenie rynkowej. Ryzyko przedrozliczeniowe (ryzyko potencjalne lub oczekiwane) jest kosztem zastąpienia przez ING Bank transakcji na rynku. Ta kategoria ryzyka kredytowego jest związana z produktami z zakresu transakcji finansowych, takimi jak opcje, swapy i transakcje finansowania papierów wartościowych. W przypadku występowania wzajemnej wymiany wartości kwota nieuregulowanego ryzyka kredytowego jest generalnie oparta na wartości zastąpienia (wycena według bieżącej wartości rynkowej) wraz z potencjalną przyszłą koncepcją zmienności, z wykorzystaniem 3-7 letniego historycznego horyzontu czasowego i poziomu ufności wynoszącego 97,5%.
- **Ryzyko związane z rynkiem pieniężnym:** powstaje, gdy ING Bank lokuje depozyty krótkoterminowe u kontrahenta w celu zarządzania nadmierną płynnością. Jako takie, depozyty rynku pieniężnego są z natury krótkoterminowe. W przypadku zwłoki kontrahenta ING Bank może utracić ulokowany depozyt. Ryzyko związane z rynkiem pieniężnym jest mierzone jako wartość hipotetyczna depozytu, z wyłączeniem narosłych i niewypłaconych odsetek lub wszelkiej utraty wartości aktywów.
- **Ryzyko związane z udzielaniem pożyczek:** powstaje, jeżeli ING Bank udziela kontrahentowi pożyczki albo wystawia gwarancję w imieniu kontrahenta. Obejmuje to pożyczki terminowe, kredyty hipoteczne, kredyty odnawialne, limity kredytowe, gwarancje, akredytywy itp. Ryzyko jest mierzone jako hipotetyczna kwota zobowiązania finansowego, którą kontrahent musi zwrócić ING Bankowi, z wyłączeniem wszelkich narosłych i niewypłaconych odsetek, amortyzacji dyskonta/premii lub utraty wartości aktywów.
- **Ryzyko inwestycyjne:** jest to ryzyko zwłoki w spłacie kredytu i migracji ratingu ryzyka, powiązane z inwestycjami ING Banku w obligacje, papiery dłużne, papiery sekurytyzacyjne i inne podobne będące w publicznym obrocie papiery wartościowe. Może to być traktowane jako strata, którą w najgorszym przypadku ING Bank może ponieść w wyniku posiadania papierów wartościowych stanowiących instrument bazowy, których emitent doświadcza pogorszenia jakości kredytowej lub popada w zwłokę. Wszystkie inwestycje w księdze bankowej są klasyfikowane do kategorii ryzyka inwestycyjnego. Głównym celem inwestycji ING Banku w księgach bankowych jest zarządzanie płynnością.
- **Ryzyko rozliczeniowe:** jest to ryzyko, że kontrahent nie zrealizuje na rynkach finansowych (PS lub MM) transakcji/kontraktu w dniu rozliczenia i ING Bank może stracić do 100% wartości, której uzyskanie jest oczekiwane. Ryzyko rozliczeniowe powstaje, gdy dochodzi do wymiany wartości (funduszy lub instrumentów) na tę samą datę waluty lub różne daty waluty, a wpływ nie został potwierdzony lub nie jest oczekiwany do czasu, aż ING wyda nieodwołalne polecenie zapłaty lub dokona zapłaty, lub zrealizuje swoją część transakcji. Istnieje ryzyko, że ING Bank zrealizuje swoją część świadczenia, lecz nie otrzyma świadczenia wzajemnego ze strony kontrahenta ING Banku. ING zarządza ryzykiem rozliczeniowym w ten sam sposób, co innymi rodzajami ryzyka, włącznie ze strukturą limitu ryzyka na kredytobiorcę. Ze względu jednak na krótkoterminowy charakter i z definicji podwójne liczenie ryzyka rozliczeniowego, ING Bank nie utrzymuje rezerw ani kapitału z tytułu specyficznego ryzyka rozliczeniowego. Choć jest to ryzyko stosunkowo niskie, ING w coraz większym stopniu korzysta z technik płatności DVP (Delivery versus Payment, wydanie przy płatności) i FITO (First in Then Out, najpierw weszło, następnie wyszło) w celu ograniczenia ryzyka rozliczeniowego.

Zarządzanie

Zarządzanie ryzykiem kredytowym (CRM) w ramach ING Banku należy do drugiej linii obrony (przy czym pierwszą stanowią systemy obsługi klienta) i dostosowuje podejmowanie ryzyka kredytowego do planowania strategicznego ING Banku. Funkcja ta jest odpowiedzialna za weryfikację ryzyka kredytowego i zarządzanie nim z uwzględnieniem ryzyka środowiskowego i społecznego dla wszystkich typów kontrahentów. CRM składa się z menedżerów ryzyka kredytowego odpowiedzialnych za swoje linie biznesowe i zarządzających konkretnym portfelem oraz ekspertów, którzy wspierają zarówno menedżerów ryzyka kredytowego, jak i spółki za pomocą takich narzędzi, jak systemy, polityki, modele i raporty dotyczące ryzyka kredytowego. Menedżer generalny CRM ponosi funkcjonalną odpowiedzialność za globalną sieć kadry zajmującej się ryzykiem kredytowym, a zwierzchnicy funkcji zarządczych dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do linii biznesowych oraz funkcji związanych z kadrą korporacji są jego bezpośrednimi podwładnymi.

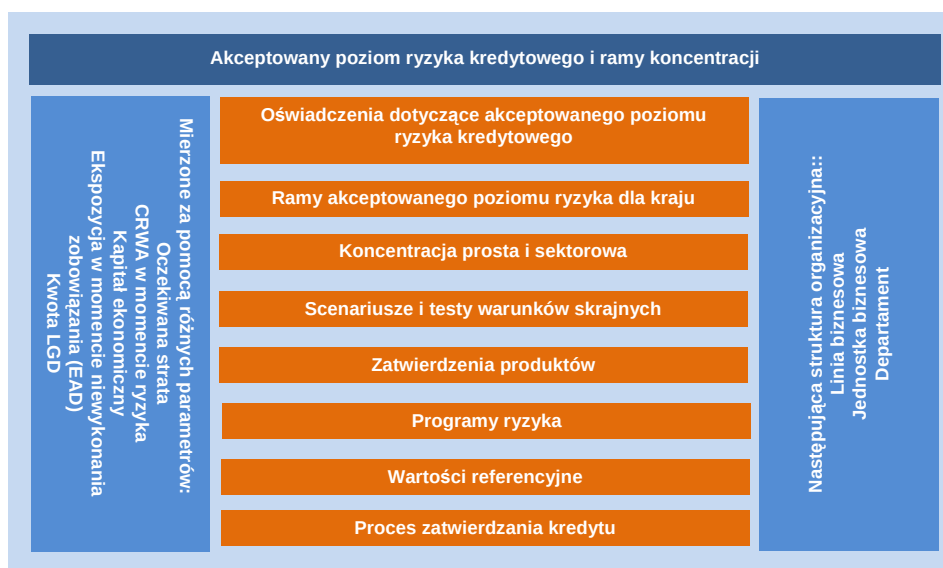
Polityka kredytowa ING Banku polega na utrzymaniu zdywersyfikowanego w skali międzynarodowej portfela pożyczek i obligacji, przy unikaniu dużej koncentracji ryzyka. Akcent kładzie się na zarządzanie zdarzeniami biznesowymi w ramach linii biznesowych, za pomocą zstępującej struktury akceptowanego poziomu ryzyka, która przewiduje ograniczenia koncentracji dla krajów, kontrahentów indywidualnych i grup kontrahentów, a także działań inwestycyjnych. Celem jest rozszerzanie działalności z zakresu bankowości relacyjnej, przy zachowaniu rygorystycznych wytycznych i kontroli wewnętrznych dotyczących stosunku ryzyka do zysku. Aby zapewnić właściwe zrównoważenie stosunku ryzyka do zysku w naszych portfelach, struktura akceptowanego poziomu ryzyka jest powiązana z procesem planowania średniookresowego (MTP).

Analiza kredytowa na poziomie portfela jest funkcją różnych poziomów koncentracji i różnych parametrów, jak na przykład kapitał ekonomiczny, kapitał regulacyjny, ekspozycja w momencie niewykonania zobowiązania (EAD), prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD) i strata z tytułu niewykonania zobowiązania (LGD). Stosunek ryzyka do zysku jest monitorowany i zarządzany na poziomie portfela w celu zapewnienia efektywnego wykorzystania kapitału ING Banku. Analiza kredytowa na poziomie instrumentu jest również ukierunkowana na stosunek ryzyka do zysku, przy czym poziom analizy kredytowej jest funkcją kwoty ryzyka, okresu kredytowania, struktury produktu (np. uzyskanych zabezpieczeń), a także podejmowanego ryzyka. W celu zapewnienia właściwego bilansu ryzyka i zysku w ramach portfela wewnątrz stosowane są narzędzia oparte na rentowności kapitału skorygowanej o ryzyko (RAROC), a także parametry koncentracji. Analitycy kredytowi ING Banku korzystają z publicznie dostępnych informacji w połączeniu z wewnętrzną analizą opartą na informacjach przekazanych przez kontrahenta, porównań z grupą podobnych podmiotów, porównań z branżą oraz innych technik i narzędzi ilościowych.

W ING Banku ostateczne uprawnienie do ustalania akceptowanego poziomu ryzyka oraz zatwierdzania lub odrzucania wniosków kredytowych spoczywa w rękach Zarządu. Zarząd delegował uprawnienia, w zależności od kwot i okresów kredytowania, na niższe szczeble organizacji. Transakcje są zatwierdzane za pośrednictwem podwójnie sygnowanego systemu zatwierdzeń, który wymaga zatwierdzenia zarówno w systemie obsługi klienta, jak i w pionie zarządzania ryzykiem kredytowym. W przypadku większych i charakteryzujących się wyższym ryzykiem kredytów występuje struktura komitetowa, przy czym zwierzchnik pionu ryzyka kredytowego podejmuje ostateczną decyzję, przy wsparciu odpowiednich członków komitetu, gwarantując w ten sposób odpowiedzialność. Komórki ds. biznesu detalicznego mają delegowane uprawnienia decyzyjne w ramach polityki i upoważnień zatwierdzonych przez CRM, a wszelkie decyzje nieobjęte tą polityką lub wykraczające poza delegowane upoważnienie wymagają szczególnego zatwierdzenia przez pion ryzyka kredytowego.

Akceptowany poziom ryzyka kredytowego i ramy ryzyka koncentracji

Akceptowany poziom ryzyka kredytowego i ramy ryzyka koncentracji umożliwiają ING zapobieganie niepożądanemu wysokiemu poziomowi ryzyka kredytowego i koncentracji ryzyka na różnych poziomach portfela ING.

Akceptowany poziom ryzyka kredytowego

Akceptowany poziom ryzyka kredytowego jest to maksymalny poziom ryzyka kredytowego, który ING Bank jest skłonny zaakceptować w celu osiągnięcia wzrostu i tworzenia wartości. Akceptowany poziom ryzyka kredytowego jest powiązany z ogólnymi dla całego banku ramami akceptowanego poziomu ryzyka. Określenie akceptowanego poziomu ryzyka kredytowego jest złożonym zadaniem wymagającym zrównoważonych poglądów. Można go wyrazić w miarach ilościowych i jakościowych. Posiadanie określonego akceptowanego poziomu ryzyka zapewnia:

- Jasność w zakresie ryzyka kredytowego, które ING Bank może strategicznie podjąć; skupienie na działaniu w zakresie bilansowania ekspozycji ING Banku na ryzyko kredytowe w ramach strategii ING, ustalanie celów i rozważne zarządzanie ryzykiem;
- Spójną komunikację z różnymi zainteresowanymi stronami;
- Wytyczne, w jaki sposób dostosowywać narzędzia z zakresu raportowania i monitorowania do struktury organizacyjnej i strategii;
- Dostosowanie strategii biznesowych i kluczowych wskaźników efektywności komórek biznesowych do ogólnego akceptowanego poziomu ryzyka kredytowego ING Banku za pomocą planowania średniookresowego (MTP).

Akceptowany poziom ryzyka kredytowego jest zauważalny na różnych poziomach w ING Banku, na poziomie portfela, a także na poziomie transakcji. Różne komponenty akceptowanego poziomu ryzyka kredytowego na poziomie portfela i transakcji wspólnie tworzą ramy akceptowanego poziomu ryzyka kredytowego.

Oświadczenia dotyczące akceptowanego poziomu ryzyka kredytowego są zdefiniowane zstępująco we wszystkich kategoriach ryzyka kredytowego (przedroczliczeniowego, związanego z rynkiem pieniężnym, związanego z udzielaniem pożyczek, inwestycyjnego, lecz z wyłączeniem rozliczeniowego) i powiązane z akceptowanym poziomem ryzyka wysokiego szczebla w ING Banku we wszystkich typach ryzyka (ryzyko kredytowe, rynkowe, biznesowe i pozafinansowe). Składają się one z zestawu parametrów ryzyka kredytowego wysokiego szczebla: oczekiwanej straty, kapitału ekonomicznego, aktywów ważonych ryzykiem i ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania. Dla każdego parametru ryzyka kredytowego jest ustalana granica, która jest przekazywana w dół hierarchii i jest monitorowana co miesiąc. Przestrzeganie granic i aktywne podejście do zarządzania portfelem w ramach granic akceptowanego poziomu ryzyka stanowią część kluczowych wskaźników wydajności menedżerów linii biznesowych i jako takie mają bezpośrednie przełożenie na ich wynagrodzenie.

Ramy ryzyka koncentracji

Ramy ryzyka koncentracji składają się z poszczególnych komponentów służących do właściwego zarządzania dowolnym poziomem koncentracji w ramach portfela ING oraz jego kontroli.

Ramy ryzyka krajowego

Ryzyko krajowe jest to ryzyko, które może być przypisane konkretnie do wydarzeń zachodzących w danym kraju (lub grupie krajów). Ryzyko krajowe jest to ryzyko straty, którego doświadcza ING Bank w związku z udzielaniem pożyczek, działaniami przedroczliczeniowymi, rynkiem pieniężnym i transakcjami inwestycyjnymi w dowolnym kraju lub grupie krajów, w wyniku zdarzeń z zakresu ryzyka krajowego. Zdarzenie z zakresu ryzyka krajowego może być opisane jako dowolne zdarzenie lub kryzys, które ma związek głównie ze znaczącymi wstrząsami wewnętrznymi o charakterze gospodarczym, finansowym i politycznym, a także ograniczeniami dotyczącymi transferu lub wymiany, wpływające na wszystkich kontrahentów w danym kraju w niedyskryminujący sposób. Wystąpienie zdarzenia z zakresu ryzyka krajowego może sprawić, że wszyscy kontrahenci w danym kraju będą niezdolni do zapewnienia terminowych płatności, mimo ich woli spełnienia umownych zobowiązań dłużnych. Jako takie, ryzyko krajowe stanowi dodatkowy czynnik, który musi być wzięty pod uwagę w procesie zatwierdzania kredytu dla klientów indywidualnych, gdyż prawdopodobieństwo zdarzenia z zakresu ryzyka krajowego może wpływać na prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania przez indywidualnych kontrahentów.

W celu efektywnego zarządzania ryzykiem krajowym ING Bank wykorzystuje dwa komponenty, które wspólnie tworzą ramy ryzyka krajowego: pierwszym komponentem jest ustalenie maksymalnej konsumpcji kapitału ekonomicznego, natomiast drugim komponentem jest wyznaczenie wartości referencyjnych dla kraju, które definiują maksymalny akceptowany poziom ryzyka kredytowego, jaki ING Bank prezentuje w odniesieniu do kraju, aby dopilnować, by ekspozycje i potencjalne przyszłe straty nie przekroczyły pewnego uzgodnionego poziomu. Wartość referencyjna dla kraju jest oparta na PKB kraju oraz funduszach powierzonych lokalnie w tym kraju. W krajach, w których ING Bank prowadzi działalność, odpowiedni profil ryzyka krajowego jest regularnie oceniany, czego wynikiem jest rating kraju, wykorzystywany do ustalenia wartości referencyjnej dla kraju. Na podstawie tych dwóch komponentów ustalane są limity krajowe, a ekspozycje wynikające z udzielania pożyczek, inwestowania, działań przedroczliczeniowych i działań na rynku pieniężnym są następnie codziennie mierzone i podlegają raportowaniu względem tych limitów krajowych.

Koncentracja prosta i sektorowa

ING Bank ustanowił ramy ryzyka koncentracji, służące do identyfikacji, pomiaru i monitorowania koncentracji na poziomie portfela i/lub kontrahenta. Obejmują one koncentracje proste: straty wynikające z niespodziewanego popadnięcia w zwłokę pojedynczego kontrahenta. Koncentracje sektorowe (ryzyko systemowe): istotne zwiększenie profilu ryzyka ING Banku (wyrażone poprzez zwiększenie aktywów ważonych ryzykiem) wynikające ze wspólnego pogorszenia się sytuacji grupy skorelowanych kontrahentów/transakcji, wrażliwych na te same zewnętrzne czynniki (makroekonomiczne), związane z ich lokalizacją geograficzną, klasą ekspozycji lub branżą. Parametrem ryzyka wykorzystywanym w przypadku koncentracji prostej jest wartość LGD.

Scenariusze i testy warunków skrajnych

Testowanie warunków skrajnych jest cennym narzędziem zarządzania ryzykiem. Testowanie warunków skrajnych ocenia stabilność finansową banku w przypadku trudnych, lecz prawdopodobnych scenariuszy warunków skrajnych i pomaga w podejmowaniu decyzji umożliwiających bankowi zachowanie bieżącej stabilności finansowej po wystąpieniu trudnego zdarzenia. Oprócz ram testów warunków skrajnych dla całego banku, opisanych w sekcji dotyczącej profilu ryzyka ING Banku, CRM wykonuje testy warunków skrajnych co miesiąc w celu stałego prowadzenia oceny ryzyka i koncentracji na poziomie portfela. Te comiesięczne testy warunków skrajnych odpowiadają scenariuszowi warunków skrajnych, ustanowionemu w ramach akceptowanego poziomu ryzyka kredytowego dla całego ING Banku. Comiesięczne testy warunków skrajnych są weryfikowane przez Komitet ds. Portfela Kredytów (CPC), a jeśli to konieczne, proponowane są ewentualne działania zarządcze.

ING Bank wykonuje okresowe testy warunków skrajnych w oparciu o ustandaryzowane i wcześniej ustalone zdarzenie warunku skrajnego 1 raz na 10 lat (tzn. przy poziomie ufności 90% i z horyzontem czasowym 1 roku), które jest podobne do stosowanego w przypadku akceptowanego poziomu ryzyka wypłacalności. W oparciu o ten poziom ufności symulowana jest uwzględniająca cały cykl migracja ratingu dla całego portfela. Dla tego portfela objętego symulacją ponownie oblicza się aktywa ważone ryzykiem i kapitał ekonomiczny, aby ocenić, jakie byłoby połączone oddziaływanie takiego roku. Dodatkowe CRWA, które ING powinien alokować w przypadku takiego zdarzenia, nosi nazwę CRWA w momencie ryzyka. Wyniki testów warunków skrajnych są okresowo przedstawiane CPC, w ramach którego wyniki te są wyjaśniane i omawiane. Jeśli jest to wymagane, określone są działania.

Oprócz okresowych, wcześniej ustalonych testów warunków skrajnych związanych z CRWA w momencie ryzyka, CRM wykonuje testy ad hoc warunków skrajnych, w oparciu o trudne, lecz prawdopodobne scenariusze. Te testy warunków skrajnych mogą być wykorzystane do celów wewnętrznych lub na żądanie organów regulacyjnych, a także stanowią materiał do przyszłego ustalania akceptowanego poziomu ryzyka kredytowego. Testowanie warunków skrajnych jest wykorzystywane jako dodatkowe zabezpieczenie w CRM. Poprzez testy warunków skrajnych określone jest oddziaływanie trudnych, lecz prawdopodobnych scenariuszy spadku koniunktury, które mogą nie zostać uchwycone w regularnych modelach ratingu (prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania, strata z tytułu niewykonania zobowiązania i ekspozycja w momencie niewykonania zobowiązania). Zatem oprócz obliczeń kapitałowych filaru 1 i filaru 2, w oparciu o wyniki różnych testów warunków skrajnych ING Bank zapewnia dostępność odpowiedniego poziomu kapitału (i płynności) do celów przetrwania tego rodzaju trudnych, lecz prawdopodobnych scenariuszy.

Zatwierdzenia produktów

W całym ING Banku proces zatwierdzania i weryfikacji produktów zapewnia efektywne zarządzanie ryzykiem związanym z produktami. Gwarantuje to dołożenie należytej staranności przez odpowiednie zainteresowane strony w celu zapewnienia minimalizacji ryzyka (kredytowego, operacyjnego, prawnego itp.).

Programy ryzyka

W ING rozróżniamy programy ryzyka dla udzielania pożyczek detalicznych i programy ryzyka dla działalności z zakresu udzielania pożyczek komercyjnych.

Program dotyczący portfela ryzyka detalicznego jest zdefiniowany jako zestaw polityk i procesów ustanowionych w celu zarządzania portfelem ryzyka detalicznego we wcześniej zdefiniowanym oświadczeniu dotyczącym akceptowanego poziomu ryzyka. Portfel ryzyka detalicznego jest zdefiniowany jako grupa wystarczająco jednolitych aktywów kredytowych, w przypadku których:

- Może być zastosowany spójny zestaw polityk i procesów kredytowych służących do zatwierdzania dużego wolumenu kontrahentów i transakcji,
- Ekspozycje mogą być zbierane i zarządzane poprzez zestaw standardowych polityk i procedur w całym cyklu życia.

Oświadczenie dotyczące akceptowanego poziomu ryzyka w kontekście programu dotyczącego portfela ryzyka detalicznego to wcześniej zdefiniowany zestaw minimalnych kryteriów wydajnościowych koniecznych do spełnienia w przypadku podmiotów biznesowych ING Banku prowadzących program dotyczący portfela ryzyka detalicznego.

Program dotyczący ryzyka udzielania kredytów komercyjnych to szczegółowa analiza zdefiniowanego produktu i/lub branży, która identyfikuje główne czynniki sprawcze i łagodzące ryzyko, wewnętrzne upoważnienia biznesowe i proponuje minimalne parametry ryzyka (w tym biznesowe) - oraz potencjalnie maksymalny limit produktu i/lub portfela - do podjęcia tego przedsięwzięcia. Program ryzyka jest zawsze przygotowywany przez system obsługi klienta odpowiedzialny za wewnętrzne upoważnienie biznesowe i wymaga zatwierdzenia przez Globalny Komitet Kredytowy (chyba że jest to wyraźnie delegowane na region).

Wartości referencyjne

Wartość referencyjna określa maksymalny akceptowany poziom ryzyka kredytowego dla grupy kontrahentów. Jest ona wyrażona jako ekspozycja EAD przy poziomie ryzyka koncentracji odpowiadającym (maksymalnej) wewnętrznej konsumpcji kapitału dla ryzyka kredytowego. Jest ona wykorzystywana jako narzędzie w procesie zatwierdzania kredytów.

Proces zatwierdzania kredytu

Proces zatwierdzania kredytu gwarantuje, że poszczególne transakcje są oceniane w sposób zindywidualizowany. Dla każdego typu kontrahenta (korporacja, bank/institucja finansowa, klienci produktów strukturyzowanych) istnieje oddzielny proces. Menedżerowie ds. ryzyka kredytowego są zorganizowani według linii biznesowych ING Banku i specjalizują się w określonej dziedzinie. Proces zatwierdzania kredytu jest wspierany przez, między innymi, system zatwierdzania kredytu zapewniający spójność i kompletność; system ratingu ryzyka (PD) zawierający wszystkie modele ratingu ryzyka, co służy przypisaniu kontrahentowi właściwego ratingu, a także system monitorowania limitu i ekspozycji, który w dalszej kolejności zasila system zatwierdzania kredytu. Model ratingu jest wykorzystywany w celu wskazania zdolności kredytowej kontrahenta, a także w celu ustalenia maksymalnego akceptowanego poziomu ryzyka, który może przyjąć ING Bank w odniesieniu do danego typu kontrahenta (wartość odniesienia). Określenie uprawnienia delegowanego (kwota, która może zostać zatwierdzona na różnych szczeblach organizacji) również zależy od oceny ryzyka. ING Bank posiada system ratingu wykorzystujący w sumie 22 stopnie (1=najwyższa ocena; 22=najniższa ocena), które są podzielone na następujące kategorie:

- Stopień inwestycyjny (rating ryzyka 1-10);
- Stopień nieinwestycyjny (rating ryzyka 11-17);
- Stopień trudnych kredytów (rating ryzyka 18-22);
 - Restrukturyzacja (rating ryzyka 18-19)
 - Zwłoka (rating ryzyka 20-22).

Kategorie od 1 do 17 ratingu ryzyka są zgodne ze stopniami ryzyka wykorzystywanymi przez S&P oraz Fitch/IBCA (AAA-CCC), a także Moody's (Aaa-Caa1).

Zarządzanie trudnymi kredytami

Trudny kredyt to kredyt, w przypadku którego występuje znaczne prawdopodobieństwo, że ING Bank może ponieść stratę, chyba że ING Bank zainterweniuje, podejmując konkretne i istotne działania. Innymi słowy, w tej kategorii klient lub portfel wymagają bardziej intensywnego podejścia, co może obejmować renegotiację terminów i warunków i/lub restrukturyzację biznesową/finansową. Trudne kredyty są zarządzane przez departament Globalnej Restrukturyzacji Kredytów (GCR) lub przez Regionalne Komórki ds. Restrukturyzacji (RRU) w różnych regionach i bankach w sieci. GCR, który organizacyjny podlega CRM, jest wyspecjalizowaną komórką departamentową spółki na najwyższym szczeblu, której zostało powierzone zarządzanie trudnymi kredytami. System obsługi klienta, włącznie z funkcjami wsparcia i zaplecza, pozostaje w pełni zaangażowany i zobowiązany do zarządzania plikami GCR. Zarządzanie trudnymi kredytami przez GCR obejmuje:

- I. Listę obserwacyjną: Dokonuje się oceny, czy może wystąpić pogorszenie stosunku ryzyka do zysku. Na tym etapie nie uważa się za konieczne dokonywanie konkretnych istotnych interwencji ING Banku w celu zapewnienia poprawy stosunku ryzyka do zysku. W poważnych przypadkach ma miejsce dodatkowe monitorowanie. Teoretycznie klienci o statusie listy obserwacyjnej mają ocenę ryzyka od 1 do 19, lecz w typowym przypadku mają ocenę od 15 do 17;
- II. Restrukturyzacja: W celu osiągnięcia odwrócenia trendu w kwestii trudnego kredytu konieczny jest proces wsparcia jakości kredytowej. Może to wymagać finansowych i/lub biznesowych rozwiązań określonych w celu ostatecznego poprawienia profilu ryzyka. W trakcie i po zakończeniu okresu restrukturyzacji relacja (kredytowa) jest utrzymana. Klienci o statusie restrukturyzacji mogą mieć dowolną ocenę w przedziale 15-19, lecz w typowym przypadku posiadają ocenę ryzyka od 18 do 19;
- III. Odzyskanie: Polubowne lub przymusowe zakończenie relacji (kredytowej), w przypadku gdy celem jest obniżenie kosztu ryzyka w możliwie największym zakresie. Wszyscy klienci o statusie odzyskania mają oceny 20, 21 lub 22. Na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych dla pożyczek (powyżej pewnego progu) ocenionych między 20 a 22 podejmowane są specjalne środki zabezpieczające służące minimalizacji ekspozycji ING Banku.

	Zwykle	Lista obserwacyjna	Restrukturyzacja	Odzyskanie
Możliwe ratingi	1–19	1–19	15–19	20–22
Typowe ratingi	1–14	15–17	18–19	20–22
Pogorszenie w zakresie ryzyka	Nieistotne	Istotne	Istotne	Istotne
Istotna interwencja	Niewymagana	Niewymagana	Wymagana	Wymagana
Obniżenie wartości	Nie	Nie	Nie	Tak
Właściciel konta	System obsługi klienta	System obsługi klienta	System obsługi klienta	System obsługi klienta
Zarządzanie ryzykiem kredytowym	Zwykle	Zwykle	Restrukturyzacja kredytu	Restrukturyzacja kredytu
Główny menedżer	System obsługi klienta	System obsługi klienta	Restrukturyzacja kredytu	Restrukturyzacja kredytu
Drugi podpis	Zarządzanie Ryzykiem Kredytowym	Zarządzanie Ryzykiem Kredytowym	System obsługi klienta	System obsługi klienta
Tworzenie rezerwy księgowej	IBNR	IBNR	IBNR	INSFA/ISFA

Kapitał i pomiar ryzyka kredytowego

Kapitał ryzyka kredytowego

Kapitał regulacyjny (RC) jest to prawny środek ostrożnościowy zdefiniowany przez regulatora i służący jako minimalna kwota Tier 1, Tier 2, a także kapitał zapasowy wymagany do absorpcji nieoczekiwanych strat. RC to minimalna wartość kapitału (na podstawie poziomu ufności 99,90%), którą ING Bank musi utrzymywać z perspektywy regulacyjnej w funkcji amortyzatora umożliwiającego przetrwanie w przypadku dużych nieoczekiwanych strat.

PORÓWNANIE AKTYWÓW WAŻONYCH RYZYKIEM (RWA)

Porównanie aktywów ważonych ryzykiem (RWA) i wag ryzyka w różnych instytucjach jest z natury wymagającym zadaniem. Niedawne badania podzieliły różnice w RWA między bankami na 3 kategorie:

1. Czynniki sprawcze związane z ryzykiem, wynikające z różnic w ryzyku bazowym na poziomie ekspozycji/portfela oraz w modelach/strategiach biznesowych obejmujących mieszane klasy aktywów.
2. Czynniki sprawcze związane z praktyką, obejmujące metody zarządzania ryzykiem i pomiaru ryzyka.
3. Środowisko regulacyjne, takie jak praktyki nadzorcze, wdrażanie przepisów ustawowych i wykonawczych, w tym krajowe uprawnienia decyzyjne i standardy księgowe.

Czynniki sprawcze związane z ryzykiem

Portfel ING Banku jest silnie zdominowany przez kredytowanie zabezpieczone szczególnie w obszarze hipotecznych kredytów mieszkaniowych, finansowania strukturyzowanego, leasingu i nieruchomości komercyjnych. Kredytowanie zabezpieczone ma z reguły dużo niższe LGD, z uwagi na uwzględnione zabezpieczenie, które jest kluczowym determinantem RWA. Innym kluczowym elementem modelu biznesowego ING jest skupienie na ekspozycjach detalicznych zabezpieczonych majątkiem mieszkaniowym. Formuła regulacyjna dla tej klasy ekspozycji zazwyczaj skutkuje niższym RWA, przy niezmiennych pozostałych czynnikach.

Czynniki sprawcze związane z praktyką

ING Bank stara się realizować w odniesieniu do skomplikowanych ekspozycji metodę „wczesnego wejścia - wczesnego wyjścia”. Oznacza to, że ING ma bardzo konserwatywną definicję zwłoki. Będzie to miało bezpośrednie przełożenie na poziom RWA. Dla klientów niedetalicznych ING wykorzystuje rating kredytobiorcy, co oznacza, że klient będzie miał tylko jedno PD, niezależnie od typu (typów) transakcji prowadzonych z ING Bankiem. Oznacza to także, że jeżeli występuje zwłoka w zakresie jednego instrumentu, zwłoka występuje we wszystkich instrumentach klienta. ING Bank generalnie nie korzysta z okresu kwarantanny dla uchylających się od wykonania zobowiązania. Gdy tylko klient zostanie uznany za wykonującego zobowiązanie, kredytobiorcy zostanie przyznane PD oznaczające brak zwłoki.

Środowisko regulacyjne

ING Bank jest regulowany przez wiele organów nadzoru państw przyjmujących, jednakże głównym podmiotem regulacyjnym jest DNB. DNB wdraża kilka rygorystycznych interpretacji porozumienia bazylejskiego, w tym wymogu kwalifikowania co najmniej 85% portfela jako AIRB, przed dopuszczeniem do wdrożenia AIRB. Przeciwdziała to arbitrażowi między różnymi metodami bazylejskimi. DNB realizuje także rygorystyczną politykę „istotnej zmiany”, która wymaga, aby wszelkie zmiany parametrów bazylejskich powyżej pewnego progu były weryfikowane i zatwierdzane przez DNB.

Czynniki sprawcze związane z ryzykiem, czynniki sprawcze związane z praktyką i środowisko regulacyjne mogą mieć istotne przełożenie na kapitał regulacyjny/RWA instytucji finansowej. Czynniki te sprawiają, że porównanie poziomów kapitału różnych banków stanowi wyzwanie. ING Bank kontynuuje współpracę w grupach branżowych, w tym EDTF, zmierzającą do poprawy przejrzystości raportowania w dziedzinie naszych obliczeń kapitałowych.

Kapitał ekonomiczny (EC) odzwierciedla własny pogląd ING Banku na ryzyko kredytowe, co umożliwia wykorzystywanie go w procesach decyzyjnych na poziomie transakcyjnym, poziomie kontrahenta i poziomach portfela (częstkowego). Kapitały na pokrycie ryzyka kredytowego i ryzyka transferowego są kalkulowane we wszystkich portfelach, które zawierają ryzyko kredytowe lub transferowe, w tym portfelach inwestycyjnych. EC jest minimalną wartością kapitału wymaganą do pokrycia nieoczekiwanych strat przy poziomie ufności 99,95% i 12-miesięcznym horyzoncie czasowym. Jest on wykorzystywany w całym ING Banku w transakcyjnych procesach podejmowania decyzji (głównie bankowość komercyjna), w narzędziach parametryzacji rentowności kontrahenta i portfela skorygowanych o ryzyko (bankowość komercyjna i detaliczna), w decyzjach inwestycyjnych i dywestycyjnych, w ramach ryzyka krajowego i zarządzania ryzykiem koncentracji, np. w oświadczeniach dotyczących akceptowanego poziomu ryzyka (RAS), a także w raportach na temat ryzyka systemowego (sprawozdania dotyczące koncentracji sektorowej).

EC jest ważnym składnikiem współczynnika rentowności kapitału skorygowanej o ryzyko (RAROC). RAROC to skorygowana o ryzyko miara rentowności kapitału ekonomicznego, która wspiera transakcyjne procesy podejmowania decyzji (na przykład poprzez narzędzie wyceny kredytu ING Banku). RAROC umożliwia pomiar skorygowanej o ryzyko rentowności różnych produktów i struktur w różnych częściach organizacji według tej samej skali. Obok RAROC mieszczącego się w filarze 2, w ramach bankowości komercyjnej, na poziomie transakcji wykonuje się kontrolę prawidłowego działania dotyczącą filaru 1. Kontrola prawidłowego działania jest to współczynnik „marży ponad aktywa ważone ryzykiem kredytowym (CRWA)”, który powinien przekraczać wcześniej ustalony poziom (przeszkodę), testowany w „komitetach zielonego światła” (wydających zezwolenia) w ramach systemów obsługi klienta.

Ważną cechą infrastruktury i ram CCRM jest fakt, że modele są konstruowane do kilku celów, łącznie z EC, RC i rezerwami z tytułu strat związanych z udzielonymi kredytami. Ponieważ modele ratingu są szeroko wykorzystywane w całej organizacji ING Banku, narzuca to spełnianie wymogów bazylejskiego testu stosowania.

W celu zapewnienia krótkiego przeglądu poniżej zostały wymienione główne różnice między RC a EC w ramach ING Banku:

Różnice koncepcyjne między kapitałem regulacyjnym a kapitałem ekonomicznym

Kapitał regulacyjny	Kapitał ekonomiczny
Wykorzystanie regulacyjnych wartości PD spadku koniunktury gospodarczej, które są objęte minimami w przypadku ekspozycji innych niż wobec państw	Nieobjęte minimami wartości ekonomiczne PD
Wartości regulacyjne LGD oparte na spadku koniunktury, obejmujące 10% minimum LGD dla hipotecznych kredytów mieszkaniowych	Wartości ekonomiczne LGD (bez czynników spadku koniunktury i bez minimum regulacyjnego dla hipotecznych kredytów mieszkaniowych)
Regulacyjny (oparty na Bazylei II) poziom ufności wynoszący 99,90%	W powiązaniu z naszym akceptowanym poziomem ryzyka wykorzystywany jest bardziej konserwatywny poziom ufności wynoszący 99,95%
Wykorzystywany jest współczynnik skalowania przewidziany w Bazylei II wynoszący 1,06	Nie jest wykorzystywany współczynnik skalowania przewidziany w Bazylei II
Dla większości ekspozycji finansowych niezwiązanych z zarządzaniem finansami oraz z wymianą handlową wykorzystywany jest regulacyjny minimalny roczny okres kredytowania, dla wszystkich ekspozycji wykorzystywane jest 12-miesięczne PD	Dla ekspozycji związanych z krótkim okresem kredytowania wykorzystywany jest rzeczywisty okres kredytowania, a dla ekspozycji krótszych niż 1 rok wykorzystywane jest faktyczne PD (nie 12-miesięczne PD)

W przypadku instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym (OTC) i transakcji typu repo, opartych na metodzie bieżącej ekspozycji (CEM), wagi ryzyka są określone w ustawie	W przypadku instrumentów pochodnych OTC i transakcji typu repo wagi ryzyka są oparte na metodologii międzynarodowej
Ekspozycje wobec państw o najlepszym ratingu (stopień jakości kredytowej 1, przekładający się na: rating wewnętrzny 1 do 4 włącznie) wyrażone w walucie lokalnej są objęte częściowym stałym wyłączeniem	EC jest obliczane dla wszystkich państw w oparciu o ekonomiczne PD, LGD, EAD i pozostały termin zapadalności
W przypadku sekurytyzacji przestrzegane są ramy sekurytyzacji (zewnętrzne wagi ryzyka oparte na ratingach zewnętrznych)	EC dla sekurytyzacji jest obliczane według metodologii Corporate B2 (w oparciu o wewnętrzne wartości PD, EAD, LGD i pozostały termin zapadalności)
CRWA dla portfeli SA (metoda standardowa) są oparte na regulacyjnych zasadach metody standardowej	Do portfeli SA i AIRB ma zastosowanie ta sama metodologia INCAP

EC jest obliczane z wykorzystaniem wartości ekonomicznych modeli ratingu (PD EAD i LGD). Zgodnie z wymogami regulacyjnymi tak zwane „istotne zmiany” w tych modelach ratingu są zgłaszane regulatorowi do zatwierdzenia. Istotne zmiany dotyczą oddziaływania na CRWA (filary 1) lub istotności (wielkości) modelu względem portfela ING Banku.

Kapitał ekonomiczny i regulacyjny (tylko bankowy zdywersyfikowany) według typu ryzyka

	Kapitał ekonomiczny		Kapitał regulacyjny	
	2012	2011	2012	2011
Ryzyko kredytowe	11,875	14,365	18,684	22,473
Dodatkowe ryzyko kredytowe	4,248			

ING Bank planuje też kilka dodatków związanych z kredytowym kapitałem ekonomicznym, opartych na takich elementach jak ryzyko koncentracji i modelu. W 2012 r. zaplanowano 4,2 mld EUR dodatkowego kredytowego kapitału ekonomicznego związanego z ryzykiem kredytowym.

Pomiar ryzyka kredytowego

Istnieją dwa ogólne sposoby pomiaru ryzyka kredytowego w portfelu ING Banku, zależące od tego, czy ekspozycja jest zaksięgowana w biurze ING, które posiada uprawnienie DNB do stosowania zaawansowanej metody ratingów wewnętrznych (AIRB), czy też podlega metodzie standardowej (SA). ING Bank nie stosuje w odniesieniu do żadnego portfela metody podstawowej (FIRB).

Metoda standardowa

W przeciwieństwie do metody AIRB metoda standardowa przykłada stałą wagę ryzyka do każdego aktywa, według rozporządzenia organów nadzoru finansowego i jest oparta na klasie ekspozycji, do której ekspozycja jest przypisana. Metoda standardowa sama w sobie jest najmniej wyszukana z metodologii Bazylei II i nie jest tak wrażliwa jak metoda oparta na ryzyku. Jeżeli są dostępne ratingi zewnętrznej agencji ratingowej, mogą one być użyte jako zamiennik wobec wykorzystania stałych wag ryzyka przypisanych przez organy nadzoru finansowego. Ponieważ kredytobiorcy bazowi są stosunkowo mali, kredytobiorcy bazowi z reguły nie mają ratingów zewnętrznych.

Zaawansowana metoda ratingów wewnętrznych (AIRB)

Istnieją cztery elementy, które kierują metodą Bazylei II opartą na ryzyku do ustalenia bazy kapitałowej. Prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD): pierwszym elementem jest prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, które mierzy zdolność kredytową kontrahenta pod względem prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania. Wynik tej kalkulacji próbuje zmierzyć niezabezpieczoną samodzielną zdolność kredytową na najwyższym szczeblu organizacji bez uwzględnienia elementów strukturalnych przedmiotowych transakcji, takich jak zabezpieczenie, wycena czy zapadalność. Każdy kredytobiorca powinien mieć rating przekładający się na PD.

Ekspozycja w momencie niewykonania zobowiązania (EAD): drugim elementem jest ekspozycja kontrahenta w momencie niewykonania zobowiązania. Modele te mają oszacować niespłaconą kwotę lub zobowiązanie w momencie niewykonania zobowiązania w przyszłości. Ponieważ okoliczność, czy kontrahent popadnie w zwołkę nie jest znana, a wielkość niespłaconych kwot, które mogą wystąpić w tym dniu również nie jest znana, w celu oszacowania ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania ING Bank wykorzystuje kombinację modeli statystycznych, eksperckich i hybrydowych. Z wyjątkiem gwarancji i akredytywy, EAD jest zawsze równa lub większa niż odnośne nieuregulowane ryzyko kredytowe, przy założeniu, że kontrahenci zazwyczaj absorbują płynność z dostępnych zasobów kredytowych przed uświadomieniem sobie problemów finansowych względem wierzycieli kontrahenta. EAD jest w dużej mierze funkcją typu instrumentu kredytowego (odnawialny, debetowy, terminowy) oferowanego kredytobiorcy.

Strata z tytułu niewykonania zobowiązania (LGD): trzecim elementem jest strata z tytułu niewykonania zobowiązania. Modele te są przeznaczone do szacowania kwoty, którą ING Bank straci w przypadku upłynięcia zabezpieczenia wniesionego w związku z udzieloną pożyczką lub zobowiązaniem finansowym lub alternatywnie, upłynięcia spółki jako całości, w ramach postępowania układowego. Modele LGD są oparte na typach zabezpieczenia, szacowanych stopach odzyskania z uwzględnieniem prawidłowej likwidacji i (bez)pośrednich kosztach likwidacji.

Zapadalność (M): czwartym elementem jest okres do terminu zapadalności przedmiotowego zobowiązania finansowego. Bazylea II wprowadza ograniczenie elementu zapadalności do pięciu lat, mimo faktu, że wiele zobowiązań trwa dłużej niż pięć lat.

Oczekiwana strata (EL): oczekiwana strata zapewnia pomiar wartości strat kredytowych, których poniesienia ING Bank może rozsądnie oczekiwać w swoim portfelu. ING Bank musi utrzymywać rezerwę (jako część swojej bazy kapitałowej) na pokrycie oczekiwanych strat w swoim portfelu kredytowym. W swojej formie podstawowej oczekiwana strata może być przedstawiona jako:

$$EL = PD * EAD * LGD$$

Dodatkowo ING Bank musi także utrzymywać bufor kapitałowy na wypadek nieoczekiwanych strat w celu zabezpieczenia się przed stratami kredytowymi związanymi z niezwykle zdarzeniami rynkowymi poza normami statystycznymi.

Sekurytyzacje

ING Bank wdrożył dla ryzyka kredytowego metodę AIRB. W konsekwencji ING Bank wykorzystuje metodę opartą na ratingu (RBA) dla inwestycji w transze papierów wartościowych zabezpieczonych aktywami (ABS) i papierów wartościowych zabezpieczonych hipoteką (MBS), które zostały ocenione przez zewnętrzne agencje ratingowe. Do agencji ratingowych wykorzystywanych przez ING Bank w ramach RBA należą: Standard & Poor's, Fitch, Moody's i DBRS.

W ramach RBA aktywa ważone ryzykiem (RWA) są ustalane przez pomnożenie kwoty ekspozycji razy odpowiednie regulacyjne wagi ryzyka, które zależą od:

- Ratingu zewnętrznego lub dostępnego ratingu domniemanego;
- Uprzywilejowania pozycji; oraz
- Granulacji pozycji.

ING Bank wykorzystuje metodę ocen wewnętrznych (IAA) do instrumentów pomocniczych, które oferuje spółce Mont Blanc Capital Corp. do celów programu emisji papierów wartościowych zabezpieczonych aktywami (ABCP), na podstawie zewnętrznie publikowanych metodologii agencji ratingowych.

Modele ryzyka kredytowego

W ING Banku są wykorzystywane wewnętrzne modele bazylejskie w celu ustalenia PD, EAD i LGD dla kapitału regulacyjnego i ekonomicznego. W całym banku ING Bank wdrożył ponad 100 modeli, z uwzględnieniem różnych podmodeli, które mogą mieć zastosowanie w przypadku określonego portfela.

Istnieją trzy typy modelowania, które stanowią podstawę tych modeli PD, EAD i LGD wykorzystywanych w całym banku.

- **Modele statystyczne** są tworzone, gdy są dostępne obszerne zbiory danych dotyczących zwłoki lub szczegółowej straty. Charakteryzują się one wystarczającą liczbą punktów danych, które umożliwiają znaczący statystycznie szacunek parametrów modelu. Parametry modelu są szacowane za pomocą technik statystycznych opartych na dostępnych zbiorach danych.
- **Modele eksperckie** są oparte na wiedzy i doświadczeniu ekspertów zarówno z pionu zarządzania ryzykiem, jak i z personelu obsługi klienta, a także na literaturze autorstwa agencji ratingowych, organów nadzoru i naukowej. Modele te są szczególnie odpowiednie dla „portfeli o niskiej zwłoce”, w przypadku których istnieje ograniczona ilość danych historycznych na temat zwłoki, co ogranicza wiarygodność modelu statystycznego.
- **Modele hybrydowe** mają cechy zarówno modeli eksperckich, jak i statystycznych.

Oprócz wyboru modelu ważnym punktem wyjścia przy konstruowaniu modelu jest definicja zwłoki. ING Bank wykorzystuje ramy uwzględniające elementy regulacyjnej definicji „zwłoki” i wskaźniki tworzenia rezerw z tytułu strat związanych z udzielonymi kredytami w ramach MSR 39. Uzasadnieniem jest okoliczność, że zastosowanie kilku wskaźników może precyzyjnie określić „niskie prawdopodobieństwo zapłaty” przez dłużnika w ramach Bazylei II i podobnych regulacji. Integracja obu systemów umożliwia wykorzystanie regulacyjnych komponentów ryzyka PD, LGD i EAD w zbiorowym procesie tworzenia rezerw w ramach MSR 39, zwiększając jeszcze zgodność ING Banku z bazylejskim „testem stosowania”. Kluczowe różnice między parametrami wykorzystywanymi do obliczeń rezerw z tytułu strat związanych z udzielonymi kredytami i kapitału regulacyjnego polegają na tym, że parametry związane z kapitałem regulacyjnym są typowe przez cały cykl, a parametry związane ze stratą kredytową mają zazwyczaj charakter punktu w czasie. Dodatkowo LGD do obliczeń kapitału regulacyjnego jest oparte na LGD w niekorzystnej koniunkturze.

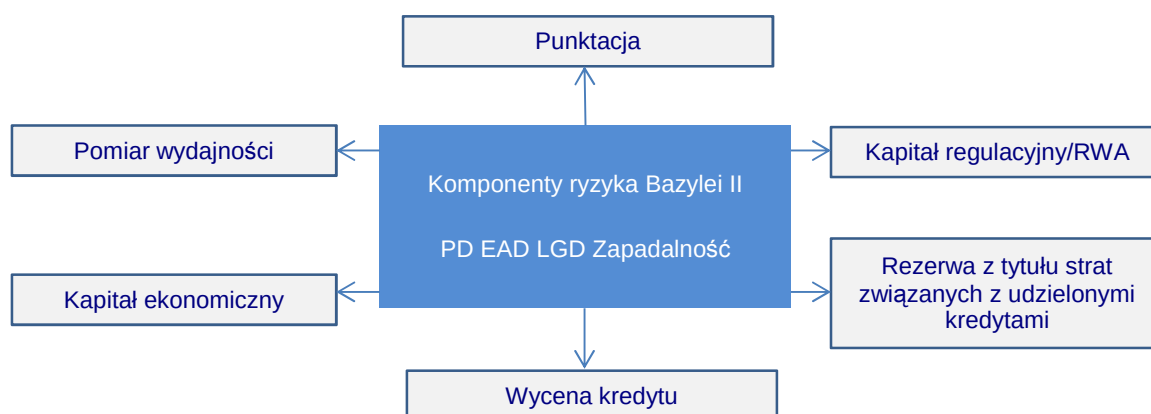
Przedroczliczeniowe (PS) modele pomiaru

Dla kapitału regulacyjnego ekspozycja przedroczliczeniowa (PS) jest obliczana za pomocą metody wyceny według bieżącej wartości rynkowej (MtM) oraz regulacyjnych tabel dodatkowych. Do celów kapitału wewnętrznego ING Bank wykorzystuje dwie metodologie obliczania ekspozycji przedroczliczeniowych (PS). Idealnie wszystkie sekcje ING Banku powinny stosować zawsze identyczne metodologie. Przyznaje się jednak, że zdolność do wdrożenia metodologii pomiaru ryzyka jest w dużym stopniu zależna od możliwości systemu, a w niektórych przypadkach korzyści z wdrożenia metodologii mogą nie być uzasadnione kosztami. Obecnie w ING Banku stosuje się zatem więcej niż jedną metodologię.

- **Metoda MtM wraz z dodatkiem opartym na modelu:** W tej metodzie ryzyko PS jest obliczane jako suma MtM transakcji oraz dodatku opartego na modelu. MtM podlega wahaniom przez cykl życia umowy. Dodatek oparty na modelu jest specyficzny dla produktu i uwzględnia okres pozostały do zapadalności, profilowanie dla przedziałów czasowych itp. Dodatki są aktualizowane z częstotliwością uwzględniającą najważniejsze zmiany rynkowe. Metodologia ta jest wykorzystywana do oceny ekspozycji przedtransakcyjnej wszystkich produktów rynków finansowych ING Banku oraz do obliczeń ryzyka potransakcyjnego dla portfeli rynków finansowych, dla których nakłady i koszty obliczeniowe związane z wdrożeniem metody symulacji scenariuszy nie są uzasadnione;
- **Metoda symulacji scenariuszy (metoda Monte Carlo):** Metoda symulacji scenariuszy jest najbardziej złożoną z metod obliczania ryzyka PS. Metoda ta jest jedyną metodą w pełni uwzględniającą codzienne warunki rynkowe, w tym korelacje między czynnikami ryzyka i korzyściami dotyczącymi portfela. Metoda ta jest też nazywana metodą Monte Carlo (MC) i jest obecnie wykorzystywana do największej liczby instrumentów pochodnych, takich jak instrumenty pochodne walutowe i stóp procentowych. ING Bank jest w trakcie wdrażania tej metody dla większej liczby produktów. Monitorowanie ekspozycji PS i ustalenie granic dla produktów w zakresie metody MC są oparte na ekspozycjach wynikających z metody MC, natomiast do oceny ekspozycji przedtransakcyjnej wykorzystywana jest metoda MtM wraz z dodatkiem opartym na modelu.

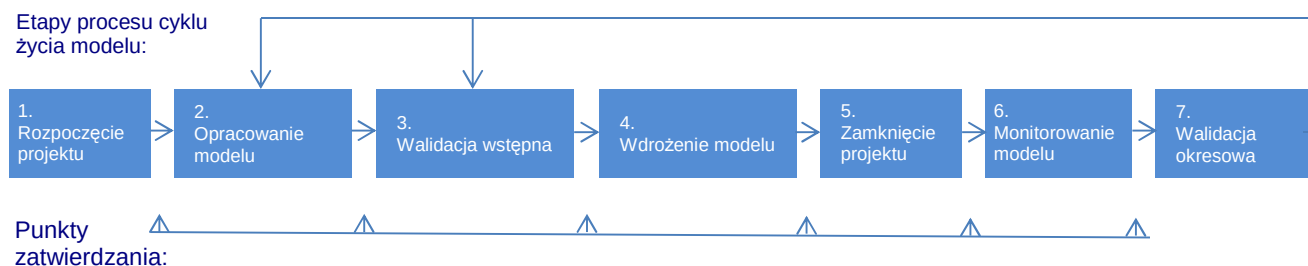
Dodatkowo w odniesieniu do tych dwóch metod ING uważa, że niektóre produkty handlowe, które są poza ich zakresem, mogą być uznane za niewystarczająco dokładne. Na przykład transakcje w dużym stopniu strukturyzowane lub obejmujące egzotyczne instrumenty pochodne mogą się znacznie różnić od ogólnych transakcji wykorzystywanych do obliczania składników dodatkowych. W celu dokonania oceny ekspozycji na ryzyko takich złożonych produktów przeprowadzane jest specjalne obliczenie.

Poniższy schemat zawiera ogólne podsumowanie zastosowania wyników modelu (PD, EAD i LGD).

Zarządzanie modelem ryzyka kredytowego

Wszystkie modele PD, EAD i LGD są zbudowane zgodnie z wewnętrznymi standardami metodologii modelowania ryzyka kredytowego i cyklu życia modelu ING Banku. Po dokładnej weryfikacji dokumentacji przez Komitet ds. Opracowania Modelu (MDC) i Dział Walidacji Modeli (MV) Komitet ds. Ryzyka Kredytowego (CRC) zatwierdza modele. Zatwierdzanie modeli lokalnych jest delegowane przez CRC na MDC. Każdy model ma współopiekuna zarówno w pionie ryzyka kredytowego, jak i w systemie obsługi klienta. Zarówno w pracach MDC, jak i CRC uczestniczą funkcjonariusze zajmujący się ryzykiem kredytowym oraz z systemu obsługi klienta, aby zapewnić maksymalną akceptację organizacji. Oddziaływanie kapitałowe wdrożenia zatwierdzonych modeli jest zgłaszane do DNB w raporcie kwartalnym. Dodatkowo MV corocznie waliduje każdy model. W trakcie takiej okresowej walidacji analizowana jest skuteczność modelu za pomocą między innymi testowania wstecznego. Większość modeli kredytowych weryfikowanych przez Dział Walidacji Modeli wykazuje konserwatywną obserwowaną skuteczność w porównaniu z przewidywanymi poziomami.

Proces ratingu ryzyka kredytowego

Co do zasady wszystkie ratingi ryzyka są oparte na modelu ratingu ryzyka (PD), który spełnia minimalne wymogi wyszczególnione w dyrektywie CRD, zasadach nadzoru DNB i wytycznych EUNB. Dotyczy to wszystkich typów kontrahentów i segmentów, w tym krajów.

Modele ratingu ING Banku związane z prawdopodobieństwem niewykonania zobowiązania (PD) są oparte na skali 1-22, która z grubsza odpowiada takim samym stopniom ratingu, jak przyznawane przez zewnętrzne agencje ratingowe, takie jak Standard & Poor's i Fitch. Na przykład rating ING Banku wynoszący 1 odpowiada ratingowi AAA S&P/Fitch i ratingowi Aaa Moody's; rating ING Banku wynoszący 2 odpowiada ratingowi AA+ S&P/Fitch i ratingowi Aa1 Moody's, i tak dalej.

Ratingi ryzyka (PD) dla kredytów spłacanych terminowo (1-19) są obliczane w systemie IT ING Banku za pomocą wewnętrznie opracowanych modeli opartych na danych wprowadzanych ręcznie lub automatycznie. W pewnych warunkach wynik modelu z wprowadzaniem ręcznym może zostać zakwestionowany poprzez jasno zdefiniowany proces odwoławczy w sprawie ratingu. Ratingi ryzyka dla kredytów zagrożonych (20-22) są ustalane na podstawie zatwierdzonej subiektywnej metodologii przez globalną lub regionalną komórkę ds. restrukturyzacji. Dla portfeli instrumentów sekurytyzacyjnych wiodące są ratingi zewnętrzne transzy, w którą ING Bank zainwestował.

Ratingi ryzyka przypisane do kontrahentów są regularnie, co najmniej corocznie, weryfikowane, a skuteczność modeli bazowych jest regularnie monitorowana.

Ponad 95% przypadków ryzyka kredytowego ING Banku zostało poddane ratingowi za pomocą jednego z wewnętrznie opracowanych modeli ratingu PD. W ramach portfela AIRB poziom ratingów Bazylei II przekracza 99% pokrycia ekspozycji. Niektóre z tych modeli mają charakter uniwersalny, jak na przykład modele dla dużych korporacji, banków komercyjnych, towarzystw ubezpieczeniowych, rządów centralnych, samorządów lokalnych, funduszy, podmiotów zarządzających funduszami, finansowania projektów i spółek korzystających z dźwigni finansowej. Natomiast inne modele są w większym stopniu regionalne lub charakterystyczne dla kraju, takie jak modele PD dla MŚP z Europy Środkowej, Holandii, Belgii, Luksemburga i Zjednoczonego Królestwa, a także modele związane z hipotecznymi kredytami mieszkaniowymi i kredytami konsumenckimi na różnych rynkach detalicznych.

Modele ratingu dla kontrahentów detalicznych są w przeważającej mierze sterowane statystycznie i zautomatyzowane, w taki sposób, że mogą być aktualizowane w rytmie miesięcznym lub dwumiesięcznym. Modele dla spółek MŚP, a także większych korporacji, instytucji i banków są aktualizowane ręcznie i są indywidualnie monitorowane w rytmie co najmniej rocznym.

Klasy ekspozycji

W porozumieniu Bazylei II została rozwinięta koncepcja „klas ekspozycji”. Są to zasadniczo grupy ryzyka kredytowego powiązane ze wspólnym typem kontrahenta lub typem produktu. W metodzie AIRB większość klas ekspozycji ma podkategorie. ING Bank zastosował następujące definicje, aby określić klasy ekspozycji:

Rządy obejmują władze państwowe, banki centralne i uznane przez Bazyleę II władze lokalne / regionalne, a także organizacje ponadnarodowe;

Instytucje obejmują wszystkie banki komercyjne, niebankowe instytucje finansowe, takie jak fundusze i podmioty zarządzające funduszami oraz towarzystwa ubezpieczeniowe, a także lokalne i regionalne instytucje rządowe nieklasyfikowane jako rząd;

Korporacje obejmują wszystkie osoby prawne, które nie są uznawane za rządy, instytucje ani inne jednostki detaliczne; Hipoteczne kredyty mieszkaniowe obejmują wszystkie kredyty hipoteczne na cele nieruchomości mieszkalnych, które nie stanowią części sekurytyzacji; oraz

Inne jednostki detaliczne obejmują wszystkie inne zobowiązania kredytowe związane z detalicznymi MŚP, takie jak partnerstwa, jednoosobowe działalności gospodarcze i osoby prywatne, jak na przykład kredyty konsumpcyjne, pożyczki samochodowe i karty kredytowe.

Sekurytyzacje obejmują programy sekurytyzacji, w których ING Bank występuje jako inwestor, sponsor lub inicjator.

W ramach tych definicji klas ekspozycji jest możliwe, że osoby prywatne będą objęte zarówno hipotecznymi kredytami mieszkaniowymi, jak i innymi jednostkami detalicznymi. W przypadku innych typów kontrahentów lub emitentów nie występuje potencjalne zaleźnienie się.

Ujawnienia w zakresie filaru 3 zapewniają szczegółowe dane na temat portfela ING sklasyfikowanego poprzez te klasy ekspozycji. Powinny one być pomocne w celu przeprowadzenia porównania z innymi bankami AIRB. ING Bank nie zarządza jednak swoim portfelem zgodnie z tymi klasami ekspozycji, lecz bardziej w oparciu o geografie, segment klientów, branżę i produkt. Z tego względu są również zapewniane w filarze 3 dodatkowe podziały portfela, które odzwierciedlają te zarządcze klasyfikacje portfela.

Sekurytyzacje

ING Bank odgrywa głównie trzy role w swojej ekspozycji na programy sekurytyzacji, mianowicie:

ING Bank jako inwestor

ING Direct był głównym inwestorem w transakcjach sekurytyzacyjnych w ramach ING Banku. Jego główną strategią jest gromadzenie depozytów klientów i zapewnianie produktów kredytowych klientom detalicznym. Produkty oszczędnościowe są w typowym przypadku pierwszym produktem uruchamianym w danym kraju, po którym następują kredyty hipoteczne i inne produkty detaliczne (rachunki bieżące, kredyty niezabezpieczone, karty kredytowe itp.). Różnica między zobowiązaniami detalicznymi a własnymi aktywami detalicznymi jest inwestowana w obligacje wysokiej jakości, a jeżeli jest to stosowne, w niektóre wewnętrzne aktywa pochodzące z innych spółek ING Banku. Realizacja tego modelu biznesowego w sposób racjonalny pod względem kosztów stanowi przewagę konkurencyjną ING Direct. Biorąc pod uwagę model biznesowy ING Direct jako działalności zorientowanej na realizację zobowiązań ze szczególnym uwzględnieniem rentowności pod względem kosztów, ING Direct inwestuje z myślą o minimalizacji ryzyka kredytowego, zapewniając jednocześnie dostateczną płynność. Z tego względu ING Direct kumuluje papiery dłużne o wysokim ratingu z minimalnym ryzykiem kredytowym, wykorzystując ekonomię skali.

ING Bank jako inicjator

ING Bank inicjuje własne transakcje sekurytyzacyjne w celach związanych z kapitałem ekonomicznym i regulacyjnym, a także w celach związanych z płynnością i finansowaniem. Papiery sekurytyzacyjne zainicjowane przez spółkę mogą być uwzględnione do wycofania z bilansu dopiero po spełnieniu wymogów związanych z istotnym przeniesieniem ryzyka kredytowego. Jednak do uznania transakcji sekurytyzacyjnej do celów obniżenia RWA, samo przeniesienie ryzyka może być niewystarczające ze względu na zwiększenie oddziaływania formuły niedopasowania zapadalności. W konsekwencji RWA utrzymanych transz dla jednej z transakcji byłoby większe niż całkowite RWA puli podstawowej przed sekurytyzacją. W takich przypadkach obliczenie RWA dla transakcji jest dokonywane w taki sposób, jak gdyby nie była ona sekurytyzowana.

ING Bank jako sponsor

W normalnym przebiegu działalności ING Bank konstruuje transakcje finansowe dla swoich klientów poprzez wspieranie ich w uzyskiwaniu źródeł utrzymania płynności, sprzedając należności klientów lub inne aktywa finansowe spółkom celowym. Transakcje są często finansowane w ramach administrowanego przez ING Bank programu multi-seller emisji papierów wartościowych zabezpieczonych aktywami (ABCP) spółki Mont Blanc Capital Corp. (o ratingu A-1/P-1). Mont Blanc Capital Corp. nadal finansuje się zewnętrznie na rynkach ABCP. W swojej roli agenta administracyjnego ING Bank ułatwia te transakcje, zapewniając usługi strukturyzacji, księgowości, finansowania i operacyjne. ING Bank zapewnia też produkty pomocnicze (instrumenty płynnościowe i zapewniające poprawę kredytowania), wspierające transakcje finansowane przez spółkę. Spółka Mont Blanc jest w pełni skonsolidowana ze sprawozdaniami finansowymi ING Banku.

Narzędzia ryzyka kredytowego

Polityka ryzyka kredytowego

Polityka ryzyka kredytowego ING zapewnia ogólne reguły, role i obowiązki, które zawsze powinny dominować w ING Banku. Choć bierze się pod uwagę uznaniową zmienność służącą przestrzeganiu przepisów lokalnych, zmienność taka musi być zawsze zgodna z treścią globalnej, obowiązującej dla całego ING Banku polityki ryzyka kredytowego i musi być zatwierdzona przez (lokalny) pion ryzyka kredytowego. Wszystkie polityki ryzyka kredytowego są tworzone zgodnie ze standardami opracowywania polityki i są regularnie weryfikowane. Każda polityka ma opiekuna ds. ryzyka kredytowego i jest tworzona w ścisłej konsultacji z różnymi zainteresowanymi stronami z pionu ryzyka kredytowego, systemu obsługi klienta i, jeśli ma to zastosowanie, innych departamentów korporacji. Wszystkie polityki wymagają zatwierdzenia przez Komitet ds. Ryzyka Kredytowego (CRC) i, jeśli ma to zastosowanie (na przykład w przypadku ustalania uprawnień delegowanych), przez Globalny Komitet Kredytowy (GCC).

Systemy i standardy danych pionu ryzyka kredytowego

Przyjęcie, utrzymanie, pomiar, zarządzanie i raportowanie w zakresie ryzyka kredytowego na wszystkich szczeblach ING Banku są realizowane poprzez promowanie jednolitych, wspólnych standardów danych dotyczących ryzyka kredytowego i łączenie ich we wspólnych narzędziach ryzyka kredytowego, które wspierają standardowe i przejrzyste praktyki w zakresie ryzyka kredytowego. ING zdecydował się na opracowywanie narzędzi ryzyka kredytowego na szczeblu centralnym. Dział Korporacyjnego Zarządzania Ryzykiem Kredytowym (CCRM) wraz z Ogólnobankową Domeną Klientów (BCD) wspólnie projektują i obsługują narzędzia, proces i środowisko, natomiast komórki ING (użytkownicy) zapewniają wprowadzanie danych, a różne inne departamenty ING i/lub regulatorzy zewnętrzni zapewniają reguły, polityki i metodologie osadzone w poszczególnych narzędziach.

Filozofia opiera się na ponownym wykorzystywaniu tych samych danych do wszystkich celów, z użyciem metody zintegrowanej, w której zazębiają się trzy kluczowe obszary ING Banku: polityka, środowisko regulacyjne, w którym działamy, a także codzienne procesy, które są aktywne w całej grupie. Zazębianie się tych trzech obszarów jest kluczowym wymogiem w celu zagwarantowania, by standardy jakości danych i dyscyplina pozostały na wysokim poziomie. Metoda zintegrowana została zilustrowana na poniższym diagramie.

Skoncentrowany na kliencie model danych CCRM/BCD jest mocno dostosowany do trzech zasadniczych potrzeb biznesowych ING Banku:

- Prowadzenia skutecznych transakcji z naszymi kontrahentami;
- Pozostawania w zgodności z naszymi zobowiązaniami wewnętrznymi i zewnętrznymi; oraz
- Monitorowania ryzyka, które podejmujemy.

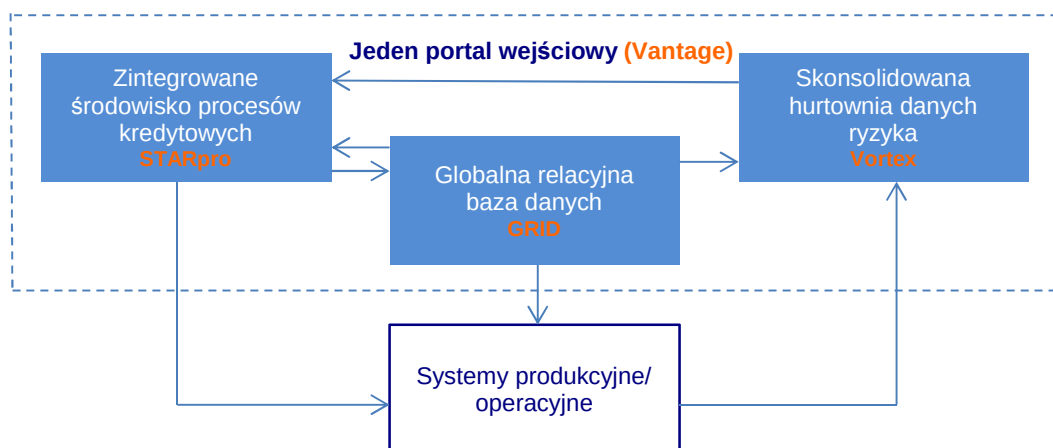
Podejście skoncentrowane na kliencie gwarantuje, że ING Bank może szybko reagować na zmiany przepisów, potrzeby biznesowe i najlepsze praktyki w naszych interesach z klientami i potencjalnymi klientami.

Zasady przewodnie dotyczące elementów danych

Zasady przewodnie stanowią, że każdy element danych powinien być wprowadzony tylko raz i powinien mieć przypisany wyraźny podstawowy system lub bazę danych, które są widoczne podczas wszystkich zastosowań tego elementu danych. Ze swojego systemu podstawowego dane mogą być następnie redystrybuowane do innych systemów lub baz danych, które mogą wymagać tych danych w ramach metody automatycznego przetwarzania bezpośredniego (STP). W zależności od potrzeb dane mogą być przesyłane w czasie rzeczywistym, czasie zbliżonym do rzeczywistego, codziennie, co tydzień lub co miesiąc. Ta częstotliwość przesyłu danych bazowych jest niezależna od przesyłu danych, który może mieć miejsce do celów konsolidacyjnych.

Wszystkie główne systemy ryzyka kredytowego są dostępne przez portal (Vantage), który zapewnia też globalne narzędzia do celów domeny klienta (GRID), zgodności i raportowania regulacyjnego.

Główne systemy ryzyka kredytowego ING Banku

Globalna relacyjna baza danych (GRID)

Jedna globalna baza danych kontrahentów dotycząca wszystkich osób prawnych na całym świecie, GRID, jest wiodącą bazą dla wszystkich danych związanych z organizacją, takich jak własność (prawna i ekonomiczna), nazwa spółki, kod branży, miasto i kraj siedziby, miasto i kraj zarejestrowania spółki, typ klienta i segment klienta. Dane w GRID są statyczne, co oznacza, że nie zmieniają się (przeciętnie) częściej niż raz w roku.

Organizacje ujęte w GRID obejmują kontrahentów i potencjalnych klientów ING Banku. GRID obejmuje również osoby fizyczne, które znajdują się w zakresie zainteresowania, gdy są klientami bankowości prywatnej, beneficjentami rzeczywistymi (UBO), stronami powiązanymi lub podmiotami świadczącymi usługi na rzecz podmiotów gospodarczych. GRID obejmuje również kontakty ING.

Zasadnicze znaczenie ma funkcja referencyjna GRID. Umożliwia nam ona powiązanie informacji o spółce z różnych wewnętrznych i zewnętrznych baz danych z różnymi lokalnymi kodami identyfikacyjnymi. Dodatkowo ING Bank codziennie automatycznie przesyła ratingi kredytowe (pochodzące z S&P, Fitch i Moody's) i wszelkie (nowe) ID papierów wartościowych (CUSIP, SEDOL, Bloomberg ID lub ISIN), w oparciu o tę strukturę referencyjną.

Aby zapewnić spójność danych, baza GRID jest co tydzień uzgadniana z ponad 17 zewnętrznymi bazami danych. Wewnętrznie GRID dostarcza danych do 108 baz danych, a dodatkowo uzgadnia dane dla 122 systemów.

Skonsolidowana hurtownia danych ryzyka ING Banku (Vortex)

Vortex został zbudowany w oparciu o wymogi ryzyka kredytowego, co oznacza, że przeprowadza rozumowania, obliczenia i składa raporty w oparciu o tę koncepcję. Vortex ma trzy główne funkcje i trzy główne cele. Trzy główne funkcje Vortex;

- Hurtownia danych ryzyka kredytowego obejmująca blisko 100% ekspozycji na ryzyko kredytowe ING Banku;
- Maszyna obliczeniowa: Vortex oblicza ryzyko krajowe, dużą ekspozycję, wyjątki, przeciętny limit/niespłaconą kwotę, rezerwy, kapitał ekonomiczny i kapitał regulacyjny;
- Zapewnienie sprawozdań na poziomie transakcyjnym, organizacyjnym, kontrahenta, departamentu lub spółki ING Banku.

Trzy główne cele Vortex;

- Analiza dla decydentów;
- Zgodność: Vortex jest zgodny i spełnia wymogi ustanowione przez regulatorów;
- Ujawnienie: Vortex składa raporty zewnętrznym agencjom ratingowym i do celów relacji inwestorskich.

Zintegrowane środowisko procesów kredytowych (STARpro)

STARpro jest zintegrowanym pakietem aplikacji, który zarządza różnymi procesami przepływu pracy związanymi z wprowadzaniem nowych kontrahentów do większości bankowych działań komercyjnych i biznesowych. STARpro jest właściwie serią wzajemnie powiązanych funkcji, które muszą ubiegać się o zatwierdzenie, na przykład:

- Import sprawozdań finansowych i analiza projekcji;
- Ustanawianie ratingów ryzyka i odwołania od nich;
- Ustalanie poziomu ryzyka z zachowaniem należytej staranności wobec klienta (CDD);
- Ustalenie klasyfikacji na mocy dyrektywy MiFID;
- Weryfikacja odpowiedzialności środowiskowej i społecznej;
- Określenie wyceny pożyczek;
- Ubieganie się o zatwierdzenie ryzyka kredytowego (analiza);
- Administracja (standardową) dokumentacją;
- Zarządzanie trudnymi kredytami i ustalenie poziomu rezerw ISFA;
- Zarządzanie dokumentami (biblioteka elektroniczna);
- Raporty badawcze pochodzące z zewnętrznych agencji ratingowych (S&P, Fitch, Moody's i Graydon), a także wewnętrzne badania majątkowe;
- STARpro automatycznie otrzymuje dane organizacyjne z GRID i informacje o ekspozycji z Vortex.

Moduł sprawozdań finansowych zapewnia użytkownikowi możliwość nie tylko zarejestrowania sprawozdań finansowych spółki we wspólnym (opartym na MSSF) formacie, lecz także projektowania przyszłej pozycji finansowej spółki w wyniku rozważanych transakcji. Umożliwia to komunikowanie wspólnego poglądu na status finansowy spółki w całym ING i sformułowanie spójnej podstawy dla procesów podejmowania decyzji opierających się na informacjach finansowych. Dane te są następnie grupowane i prezentowane w (przeznaczonym tylko do odczytu) przeglądarkowym komponencie STARpro dotyczącym sprawozdań finansowych. Dane ze sprawozdań finansowych są automatycznie przekazywane do narzędzia generującego rating ryzyka, gdzie są włączane do jednego z licznych modeli ratingowych opartych na prawdopodobieństwie niewykonania zobowiązania. Narzędzie generujące rating ryzyka obejmuje dwa rodzaje modeli ratingu:

- Automatyczny, w którym dane dotyczące dużej liczby kontrahentów są automatycznie okresowo (zazwyczaj co miesiąc) przetwarzane z systemów źródłowych w celu ustalenia nowych ratingów ryzyka; oraz
- Ratingi ręczne, które są obliczane indywidualnie i w przypadku których użytkownik w celu utworzenia ratingu musi odpowiadać również na dodatkowe subiektywne pytania.

Po zatwierdzeniu ratingu wyniki ratingu są przesyłane w czasie rzeczywistym do GRID. GRID redystrybuuje następnie rating (aktualizację) do systemów abonenckich.

Moduł wyceny kredytu jest wykorzystywany do wyceny kredytów i inwestycji. Ma on dostęp do istniejących danych z Vantage dotyczących istniejących transakcji i wykorzystuje te dane w komponencie służącym do wyceny kredytu, który jest narzędziem wspierającym użytkownika w strukturyzacji i optymalizacji transakcji, ustalając jednocześnie, czy transakcja spełnia wewnętrzne wymogi ING Banku dotyczące stosunku ryzyka do zysku. Funkcjonalność obejmuje zdolność do tworzenia i porównywania różnych scenariuszy, a także do poszukiwania wartości prognozy rentowności.

Moduł pakietu zatwierdzenia wspiera proces zatwierdzania kredytu, automatyzując tworzenie dokumentów wniosku kredytowego i zarządzanie nimi oraz kierując je do osób weryfikujących i zatwierdzających. Pakiet zatwierdzenia jest narzędziem, które gromadzi dane ze wszystkich innych modułów (w tym dane otrzymane z innych modułów STARpro i wszystkie dane dotyczące ekspozycji z Vortex) w celu zestawienia pakietu wniosku kredytowego. W celu przeprowadzenia corocznych weryfikacji użytkownik musi sprawdzić istniejące dane (pobrane z narzędzi lokalnych za pośrednictwem Vortex) i wprowadzić wszelkie żądane zmiany. W przypadku nowych transakcji użytkownik (zazwyczaj opiekun klienta) wprowadza całą strukturę transakcji (korzystając z lokalnych kodów systemu źródłowego) bezpośrednio do pakietu zatwierdzenia. Narzędzie to uzyskuje następnie funkcję przepływu pracy, służącą do przeprowadzenia wniosku kredytowego przez proces zatwierdzenia kredytu.

Moduł trudnych kredytów jest wykorzystywany do tworzenia rezerw z tytułu organizacji, których rating jest ustalony na 20, 21 lub 22, a niespłacona kwota jest równa lub większa niż próg (ogólnie 1 milion euro, w indywidualnych przypadkach lub dla niektórych jednostek próg może być niższy). Rejestruje on także szczegółowe informacje o organizacjach, które popadły w zwłokę. Ponadto narzędzie do obsługi trudnych kredytów wspiera proces tworzenia rezerw z tytułu trudnych kredytów, automatyzując sporządzanie wniosków w sprawie trudnych kredytów i kierując propozycje tworzenia rezerw do wyznaczonych osób weryfikujących i zatwierdzających. Zapewnia również scentralizowane w skali całego ING Banku repozytorium wniosków w sprawie trudnych kredytów. Wszystkie istotne polityki, regulacje i metodologie są w możliwie szerokim zakresie włączone do tych systemów, zapewniając podejście zintegrowane.

Raportowanie w zakresie ryzyka kredytowego

Raportowanie w zakresie ryzyka kredytowego jest kluczowym elementem zarządzania ryzykiem kredytowym. Regulatorzy i kierownictwo ING Banku w coraz większej mierze uznają wartość systemów raportowania w zakresie ryzyka i dostępności danych w celu monitorowania trendów, a także utrzymywania spójności i wiarygodności publikowanych danych. Wyspecjalizowany departament ds. raportowania w zakresie ryzyka kredytowego zajmuje się różnymi wymogami związanymi z raportowaniem, a także kluczowymi zasadami raportowania.

Rola departamentu ds. raportowania

Departament ds. raportowania w zakresie ryzyka kredytowego dostarcza CRM następujących informacji:

- Zapewnia okresowe przeglądy dotyczące kapitału kredytowego, migracji aktywów ważonych ryzykiem, przeglądy koncentracji według branży/sektora/nazwy kontrahenta wymagane lub żądane przez DNB i innych europejskich regulatorów;
- Uczestniczy w różnych ćwiczeniach/symulacjach prowadzonych przez regulatorów i innych decydentów politycznych, będąc przejrzystym w zakresie współdzielenia danych i analiz, co służy udostępnianiu użytecznych wyników i pracy na rzecz poprawy stabilności i efektywności rynków finansowych;
- Zapewnia kierownictwu wysokiego szczebla i innym departamentom zajmującym się ryzykiem informacje ukazujące trendy oraz ilościową, a także jakościową analizę w dziedzinach istotnego ryzyka w ING Banku, w wyczerpującej i uproszczonej formie, tak aby ułatwiać świadome podejmowanie decyzji;
- Zajmuje się bieżącymi żądaniami regulatorów, analityków i agencji ratingowych, a także innych zewnętrznych zainteresowanych stron, mającymi źródło w zdarzeniach rynkowych oddziałujących na określone regiony, portfele lub kontrahentów;
- Służy jako funkcja kontrolna, poprzez analizę różnych portfeli i porównywanie ich do wzorców z określonych polityk ryzyka. Ponadto analizowane i weryfikowane są istotne miesięczne zmiany portfela.

Zasady raportowania ING Banku

Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego (BCBS) wydał w czerwcu 2012 r. dokument konsultacyjny zatytułowany „Zasady efektywnej agregacji danych i raportowania w zakresie ryzyka”. Dokument ten wywodzi się z zalecenia sformułowanego przez Radę Stabilności Finansowej (FSB) i przedstawia 11 kluczowych zasad, których powinny przestrzegać globalne banki o największym znaczeniu systemowym. ING Bank dokonał samooceny i wypadł zadowalająco lub lepiej w zakresie wszystkich zasad. Niemniej w niektórych podportfelach zostały zidentyfikowane luki i planuje się działania zmierzające do dalszej poprawy technologii informatycznych związanych z kredytami oraz raportowania w zakresie ryzyka kredytowego. Poniższe zasady to kluczowe zasady, w oparciu o które te informacje są uzyskiwane i udostępniane:

- Dokładność: raporty składane przez analityków są poddawane wzajemnej weryfikacji, weryfikacji kierownictwa, uzgodnieniu z innymi publikacjami w celu uzyskania spójności i walidacji przez właściwe departamenty.
- Terminowość: zainteresowanym stronom przekazuje się aktualne informacje w sposób terminowy i dynamiczny, aby zapewnić istotność i użyteczność w tym szybko zmieniającym się środowisku ekonomicznym;
- Kompletność: narzędzia raportowania ING Banku ujmują i agregują wszystkie dane o ryzyku kredytowym z całej grupy bankowej, zapewniając pełny przegląd w ramach określonego stopnia intensywności i zakresu działań ING Banku, a także profilu ryzyka;
- Możliwość dostosowania: systemy i narzędzia raportowania są wyposażone w różne filtry i opcje, które umożliwiają departamentowi ds. raportowania szybką agregację danych o ryzyku w celu spełnienia wymogów szerokiej gamy bieżących żądań;
- Możliwość przeprowadzenia audytu: dane, źródła i metody wykorzystywane do raportowania są utrzymywane we właściwy i jasny sposób, poddawany audytowi zewnętrznemu w celu zapewnienia wiarygodności i wydajności.

Portfel ryzyka kredytowego

Ekspozycja na ryzyko kredytowe ING Banku jest głównie związana z tradycyjnym udzielaniem pożyczek osobom fizycznym i przedsiębiorstwom, a następnie z inwestycjami w obligacje i inne aktywa sekurytyzowane. Pożyczki dla osób fizycznych to głównie kredyty hipoteczne zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi. Pożyczki (w tym gwarancje) udzielone przedsiębiorstwom są często zabezpieczone aktywami, lecz mogą być także niezabezpieczone, w zależności od wewnętrznej analizy zdolności kredytowej kredytobiorcy. Obligacje w portfelu inwestycyjnym są co do zasady niezabezpieczone. Aktywa sekurytyzowane, takie jak papiery wartościowe zabezpieczone hipotekami i papiery wartościowe zabezpieczone aktywami są zabezpieczone poprzez proporcjonalną część bazowej zdywersyfikowanej puli aktywów (komercyjnych lub mieszkaniowych instrumentów hipotecznych, pożyczek samochodowych i/lub innych aktywów) utrzymywanych przez emitenta papieru wartościowego. Ostatnie znaczne źródło ryzyka kredytowego obejmuje ekspozycje przedrocznicowe, które powstają w wyniku działalności handlowej, w tym transakcji obejmujących instrumenty pochodne, transakcji odkupu oraz udzielania/zaciągania pożyczek papierów wartościowych i transakcji wymiany walut.

Przedziały ratingu ryzyka według linii biznesowych

Przedziały ratingu ryzyka są definiowane w oparciu o jakość ekspozycji pod względem zdolności kredytowej, która przybiera stopień od inwestycyjnego do problematycznego, wyrażonego w ekwiwalentach S&P, Moody's i Fitch/IBCA.

Klasy ryzyka w portfelu ING Banku, jako % sumy kredytów nieuregulowanych ⁽¹⁾

		Bankowość Komercyjna		Bankowość detaliczna Beneluks		Bankowość detaliczna międzynarodowa ⁽²⁾		Linia korporacyjna		ING Bank razem	
		2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
1	(AAA)	2.9%	2.9%	0.0%	0.0%	7.6%	9.6%	0.8%	6.1%	3.3%	4.5%
2-4	(AA)	12.6%	17.7%	5.1%	4.2%	16.0%	16.0%	80.5%	81.9%	12.5%	13.8%
5-7	(A)	19.3%	20.4%	5.8%	5.1%	21.2%	17.8%	9.0%	10.5%	15.0%	15.0%
8-10	(BBB)	25.5%	24.6%	42.6%	42.8%	26.7%	29.2%	0.8%	0.7%	31.1%	31.3%
11-13	(BB)	25.4%	22.4%	34.6%	37.3%	20.9%	15.9%	0.2%	0.3%	26.7%	24.1%
14-16	(B)	8.9%	8.2%	6.2%	5.4%	5.5%	8.1%	0.4%		6.8%	7.3%
17-22	(CCC i Ocena problemowa)	5.4%	3.8%	5.7%	5.2%	2.1%	3.4%	8.3%	0.5%	4.6%	4.0%
		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

(1) W oparciu o pomiary ryzyka kredytowego obecne w procesie udzielania pożyczek, przed rozliczeniem, na rynku pieniężnym i inwestycyjnym. Oceny wskazują na prawdopodobieństwo niewypłacalności, nie biorą pod uwagę zastawów i zabezpieczeń.

(2) Zabezpieczone obligacje przedstawiono na bazie zewnętrznych ocen kredytowych emitenta. Emisje zabezpieczonych obligacji są zwykle lepiej oceniane zewnętrznie pod względem kredytowym niż emisje zwykłe ze względu na kształt strukturalny obligacji zabezpieczonych.

Relatywne przesunięcia w klasach ratingu 1 i 17-22 dla linii korporacyjnej są wynikiem, odpowiednio, wygaszania niektórych programów sekurytyzacji ING i włączenia części portfela ALT-A ING Direct do linii korporacyjnej po sprzedaży ING Direct US. Na poziomie całości portfela, w wartościach bezwzględnych, zmiany te są pomijalne.

Typy ryzyka kredytowego

W ramach portfela kredytowego będącego z natury największą kategorią związaną z ryzykiem, na poziomie 78%, wystąpiło przesunięcie do góry, do klas ratingu A i AA. W tych przedziałach zaobserwowano zauważalne przesunięcie niespłaconych kwot z kategorii rządów centralnych do kategorii osób prywatnych, zgodnie z ciągłym skupianiem uwagi przez ING na podstawowych klientach. W portfelu inwestycyjnym wystąpiło przesunięcie do lepszych kategorii ryzyka w całym portfelu instytucji. Podjęto intensywne działania zmniejszające ryzyko w zakresie inwestycji w obligacje, zwłaszcza w regionie Europy Południowej. Spadek w przedziale AA w odniesieniu do kategorii rynku pieniężnego jest bezpośrednio związany z mniejszą ilością depozytów powierzanych holenderskim i północnoamerykańskim bankom centralnym. Spadek w paśmie AAA w odniesieniu do inwestycji jest bezpośrednio związany z dywesticją Direct US i Direct Canada.

Klasy ryzyka w portfelu ING Banku, jako % sumy kredytów nieuregulowanych ⁽¹⁾

		Kredyty		Inwestycje		Rynek pieniężny		Przed rozliczeniem		ING Bank razem	
		2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
1	(AAA)	1.4%	1.6%	12.9%	18.9%	9.8%	1.4%	3.5%	2.9%	3.3%	4.5%
2-4	(AA)	6.3%	5.2%	45.3%	38.3%	35.5%	71.6%	11.0%	17.0%	12.5%	13.8%
5-7	(A)	10.7%	9.4%	18.2%	23.9%	35.7%	19.3%	54.9%	50.9%	15.0%	15.0%
8-10	(BBB)	36.1%	37.8%	11.4%	13.3%	13.4%	2.7%	17.4%	18.5%	31.1%	31.3%
11-13	(BB)	31.6%	31.5%	9.3%	2.2%	5.4%	4.9%	10.1%	8.2%	26.7%	24.1%
14-16	(B)	8.4%	9.7%	1.1%	0.4%	0.2%	0.1%	1.9%	1.7%	6.8%	7.3%
17-22	(CCC i Ocena problemowa)	5.5%	4.8%	1.8%	3.0%	0.0%	0.0%	1.2%	0.8%	4.6%	4.0%
		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

(1) W oparciu o pomiary ryzyka kredytowego obecne w procesie udzielania pożyczek, przed rozliczeniem, na rynku pieniężnym i inwestycyjnym. Oceny wskazują na prawdopodobieństwo niewypłacalności, nie biorą pod uwagę zastawów i zabezpieczeń.

Branżowa koncentracja ryzyka

ING Bank korzysta ze wspólnej metodologii klasyfikacji branż w oparciu o system NAICS (północnoamerykański system klasyfikacji branż). Metodologia ta obejmuje ponad 1500 szczegółowych opisów branż, które połączono w 22 klasy branżowe na najwyższym poziomie. W niektórych krajach ING Bank musi przygotowywać raporty w oparciu o inne metodologie klasyfikacji branż, które zwykle bazują na zaprezentowanej tutaj klasyfikacji NAICS. Hipoteki mieszkaniowe przyznaje się zwykle tylko osobom prywatnym.

ING Bank kontynuował, w ramach skupiania uwagi na podstawowych klientach, obniżanie swojej względnej ekspozycji na centralne rządy i banki, a także sektor finansowy, zwiększając jednocześnie portfele osób prywatnych i korporacji. Kategoria banków centralnych zmniejszyła się znacznie, gdyż została w nich zdeponowana mniejsza kwota nadpłynności.

Koncentracja ryzyka: portfel ING Banku według sektora gospodarki ⁽¹⁾

	Bankowość Komercyjna		Bankowość detaliczna Beneluks		Bankowość detaliczna międzynarodowa		Linia korporacyjna		ING Bank razem	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Osoby prywatne	0.0%	0.0%	75.4%	75.3%	58.4%	55.0%			42.9%	41.2%
Banki komercyjne	12.8%	16.2%	0.2%	0.2%	12.3%	11.1%	9.2%	14.9%	8.1%	9.8%
Nieruchomości	14.9%	13.0%	4.6%	4.5%	1.1%	0.9%			7.0%	6.2%
Niebankowe instytucje finansowe	11.1%	10.7%	0.9%	1.1%	8.3%	14.5%	10.6%	4.5%	6.8%	9.4%
Rządy centralne	9.7%	10.7%	0.9%	0.9%	4.6%	6.6%	79.5%	48.5%	6.7%	6.5%
Zasoby naturalne	13.3%	10.9%	0.4%	0.4%	0.7%	0.4%			4.9%	4.1%
Transport i logistyka	6.9%	5.9%	1.2%	1.3%	0.2%	0.2%			2.9%	2.5%
Banki centralne	6.0%	9.6%	0.1%	0.1%	2.2%	3.3%		30.7%	2.8%	4.6%
Instytucje publiczne niższego szczebla	0.5%	0.4%	1.9%	1.4%	5.9%	4.4%			2.6%	2.1%
Usługi	3.4%	3.3%	3.1%	3.3%	0.5%	0.3%		0.5%	2.4%	2.2%
Żywność, napoje, higiena	3.5%	3.0%	2.1%	2.1%	1.1%	0.6%		0.0%	2.3%	1.9%
Przemysł	3.4%	3.3%	1.4%	1.5%	1.4%	0.8%	0.4%		2.1%	1.9%
Firmy budowlane i wykonawcy	2.7%	2.4%	1.9%	2.0%	1.3%	0.8%			2.0%	1.7%
Inne	11.8%	10.6%	5.9%	5.9%	2.0%	1.1%	0.3%	0.9%	6.6%	5.9%
Razem	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

(1) W oparciu o całkowitą kwotę ryzyka kredytowego w odpowiedniej kolumnie, z wykorzystaniem wewnętrznej metodologii pomiaru ryzyka kredytowego ING. Sektory ekonomiczne poniżej 2% nie są pokazane oddzielnie, lecz zgrupowane w pozycji Inne.

Ryzyko krajowe

W 2012 r. zostały wdrożone bardziej wyczerpujące ramy ryzyka krajowego, co zaowocowało poprawą jakości ujawnień informacji o ryzyku krajowym. Do celów porównawczych wykorzystaliśmy te same ustawienia ram w odniesieniu do danych za rok 2011.

Największym względnie obszarem geograficznym wzrostu były „Inne kraje Europy”, co wynikało głównie ze zwiększonej ekspozycji na osoby prywatne w Turcji i Polsce. Niemcy były drugim regionem pod względem relatywnego wzrostu, co również wynikało ze zwiększonej ekspozycji na osoby prywatne.

Zgodnie ze strategią obniżania ryzyka ING Banku rozwój portfeli w obu Amerykach wykazał największy relatywny spadek ze względu na sprzedaż ING Direct US i ING Direct Canada. Ekspozycja w Holandii nadal spadała, głównie ze względu na zmniejszoną ekspozycję na Holenderski Bank Centralny.

Ekspozycja nadal rosła na podstawowych rynkach rodzimych w Europie, jednocześnie zmniejszając się w Ameryce Północnej ze względu na sprzedaż jednostek ING Direct US i Canada w 2012 r. Wywarło to również istotne skutki względne i miało większe znaczenie niż wszelkie zmiany walutowe.

Największe zaangażowanie ekonomiczne: Portfel kredytowy Banku ING, obszarami geograficznymi ⁽¹⁾

	Bankowość Komercyjna		Bankowość detaliczna Beneluks		Bankowość detaliczna międzynarodowa		Linia korporacyjna		ING Bank razem	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Holandia	15.5%	18.6%	72.5%	73.7%	0.6%	3.4%	76.6%	83.4%	31.1%	29.1%
Belgia	8.0%	7.5%	25.7%	24.3%	0.6%	0.3%	0.3%	0.5%	11.5%	9.6%
Niemcy	4.0%	4.2%	0.2%	0.1%	39.2%	25.5%	2.2%	5.4%	12.6%	10.4%
Pozostała część Europy	45.1%	41.6%	1.3%	1.2%	36.3%	27.8%	10.6%	8.0%	27.7%	25.4%
Ameryki	15.0%	16.1%	0.2%	0.2%	1.0%	28.0%	10.3%	2.6%	6.2%	15.7%
Azja/Pacyfik	11.8%	11.5%	0.1%	0.1%	22.3%	15.0%	0.0%	0.1%	10.7%	9.5%
Reszta świata	0.6%	0.5%	0.0%	0.4%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.2%	0.3%
Razem	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

(1) Obszary geograficzne są ustrukturyzowane w oparciu o organizację, a w przypadku osób prywatnych – o kraj zamieszkania.

Łagodzenie ryzyka kredytowego

Jak wszystkie instytucje finansowe, a szczególnie banki, ING Bank prowadzi działalność z zakresu podejmowania ryzyka kredytowego w świadomy, kontrolowany i mierzony sposób. Wobec powyższego zdolność kredytowa naszych klientów, partnerów handlowych i inwestycji jest stale oceniana pod względem ich zdolności do spełniania zobowiązań finansowych wobec ING Banku. ING Bank wykorzystuje różne techniki łagodzenia ryzyka kredytowego, wśród których głównie stosowane są techniki zawierania umów głównych, porozumień w sprawie zabezpieczeń i umów CDS.

Kompensacja i umowy główne

W celu ustalenia kwoty ryzyka kredytowego związanego z działaniami przedrozliczeniowymi ING Bank wykorzystuje różne techniki wyceny i pomiaru rynku. Techniki te pozwalają oszacować potencjalną przyszłą ekspozycję ING Banku związaną z indywidualnymi transakcjami handlowymi i portfelami transakcji. Umowy główne i porozumienia w sprawie zabezpieczeń są często zawierane w celu ograniczenia tych ryzyk kredytowych.

ING Bank dopasowuje transakcje handlowe o podobnej charakterystyce, by zdefiniować ich podatność na równoważenie. Efekt równoważenia znany jest pod nazwą „kompensacji”. Następnie ING Bank redukuje kwoty poprzez netting dopuszczalny na mocy przepisów zawartych w różnych umowach głównych typu ISDA, GMRA, GMSLA itd. Na koniec kwota jest jeszcze zredukowana zabezpieczeniem utrzymywanym przez ING Bank na mocy umowy CSA bądź podobnych umów.

Wykorzystanie centralnych partnerów rozliczeniowych (CCP) staje się coraz istotniejszym elementem działalności w zakresie instrumentów pochodnych. Partnerzy CCP w rzeczywistości nie łagodzą ryzyka kontrahentów. Ryzyko kredytowe jest za to przesuwane z kontrahentów na partnerów CCP. Do końca 2012 r. hipotetyczna ekspozycja przedrozliczeniowa obsługiwana przez partnerów CCP zwiększyła się o 50%.

Polityka zabezpieczeń ryzyka

W trakcie procesu oceny tworzenia nowych pożyczek, limitów handlowych lub dokonywania inwestycji, a także weryfikacji istniejących pozycji handlowych w zakresie pożyczek i inwestycji, ING Bank ustala kwotę i typ zabezpieczenia, jeżeli ono występuje, do wniesienia którego klient może być zobowiązany przez ING Bank. Ogólnie im niższa postrzegana zdolność kredytowa kredytobiorcy lub kontrahenta finansowego, tym większe zabezpieczenie klient lub kontrahent musi zapewnić. W ramach transakcji handlowych z kontrahentami ING Bank aktywnie zawiera różne umowy prawne, na mocy których ING Bank i/lub kontrahenci mogą być zobowiązani do wzajemnego wnoszenia zabezpieczeń na pokrycie wahań rynkowych ich względnych pozycji. Przepisy w różnych jurysdykcjach także wpływają na typ i kwotę zabezpieczenia, które ING Bank może otrzymać lub wnieść. Typ zabezpieczenia utrzymywanego jako papier wartościowy jest określany poprzez strukturę pożyczki lub pozycji. W konsekwencji, ponieważ portfel ING Banku jest zdywersyfikowany, profil utrzymywanego przez bank zabezpieczenia ma również charakter zdywersyfikowany. Jedynym wyjątkiem są mieszkaniowe instrumenty hipoteczne, które stanowią istotną część portfela kredytowego. Z definicji mieszkaniowe instrumenty hipoteczne są zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi. ING Bank utrzymuje zabezpieczenia mieszkaniowych instrumentów hipotecznych w swojej centralnej bazie danych i w większości przypadków wykorzystuje dane zewnętrzne do indeksowania wartości rynkowej.

W ramach swojej działalności z zakresu finansowania papierów wartościowych podmioty ING Banku aktywnie zawierają umowy sprzedaży i odkupu zbywalnych papierów wartościowych. Transakcje te mogą przybierać wiele form prawnych. Najbardziej powszechne są umowy odkupu i typu reverse repo, umowy typu buy/sellback i sell/buyback, a także umowy zaciągnięcia i udzielenia pożyczki papierów wartościowych. Kwota zbywalnych papierów wartościowych, które ING Bank utrzymywał w charakterze zabezpieczenia z tytułu tych typów umów, wynosiła w dniu 31 grudnia 2012 r. 88,4 mld EUR, a w dniu 31 grudnia 2011 r. 74,0 mld EUR. Ogółem otwarte transakcje finansowania papierów wartościowych wykazały niewielki wzrost na koniec 2012 r. w porównaniu z końcem 2011 r. Kwoty te nie obejmują etapu gotówkowego odnośnych transakcji, a także wszelkich zastawów papierów wartościowych w umowach trójstronnych (gdyż instrument bazowy nie jest zastawiany bezpośrednio na rzecz ING Banku ani nie jest jego własnością). Co do zasady, zbywalne papiery wartościowe, które zostały otrzymane w ramach tych transakcji, kwalifikują się do odsprzedaży lub ponownego zastawu w innych (podobnych) transakcjach. ING Bank jest w takich przypadkach zobowiązany do zwrotu równoważnych papierów równoważnych.

Polityka przejęć

Ogólną polityką ING Banku jest nieprzejmowanie aktywów dłużników popadłych w zwłokę. ING Bank próbuje raczej doprowadzić do sprzedaży tych aktywów przez osobę prawną, która zastawiła te aktywa w ING Banku, zgodnie z odpowiednią umową zabezpieczenia lub zastawu zawartą z dłużnikami. W przypadkach, w których ING Bank jednak przejmie aktywa stanowiące zabezpieczenie, ING Bank generalnie stara się możliwie szybko sprzedać te aktywa potencjalnym nabywcom. Na podstawie ocen wewnętrznych zmierzających do ustalenia najwyższego i najszybszego zwrotu dla ING Banku, sprzedaż przejętych aktywów może przybrać formę sprzedaży przedsiębiorstwa dłużnika jako całości (lub przynajmniej wszystkich jego aktywów) albo aktywa mogą być sprzedawane stopniowo. W odniesieniu do różnych portfeli hipotecznych ING Bank często musi przejąć zabezpieczenie bazowe, lecz stara się także ograniczyć czas do odsprzedaży.

Kredytowe instrumenty pochodne

ING Bank aktywnie uczestniczy w rynku handlowym instrumentów pochodnych ryzyka kredytowego (CDS) w charakterze podmiotu netto nabywającego zabezpieczenie ryzyka kredytowego od innych kontrahentów. ING Bank wykupił ochronę ryzyka kredytowego na niewielką skalę dla celów zabezpieczających, w szczególności, by ograniczyć koncentrację na pewnych „grupach prawnych dłużników” bez konieczności redukcji działalności ING Banku z zakresu bankowości relacyjnej. ING Bank nie sprzedaje aktywnie swapów ryzyka kredytowego w celach ochronnych lub inwestycyjnych. Mimo iż reguły Bazylei II zezwalają na redukcję kapitału ryzyka kredytowego w określonych okolicznościach (jeśli ING Bank wykupił zabezpieczenie w formie swapów ryzyka kredytowego), ING Bank nie korzysta obecnie z tych zapisów przy określaniu bazy kapitałowej na podstawie Bazylei II.

Ochrona kredytowa

W ING Banku ochrona definiowana jest jako zabezpieczenie, zastaw, hipoteka lub udział zabezpieczający w aktywach albo otrzymane gwarancje, ubezpieczenie lub zobowiązania (na mocy umowy i/lub prawa), których celem jest zmniejszenie strat poniesionych w wyniku nieuregulowania zobowiązania (zazwyczaj finansowego), jakie klient może posiadać w stosunku do ING Banku. W ING Banku ochronę dzieli się na dwie różne grupy zwane zabezpieczeniami kredytowymi i promesami. Podział taki oparty jest na klasyfikacji zarządzania ryzykiem kredytowym uwzględnionej w politykach rachunkowych dotyczących skonsolidowanego raportu rocznego do uzgodnienia pomiędzy kategoriami zaległości z tytułu ryzyka kredytowego oraz aktywami finansowymi.

Zabezpieczenia kredytowe

Zabezpieczenie kredytowe to forma udziału w aktywach. Jeżeli klient nie wypełnia swoich zobowiązań, aktywa stanowiące ich zabezpieczenie podlegają likwidacji, w taki sposób, że przychody z tego tytułu można zastosować na całkowite lub częściowe zaspokojenie zobowiązań (finansowych) zastawcy wobec ING Banku. Aktywa mają wartość pieniężną i z reguły należą do osoby lub organizacji, która przekazuje je ING Bankowi jako zabezpieczenie kredytowe. Aktywa mogą stanowić rzeczowe środki trwałe, takie jak sprzęt i urządzenia techniczne, budynki, obligacje, należności itp., lub wartości niematerialne i prawne, takie jak patenty, prawa autorskie i znaki towarowe.

W tabeli poniżej, dotyczącej portfela kredytów hipotecznych, zostały pokazane kwoty zabezpieczeń hipotecznych oraz ekspozycje związane z bankowością komercyjną i powiązane zabezpieczenia. Należy zauważyć, że dane pokazane dla portfela AIRB są oparte na urzędowych ustaleniach regulacyjnych, co skutkuje między innymi podaniem wartości zabezpieczeń przed tzw. haircutem w przypadkach, w których ma on zastosowanie. Pokazane klasy ekspozycji są oparte na klasach ekspozycji przewidzianych w porozumieniu Bazylea II. ING Bank rejestruje wartości zabezpieczeń na instrument: dla portfela AIRB liczby te opierają się na oryginalnych wartościach pokrycia, choć niektóre jednostki biznesowe próbują je aktualizować do bieżących wartości rynkowych. Na niestabilnych rynkach jest to z natury trudne. Niektóre instrumenty mają różne poziomy zabezpieczenia; inne nie mają ich wcale. Łączne wartości mogą nie odzwierciedlać wartości zabezpieczeń według poszczególnych instrumentów kredytowych.

Promesy

Promesy definiowane są jako prawnie wiążące deklaracje osób lub organizacji, dzięki którym ING Bank ma prawo oczekiwać i wносить roszczenia od takich osób lub organizacji w przypadku, gdy klient ING Banku nie wypełnia swoich zobowiązań. Popularnym przykładem promes są otrzymane gwarancje i akredytywy.

Poniższa tabela pokazuje ekspozycje regulacyjne na ryzyko kredytowe w momencie niewykonania zobowiązania i wartości pokrycia według linii biznesowej: bankowość detaliczna (obejmująca bankowość Beneluksu, Direct i międzybankową) oraz bankowość komercyjna. Ekspozycje dla pionu Bankowości Detalicznej są raportowane w odniesieniu do najistotniejszego produktu detalicznego, mianowicie kredytów hipotecznych, natomiast pozostałe regulacyjne ekspozycje w momencie niewykonania zobowiązania są sklasyfikowane jako Jednostki detaliczne, MŚP Detaliczne.

Ekspozycje w momencie niewykonania zobowiązania dla pionu Bankowości Komercyjnej są raportowane w odniesieniu do najistotniejszych klas ekspozycji, mianowicie instytucji, korporacji i rządów centralnych oraz banków centralnych. Regulacyjna ekspozycja na ryzyko kredytowe w momencie niewykonania zobowiązania obejmuje ekspozycje bilansowe i pozabilansowe, a także wszystkie kategorie ryzyka.

Dla każdego produktu lub kategorii kwoty zabezpieczeń są następnie raportowane w odniesieniu do najbardziej istotnych kategorii zabezpieczeń, mianowicie instrumentów hipotecznych i kwalifikujących się zabezpieczeń finansowych (obejmujących gotówkę i papiery wartościowe), a także najistotniejszej kategorii promes, mianowicie gwarancji. Pozostałe zabezpieczenia i promesy są uwzględnione w kategorii „Inne”.

W 2012 r. ING Bank zmienił swój sposób alokacji gwarancji na żądanie DNB. Celem było dopilnowanie, by żadna gwarantowana waga ryzyka nie była niższa niż waga ryzyka gwaranta w przypadku braku zabezpieczenia. Aby uwzględnić to obliczenie, ING usunął dwie konserwatywne metody alokacji rezerw związane z gwarancjami. Wcześniej gwarancje było alokowane według grupy kredytobiorców, a nie według instrumentu i na gwarancje wykorzystywane było maksymalnie 100% kwoty instrumentu. Te dwa elementy zostały wyeliminowane w 2012 r. Dodatkowo ING Lease rozpoczął klasyfikację niektórych zobowiązań do zakupu jako gwarancji. Efekt netto tych zmian jest taki, że kwota gwarancji w 2012 r. nie jest bezpośrednio porównywalna z poziomem z 2011 r.

Zyskowe aktywa – wartości pokrycia obejmujące otrzymane gwarancje** – w oparciu o portfel AIRB

	READ*		Zabezpieczenia kredytu ogółem ****		Kredyty hipoteczne ****		Kwalifikujące się zabezpieczenia finansowe		Gwarancje ***		Inne	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Jednostki detaliczne												
Mieszkaniowe kredyty hipoteczne	289,044	335,099	445,727	505,991	412,926	465,778	n.a	n.a	32,636	39,971	165	242
Detaliczne MŚP	34,764	35,987	31,424	29,855	14,604	16,201	764	776	7,338	3,897	8,718	8,980
Detaliczne razem	323,808	371,086	477,151	535,846	427,530	481,979	764	776	39,974	43,868	8,883	9,222
Komercyjne												
Instytucje	85,226	99,703	14,271	10,183	82	90	92	406	13,528	9,079	569	609
Korporacje	243,508	265,030	203,263	186,030	79,458	82,195	16,518	12,965	36,922	28,965	70,365	61,904
Rządy centralne i banki centralne	84,462	107,613	1,731	2,879	135	83	3	12	1,520	2,726	73	58
Komercyjne razem	413,196	472,346	219,265	199,092	79,675	82,368	16,613	13,383	51,970	40,770	71,007	62,571
Razem	737,004	843,432	696,416	734,938	507,205	564,347	17,377	14,159	91,944	84,638	79,890	71,793

* Regulacyjna ekspozycja w momencie niewykonania zobowiązania na podstawie porozumienia Bazylea II.

** Z wyłączeniem pozycji wewnątrzgrupowych.

*** Gwarancje otrzymane mogą być dodatkiem do zastawów i niekoniecznie zastępują zabezpieczenia.

**** Zastosowane metody wyceny zabezpieczeń bazowych mogą się różnić dla poszczególnych zabezpieczeń.

***** Zabezpieczenia kredytowe jest to suma wszystkich istniejących zabezpieczeń. Nadwyżkowe kwoty zabezpieczeń określonych pożyczek nie mogą być zastosowane do pożyczek bez zabezpieczeń. Zatem dane pokazane w tabeli nie powinny być wykorzystywane do celów obliczeń nettingowych.

Tabele zabezpieczeń pokazują podział portfela detalicznego i komercyjnego ING Banku. Portfel kredytów hipotecznych dotyczy osób fizycznych oraz małych i średnich przedsiębiorstw. Za wzrost w tym portfelu odpowiadają głównie Niemcy. Po sprzedaży ING Direct US i ING Direct Canada niespłacone kwoty w portfelu kredytów hipotecznych ING Banku zmniejszyły się do około 39% niespłaconych kwot kredytów ING Banku. Portfel instytucji finansowych jest złożony z banków komercyjnych i niebankowych instytucji finansowych. „Korporacje” mieszczą się w przedziale od dużych przedsiębiorstw do małych i średnich przedsiębiorstw. Rządy centralne i banki centralne obejmują wszystkie szczeble władzy, od lokalnej do krajowej oraz banki centralne. Obniżka w tym portfelu była spowodowana głównie ekspozycją w Holandii.

Wskaźnik LTV

Wskaźnik LTV określa całkowitą kwotę kredytu do wartości rynkowej zabezpieczenia. Wartość rynkowa to zarejestrowana wartość, jaką należy przyjąć z operatu szacunkowego sporządzonego przez rzeczoznawcę. ING Bank posiada zespół specjalistów ds. wyceny nieruchomości, który współpracuje także z rzeczoznawcami zewnętrznymi. W niektórych krajach hipoteki mieszkaniowe podlegają ubezpieczeniom oferowanym przez ubezpieczycieli rządowych lub komercyjnych. Na przykład Nationale Hypotheek Garantie (NHG) w Holandii, która gwarantuje spłatę kredytu w przypadku wymuszonej sprzedaży nieruchomości. Wskaźnik LTV w Holandii jest względnie wysoki, ale częściowo kompensuje go gwarantowany portfel NHG oraz pozostałe drugorzędne formy ochrony, takie jak ubezpieczenia na życie, oszczędności i produkty inwestycyjne.

Jeżeli to możliwe, zabezpieczenie podlega indeksacji do bieżącej wartości. W obliczeniach wskaźnika LTV uwzględniane są następujące formy ochrony nieruchomości – nieruchomości mieszkaniowe i przemysłowe/handlowe, grunty oraz pozostałe środki trwałe. Wszelkiego innego rodzaju zabezpieczenia nie są brane pod uwagę.

Niespłacone kwoty w portfelu kredytów hipotecznych ING Banku wynoszą 296 mld EUR, stanowiąc 39% całkowitej wartości nieuregulowanego ryzyka kredytowego ING Banku. Przeciętna wartość LTV portfela kredytów hipotecznych ogółem wynosi 79% (2011 r.: 75%).

W tabeli wartości pokrycia poniżej zostały pokazane spłacane i zagrożone kredyty hipoteczne w portfelu detalicznym SA wraz z oryginalnymi wartościami pokrycia.

Wartości pokrycia kredytów hipotecznych – na podstawie portfela SA

	READ*		Kredyty hipoteczne **	
	2012	2011	2012	2011
Jednostki detaliczne				
Kredyty hipoteczne, aktywa zyskowe	11,334	10,528	26,216	25,342
Kredyty hipoteczne, aktywa trudne	26	16	93	106
Kredyty hipoteczne razem	11,360	10,544	26,309	25,448

* Regulacyjna ekspozycja w momencie niewykonania zobowiązania na podstawie porozumienia Bazylea II.

** Na podstawie oryginalnej wartości pokrycia.

Jakość kredytowa

Od początku kryzysu w portfelu ryzyka kredytowego ING wystąpił wzrost zobowiązań przeterminowanych, kredytów z utratą wartości, rezerw i ogólnie trudnych kredytów. Ze względu na stałą presję ekonomiczną i niski poziom akceptacji ryzyka inwestorów restrukturyzacja plików staje się coraz bardziej skomplikowana, a w rezultacie zwiększył się przeciętny czas obróbki plików w departamencie Globalnej Restrukturyzacji Kredytów. W praktyce roboczej ING staje w obliczu coraz liczniejszych sytuacji, w których tradycyjny Plan A nie stanowi realistycznej możliwości. Plan A ogólnie obejmuje umowę restrukturyzacji za porozumieniem stron z obecnym właścicielem oraz niekiedy zarząd, w oparciu o redukcję zadłużenia, dodatkowe zabezpieczenie lub akcje zewnętrzne w zamian za poprawę warunków oraz profilu ryzyka/zysku dla banku. Inne przypadki wymagają innych ustaleń lub Planu B – rozwiązania prowadzonego przez pożyczkodawcę, w którym bank tymczasowo przejmuje własność lub przejmuje spółkę w ramach „przedsprzedanej” upadłości w celu znalezienia nowego partnera strategicznego, który może wprowadzić wartość dodaną w zakresie płynności, synergii i zarządzania. Pomyślne wyniki restrukturyzacji są trudniejsze do osiągnięcia.

Przeterminowane zobowiązania

ING Bank ciągle mierzy swój portfel pod względem zaległości w spłatach. Szczególnie portfele detaliczne są ściśle monitorowane w rytmie miesięcznym w celu ustalenia, czy występują istotne zmiany w poziomie zaległości. Ogólnie zobowiązanie jest uznawane za „przeterminowane”, jeżeli płatność odsetek lub kwoty głównej jest opóźniona o więcej niż jeden dzień. W praktyce uważa się, że pierwsze 5-7 dni po otrzymaniu przez zobowiązanie statusu przeterminowanego mają charakter operacyjny w przypadku portfeli pożyczek detalicznych i dla małych przedsiębiorstw. Po tym okresie do dłużnika wysyła się listy przypominające o jego (przeterminowanych) zobowiązaniach płatniczych. Jeśli zaległość nadal występuje po 90 dniach, zobowiązanie jest przenoszone do komórek zajmujących się „trudnymi kredytami”. W celu ograniczenia liczby zaległości komórki bankowe ING zachęcają swoich dłużników do ustanowienia automatycznych debetów na swoich rachunkach (bieżących) w celu zapewnienia terminowych płatności.

Jakość kredytowa: portfel ING Banku, nieuregulowane kwoty		
	2012	2011
Nieprzeterminowane, bez utraty wartości	712,020	849,283
Przeterminowane, lecz bez utraty wartości (1–90 dni) ⁽¹⁾	6,579	6,649
Z utratą wartości ⁽²⁾	14,928	13,382
Razem	733,527	869,314

(1) Na podstawie udzielonych pożyczek (tylko pożyczki konsumpcyjne i kredyty hipoteczne).

(2) Na podstawie pomiaru ryzyka kredytowego zawartego w działaniach z zakresu udzielania pożyczek i inwestycyjnych.

Analiza wiekowa (przeterminowane, lecz bez utraty wartości): portfel ING Banku, nieuregulowane kwoty ⁽¹⁾		
	2012	2011
Przeterminowane o 1–30 dni	5,350	5,455
Przeterminowane o 31–60 dni	1,142	1,111
Przeterminowane o 61–90 dni	87	83
Razem	6,579	6,649

(1) Na podstawie udzielonych pożyczek (tylko pożyczki konsumpcyjne i kredyty hipoteczne). Kwota aktywów finansowych przeterminowanych, lecz bez utraty wartości w odniesieniu do działalności innej niż z zakresu udzielania pożyczek była nieistotna.

Za kredyty przeterminowane ING Bank uważa kredyty, w których spłata sumy głównej bądź odsetek spóźnia się więcej niż o jeden dzień. Metodologia stosowana jest przede wszystkim w obrębie kredytów dla osób prywatnych, takich jak mieszkaniowe kredyty hipoteczne, pożyczki samochodowe i inne kredyty konsumenckie. W przypadku kredytów dla biznesu (rządów, instytucji, korporacji) ING Bank klasyfikuje dłużnika jako trudnego jak najszybciej po zauważeniu braku płatności. Może to nastąpić nawet przed dojściem do zwłoki w płatności. Koncepcja kredytów przeterminowanych nie znajduje więc zastosowania w odniesieniu do takich dłużników (i z tego względu niektóre klasy ekspozycji nie zawierają danych).

Co do zasady ING Bank uważa kredyty dla przedsiębiorstw za zagrożone po zwłoce w płatności wynoszącej czterdzieści dni. Jest to dużo bardziej rygorystyczne niż wymagane na podstawie definicji Bazylei 2.5.

Forbearance

Działania z zakresu forbearance są to działania podejmowane w celu maksymalizacji szans na ściągnięcie zadłużenia i, jeżeli to możliwe, uniknięcie zwłoki, zajęcia nieruchomości lub przejęcia. Uzgodnienia takie obejmują przedłużenie terminów płatności, obniżenie spłat odsetek i/lub kwoty głównej, zatwierdzone plany zewnętrznego zarządzania zadłużeniem, konsolidacje zadłużenia, odroczenie zajęcia i inne modyfikacje. Forbearance może być skutecznym środkiem unikania zwłoki, zajęcia lub przejęcia, lecz pozostaje ryzyko, że zwłoka, zajęcie lub przejęcie mogą jednak wystąpić, mimo zaoferowania środków z zakresu forbearance.

ING Bank stosuje działania z zakresu forbearance w ograniczonym stopniu, zgodnie ze swoją polityką modyfikacji pożyczek detalicznych. Każda komórka biznesowa ING Banku, która stosuje działania z zakresu forbearance, ma określone jasne kryteria ustalania kwalifikowania się klienta do modyfikacji pożyczki, procedury weryfikacji przedstawicielstwa klienta i specjalne upoważnienia do zatwierdzania. Te kryteria, procedury i upoważnienia są zatwierdzane przez lokalny pion zarządzania ryzykiem kredytowym. Pion zarządzania ryzykiem kredytowym monitoruje wykonywanie zobowiązań przez klientów ze zmodyfikowanymi pożyczkami co najmniej raz w miesiącu.

Do klientów, którym została zaoferowana modyfikacja pożyczki i którzy przyjęli taką modyfikację, zostaje przypisany szczególny rating ryzyka i PD. Modyfikacja pożyczki nie jest jako taka uważana za czynnik sprawczy zwłoki kredytowej, lecz może być stosowana w odniesieniu do pożyczek, które pozostają w zwłoce ze względu na inne czynniki sprawcze. W przypadku znacznych modyfikacji pożyczek różnica między wartością bieżącą netto oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych przed i po modyfikacji jest zaliczana na poczet rachunku zysków i strat oraz dodawana do rezerw z tytułu strat związanych z udzielonymi kredytami. Wszystkie zmodyfikowane pożyczki są oznakowane w systemach ryzyka kredytowego. Modyfikacje pożyczek obejmują jeden lub kilka następujących elementów: (i) przedłużenie okresu kredytowania, (ii) tymczasowe spłacanie tylko rat odsetkowych, (iii) konsolidację pożyczki oraz (iv) refinansowanie.

W niektórych okolicznościach ING udziela kredytobiorcom odroczenia i/lub obniżki rat obejmujących kwotę główną i/lub odsetki na pewien okres w celu maksymalizacji szansy ściągnięcia zobowiązań i, jeżeli to możliwe, uniknięcia zwłoki, zajęcia nieruchomości lub przejęcia. Jeżeli takie odroczenie i/lub obniżenie rat obejmujących kwotę główną i/lub odsetki jest realizowane ze względu na obawy dotyczące kredytu, jest również nazywane „tolerowaniem zadłużenia”. Ogólnie forbearance stanowi czynnik sprawczy utraty wartości w ramach MSSF. W takich przypadkach wartość bieżąca netto odroczenia i/lub obniżenia rat obejmujących kwotę główną i/lub odsetki jest uwzględniana przy określaniu właściwego poziomu rezerw z tytułu strat związanych z udzielonymi kredytami, jak opisano poniżej. Jeżeli forbearance skutkuje istotną modyfikacją warunków udzielenia pożyczki, pierwotna pożyczka jest wyksięgowywana, a nowa pożyczka jest księgowana według swojej wartości godziwej w dniu modyfikacji.

ING Bank nie prowadzi szeroko zakrojonych praktyk z zakresu forbearance prowadzących do strat finansowych w komórkach biznesowych. Większość renegocjowanych pożyczek stanowią w typowym przypadku pożyczki bez utraty wartości – co dotyczy wszystkich pożyczek, w przypadku których renegocjowane warunki są (nadal) oparte na rynkowych stopach procentowych i oczekuje się ściągnięcia uzgodnionych umownie przepływów pieniężnych w całości w trakcie cyklu życia pożyczki. Modyfikacje pożyczek, które nie oddziałują na uzgodnienia dotyczące spłat, takie jak restrukturyzacja w odniesieniu do elementów pożyczki, w tym zabezpieczenia, struktury i (odstąpienie od) praw umownych, nie są same w sobie postrzegane jako wystarczające wskaźniki utraty wartości.

W bankowości korporacyjnej (potencjalnie) trudne kredyty są w typowym przypadku oceniane indywidualnie i na podstawie wystąpienia czynnika sprawczego zwłoki wynikającej z utraty wartości (lub Bazylei II) – w tym czynnika sprawczego zwłoki „niskie prawdopodobieństwo spłaty”. Ocena ta jest przeprowadzana co kwartał i prowadzi do obliczenia rezerw z tytułu strat związanych z udzielonymi kredytami, jeżeli ING Bank oszacuje, że nie wszystkie umowne przepływy pieniężne zostaną ściągnięte w czasie – a w tym przypadku aktywa stanowiące przedmiot kredytu nie są dłużej uważane za bezpieczne.

W bankowości detalicznej pożyczki (wielokrotnie) modyfikowane są oddzielane od innych części portfela kredytowego w celu prowadzenia zbiorczej oceny utraty wartości, aby odzwierciedlić możliwość wyższych strat w tym segmencie i wykazać stratę finansową, która już wystąpiła – np. w przypadku ustalonej umownie okresowej redukcji stopy procentowej. Stosowane modelowe PD i LGD dla tych portfeli kredytowych są również co kwartał monitorowane na okoliczność, czy nadal odzwierciedlają historyczne, a także ostatnie uwagi dotyczące straty – i są dostosowywane, jeżeli przestaną.

ING zna trzy różne typy aktywów stanowiących przedmiot kredytu, w których została poniesiona (ostateczna, niemożliwa do odzyskania) strata finansowa.

- Bankowość korporacyjna: restrukturyzacja trudnego zadłużenia (rating ryzyka 20)
- Bankowość korporacyjna: dostosowanie wartości godziwej (rating ryzyka lepszy niż 20)
- Bankowość detaliczna: (wielokrotnie) modyfikowane pożyczki dla osób fizycznych (w większości kredyty hipoteczne)

ING definiuje pożyczkę w kategorii restrukturyzacji trudnego zadłużenia (TDR), jeżeli mają zastosowanie łącznie następujące parametry: (i) pożyczka charakteryzuje się już utratą wartości, (ii) ING Bank poniesie lub prawdopodobnie poniesie stratę w wyniku ustępstw uzgodnionych z kredytobiorcami i (iii) spółka nie będzie likwidowana, tzn. może zostać zrestrukturyzowana i poddana sanacji finansowej. W ramach ING Banku pożyczki TDR mają rating ryzyka 20. Kredytobiorcy z utratą wartości, którzy nie mogą osiągnąć restrukturyzacji umownej albo dokonają spłaty, albo prawdopodobnie ostatecznie zostaną objęci likwidacją, a w tym przypadku zostaną objęci ratingiem ryzyka 21 lub 22 (i nie będą uważani za TDR). Podobnie wszyscy (potencjalnie) trudni kredytobiorcy niezależnie od statusu Listy obserwacyjnej, Restrukturyzacji lub Odzyskania, i jeżeli ING nie wyraził (jeszcze) zgody na ustępstwo prowadzące do straty finansowej, nie są uważani za TDR.

We wszystkich trzech przypadkach ING poniósł lub poniesie stratę finansową, która została zaakceptowana ze względów niekomercyjnych. W przypadku TDR rezerwa (z tytułu strat związanych z udzielonymi kredytami) będzie co najmniej równa poniesionej stracie finansowej.

Bankowość korporacyjna: restrukturyzacja trudnego zadłużenia

Całkowity portfel kredytów sklasyfikowanych jako TDR wyniósł 1,2 mld EUR w 2012 r.

Bankowość korporacyjna: restrukturyzacja trudnego zadłużenia		
Region	2012	2011
Wielka Brytania	533	536
Holandia	479	276
Niemcy	98	102
Indie	73	52
Polska	53	29
Włochy	14	15
Austria	4	4
Rosja	2	3
Republika Czeska	1	2
Razem	1,257	1,019

Bankowość korporacyjna: dostosowanie wartości godziwej (FVA)

Istnieją pożyczki, w przypadku których rozpoczęliśmy restrukturyzację trudnego zadłużenia (i ponieśliśmy stratę finansową), lecz spodziewamy się, że kredytobiorca w pełni wykona zobowiązanie w ramach usługi restrukturyzacji długu. W takim przypadku kredytobiorca może uzyskać podwyższenie statusu do zwykłego/wykonującego zobowiązania ratingu ryzyka – co sugeruje, że zrestrukturyzowany dług jest bezpieczny – natomiast strata jest odzwierciedlona jako dostosowanie wartości godziwej względem pierwotnego aktywa. W takim przypadku pierwotne aktywa stanowiące przedmiot kredytu zostaną wycofane i będą administrowane/ponownie zaksięgowane jako nowa pożyczka, jednak o niższej wartości bilansowej niż pierwotna wartość pożyczki – przy czym różnicę stanowi dostosowanie wartości godziwej. Za rok 2012 ING Bank ujął 189 mln EUR (2011 r.: 97,2 mln EUR) w charakterze dostosowania wartości godziwej w stosunku do 1,3 mld EUR pierwotnej ekspozycji (1,1 mld EUR w 2011 r.) w odniesieniu do kredytów korporacyjnych.

Bankowość korporacyjna: FVA w odniesieniu do kredytów korporacyjnych		
Region	2012*	2011*
Wielka Brytania	730	553
Hiszpania	485	485
Razem	1,215	1,038

* Nieuregulowane kwoty w momencie FVA.

Bankowość detaliczna: (wielokrotnie) modyfikowane pożyczki dla osób fizycznych

ING Bank stosuje działania z zakresu forbearance do ograniczonej kwoty, zgodnie ze swoją polityką modyfikacji pożyczek detalicznych. W ramach tej polityki każda komórka biznesowa ING Banku powinna mieć jasne kryteria ustalania kwalifikowania się klienta do modyfikacji pożyczki, procedury weryfikacji przedstawicielstwa klienta i specjalne uprawnienia do zatwierdzania. Pion zarządzania ryzykiem kredytowym monitoruje wykonywanie zobowiązań przez klientów ze zmodyfikowanymi pożyczkami co najmniej raz w miesiącu. Wszystkie zmodyfikowane pożyczki są oznakowane w systemach ryzyka kredytowego. Klientom, którym została zaoferowana modyfikacja pożyczki i którzy zaakceptowali taką modyfikację, przyznaje się specjalny rating ryzyka i PD.

W środowisku bankowości detalicznej (ponownie) modyfikowana pożyczka będzie zazwyczaj odzwierciedlała dostosowanie wartości godziwej, podobnie jak w środowisku bankowości korporacyjnej. W większości przypadków (ponowna) modyfikacja będzie prowadziła do ograniczenia odsetek w trakcie okresu kredytowania. Strata finansowa, wyrażona jako utrata wartości bieżącej netto (lub znów dostosowanie wartości godziwej), będzie obliczana jako różnica między rynkowymi odsetkami a rzeczywistymi uzgodnionymi odsetkami x okres spłaty (ponownie) zmodyfikowanej pożyczki albo NPV [(odsetki rynkowe - odsetki umowne) x okres spłaty w latach]. Wynik tego obliczenia będzie odjęty od pierwotnej wartości bilansowej pożyczki, pierwotne aktywa stanowiące przedmiot kredytu zostaną wyksięgowane i zastąpione nowym aktywem FVA o niższej wartości bilansowej, odzwierciedlającej poniesioną stratę finansową.

Za rok 2012 ING Bank w obszarze bankowości detalicznej odnotował modyfikacje pożyczek w wysokości 291 mln EUR (1,6 mld EUR w 2011 r.):

Bankowość detaliczna: ponownie modyfikowane pożyczki, nieuregulowane kwoty i liczba klientów

Region	Segmenty klientów	Kwoty nieuregulowane		Klienci	
		2012	2011	2012	2011
Belgia	Pożyczki konsumenckie i kredyty	139	127	913	725
Australia	Kredyty hipoteczne	60	43	265	196
Hiszpania	Kredyty hipoteczne	52	30	304	173
Wielka Brytania	Kredyty hipoteczne	25	12	65	35
Włochy	Kredyty hipoteczne	7	6	62	54
Rumunia	Pożyczki konsumenckie i kredyty	5	12	316	566
Polska	Pożyczki konsumenckie i kredyty	2	1	327	173
Luksemburg	Kredyty hipoteczne	1		3	1
Holandia *	Kredyty hipoteczne	n.a		n.a	
Turcja	Pożyczki konsumenckie i kredyty		1	19	182
USA	Kredyty hipoteczne		1,364		3,417
Niemcy	Pożyczki konsumenckie i kredyty				
Razem		291	1,596	2,274	5,522

* ING Bank Krajowy w Holandii prowadzi politykę modyfikacji pożyczek, w której klientów objętych modyfikacją uważa się za popadłych w zwłokę. Pożyczki te są monitorowane jako zwłoka, a nie w ramach polityki modyfikacji pożyczek detalicznych. Klienci ci nie są uwzględnieni w powyższej tabeli. Jest to podejście konserwatywne, gdyż większość tych klientów na bieżąco wykonuje zobowiązania. ING rozważa przeniesienie tych klientów z kategorii zwłoki do kategorii pożyczek ponownie modyfikowanych w celu zapewnienia lepszego porównania z innymi holenderskimi podmiotami oferującymi kredyty hipoteczne i innymi rynkami międzynarodowymi. Na dzień 31 grudnia 2012 r. liczba zmodyfikowanych pożyczek, które są monitorowane jako zwłoka w ING Banku Krajowym w Holandii, wynosi około 3 000, co stanowi około 0,6 mld EUR nieuregulowanej kwoty.

Kredyty z utratą wartości

Portfel kredytowy podlega ciągłej weryfikacji. Ogólnie wszystkie kredyty ze zobowiązaniami finansowymi o zaległości powyżej 90 dni są automatycznie klasyfikowane z utratą wartości. W odniesieniu do portfeli kredytów hurtowych i zobowiązań związanych z papierami wartościowymi występują powody do nadania kredytowi statusu utraty wartości przed upływem 90 dni od terminu spłaty. Obejmują one między innymi ocenę postrzeganej przez ING Bank niezdolności klienta do spełnienia swoich zobowiązań finansowych lub złożenie przez klienta wniosku o upadłość lub ochronę upadłościową. W niektórych przypadkach istotne naruszenie umów finansowych będzie również powodowało ponowną klasyfikację kredytu do kategorii utraty wartości. ING Bank identyfikuje jako kredyty z utratą wartości te kredyty, w odniesieniu do których jest prawdopodobne, w oparciu o bieżące informacje i wydarzenia, że umownie należna kwota główna i kwota odsetek nie zostaną ściągnięte według warunków umowy kredytowej.

Tabela poniżej przedstawia podział nieuregulowanego ryzyka kredytowego (w tym kwot z utratą wartości) w podziale na sektory gospodarki dla kredytów i pozycji, które zostały sklasyfikowane jako trudne kredyty i w odniesieniu do których zostały przewidziane rezerwy.

Kredyty z utratą wartości: portfel ING Banku, nieuregulowane kwoty według sektora gospodarki ⁽¹⁾

	2012	2011
Osoby prywatne	4,370	4,790
Nieruchomości	3,723	2,671
Firmy budowlane i wykonawcy	1,087	774
Transport i logistyka	954	797
Żywność, napoje, higiena	846	784
Przemysł	649	819
Usługi	550	718
Inne	2,749	2,029
Razem	14,928	13,382

(1) Sektory gospodarki poniżej 500 mln EUR w obu latach nie zostały pokazane oddzielnie, lecz zgrupowane w kategorii „inne”.

Największym sektorem pozostały osoby prywatne, gdyż jest to funkcja dużego portfela hipotecznego ING Banku. Sprzedaż ING Direct Canada, a szczególnie ING Direct US ograniczyła kwotę dla osób fizycznych popadłych w zwłokę. Natomiast kwota ekspozycji na klientów popadłych w zwłokę w sektorze nieruchomości gwałtownie zwiększyła się w ciągu 2012 r. Było to w dużej mierze skutkiem pogorszenia się sytuacji na komercyjnych rynkach nieruchomości w wielu krajach, w których ING prowadzi działalność.

Rezerwy

Występują trzy typy rezerw, które muszą zostać przewidziane i rozliczone:

- **Rezerwy dla indywidualnie istotnych aktywów finansowych (ISFA):** w odniesieniu do pożyczek, w przypadku których nadal wymagane są szczególne, zindywidualizowane rezerwy. Są to generalnie pożyczki, które przekraczają kwotę progową. Kwota progowa jest różna dla różnych komórek biznesowych, lecz ogólnie wynosi zero w jednostkach międzynarodowych i 1 mln EUR na „rynkach krajowych”. Rezerwy te są tworzone z wykorzystaniem szacunkowej metodologii przyszłego odzyskania, a następnie zastosowania koncepcji wartości bieżącej netto. Przyszłe przepływy pieniężne są oparte na najlepszych szacunkach specjalistów dokonujących restrukturyzacji, na okoliczność, kiedy/czy dojdzie do odzyskania. Odzyskanie może pochodzić z dowolnego źródła, jak na przykład sprzedaż zabezpieczenia, bieżące przepływy pieniężne, sprzedaż przedsiębiorstwa/spółki zależnej itp. Wszystkie rezerwy ISFA są obliczane za pomocą wspólnego narzędzia w całym ING Banku.
- **Rezerwy na poniesione nieudokumentowane ryzyko kredytowe (IBNR):** są tworzone dla portfela kredytów spłacanych terminowo, jako szacunek lub odpowiednik strat/zwłoki, które mogły już wystąpić w portfelu, lecz których ING Bank jeszcze nie określił i nie udokumentował. Rezerwy te są oparte na zmodyfikowanej metodologii oczekiwanej straty. Główną modyfikacją polega na tym, że horyzont czasowy PD (12 miesięcy) jest skrócony do okresów 3, 6 lub 9 miesięcy, w zależności od typu dłużnika. Ogólnie im większy dłużnik, tym krótszy horyzont czasowy PD. Rezerwy IBNR są obliczane centralnie z użyciem wspólnego narzędzia dla całego ING Banku.
- **Rezerwy dla indywidualnie nieistotnych aktywów finansowych (INSFA):** są tworzone dla uznanych trudnych kredytów (ratingi 20-22), które znajdują się poniżej kwoty progowej. Ze względu na ich mały rozmiar reguły MSSF-UE dopuszczają metodę statystyczną pomiaru tych rezerw. Obliczenie jest zatem oparte na tej samej formule statystycznej, która jest wykorzystywana do ustalania rezerw IBNR i również jest wykonywane centralnie, za pomocą wspólnego narzędzia dla całego ING Banku.

Formalna analiza ma miejsce co kwartał w celu ustalenia rezerw na ewentualne złe długi, metodą wstępującą. Wnioski są omawiane przez Komitet ds. Rezerw (IPC) ING Banku, który doradza Zarządowi ds. Bankowości w sprawie określonych poziomów rezerw.

ING Bank utrzymuje rezerwy specjalne i zbiorcze odpowiednio w wysokości 3 415 mln EUR i 1 336 mln EUR (2011 r.: odpowiednio 3 040 mln EUR i 1 133 mln EUR), co stanowi różnicę między zamortyzowanym kosztem portfela a szacunkową kwotą możliwą do odzyskania zdyskontowaną po efektywnej stopie procentowej. Dodatkowo przewidziane są 753 mln EUR (2011 r.: 777 mln EUR) w rezerwach na portfel spłacany terminowo. Dane za rok 2011 obejmują ING Direct US i ING Direct Canada.

Rezerwy: portfel ING Banku ⁽¹⁾

	Bankowość komercyjna		Bankowość Detaliczna Beneluxs		Bankowość detaliczna międzynarodowa		ING Bank razem	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Bilans otwarcia	2,039	1,855	1,751	1,641	1,160	1,699	4,950	5,196
Zmiany w strukturze grupy		-3			-13	-565	-13	-568
Umorzenia	-717	-373	-793	-494	-172	-437	-1,682	-1,304
Odzyskanie	41	66	90	37	11	9	142	112
Wzrost/(spadek) rezerw z tytułu strat związanych z udzielonymi kredytami	955	479	833	603	337	588	2,125	1,670
Wymiany lub inne zmiany	-14	15	-17	-36	14	-134	-17	-156
Bilans zamknięcia	2,304	2,039	1,864	1,751	1,337	1,160	5,505	4,950

(1) Dane za 2011 rok nie obejmują ING Direct US.
Dane za 2012 r. nie obejmują ING Direct UK wystawionego na sprzedaż.

Trudności gospodarcze miały wpływ na rozwój kosztów ryzyka w 2012 r. Od czwartego kwartału 2011 r. koszty ryzyka pozostały na podwyższonym poziomie.

Duże części portfela inwestycyjnego i ekspozycji związanych z budową nieruchomości nie stanowią części księgi pożyczek, a zatem są oceniane w kontekście utraty wartości, a nie rezerwy. Globalne Posiedzenie ds. Utraty Wartości jest ciekawym procesem weryfikacji wszystkich aktywów, które kwalifikują się według testu pod kątem utraty wartości MSSF.

Zabezpieczenia kredytowe – trudne aktywa

Tabela poniżej pokazuje wartości pokrycia według kategorii ryzyka kredytowego sklasyfikowane na podstawie produktów bankowości detalicznej i komercyjnej. W głównej skali ING Banku, sięgającej od 1, czyli najlepszego ratingu do 22, czyli najgorszego ratingu, trudne aktywa są to aktywa o ratingach w zakresie 20-22. Wszystkie inne są nazywane zyskownymi aktywami i są pokazane w tabeli poniżej.

Trudne aktywa – wartości pokrycia obejmujące otrzymane gwarancje** – w oparciu o portfel AIRB

	READ*		Zabezpieczenia kredytu ogółem ****		Kredyty hipoteczne ****		Kwalifikujące się zabezpieczenia finansowe		Gwarancje ***		Inne	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Jednostki detaliczne												
Mieszkaniowe kredyty hipoteczne	3,605	4,072	4,232	4,206	3,949	3,979	n.a	n.a	281	223	3	5
Detaliczne MŚP	1,661	1,503	2,100	1,199	923	843	30	8	854	148	293	261
Detaliczne razem	5,266	5,575	6,332	5,405	4,872	4,822	30	8	1,135	371	296	266
Komercyjne												
Instytucje	769	784	4	4					4	4		
Korporacje	9,142	7,493	8,812	6,194	4,627	3,320	353	485	1,127	397	2,704	1,990
Rządy centralne i banki centralne	1	1										
Komercyjne razem	9,912	8,278	8,816	6,198	4,627	3,320	353	485	1,131	401	2,704	1,990
Razem	15,178	13,853	15,148	11,603	9,499	8,142	383	493	2,266	772	3,000	2,256

* Regulacyjna ekspozycja w momencie niewykonania zobowiązania na podstawie porozumienia Bazylea II.

** Z wyłączeniem pozycji wewnątrzgrupowych.

*** Gwarancje otrzymane mogą być dodatkiem do zastawów i niekoniecznie zastępują zabezpieczenia.

**** Zastosowane metody wyceny zabezpieczeń bazowych mogą się różnić dla poszczególnych zabezpieczeń.

***** Zabezpieczenia kredytowe jest to suma wszystkich istniejących zabezpieczeń. Nadwyżkowe kwoty zabezpieczeń określonych pożyczek nie mogą być zastosowane do pożyczek bez zabezpieczeń. Zatem dane pokazane w tabeli nie powinny być wykorzystywane do celów obliczeń nettingowych.

Patrz: przedstawiona powyżej analiza dotycząca zabezpieczeń ryzyka i innych zabezpieczeń.

RYZIKO RYNKOWE

Ryzyko rynkowe polega na tym, że wszelkie ruchy w obrębie zmiennych rynkowych, takich jak: stopy procentowe, ceny kapitału akcyjnego, kursy walut, widełki kredytowe, ceny nieruchomości, mogą wpłynąć negatywnie na dochody banku, jego wartość rynkową bądź płynność. Ryzyko rynkowe pojawia się w działalności handlowej lub bankowej. Pozycje handlowe z reguły utrzymuje się w krótszej perspektywie czasowej, natomiast pozycje bankowe powinno się utrzymywać w dłuższej perspektywie czasowej lub z powodu ochrony innych pozycji.

Zarządzanie

W ING Banku ryzyko rynkowe (w tym zagrożenia płynności) kontrolowane jest przez Komisję ds. Aktywów i Zobowiązań (ALCO). Ostatnie słowo należy zawsze do ALCO Bank - organu określającego ogólny apetyt na ryzyko w zakresie zagrożeń rynkowych. Funkcje ALCO rozłożone są regionalnie. Linie biznesowe bankowości detalicznej (kraje Beneluksu oraz bankowość międzynarodowa) i bankowości hurtowej są reprezentowane przez regionalne i lokalne komisje ALCO. Struktura ALCO w centrach ING Banku usprawnia zarządzanie metodą „z góry na dół”, umożliwia ustalanie limitów, a także monitorowanie i kontrolę zagrożeń rynkowych. Zapewnia się w ten sposób właściwą implementację apetytu na ryzyko w ING Banku.

Kierownictwo ds. ryzyka rynkowego (MRM) jest specjalnym, niezależnym departamentem odpowiedzialnym za opracowywanie i wykonywanie funkcji zarządzania ryzykiem rynkowym banku we współpracy z ALCO. Struktura MRM odzwierciedla fakt, iż w zarządzanie ryzykiem odbywa się często na poziomie regionalnym lub lokalnym. Raportowanie typu „z dołu do góry” pozwala poszczególnym szczeblom kierowniczym na wszechstronną ocenę zagrożeń rynkowych.

CMRM odpowiada za implementację właściwych strategii i procedur w zakresie zarządzania ryzykiem rynkowym oraz monitorowania przestrzegania wytycznych. Ważnym elementem funkcji zarządzania ryzykiem rynkowym jest ocena zagrożeń w odniesieniu do nowych produktów i usług. Poza tym MRM musi utrzymać odpowiednią strukturę limitów, zgodnie z apetytem na ryzyko w ING Banku. Poszczególne firmy mają obowiązek stosowania się do limitów, zatwierdzanych finalnie przez ALCO Bank. Informacje o naruszeniach w tym zakresie są regularnie przekazywane kierownictwu wyższego szczebla, a firma, dopuszczająca się naruszeń, musi każdorazowo podjąć odpowiednie działania, zmierzające do ograniczenia zagrożenia.

Prezentacja modelu - Kapitał Ekonomiczny na ryzyko rynkowe

Kapitał Ekonomiczny na ryzyko rynkowe to Kapitał Ekonomiczny niezbędny, by sprostać nieoczekiwanym zmianom wartości wynikającym z wahań zmiennych rynkowych. Kapitał Ekonomiczny na ryzyko rynkowe oblicza się dla poziomów zaangażowania zarówno w odniesieniu do portfeli transakcyjnych jak i pozatransakcyjnych. Tego typu kapitał uwzględnia ryzyko nieruchomości, ryzyko zmian kursowych, ryzyko cen kapitału własnego, ryzyko stóp procentowych oraz ryzyko modelu. Kapitał Ekonomiczny na ryzyko rynkowe obliczany jest zgodnie z wewnętrznie opracowaną metodologią przy 99,95% przedziale ufności oraz rocznym horyzoncie czasowym, co odpowiada zdarzeniom ekstremalnym oraz docelowej ocenie ING.

W przypadku portfela transakcyjnego oraz większości portfeli pozatransakcyjnych (z uwzględnieniem inwestycji kapitałowych) jako punkt wyjścia do obliczenia Kapitału Ekonomicznego na ryzyko rynkowe przyjmuje się faktyczną zagrożoną wartość (mierzoną przy 99% przedziale ufności, jednodniowym okresie utrzymywania oraz przy założeniu oczekiwanej wartości na poziomie zero). Aby uzyskać Kapitał Ekonomiczny na ryzyko rynkowe, Bank stosuje model oparty na symulacji przewidujący dostosowanie do wymaganego przedziału ufności oraz okresu utrzymywania. Przy ustalaniu współczynnika dopasowania pod uwagę brane jest kilka czynników, takich jak wystąpienie dużych zmian (zdarzeń) rynkowych oraz interwencje organów zarządzających.

Kapitał Ekonomiczny na ryzyko rynkowe dla portfeli kredytów hipotecznych w ramach bankowości detalicznej ING (kraje Beneluksu oraz bankowość międzynarodowa) oraz bankowości komercyjnej jest obliczany dla ryzyka wbudowanych opcji (np. opcji wcześniejszej spłaty lub opcji oferowanej stopy w kredytach hipotecznych). Wbudowane opcje zabezpiecza się zgodnie z metodologią zabezpieczeń delta, a portfel kredytów hipotecznych jest nadal narażony na ryzyko wypukłości i zmienności.

Ryzyko cen nieruchomości obejmuje ryzyko rynkowe zarówno w portfelu inwestycyjnym jak i portfelu deweloperskim ING Real Estate. Ryzyko cen nieruchomości dla portfela inwestycyjnego obliczane jest poprzez podkreślenie podstawowych zmiennych rynkowych.

Przy podsumowaniu różnych wartości ryzyka rynkowego w ramach Kapitału Ekonomicznego dla różnych portfeli pod uwagę brane są korzyści wynikające z dywersyfikacji (na podstawie skrajnych korelacji), ponieważ przyjmuje się, że nie wszystkie ekstremalne zmiany rynkowe wystąpią jednocześnie.

Czasami, oceniając wpływ skrajnego zdarzenia o poziomie ufności wynoszącym 99,95%, trudno jest udokumentować Kapitał Ekonomiczny na ryzyko rynkowe w statystycznie właściwy sposób przy użyciu dostępnych danych historycznych. Przedstawione przez ING Bank dane dotyczące Kapitału Ekonomicznego stanowią najlepsze możliwe wartości szacunkowe oparte na dostępnych danych i opiniach ekspertów.

Kapitał Ekonomiczny i Kapitał Regulacyjny (podział stosowany przez Bank) według rodzaju ryzyka

	Kapitał Ekonomiczny ⁽¹⁾		Kapitał Regulacyjny	
	2011	2010	2011	2010
Ryzyko rynkowe	6,326	8,262	772	1,124

(1) Z uwzględnieniem ryzyka wzorcowego.

Kapitał ekonomiczny na ryzyko rynkowe jest wyższy niż kapitał regulacyjny przede wszystkim z powodu uwzględnienia w kapitale ekonomicznym ksiąg bankowych dotyczących ryzyka stopy procentowej. Głównymi czynnikami sprawczymi zmniejszenia kapitału ekonomicznego na ryzyko rynkowe jest sprzedaż ING Direct US, a w mniejszym stopniu dywersyfikacja w portfelu nieruchomości. Zmniejszenie kapitału regulacyjnego na ryzyko rynkowe wynika ze zmian pozycji i odrzucenia bardziej zmiennych scenariuszy z obliczenia VaR.

Ryzyko rynkowe w księgach handlowych

W portfelach handlowych utrzymywane są pozycje na profesjonalnych rynkach finansowych. Pozycje te są często wynikiem transakcji z klientami i mogą służyć do uzyskania korzyści z krótkoterminowych zmian cen. Ryzyko rynkowe powstaje w portfelach handlowych poprzez ekspozycję na różne czynniki ryzyka rynkowego, w tym stopy procentowe, ceny akcji, kursy wymiany walut i spready kredytowe.

Zarządzanie

Finansowa Komisja ds. Ryzyka Rynkowego (FMRC) - w oparciu o wytyczne określone przez ALCO Bank - ustala limity ryzyka rynkowego na poziomie łącznym i biurowym, a także zatwierdza nowe produkty. MRM doradza FMRC i ALCO Bankowi w kwestiach apetytu na ryzyko rynkowe i działań bankowości hurtowej.

Kierownictwo MRM Trading zarządza ryzykiem rynkowym w obszarze portfeli handlowych bankowości hurtowej (głównie rynków finansowych), ponieważ jest to jedyna linia biznesowa, na której realizowane są działania handlowe. Działania handlowe obejmują ułatwiania dla klientów prowadzących działalność gospodarczą, kształtowanie warunków rynkowych, przejmowanie własności na rynkach gotówkowych i rynkach produktów pochodnych. Dział MRM odpowiada za rozwój i implementację strategii ryzyka handlowego oraz metod pomiaru zagrożeń, a także za monitorowanie ekspozycji na ryzyko według uzgodnionych limitów handlowych i zatwierdzanie modeli polityki cenowej. Kierownictwo MRM analizuje ponadto mandaty handlowe, pełniąc rolę bramkarza w procesie analizy produktów. Zarządzanie ryzykiem rynków handlowych odbywa się na różnych poziomach organizacyjnych - począwszy od działu MRM Trading, a skończywszy na konkretnych obszarach biznesowych i biurach handlowych.

Wartości godziwe finansowych aktywów i pasywów handlowych

Wartości godziwe aktywów i pasywów finansowych, które są notowane na aktywnych rynkach, są ustalane poprzez wykorzystanie cen rynkowych notowań. Jeżeli ceny notowań nie są dostępne, w celu ustalenia ich wartości godziwej wykorzystywane są inne źródła wyceny i techniki oceny wartości.

Innymi źródłami wyceny mogą być niezależni agenci rynkowi, brokerzy lub animatorzy rynku, albo niedawne transakcje. Zakres cen uzyskanych z tych źródeł wyceny może być różny. Wybór danego źródła wyceny może zatem skutkować różnymi szacunkami wartości godziwej. Wybór najwłaściwszej ceny w tym zakresie wymaga wiedzy specjalistycznej i umiejętności oceny.

Gama technik wyceny sięga od dyskontowanych przepływów pieniężnych do modeli wyceny. Modele takie mogą być oparte na istotnych czynnikach, takich jak cena rynkowa bazowych instrumentów referencyjnych, parametry rynkowe (zmienności, korelacje i ratingi kredytowe) oraz zachowania klientów. Niektóre z tych czynników cenowych wymagają różnych założeń, co sugeruje, że modele oceny są z natury subiektywne. W zależności od tego, która technika wyceny została wykorzystana i jakie założenia przyjęto, uzyskana wartość godziwa może być różna.

Wszystkie wykorzystywane techniki wyceny podlegają ramom zarządzania modelami. Zarządzanie modelami dotyczy zestawu polityk i procedur, które muszą być ściśle przestrzegane i które dotyczą pełnego cyklu życia modelu, tzn. jego opracowania, walidacji, zatwierdzenia, wdrożenia i utrzymania. Filarami zarządzania modelami są niezależna walidacja i okresowa weryfikacja. Weryfikacja taka służy ustaleniu, czy model nadal jest właściwy w kontekście swojego przeznaczenia. Jeżeli modele są wykorzystywane do wyceny, może występować niepewność co do założeń modeli i/lub parametrów bazowych. W takich przypadkach, jeżeli powstanie istotna niepewność co do założeń, stosowana jest korekta oceny ryzyka modelu.

Ogólnie rzecz biorąc, pozycje są oceniane z uwzględnieniem ceny ofertowej dla długiej pozycji oraz ceny wywoławczej dla krótkiej pozycji. W przypadkach, w których pozycje są oznaczane po cenach średniorynkowych, oblicza się dostosowanie wartości godziwej.

W celu uwzględnienia ryzyka kredytowego w wycenie godziwej ING stosuje zarówno korekty wyceny kredytowej, jak i debetowej. Własne wyemitowane papiery dłużne i strukturyzowane, które są wyceniane według wartości godziwej, są korygowane o ryzyko kredytowe za pomocą korekty wyceny debetowej. Dodatkowo instrumenty pochodne wyceniane według wartości godziwej są korygowane do celów ryzyka kredytowego za pomocą korekty wyceny kredytowej (CVA). Korekta wyceny kredytowej ma dwustronny charakter; w korekcie uwzględniane jest zarówno ryzyko kredytowe po stronie kontrahenta, jak i ryzyko kredytowe po stronie ING. Wszystkie dane rynkowe wykorzystywane do ustalenia CVA są oparte na danych implikowanych rynkiem. Dodatkowo w korekcie jest uwzględniane ryzyko odwrotnej korelacji (gdy ekspozycja na kontrahenta zwiększa się, a jakość kredytowa tego kontrahenta się pogarsza) i ryzyko korelacji wprost (gdy ekspozycja na kontrahenta zmniejsza się, a jakość kredytowa tego kontrahenta się poprawia). ING stosuje CVA również do wyceny ryzyka kredytowego w nowych zewnętrznych transakcjach handlowych z kontrahentami. Wszystkie korekty wyceny kredytowej i debetowej, a także ich ekspozycje są zarządzane centralnie na poziomie globalnym.

Rolą pionu Kontroli Produktu w ramach Zarządzania Ryzykiem Rynkowym jest identyfikacja lub zakwestionowanie źródeł wyceny, a także ustalenie parametrów, które będą wykorzystywane w modelach wyceny. Podczas korzystania z technik wyceny zidentyfikowane źródła wykorzystywane do obliczeń są regularnie niezależnie kwestionowane, weryfikowane i walidowane, w większości codziennie. W celu zagwarantowania najwyższej jakości wykorzystywanych danych rynkowych ING wykorzystuje jednolitą zbudowaną wewnętrznie infrastrukturę. Informacje są uzyskiwane od zewnętrznych dostawców danych (np. Bloomberg, Reuters i inni) oraz wdrożone są testy wiarygodności, służące ustaleniu prawidłowości i spójności danych. Przeprowadza się testy cen na listach produktów w celu dokonania oceny, czy proces wyceny doprowadził do osiągnięcia właściwej wartości godziwej pozycji.

W tym kontekście zostały utworzone komitety ds. parametrów globalnych i lokalnych. W komitetach tych jest reprezentowany pion Finansów, Kontroli Produktu w ramach Zarządzania Ryzykiem Rynkowym i system obsługi klienta, a ich przedstawiciele omawiają liczne zagadnienia dotyczące wyceny produktu, a także decydują o wyniku testów cen oraz korektach wyceny.

W celu zapewnienia podziału obowiązków między systemem obsługi klienta a pionem Kontroli Produktu w ramach Zarządzania Ryzykiem Rynkowym systemy wyceny i testowania cen są zabezpieczone, z myślą o zapobieganiu nieuprawnionemu dostępowi.

W odniesieniu do podstawy ustalenia wartości godziwych instrumentów finansowych i powiązanych wrażliwości nawiązuje się do uwagi 30 „Wartość godziwa aktywów i pasywów finansowych”.

Ujawnienie modelu miar ryzyka handlowego **Zagrożona wartość**

Jako podstawową miarę ryzyka Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym stosuje metodologię historycznej symulacji zagrożonej wartości. Zagrożona wartość dla ryzyka rynkowego określa ilościowo, przy jednostronnym 99% poziomie ufności, maksymalną dobową stratę, jaka mogłaby wystąpić w wyniku zmiany czynników ryzyka (np. stóp procentowych, cen kapitału, kursów wymiany walut, spreadów kredytowych, sugerowanej zmienności), jeżeli pozycje nie uległyby zmianie przez jeden dzień. Poza ogólnymi zmianami rynkowymi powyższych czynników ryzyka zagrożona wartość uwzględnia także zmiany danych rynkowych dotyczące konkretnych ruchów na przykład w odniesieniu do podstawowego emitenta papierów wartościowych. Oddziaływanie historycznych zmian rynkowych na aktualny portfel szacuje się na podstawie równo ważonych zmian rynkowych zaobserwowanych w poprzednim roku. Do pomiaru, kontroli i testowania wewnętrznego ryzyka ING Bank stosuje zagrożoną wartość o dziennym horyzoncie czasowym oraz zagrożoną wartość o 10-dniowym horyzoncie czasowym do ustalenia kapitału regulacyjnego.

Ograniczenia

VaR charakteryzuje się pewnymi ograniczeniami. Wykorzystuje ona dane historyczne do prognozowania przyszłych zachowań cenowych. Jednak przyszłe zachowania cenowe mogą znacznie różnić się od zachowań z przeszłości. Co więcej, wykorzystanie jednodniowego okresu przetrzymywania (dziesięciodniowego w przypadku kalkulacji regulacyjnych) dopuszcza możliwość likwidacji lub objęcia ochroną wszystkich pozycji w portfelu w ciągu jednego dnia. Założenie to może się nie sprawdzić w okresie braku płynności i niepokojów rynkowych. Opieranie się na 99-procentowym poziomie zaufania oznacza, iż pomiar VaR nie uwzględnia żadnych strat występujących poza tym poziomem.

Weryfikacja historyczna

Weryfikacja historyczna jest techniką polegającą na stałym monitoringu wiarygodności wykorzystywanego modelu VaR. Mimo iż modele VaR potrafią oszacować potencjalne wyniki w przyszłości, szacunki te opierają się na historycznych danych rynkowych. Wykonując weryfikację historyczną, faktyczny wynik dzienny porównuje się z jednodniową wartością VaR. Oprócz wykorzystywania faktycznych wyników z weryfikacji historycznej, ING Bank bierze także pod uwagę wyniki hipotetyczne, które służą pomiarowi rezultatów z wyłączeniem handlu śróddziennego, opłat i prowizji. Jeśli faktyczna bądź hipotetyczna strata przekracza wartość VaR, mamy do czynienia z „odchyleniem”. Biorąc pod uwagę jednostronny, 99 procentowy poziom zaufania, stosowany przez ING, wystąpienia „odchylenia” można się spodziewać co 100 dni roboczych. Żadne „zjawiska” nie wystąpiły w roku 2012 (rok wcześniej też nie). Nie było sytuacji, w której dzienna strata handlowa przekroczyłaby dzienną, skonsolidowaną wartość VaR bankowości hurtowej ING Banku. ING Bank opracowuje raporty na temat wyników weryfikacji historycznej co kwartał, przysyłając je do holenderskiego banku centralnego.

Bazylea 2.5 / CRD III

Z dniem 31 grudnia 2011 r. weszły w życie w prawie europejskim (CRD III) wymogi bazylejskie dotyczące VaR w warunkach skrajnych oraz dodatkowego ryzyka niewykonania zobowiązań i migracji (IRC) (Bazylea 2.5), uzupełniając zastosowanie VaR. ING przestrzega tych ram do celów swoich obliczeń kapitału regulacyjnego od czwartego kwartału 2011 r.

VaR w warunkach skrajnych

Wskaźnik VaR w warunkach skrajnych (SVaR) jest przeznaczony do powielenia obliczenia VaR, które byłoby przeprowadzone na bieżącym portfelu banku z danymi wejściowymi skalibrowanymi według danych historycznych z nieprzerwanego okresu 12-miesięcznego finansowych warunków skrajnych o znacznym natężeniu, istotnych dla portfelu banku. W celu obliczenia SVaR ING Bank wykorzystuje ten sam model, który jest wykorzystywany do VaR (symulacja historyczna). Okres wykorzystanych danych historycznych obejmuje szczyt kryzysu kredytowego związanego z upadkiem Lehman Brothers i jest regularnie weryfikowany.

Dodatkowe ryzyko niewykonania zobowiązań i migracji

Za pomocą dodatkowego ryzyka niewykonania zobowiązań i migracji (IRC) ING Bank oblicza szacunkowe ryzyko niewykonania zobowiązań i migracji dla niesekurytyzowanych produktów kredytowych w księdze handlowej, przez roczny horyzont kapitałowy z poziomem ufności 99,9%. W celu obliczenia IRC ING Bank przeprowadza symulację Monte Carlo opartą na modelu kopuły gaussowskiej. Dla wszystkich emitentów rating jest symulowany w różnych horyzontach płynności (czas wymagany do upłynienia pozycji lub zabezpieczenia przed wszelkimi istotnymi ryzykami) w okresie jednego roku. Oddziaływanie finansowe jest następnie określane w oparciu o migrację do zwłoki (na podstawie LGD) lub migrację do innej kategorii ratingu (na podstawie zmian spreadu kredytowego).

Horyzont płynności został ustalony na poziomie minimum regulacyjnego wynoszącego trzy miesiące dla wszystkich pozycji w zakresie. Biorąc pod uwagę typy produktów w portfelu handlowym ING Banku, ING uważa ten horyzont za konserwatywny. Wykazaliśmy, że ING Bank mógłby nadal aktywnie handlować swoimi pozycjami, które są istotne dla IRC w skrajnych okolicznościach rynkowych, umożliwiając ING Bankowi pełny wykup jego pozycji w ciągu trzech miesięcy.

Testy warunków skrajnych

Testowanie warunków skrajnych jest cennym narzędziem zarządzania ryzykiem. Testowanie warunków skrajnych ocenia stabilność finansową banku w przypadku trudnych, lecz prawdopodobnych scenariuszy warunków skrajnych i pomaga w podejmowaniu decyzji umożliwiających bankowi zachowanie bieżącej stabilności finansowej po wystąpieniu trudnego zdarzenia. Poza ramami testowania warunków skrajnych wspólnymi dla całego banku, opisanymi w dziale poświęconym profilowi ryzyka ING Banku, MRM wykonuje oddzielne testy warunków skrajnych w celu monitorowania ryzyk rynkowych w ekstremalnych warunkach rynkowych. Ponieważ VaR ogólnie nie oferuje szacunku potencjalnych strat, które mogą wystąpić w wyniku ekstremalnych ruchów na rynku, ING Bank wykorzystuje strukturyzowane testy warunków skrajnych do monitorowania ryzyka rynkowego w tych ekstremalnych warunkach. Scenariusze warunków skrajnych są oparte na historycznych, a także hipotetycznych ekstremalnych wydarzeniach. Wyniki testu warunków skrajnych (nazywanego również ryzykiem zdarzeń) jest szacunkiem zysku i straty spowodowanych przez potencjalne zdarzenie i jego światowe oddziaływanie na bankowość komercyjną ING. Dane ryzyka zdarzeń dla działalności handlowej bankowości komercyjnej ING są generowane co tydzień. Podobnie jak VaR, ryzyko zdarzeń jest ograniczane przez ALCO.

Polityka ryzyka zdarzeń ING Banku jest oparta na obszernym zestawie możliwych scenariuszy warunków skrajnych dla danego typu ryzyka (papiery wartościowe o stałym dochodzie, akcje, waluty zagraniczne, rynek kredytowy i powiązany rynek instrumentów pochodnych). Na przykład dla produktów akcyjnych przyjmujemy zarówno scenariusz kryzysowy (spadek cen), jak i scenariusz hossy (wzrost cen). Parametry warunków skrajnych są ustalane w odniesieniu do danego kraju. Scenariusze są obliczane w oparciu o zdarzenia zachodzące niezależnie, wspólnie dla regionu lub we wszystkich krajach jednocześnie. W ten sposób dla każdego typu ryzyka obliczany jest obszerny zestaw scenariuszy. Najgorsze scenariusze dla poszczególnych rynków są łączone dla różnych rynków poprzez ocenę zarówno niezależnych zdarzeń dla danego rynku, jak i najgorszych zdarzeń zachodzących na wszystkich rynkach jednocześnie.

Inne kontrole handlowe

Limity VaR i ryzyka zdarzeń są najważniejszymi limitami służącymi do kontroli portfeli handlowych. Dodatkowo zostały ustanowione limity na SVaR i IRC. Ponadto ING Bank wykorzystuje inne kontrole różnego rodzaju w celu uzupełnienia tych limitów. Limity pozycji i wrażliwości są wykorzystywane do zapobiegania dużym koncentracjom w ramach określonych emitentów, sektorów lub krajów. Dodatkowo są ustalane inne limity ryzyka w odniesieniu do działalności z zakresu handlu złożonymi instrumentami pochodnymi. Ryzyko rynkowe tych produktów jest kontrolowane przez limity i ograniczenia specyficzne dla produktu.

Profil ryzyka

Poniższy diagram pokazuje rozwój VaR z dnia na dzień z przedziałem ufności 99% i 1-dniowym horyzontem czasowym, wobec codziennych zysków i strat z handlu. VaR z dnia na dzień jest prezentowany dla portfela handlowego bankowości komercyjnej ING za lata 2011 i 2012.

Consolidated trading VaR ING Commercial Banking 2011–2012

W tabeli poniżej przedstawiono wartości ryzyka dotyczące ksiąg transakcyjnych CAD2, do których stosuje się podejście oparte na modelu wewnętrznym.

Miary ryzyka dla portfeli podlegających modelowi wewnętrznemu ⁽¹⁾

	Minimalna		Maksymalna		Średnia		Koniec roku	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Stopa procentowa	4	9	21	21	10	15	4	12
Kapitał własny	3	1	9	18	5	7	4	7
Transakcje walutowe	1	1	6	4	3	2	2	2
Wielki kredytowe	2	6	6	8	4	7	3	6
Dywersyfikacja ⁽¹⁾					-9	-12	-7	-12
Całkowita wartość zagrożona	5	12	28	29	13	19	7	15
Wartość zagrożona w skrajnych warunkach (10 dni, 99%)	56	104	171	182	100	139	89	117
Wymóg specyficznego ryzyka (1 rok, 99,9%)	244	363	451	545	344	445	291	368

(1) Całkowita wartość zagrożona dla kolumn „Minimalna” i „Maksymalna” nie może zostać obliczona poprzez zsumowanie poszczególnych elementów, ponieważ dane uzyskane w odniesieniu do poszczególnych rynków oraz całkowitej wartości zagrożonej mogą pochodzić z różnych dni.

VaR zmniejszył się w ciągu roku ze względu na zmianę pozycji i odrzucenie bardziej zmiennych scenariuszy z obliczenia VaR.

Kapitał regulacyjny

Zgodnie z przepisami holenderskimi kapitał regulacyjny portfeli handlowych może być obliczany z użyciem metody standardowej lub metody modelu wewnętrznego. ING Bank uzyskał zatwierdzenie DNB w odniesieniu do korzystania z wewnętrznego modelu wartości narażonej na ryzyko (VaR) w celu określania kapitału regulacyjnego dla ryzyka rynkowego w większości ksiąg handlowych ING Banku. Kapitał ryzyka rynkowego ksiąg handlowych CAD2 jest obliczany zgodnie z ramami Bazylei 2.5 za pomocą modelu wewnętrznej wartości narażonej na ryzyko (VaR), VaR w warunkach skrajnych (SVaR) oraz dodatkowego ryzyka niewykonania zobowiązań i migracji (IRC), w których bierze się pod uwagę dywersyfikację. Natomiast kapitał ryzyka rynkowego ksiąg CAD1 jest obliczany za pomocą standardowych stałych wag ryzyka. W 2012 r. kapitał w odniesieniu do wszystkich ksiąg handlowych jest realizowany metodą modelu wewnętrznego, z wyjątkiem sekurytyzacji, które są obliczane metodą standardową. Rozbieżności w ryzyku walutowym względem ksiąg bankowych są również uwzględniane w podejściu standardowym.

Kapitał regulacyjny

	2011			2010
	SVaR	VaR	Razem	Razem
Stopa procentowa/Widelki kredytowe	206	46	252	484
Kapitał własny	54	10	64	142
Transakcje walutowe	54	14	68	27
Wymóg dotyczący specyficznego ryzyka			360	437
Całkowite podejście oparte na modelu wewnętrznym			744	1,090
Znormalizowany model ⁽¹⁾			28	34
Całkowity Kapitał Regulacyjny			772	1,124
Aktywa ważone ryzykiem – ryzyko rynkowe ⁽²⁾			10	14

- (1) Model standardowy jest stosowany do pozycji walutowych w księgach handlowych i bankowych, a także do sekurytyzacji w księgach handlowych. Wymóg kapitałowy dla sekurytyzacji, równy 100% niespłaconej ekspozycji, wynosi 3 mln EUR.
 (2) Kwoty są podane w miliardach EUR.

Zmiany w poziomach ryzyka wynikają głównie ze zmian w pozycjach handlowych i mniejszej zmienności rynków.

Wrażliwości

W poniższych tabelach przedstawiono największe pozycje walutowe oraz wrażliwości stóp oprocentowania i widełek kredytowych. Wrażliwości widełek kredytowych są również przedstawione w rozbiciu na różne klasy i sektory ryzyka.

Najważniejsze pozycje walutowe (koniec roku 2012)

	2012	2011
Transakcje walutowe		Transakcje walutowe
Dolar USA	-302	Juan chiński 355
Juan chiński	178	Dolar USA -282
Dolar tajwański	151	Korona czeska -155
Rubel rosyjski	-37	Dolar tajwański -44
Korona czeska	33	Lewa bułgarska -43

Najważniejsze wrażliwości stóp procentowych i widełek kredytowych (koniec roku 2012)

wartości w tysiącach EUR	2012	2011 ⁽³⁾
Stopa procentowa (BPV ⁽¹⁾)		Stopa procentowa (BPV ⁽¹⁾)
Stany Zjednoczone	-124	Strefa euro 482
Korea Południowa	-122	Meksyk -98
Rosja	-84	Korea Południowa -82
Tajwan	80	Czechy 76
Strefa euro	64	Rosja -71
Widelki kredytowe (CSO1 ⁽²⁾)		Widelki kredytowe (CSO1 ⁽²⁾)
Finlandia	-278	Niemcy -903
Korea	-192	Holandia 774
Holandia	126	Korea -231
Rosja	-119	Meksyk -226
Norwegia	-100	Finlandia -125

- (1) Wartość Punktów Bazowych (BPV) odzwierciedla wpływ wartości na wzrost stóp oprocentowania lub widełek kredytowych o 1 punkt bazowy.
 (2) Wrażliwość spreadu kredytowego (CSO1) mierzy oddziaływanie na wartość wzrostu o 1 punkt bazowy w spreadach kredytowych.
 (3) Dane dotyczące BPV stóp procentowych za 2011 r. są podane na nowo, ze względu na wyłączenie ksiąg CAD3 wcześniej uwzględnionych w zarządzaniu transakcjami.

Wrażliwości widełek kredytowych w rozbiciu na różne klasy i sektory ryzyka (koniec roku 2011)

wartości w tysiącach EUR Widełki kredytowe (CSO1 ⁽¹⁾)	2012		2011	
	Korporacje	Instytucje Finansowe	Korporacje	Instytucje Finansowe
Klasy ryzyka				
1 (AAA)	-4	-124	-5	-16
2-4 (AA)	-38	-65	-12	-49
5-7 (A)	-42	-247	15	-256
8-10 (BBB)	23	-68	-50	-42
11-13 (BB)	-40	-25	-14	-24
14-16 (B)	-12	-4	-18	-8
17-22 (CCC i Ocena Problemowa)	-47	-2	2	-21
Brak ratingu	-1	-16	-1	0
Razem	-161	-551	-82	-416

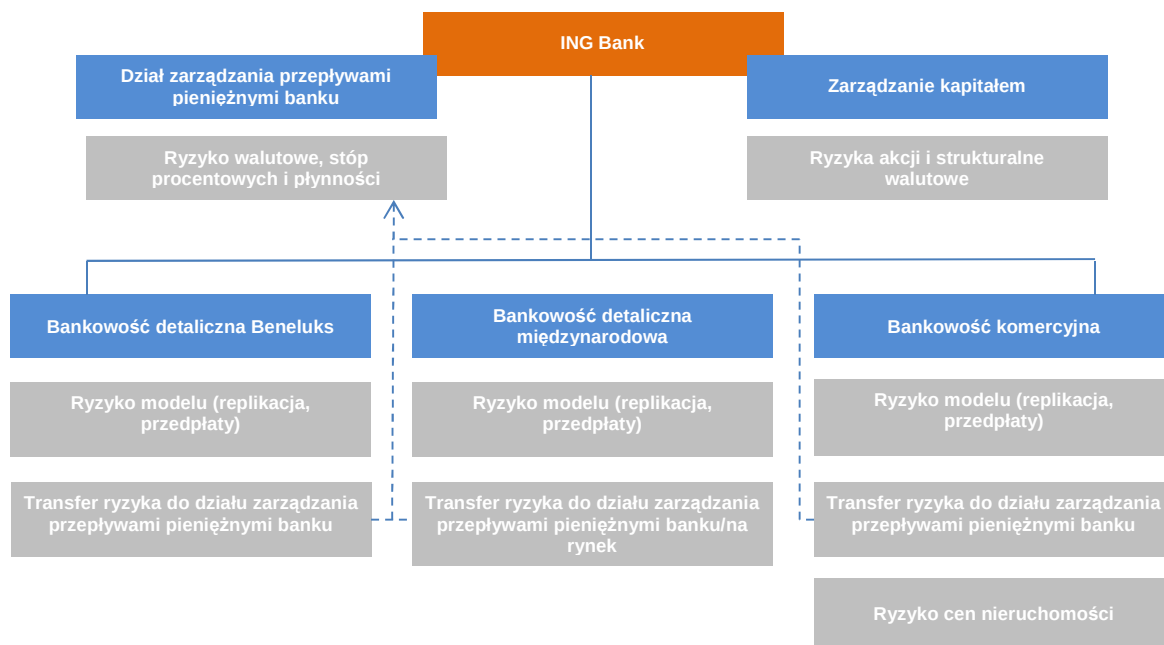
(1) Wartość wrażliwości widełek kredytowych (CSO1) odzwierciedla wpływ wartości na wzrost widełek kredytowych o 1 punkt bazowy.

Ryzyko rynkowe w księgach bankowych

ING Bank dokonuje rozróżnienia między księgami handlowymi a bankowymi (niehandlowymi). Pozycje w księgach bankowych mogą mieć źródło w ryzykach rynkowych nieodłącznie związanych z produktami komercyjnymi sprzedawanymi klientom. Zarówno produkty komercyjne, jak i produkty wykorzystywane do zabezpieczenia przed ekspozycjami na ryzyko rynkowe w tych produktach mają być utrzymywane do zapadalności, a przynajmniej przez długi okres. ING Bank wyróżnia następujące typy ryzyka rynkowego w księgach bankowych:

- Ryzyko stóp procentowych;
- Ryzyko walutowe (FX);
- Ryzyko cen akcji; oraz
- Ryzyko cen nieruchomości.

Ważnym elementem zarządzania ryzykami rynkowymi w księgach bankowych jest proces transferu ryzyka. W procesie tym ryzyko stóp procentowych, ryzyko walutowe i ryzyko płynności są przenoszone poprzez powiązane finansowanie do działu zarządzania przepływami pieniężnymi banku, gdzie są centralnie zarządzane. Poniższy schemat przedstawia transfer i proces zarządzania ryzykami rynkowymi w księgach bankowych:

Ryzyko stóp procentowych w księdze bankowej

Ryzyko stóp procentowych w księgach bankowych jest definiowane jako ekspozycja kondycji finansowej banku na niekorzystne zmiany stóp procentowych pochodząca z pozycji w księgach bankowych.

Zarządzanie: ramy ryzyka stóp procentowych

Zarządzanie ryzykiem stóp procentowych jest zgodne z ramami ryzyka stóp procentowych w księgach bankowych zatwierdzonymi przez ALCO. Ramy te opisują rolę i obowiązki, parametry ryzyka, a także zdefiniowane są w nich polityki i procedury związane z zarządzaniem ryzykiem stóp procentowych. Ponadto na poziomie ogólnym jest ustalany akceptowany poziom ryzyka stóp procentowych, co przekłada się na limity parametrów ryzyka stóp procentowych.

Podejściem ING Banku do zarządzania ryzykiem stóp procentowych, przedstawionym w tych ramach, jest centralizacja ryzyk z ksiąg komercyjnych (które obejmują produkty sprzedane klientom) do centralnych ksiąg ryzyka stóp procentowych. Umożliwia to wyraźne rozgraniczenie między wynikami działalności komercyjnej a wynikami niezabezpieczonych przed ryzykiem pozycji stóp procentowych.

ING Bank wyróżnia trzy typy działań, które generują ryzyko stóp procentowych w księgach bankowych:
Inwestowanie kapitału własnego (przez pion Zarządzania Kapitałem);
Działalność komercyjna (np. działalność detaliczna); oraz
Strategiczna pozycja stóp procentowych (dział zarządzania przepływami pieniężnymi banku).

Poniżej te trzy działania są opisane bardziej szczegółowo:

Pion Zarządzania Kapitałem jest odpowiedzialny za zarządzanie inwestowaniem funduszy własnych (kapitału podstawowego), więcej informacji można znaleźć w sekcji poświęconej zarządzaniu kapitałem. Kapitał jest inwestowany na dłuższe okresy w celu maksymalizacji zwrotu, przy jednoczesnym utrzymywaniu jego stabilności.

Działania komercyjne skutkują ryzykiem stóp procentowych, gdyż na przykład zmiana wyceny okresów spłaty aktywów różni się od zmiany wyceny okresów spłaty pasywów. Liniowe ryzyko stóp procentowych jest przenoszone z działalności komercyjnej do księgi skarbowej (dział zarządzania przepływami pieniężnymi banku), w oparciu o szacunki zachowań klientów. Ostatecznie za szacowanie zachowań klientów odpowiada pierwotna działalność komercyjna, pozostawiając ryzyko wypukłości i ryzyko (nieoczekiwanych) zachowań klientów przy działalności komercyjnej.

Ryzyko zachowań klientów jest definiowane jako przyszła potencjalna utrata wartości w wyniku niepewności zachowania klientów względem opcji osadzonych w produktach komercyjnych. Ryzyko zachowań klientów jest raportowane jako część kapitału ekonomicznego na ryzyko biznesowe. Proces transferu ryzyka ma miejsce co miesiąc, a częściej, jeśli zostanie to uznane za konieczne, na przykład na zmiennych rynkach. Zachowania klientów w odniesieniu do kredytów hipotecznych, pożyczek, oszczędności i depozytów na żądanie jest modelowane przez MRM, w oparciu o szeroko zakrojone badania. Modele i parametry są regularnie testowane wstecznie i aktualizowane, jeśli zostanie to uznane za konieczne. W modelowaniu oszczędności i rachunków bieżących rolę odgrywają różne elementy: strategie cenowe, wolumeny niespłacone i oczekiwane, a także poziom i kształt krzywej dochodu. Analizy skutkują powstaniem reguły inwestycyjnej dla różnych portfeli. W odniesieniu do kredytów hipotecznych i pożyczek modelowane są zachowania przedpłatnicze i wrażliwość odsetkowa osadzonych oferowanych opcji stóp procentowych.

Ryzyko wypukłości jest definiowane jako wrażliwość na zmienność odsetkową i drugorzędne zmiany w stopie procentowej. Ryzyko wypukłości wynika z produktów, które zawierają osadzone opcje, jak kredyty hipoteczne. W niektórych przypadkach ryzyko wypukłości jest przenoszone z ksiąg komercyjnych do ksiąg skarbowych, za pomocą swapcji i kontraktów opcji na stopę procentową cap/floor.

Dział zarządzania przepływami pieniężnymi banku zarządza strategiczną pozycją stóp procentowych. Głównym celem jest maksymalizacja wartości ekonomicznej księgi oraz generowanie odpowiednich i stabilnych rocznych zysków w granicach akceptowanego poziomu ryzyka ustanowionych przez ALCO.

Profil ryzyka

W następnych sekcjach zostały zaprezentowane ekspozycje na ryzyko stóp procentowych w księgach bankowych. Dane za ubiegły rok zostały skorygowane w celu uwzględnienia wszystkich ekspozycji ksiąg bankowych. ING Bank wykorzystuje miary ryzyka oparte zarówno na perspektywie zysków, jak i wartości. Wrażliwość na zyski (ES) jest wykorzystywana do zapewnienia perspektywy zysków, a dane obejmujące wartość bieżącą netto (NPV) w momencie ryzyka oraz wartość punktu bazowego (BPV) zapewniają perspektywę wartości.

Wrażliwość Przychodów (ES)

ES odzwierciedla wpływ zmieniających się stóp procentowych na przychody MSSF (przed opodatkowaniem). Wartości ES w tabeli poniżej odzwierciedlają szok chwilowy do 1% oraz horyzont czasowy jednego roku. Interwencje kadry zarządzającej nie są w tych obliczeniach uwzględnione.

Na ES wpływają przede wszystkim stopień wrażliwości oszczędności na zmiany stóp procentowych. Inwestycje oparte na środkach własnych wpływają na ES w niewielkim stopniu, ponieważ w ciągu jednego roku (ponownego) zainwestowania wymaga względnie niewielka część.

Księgi bankowe Wrażliwości Przychodów (1-procentowy szok wstępujący na stopach procentowych)

	2012	2011 ⁽¹⁾
Waluta		
Euro	47	-1
Dolar USA	3	-66
Funt Szwedzki	1	-11
Inne	17	37
Razem	68	-41

(1) Warto zauważyć, że dane za rok 2011 są podane na nowo dla ING Direct Canada, ING Direct US i ksiąg bankowych ujętych w sekcji h ryzyka handlowego w roku 2011.

W 2012 r. krótkoterminowe stopy procentowe pozostały na niskim poziomie zarówno w strefie euro, jak i w USA. Wrażliwość na zyski dla szoku zwykłego zmieniła się z oddziaływania negatywnego na pozytywne. Pozytywna wrażliwość na zyski oznacza, że kiedy stopy zwiększają się, pozytywne oddziaływanie na odsetki uzyskane z aktywów jest większe niż negatywne oddziaływanie na odsetki płacone od pasywów. Zyski są na koniec roku 2012 stosunkowo niewrażliwe na zmiany stóp.

Zagrożona Wartość Bieżąca Netto (NPV)

Zagrożona NPV odzwierciedla wpływ zmieniających się stóp procentowych na wartość. Ponieważ stosowana jest metoda pełnej wyceny, wartości ryzyka obejmują ryzyko wypukłości związane z wbudowanymi opcjami w rodzaju opcji przedpłaty hipotecznej. Podobnie jak w przypadku obliczania ES, stosuje się szok chwilowy do 1%.

Wpływ na pełną wartość nie może być bezpośrednio związany z bilansem finansowym ani rachunkiem zysków i strat, jako że zmiany w wartości godziwej w księgach bankowych co do zasady nie podlegają ujawnianiu w rachunku zysków i strat lub sprawozdaniu ze zmian w kapitale własnym. Największa część, a mianowicie mutacje wartości sald amortyzowanych kosztów, nie jest ujawniana ani w bilansie finansowym, ani bezpośrednio w rachunku zysków i strat. Oczekuje się, że mutacje wartości będą się materializować w miarę upływu czasu w rachunku zysków i strat, jeżeli stopy oprocentowania będą się rozwijać zgodnie ze stopami transakcji terminowych na przestrzeni pozostałej zapadalności portfela.

Zagrożona NPV jest zdominowana przez długoterminowe inwestycje funduszy własnych wrażliwe na stopy procentowe. Na wartość tych inwestycji znaczący wpływ mają zmiany stóp oprocentowania w górę, do 1%. Ryzyko wypukłości w portfelach indywidualnych, oraz strategiczna pozycja walutowa na Rynkach Finansowych również przyczyniają się do całkowitej wartości Zagrożonej NPV.

Księgi bankowe Zagrożonej NPV (1-procentowy szok wstępujący na stopach procentowych)

	2012	2011 ⁽¹⁾
Waluta		
Euro	-2,092	-1,885
Dolar USA	-75	-78
Funt Szwedzki	12	-28
Inne	15	-45
Razem	-2,140	-2,036

(1) Warto zauważyć, że dane za rok 2011 są podane na nowo dla ING Direct Canada, ING Direct US i ksiąg bankowych ujętych w sekcji ryzyka handlowego w roku 2011.

Wartość NPV w momencie ryzyka zwiększyła się w trakcie 2012 r. Odnotowany został ogólny wzrost w wysokości 104 mln. Wynika to z jednej strony ze zwiększenia czasu trwania inwestycji kapitału w wyniku większej bazy kapitałowej i niższych stóp procentowych. Ponadto podczas bieżącego kryzysu w strefie euro oczekuje się, że oszczędności będą pilniej podążać za zmianami stóp rynkowych, skutkując krótszymi duracjami pasywów, a zatem niższym (dodatnim) NPV w momencie ryzyka dla ekspozycji oszczędnościowych, szczególnie w Niemczech.

Wartość Punktów Bazowych (BPV)

Wartość Punktów Bazowych odzwierciedla wpływ wzrostu stóp procentowych o 1 punkt bazowy na wartość. BPV i Zagrożona NPV odzwierciedlają w znacznym stopniu to samo ryzyko z tą różnicą, że BPV nie odzwierciedla ryzyka wypukłości, ze względu na nieznaczną zmianę stóp procentowych.

Zgodnie z Zagrożoną NPV, całkowita pozycja NPV banku zdominowana jest przez długoterminowe inwestycje kapitałowe, jako że na bieżącą wartość tej pozycji wzrost stóp procentowych o 1 punkt bazowy wpływa w znacznym stopniu.

Księgi bankowe BPV w podziale na waluty

Wartości w tysiącach EUR	2012	2011 ⁽¹⁾
Waluta		
Euro	-18,824	-16,127
Dolar USA	-656	-848
Funt Szwedzki	382	-164
Inne	1	-230
Razem	-19,097	-17,369

(1) Warto zauważyć, że dane za rok 2011 są podane na nowo dla ING Direct Canada, ING Direct US i ksiąg bankowych ujętych w sekcji ryzyka handlowego w roku 2011.

Wraz ze wzrostem NPV w momencie ryzyka całkowite BPV zwiększyło się o 1,7 mln EUR. Jeśli chodzi o NPV w momencie ryzyka, wynika to z przedłużenia duracji inwestycji kapitału i wyższej stopy kosztów pomiędzy stopami oszczędności klienta a stopami rynkowymi.

Ryzyko walutowe (FX) w księgach bankowych

Zaangażowanie walutowe w księgach bankowych wynika z komercyjnej działalności bankowej (jednostki bankowe, które realizują transakcje w innych walutach niż ich waluta bazowa), inwestycji walutowych w jednostki zależne (w tym zrealizowany zysk lub strata netto) oraz strategicznych udziałów kapitałowych w walutach obcych. Polityka dotycząca tego zaangażowania jest pokrótce wyjaśniona poniżej.

Zarządzanie – podstawowa działalność bankowa

Każda jednostka biznesowa zabezpiecza ryzyko FX związane z wynikami komercyjnymi w swojej walucie bazowej. W konsekwencji, aktywa i pasywa dobiera się w perspektywie walutowej.

Zarządzanie – różnice walutowe

Strategia ING Banku zakłada ochronę docelowego wskaźnika Core Tier 1 przed wahaniami kursów wymiany walut oraz jednocześnie ograniczenie zmian w rachunku zysków i strat. Wskaźnik Core Tier 1 zabezpiecza się poprzez świadome przyjęcie pozycji walutowych równych określonym docelowym pozycjom, tak aby docelowy kapitał Core Tier 1 i aktywa ważone ryzykiem wykazywały taką samą względną wrażliwość na wahania kursów walut.

Profil ryzyka – różnice walutowe

Poniższa tabela prezentuje ekspozycje walutowe w księgach bankowych dla najważniejszych walut:

Księgi bankowe zaangażowania walutowego netto

W milionach EUR	Inwestycje walutowe		Zabezpieczenia		Zaangażowanie netto	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Dolar USA	2,847	7,641	-198	-2,677	2,649	4,964
Funt Szwedzki	-1,841	-997	1,756	1,048	-85	51
Złoty polski	1,714	1,404	-818	-628	896	776
Dolar australijski	2,686	3,165	-1,763	-2,459	923	706
Lira turecka	2,168	1,830	-574	-425	1,594	1,405
Juan chiński	1,511	1,269	-152	-154	1,359	1,115
Dolar kanadyjski	0	1,230	-2	-919	-2	311
Won koreański	1,256	1,135	-975	-909	281	226
Rupia indyjska	287	178	0	0	287	178
Inne waluty	3,026	3,122	-1,794	-2,190	1,232	932
Razem	13,654	19,977	-4,520	-9,313	9,134	10,664

Inwestycje zagraniczne w dolarach amerykańskich zmniejszyły się znacznie w 2012 r. w wyniku sprzedaży ING Direct US i odpowiednich udziałów finansowych Capital One.

Inwestycje zagraniczne w funtach szterlingach zmniejszyły się znacznie, głównie ze względu na straty poniesione w ING Direct UK związane z zapowiedzią sprzedaży i działaniami redukującymi ryzyko w portfelu inwestycyjnym; zabezpieczenia zostały odpowiednio skorygowane.

Pozycja dolara kanadyjskiego wyniosła zero ze względu na sprzedaż ING Direct Canada.

W celu zmierzenia pozostałej wrażliwości docelowego współczynnika Core Tier 1 względem wahań kursów wymiany walut wykorzystywana jest miara współczynnika Core Tier 1 w momencie ryzyka (cTaR). Mierzy ona spadek współczynnika Core Tier 1 względem wartości docelowej podczas zastosowania warunków skrajnych wobec kursu wymiany walut. Scenariusze warunków skrajnych dla kursów wymiany walut, wykorzystywane do obliczeń cTaR, zostały przedstawione w dwóch ostatnich kolumnach. Zostały przedstawione tylko scenariusze, które negatywnie oddziałują na współczynnik Core Tier 1: w zależności od okoliczności, czy rzeczywista pozycja waluty znajduje się powyżej czy poniżej pozycji docelowej, najgorszym scenariuszem jest ruch negatywny albo pozytywny. Pozytywny scenariusz warunków skrajnych oznacza, że waluta zagraniczna podlega aprecjacji względem euro. Dla dolara amerykańskiego oznacza to, że na koniec 2012 r. docelowy współczynnik Core Tier 1 spadłby o 0,08% w wartościach bezwzględnych (np. z 10,08% do 10,00%), jeżeli dolar amerykański uległby aprecjacji o 15%. Testy wstępne pokazują, że strategia ta była skuteczna w 2012 r.; zmieniające się kursy wymiany walut w minimalnym stopniu oddziaływały na współczynnik Core Tier 1.

Wrażliwość kapitału Tier 1

	2012	cTaR	scenariusz obciążeniowy	
		2011	2012	2011
Waluta				
Dolar USA	0.08%	0.12%	15%	15%
Funt Szwedzki	0.05%	0.04%	15%	15%
Złoty polski	0.01%	0.01%	-15%	-15%
Dolar australijski	0.02%	0.00%	-20%	20%
Lira turecka	0.01%	0.00%	-25%	25%
Juan chiński	0.00%	0.00%	15%	15%
Dolar kanadyjski	0.00%	0.00%	10%	-10%
Won koreański	0.00%	0.00%	-15%	-15%
Rupia indyjska	0.02%	0.02%	20%	20%

Ryzyko cenowe kapitału akcyjnego w księgach bankowych

Ryzyko cenowe kapitału akcyjnego wynika z możliwości fluktuacji cen papierów wartościowych kapitału akcyjnego, wpływającej na wartość tych papierów i innych instrumentów, których cena reaguje w podobny sposób na konkretny papier wartościowy, zdefiniowany koszyk papierów wartościowych lub ich indeks. W swoich księgach bankowych ING Bank utrzymuje strategiczny portfel, charakteryzujący się znaczną ekspozycją kapitału akcyjnego. Ekspozycja kapitału akcyjnego składa się głównie z inwestycji w spółki zależne, wartych 841 milionów EUR (2011: 827 milionów EUR) oraz papierów wartościowych kapitału akcyjnego, trzymanych w portfelu dostępnym do sprzedaży, którego wartość wynosi 2,634 miliony EUR (2011: 2,466 miliony EUR). Wartość papierów wartościowych kapitału akcyjnego w portfelu dostępnym do sprzedaży wiąże się bezpośrednio z cenami papierów wartościowych kapitału akcyjnego, przy uwzględnieniu redukcji i wzrostów (za wyjątkiem przypadków utraty wartości) w rezerwie rewaluacyjnej. W roku, który skończył się 31.12.2012, rezerwa rewaluacyjna, związana z papierami wartościowymi kapitału akcyjnego, utrzymywana w portfelu dostępnym do sprzedaży, wahała się między niską na koniec miesiąca kwotą 1,082 miliona EUR (2011: 1,226 miliona EUR) a wysoką kwotą 1,643 miliona EUR (2011: 1,706 miliona EUR). Inwestycje w spółki zależne mierzy się na podstawie założeń rachunkowej metody kapitału akcyjnego. Wartość w bilansie nie jest zatem bezpośrednio powiązana z cenami papierów wartościowych kapitału akcyjnego.

Niezrealizowane zyski i straty z kapitału własnego w portfelu AFS

	2012	2011
Niezrealizowane zyski brutto	1,385	1,292
Niezrealizowane straty brutto		-45
Razem	1,385	1,247

Całkowity wymóg kapitałowy dla ryzyka ceny kapitału własnego w ramach Metody Prostego Wążenia Ryzyka na dzień 31 grudnia 2012 równy jest 201 milionom EUR (2011: 207 milionów).

Ryzyko cen nieruchomości w księgach bankowych

Ryzyko cen nieruchomości wynika z możliwości, iż ceny nieruchomości będą się wahać. Ma to wpływ zarówno na wartość aktywów nieruchomościowych jak i wpływy związane z działalnością na rynku nieruchomości.

ING Bank posiada dwie główne kategorie ekspozycji na nieruchomości w swoich księgach bankowych: po pierwsze własne budynki, które zajmuje ING Bank, a po drugie aktywa w budowie, na które składa się głównie dawna działalność w ramach budowy nieruchomości i zarządzania inwestycjami budowlanymi.

Ekspozycja na nieruchomości ING Banku w księgach bankowych (tzn. obejmujących dźwignię finansową i zobowiązania do zakupu) wynosi 3,3 mld EUR. Do celów zarządzania ryzykiem rynkowym całkowita ekspozycja na nieruchomości wynosi 3,2 mld EUR, gdyż wyłączone są nieruchomości zajęte przez bank (0,05 mld EUR) i odsetki osób trzecich (0,04 mld EUR).

ING Bank ma 0,5 mld EUR z 3,3 mld EUR zapisane po wartości godziwej poprzez zysk i stratę. Pozostałe 2,8 mld EUR zostało zaksięgowane poprzez koszty lub jest rewaloryzowane poprzez akcje (z utratą wartości przechodzącą przez zysk i stratę).

Ogółem ekspozycja na ryzyko rynku nieruchomości w księgach bankowych zmniejszyła się o 0,8 mld EUR głównie w wyniku dywestycji (–0,6 mld EUR) oraz negatywnych zmian wartości godziwej i utraty wartości (–0,2 mld EUR). Poniżej został uwidoczniiony podział ekspozycji na nieruchomości według kontynentu i sektora z punktu widzenia zarządzania ryzykiem.

Ekspozycja na ryzyko rynku nieruchomości w księgach bankowych (według obszaru geograficznego i typu sektora)				
	2012	2011	2012	2011
Kontynent			Sektor	
Europa	2,246	2,918	Mieszkaniowe	582
Ameryki	328	334	Biurowe	1,500
Australia	159	196	Detaliczne	1,407
Azja	271	380	Przemysłowe	157
Pozostałe	165	147	Inne	329
Razem	3,169	3,975	Razem	3,975

RYZIKO PŁYNNOŚCI

Ryzyko płynności – możliwość, że ING (bądź jeden z podmiotów zależnych) nie będzie w stanie wywiązać się ze swoich finansowych zobowiązań w momencie ich zapadalności (po uzasadnionym koszcie i na czas). Ryzyko płynności może się materializować zarówno w pozycjach handlowych jak i niehandlowych.

Zarządzanie

Podobnie jak w przypadku pozostałego ryzyka rynkowego Banku ryzyko płynności podlega nadzorowi Komitetu Aktywów i Pasywów w ING Banku, przy czym Komitetowi Aktywów i Pasywów Banku przysługują najwyższe uprawnienia decyzyjne. Komitet Aktywów i Pasywów Banku ustala strukturę (limity) ryzyka płynności oraz apetyt na ryzyko, po czym przekazuje je dalej do kompetencji regionalnych i lokalnych komitetów aktywów i pasywów. Głównym celem struktury zarządzania ryzykiem płynności ING Banku jest zapewnienie – przy użyciu właściwych limitów apetytu na ryzyko – utrzymania wystarczającego poziomu płynności, by zabezpieczyć bezpieczne i prawidłowe funkcjonowanie organizacji w różnych okolicznościach.

Zgodnie z praktyką rynkową i wytycznymi regulacyjnymi ramy ryzyka płynności ING Banku są odzwierciedleniem podejścia wielowarstwowego, przy czym zasady dotyczące ryzyka są wdrażane, monitorowane i kontrolowane w powiązaniu zarówno z funkcjami pierwszej, jak i drugiej linii w banku.

Zgodnie z tym podejściem ryzyko płynności jest mierzone, zarządzane i kontrolowane z trzech różnych perspektyw, mianowicie z perspektywy strukturalnej, taktycznej i awaryjnej.

Zarządzanie pozycją płynnościową

ING Bank zarządza swoją pozycją płynnościową poprzez:

- Finansowanie działalności z zakresu udzielania pożyczek pasywnymi o dłuższym terminie (w tym funduszami powierzonymi);
- Utrzymywanie wystarczającej ilości płynnych inwestycji i depozytów krótkoterminowych;
- Utrzymywanie zdolności do generowania dodatkowej gotówki, między innymi za pomocą sekurytyzacji.

Zarządzanie ryzykiem płynności

Pion MRM odpowiada za ustalanie odpowiednich polityk i procedur zarządzania ryzykiem płynności oraz monitorowania zgodności z tymi wytycznymi.

Ramy ryzyka

W 2012 r., kontynuując rozwój rozszerzonych ram ryzyka płynności z 2011 r., podjęto działania zmierzające do dalszego wdrażania i osadzania ram ryzyka płynności w organizacji, zgodnie z wymogami regulacyjnymi CRD II i ILAAP.

Ramy ryzyka płynności ING obejmują wszystkie istotne zasady dotyczące ryzyka w odniesieniu do codziennego i bieżącego zarządzania płynnością i ryzykiem finansowania. Ramy zawierają granice ryzyka i opisują powiązane parametry służące do monitorowania i kontroli pozycji bilansowych i pozabilansowych, w najważniejszych walutach.

Ramy obejmują holistyczną wizję zarządzania płynnością i ryzykiem finansowania, przy czym określone oświadczenia dotyczące akceptowanych poziomów ryzyka zapewniają organizacji wskazówki w odniesieniu do wielkości, formy i treści bilansu.

Oświadczenia dotyczące akceptowanych poziomów ryzyka są również bezpośrednio powiązane z testowaniem płynności w warunkach skrajnych. Zgodnie z wytycznymi Holenderskiego Banku Centralnego pozycje płynnościowe ING Banku są testowane w warunkach skrajnych co miesiąc, ze scenariuszem zawierającym zarówno zdarzenia rynkowe, jak i zdarzenia specyficzne dla ING Banku. Dodatkowe ćwiczenia z zakresu testowania warunków skrajnych są podejmowane na poziomie skonsolidowanym i lokalnym, okresowo i ad hoc. Wynik testów warunków skrajnych stanowi podstawę do wszelkich wymaganych działań awaryjnych i uzupełniających.

Biorąc pod uwagę powstające ryzyka makroekonomiczne w strefie euro, ING zwiększył swoją koncentrację na ekspozycjach w strefie euro i podjął dodatkowe środki w celu ograniczenia tych ryzyk oraz zarządzania nimi.

Następnie podjęte zostały kroki w celu przygotowania organizacji do zbliżającego się wdrażania i przestrzegania wymogów Bazylei III / CRD IV.

W 2012 r. ING Bank ustanowił specjalną funkcję działu zarządzania przepływami pieniężnymi banku, odpowiedzialną za pierwszą linię realizacji zarządzania płynnością.

Profil ryzyka

ING Bank ma następujące cele z zakresu zarządzania ryzykiem finansowania i płynności:

- Wprowadzenie ograniczenia strukturalnego niedopasowania w zakresie oczekiwanych okresów spłaty kwot aktywów i pasywów ING Banku dla istotnych walut;
- Aktywne przestrzeganie krajowych/zagranicznych limitów regulacyjnych płynności;
- Czas na przetrwanie w sytuacjach finansowania w warunkach skrajnych powinien obejmować przez wiele kwartałów;
- Finansowanie wszystkich aktywów i inwestycji o dłuższym terminie przez stabilne pasywa o dłuższym terminie;
- Eliminacja zależności geograficznych w odniesieniu do finansowania wewnątrzgrupowego;
- Dywersyfikacja profilu finansowania, w zakresie źródeł finansowania, typów instrumentów, rynków geograficznych, okresów spłaty i walut.

Powyższe oświadczenia dotyczące akceptowanego poziomu ryzyka są włączone do monitorowania i pomiaru ryzyka płynności.

Strukturalne ryzyko płynności

Strukturalne ryzyko utraty płynności to ryzyko, że strukturalny, długoterminowy bilans finansowy nie będzie finansowany na czas lub po rozsądnych kosztach.

Na potrzeby zarządzania strukturalnym ryzykiem braku płynności w Banku istnieje specjalny komitet doradczy ALCO. W skład tego komitetu wchodzić klucowi przedstawiciele Rynków Finansowych, Finansów, MRM oraz Zarządzania Kapitałem, a jego działania koncentrują się wokół wszelkich aspektów ryzyka utraty płynności w perspektywie kontynuowania działalności. Głównym celem komitetu jest utrzymanie dobrego profilu ryzyka utraty płynności poprzez:

- Utrzymywanie dobrze zdywersyfikowanego, w terminach rodzajów instrumentów, zbioru źródeł finansowania (np. depozyty niezabezpieczone, papiery komercyjne, obligacje długoterminowe lub umowy odkupu), dostarczycieli finansowania (np. profesjonalni uczestnicy rynku pieniężnego, klienci hurtowi i indywidualni), rynków geograficznych i walut; niedopasowanie strukturalne w obrębie przewidywanej płynności aktywów i pasywów ING Banku w podziale na najważniejsze waluty jest pokryte. Koncentracje funduszy są monitorowane z częstotliwością miesięczną przez komitet ALCO;
- Aktywne zarządzanie dostępem do rynków kapitałowych poprzez regularne emitowanie długu publicznego na wszystkich liczących się rynkach oraz utrzymywanie relacji inwestorskich;
- Utrzymywanie szerokiego portfela kwalifikowalnych aktywów, które mogą być wykorzystane do uzyskania zabezpieczonego finansowania, np. z rynku repo lub Banku Centralnego; w tym względzie, całkowita kwalifikowalna pozycja zabezpieczeniowa (w tym gotówka) wynosi 199 miliardów EUR (w ujęciu MtM);
- Zarządzanie lukami płynnościowymi, uwzględnianie profilu aktywów oraz zarówno zabezpieczonych jak i niezabezpieczonych możliwości finansowania Banku ING; oraz
- Utrzymywanie mechanizmu transferowych cen funduszy (FTP), w którym ponoszony przez ING Bank koszt płynności jest odpowiednio odzwierciedlony zarówno w bieżącej działalności, jak i w perspektywie awaryjnej. Mechanizm FTP służy także do uświadomienia przedsiębiorstwu kosztów płynności, a także ich odpowiedniego włączania do oceny i wyceny produktu.

Utrzymanie profilu płynności jest też odzwierciedlone w przestrzeganiu regulacyjnych limitów płynności, zarówno na szczeblu regulacyjnym krajowym, jak i w kraju docelowym.

W miarę zwiększania się wymogów regulacyjnych na poziomie lokalnym, celem jest ograniczenie lub eliminacja zależności od finansowania wewnątrzgrupowego.

W odniesieniu do źródeł finansowania ING Bank roztropnie zarządza swoim bilansem, przy czym finansowanie krótkoterminowe jest wykorzystywane głównie do aktywów krótkoterminowych i te typy źródeł finansowania są przez nas ograniczane. W konsekwencji bank dąży do finansowania wszystkich aktywów i inwestycji o dłuższym terminie przez stabilne pasywa o dłuższym terminie. W pierwszej połowie 2012 r. niepewność w odniesieniu do wydarzeń ekonomicznych w Europie i możliwych skutków dla strefy euro doprowadziła do większej restrykcyjności amerykańskich funduszy rynku pieniężnego w zakresie finansowania europejskich kontrahentów. Monitorowanie i kontrola tego finansowania jest prowadzona poprzez specjalne ramy ryzyka finansowania i płynności USD, które obejmują limity i miary na wypadek sytuacji awaryjnych. W tabeli poniżej przedstawiono różne źródła finansowania, w mieszanym systemie finansowania.

Profil Finansowania Banku ING

	2012	2011
Rodzaj finansowania		
Depozyty indywidualne	45%	42%
Depozyty korporacyjne i inne	22%	20%
Międzybank (w tym bank centralny)	6%	9%
Kredyty udzielane/umowy odkupu	3%	7%
Zadłużenie publiczne	21%	19%
Zadłużenie podporządkowane	3%	3%
Razem	100%	100%

Finansowanie mieszane pozostało dobrze zdywersyfikowane, zgodnie z ustalonymi celami. Depozyty wynosiły 67% całkowitych funduszy mieszanych, co stanowiło wzrost z 62% na koniec roku 2011. Na koniec 2012 r. wskaźnik kredytów do depozytów (z wyłączeniem papierów wartościowych według zamortyzowanych kosztów i należności IABF) wynosił 1,13.

Taktyczne Ryzyko Utraty Płynności

Ryzyko utraty płynności wynika z krótkoterminowych pozycji pieniężnych i zabezpieczeniowych, i zarządzane jest zgodnie z zasadami ramowymi dla ryzyka w perspektywie taktycznego ryzyka utraty płynności. Codzienne zarządzanie całościowym krótkoterminowym ryzykiem utraty płynności Banku ING jest oddelegowane do jednostki Rynków Finansowych Amsterdam, podczas gdy regionalne i lokalne działy Rynków Finansowych zarządzają płynnością w swoich regionach i lokalizacjach. W ramach funkcji Rynków Finansowych, kładzie się nacisk na codzienne i międzydniowe pozycje pieniężne i zabezpieczeniowe, a polityka ma na celu zarządzanie oraz odpowiednie rozłożenie wymogów codziennego finansowania.

Nadzwyczajne Ryzyko Utraty Płynności

Nadzwyczajne ryzyko utraty płynności wiąże się z organizacją i planowaniem zarządzania ryzykiem w trudnych warunkach. W ING Banku, na potrzeby sytuacji nadzwyczajnych, funkcjonuje specjalny zespół antykrzysowy, w skład którego wchodzi kluczowi Członkowie Zarządu, przedstawiciele Działów Korporacyjnych (np. Finansów, Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem) oraz Rynków Finansowych, który odpowiada za zarządzanie płynnością w czasach kryzysu. W całej organizacji funkcjonują adekwatne i aktualne plany finansowania nadzwyczajnego, umożliwiające kierownictwu wyższego szczebla skuteczne i efektywne działanie w czasach kryzysu.

Testy warunków skrajnych

Testowanie warunków skrajnych jest cennym narzędziem zarządzania ryzykiem. Testowanie warunków skrajnych ocenia stabilność finansową banku w przypadku trudnych, lecz prawdopodobnych scenariuszy warunków skrajnych i pomaga w podejmowaniu decyzji umożliwiających bankowi zachowanie bieżącej stabilności finansowej po wystąpieniu trudnego zdarzenia. Poza ramami testowania warunków skrajnych wspólnymi dla całego banku, opisanymi w dziale poświęconym profilowi ryzyka ING Banku, ING Bank sporządza regularnie kilka raportów dotyczących testów warunków skrajnych, w odniesieniu do naszych pozycji finansowych i płynnościowych. Niektóre z tych testów warunków skrajnych są wynikiem wymogów regulacyjnych, a inne oparte są na wewnętrznych scenariuszach warunków skrajnych:

- ING co tydzień składa raport na temat wewnętrznego scenariusza warunków skrajnych płynności. Raport ten pokazuje rozwój bufora płynności w 3-miesięcznym okresie warunków skrajnych, na poziomie skonsolidowanym i dla głównych podmiotów, w podziale na EUR i USD.
- ING co miesiąc sporządza raport dotyczący szeregu scenariuszy warunków skrajnych, w oparciu o wymogi regulacyjne:
 - 1-miesięczny bufor płynności DNB, zgodnie z przepisami DNB.
 - wskaźnik pokrycia płynności (LCR), w oparciu o przepisy Bazylei III i projekt rozporządzenia CRD IV.

W trybie ad hoc ING Bank wykonał dodatkowe testy warunków skrajnych w odniesieniu do pozycji finansowych i płynnościowych. Ogólnie testowanie warunków skrajnych jest integralną częścią ram zarządzania ryzykiem płynności i finansowania, i służy jako podstawa dla oświadczeń dotyczących akceptowanego poziomu ryzyka, a także planu finansowania awaryjnego.

Plany finansowania awaryjnego dotyczą zarówno tymczasowych, jak i długoterminowych zakłóceń płynności, spowodowanych przez ogólne zdarzenia rynkowe lub przez zdarzenie specyficzne dla ING Banku.

RYZIKO POZAFINANSOWE

Dział Ryzyka Pozafinansowego (NFR) obejmuje zespoły zarządzania ryzykiem operacyjnym i ryzykiem braku zgodności. Dział ten zajmuje się wdrażaniem środków kontroli ryzyka w tych dziedzinach poprzez wytyczanie jasno określonych i dostępnych zasad oraz minimalnych norm, wbudowanych w procesy biznesowe ING Banku we wszystkich liniach biznesowych. Stosowana jest odpowiednia infrastruktura do śledzenia zdarzeń i problemów związanych z ryzykiem pozafinansowym. Kompleksowy system kontroli wewnętrznych stwarza środowisko sprzyjające stałemu usprawnianiu zarządzania ryzykiem pozafinansowym. ING Bank wykorzystuje posiadaną wiedzę (w tym wnioski wyciągnięte z incydentów), aby poprawić kontrolę nad najważniejszymi rodzajami ryzyka.

ING Bank uważa, że pełne wdrożenie środków kontroli sprzyja utrzymaniu i zwiększeniu zaufania klientów, pracowników i udziałowców, jest zatem niezbędne dla prowadzenia zrównoważonej działalności. Zasady biznesowe stosowane przez ING Bank stanowią podstawy wysokich standardów etycznych, jakie ING Bank stosuje we wszystkich działaniach biznesowych. Zasady biznesowe ING Banku wymagają od wszystkich pracowników odpowiedniego zachowania: nie tylko zapewnienia zgodności z przepisami, ale także rzetelności, uczciwości, otwartości, szacunku i odpowiedzialności.

Zarządzanie

Na wszystkich poziomach organizacji utworzono Komitety ds. Ryzyka Niefinansowego, które ustalają, mierzą i monitorują ryzyko operacyjne i ryzyko braku zgodności z przepisami regionu lub jednostki organizacyjnej, zapewniając odpowiednią jakość ochrony (uszczegółowienia), a także podjęcie właściwych działań kierowniczych przez odpowiedzialne osoby przy odpowiednim poziomie szczegółowości. Komitety ds. Ryzyka Niefinansowego, którym przewodniczy Dyrektor Generalny podmiotu, sterują procesem zarządzania ryzykiem na pierwszej i drugiej linii obrony w swoich podmiotach.

Dyrektor ds. ryzyka pozafinansowego odpowiada za przygotowanie ramowych zasad i norm dla ING Banku oraz za monitorowanie jakości zarządzania ryzykiem pozafinansowym we wszystkich liniach biznesowych. Podstawowym organem zatwierdzającym i nadzorującym jest Komitet ds. Ryzyka Pozafinansowego (NFRC). Raport na temat ryzyka pozafinansowego (NFRD) umożliwia kierownictwu skoncentrowanie się na dziesięciu obszarach ryzyka operacyjnego poprzez sporządzanie kwartalnych raportów na poziomie regionalnym, oddziałowym i całego banku.

Dział Ryzyka Pozafinansowego stosuje wielopoziomowe podejście funkcjonalne do linii biznesowych, dzięki czemu może zapewniać systematyczne i spójne wdrażanie ram, polityki i norm minimalnych banku. W celu uniknięcia potencjalnego konfliktu interesów personel pracujący w dziale musi zachować bezstronność i obiektywność, doradzając kierownictwu w kwestiach związanych z ryzykiem pozafinansowym, występujących w danej jednostce lub linii biznesowej. W tym celu stworzono solidny funkcjonalny system podległości służbowej na kolejnych szczeblach działu NFR. System ten ma jasno przypisane odpowiedzialności w zakresie wyznaczania celów, wynagrodzenia, zarządzania wydajnością i rekrutacji nowych pracowników.

Ramy

ING Bank posiada kompleksowe ramy zarządzania ryzykiem operacyjnym i ryzykiem braku zgodności. Ramy te wspierają proces identyfikacji, łagodzenia, pomiaru i monitorowania ryzyk pozafinansowych oraz zarządzają nim, odzwierciedlając etapy opisane w modelu zarządzania ryzykiem korporacyjnym COSO (Committee of Sponsoring Organisations of the Treadway Commission).

Akceptowany poziom ryzyka (czyli dopuszczalny i zatwierdzony maksymalny poziom ryzyka) określa się dla każdego obszaru ryzyka NFR i należy go przestrzegać. Akceptowany poziom ryzyka jest monitorowany kwartalnie poprzez raport na temat ryzyka pozafinansowego, który określa najważniejsze ekspozycje na ryzyko pozafinansowe.

Stosowane są procesy służące identyfikacji najważniejszych zagrożeń, słabych punktów i ryzyk powiązanych, które mogą spowodować wystąpienie niepożądanych zdarzeń. Zdarzenia identyfikuje się w sposób proaktywny, przed przystąpieniem do oceny ryzyka. W ING Banku stosuje się różne metody identyfikacji zdarzeń, tj. samoocenę pod względem ryzyka i środków kontroli, analizę scenariuszy, wykaz zdarzeń zewnętrznych, analizę incydentów wewnętrznych (np. wniosków wyciągniętych z informacji o incydentach), badanie zdarzeń związanych z najważniejszymi wskaźnikami ryzyka oraz zagrożeń.

Przynajmniej raz w roku jednostki i działy biznesowe wykonują samoocenę pod względem ryzyka i środków kontroli, we współpracy z działami i ich jednostkami ds. ryzyka operacyjnego, zgodności z przepisami, prawnymi i finansowymi.

Na podstawie wyników oceny ryzyka należy określić środki reagowania na wykryte zagrożenia, wykraczające poza akceptowany poziom ryzyka. Środki reagowania na ryzyko powinny bilansować przewidywane koszty tych środków z przewidywanymi korzyściami w zakresie obniżenia ryzyka. Można to osiągnąć, stosując kombinacje strategii łagodzenia, czyli np. ograniczanie prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka, ograniczanie skutków, unikanie ryzyka, akceptację ryzyka lub poprzez przeniesienie ryzyka. Centralny system zarządzania ryzykiem ING Banku zajmuje się także śledzeniem działań.

Roczny proces wyznaczania celów dla kierownictwa oraz specjalistów ds. NFR ma na celu poprawę zarządzania ryzykiem pozafinansowym przez ING Bank i gwarantuje zachowanie kontroli nad aktualnymi i przyszłymi ryzykami pozafinansowymi.

Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne to ryzyko wystąpienia pośredniej lub bezpośredniej straty w wyniku nieodpowiednich lub nieskutecznych wewnętrznych procesów, osób i systemów lub w wyniku zdarzeń zewnętrznych. Obejmuje powiązane ryzyko utraty reputacji oraz ryzyko prawne, natomiast nie obejmuje ryzyka strategicznego. Skuteczne zarządzanie ryzykiem operacyjnym stabilizuje procesy biznesowe (oraz systemy IT) i obniża koszty.

Wewnętrzne i zewnętrzne ryzyko nadużyć finansowych

ING Bank nieustannie przykładá dużą wagę do kwestii zapobiegania oszustwom bankowym. Wymaga to przeznaczenia odpowiedniej ilości zasobów i funduszy na badanie incydentów i zarządzanie nimi we wszystkich liniach biznesowych. Przypadki phishingu oraz konie trojańskie stają się coraz bardziej dopracowane, ale coraz częściej koncentrujemy się także na kwestii skanowania kart płatniczych.

Cyberprzestępczość

Nadal odnotowuje się wzrost światowego zagrożenia cyberprzestępczością, w związku z czym wprowadzane są bardziej rygorystyczne regulacje dotyczące cyberbezpieczeństwa e-bankowości (np. zalecenia EBC dotyczące bezpieczeństwa płatności internetowych). Pod auspicjami Zarządu powołano w ING Banku Grupę Zadaniową ds. Cyberprzestępczości w celu zapewnienia skoordynowanego i skutecznego reagowania na zagrożenie cyberprzestępczością. Grupa Zadaniowa ds. Cyberprzestępczości zmierza do udoskonalania wymiany wiedzy i organizowania skutecznej prewencji, wykrywania i reagowania na incydenty w całym ING Banku.

W 2012 r. ING Bank jeszcze bardziej zacieśnił współpracę na rzecz przeciwdziałania cyberprzestępczości z branżą (np. krajowymi stowarzyszeniami banków), organami ścigania, rządem (np. Narodowe Centrum ds. Bezpieczeństwa Cybernetycznego) oraz usługodawcami świadczącymi usługi internetowe (ISP).

Ramy i model AMA (metody pomiarów zaawansowanych)

W ciągu ostatnich dwóch lat ING Bank odświeżył różne elementy modelu i ram AMA: podejście do oceny ryzyka, wykorzystanie ogólnobankowego zbioru najważniejszych wskaźników ryzyka, oświadczenia dotyczące akceptowanego poziomu ryzyka, zbiór kluczowych środków kontroli, rejestrowanie środków kontroli, incydentów i problemów związanych z ryzykiem w centralnej bazie danych oraz model kapitału ryzyka operacyjnego. Dzięki temu ING Bank i jego oddziały mogą zarządzać kapitałem ryzyka operacyjnego w ramach mocnych ram i zasad AMA.

Model AMA

Model AMA ING Banku stosowany do celów raportowania w zakresie kapitału regulacyjnego jest zgodny z metodą rozkładu strat (LDA) i opiera się na danych wewnętrznych i zewnętrznych dotyczących strat przekraczających 1 mln EUR. Model jest dostosowany do konkretnej zmierzonej jakości środków kontroli w linii biznesowej. Stanowi zachętę dla lokalnego kierownictwa (ds. ryzyka operacyjnego) do lepszego zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Przejście na nowy model kapitału ryzyka operacyjnego

W 2011 r. ING Bank stworzył nowy model kapitału ryzyka operacyjnego, w którym profil ryzyka jest lepiej dopasowany do wewnętrznego profilu ING Banku i jego oddziałów, dzięki zastosowaniu danych ze scenariuszy w celu ujęcia poważnych ryzyk i strat wewnętrznych oraz samooceny pod względem ryzyka i środków kontroli w celu ujęcia codziennego ryzyka. Działalność biznesowa odgrywa istotną rolę w ocenie wagi scenariusza, a zarządzanie ryzykiem operacyjnym – w walidacji wyników. Ten model będzie stosowany od 2013 r.

Różnice koncepcyjne między modelem ryzyka operacyjnego stosowanym wobec kapitału regulacyjnego i kapitału ekonomicznego

Kapitał regulacyjny	Kapitał ekonomiczny
Poziom ufności 99,90%	Poziom ufności 99,95%
Nie zastosowano dywersyfikacji wewnętrznej ryzyka	Zastosowano dywersyfikację wewnętrzną ryzyka
Scenariusze ryzyka operacyjnego stosowane do walidacji	Scenariusze ryzyka operacyjnego uwzględnione w obliczeniach
Ocena poważnych ryzyk, głównie na podstawie danych o stratach zewnętrznych	Ocena poważnych ryzyk na podstawie różnych scenariuszy i danych o stratach zewnętrznych
Dane na temat strat wewnętrznych stosowane w celu ujęcia codziennego ryzyka	Dane dotyczące strat wewnętrznej oraz samooceny pod względem ryzyka i środków kontroli stosowane w celu ujęcia codziennego ryzyka
Zastosowanie karty scoringowej do oceny zakresu kontroli	Testowanie najważniejszych środków kontroli w celu oceny zakresu kontroli
Poziom ufności 99,90%	Poziom ufności 99,95%

Profil ryzyka

Kapitał AMA w IV kwartale 2012 roku wynosił 2,836 mln EUR. Jest on równy kapitałowi AMA zaraportowanemu na koniec ubiegłego roku z powodu narzucenia poziomu kapitału równego 2,836 milionom EUR.

Kapitał Ekonomiczny i Kapitał Regulacyjny (według podziału Banku) według rodzaju ryzyka

	Kapitał Ekonomiczny		Kapitał Regulacyjny	
	2012	2011	2012	2011
Ryzyko operacyjne	1,763	1,683	2,836	2,836

Ryzyko zgodności

Ryzyko zgodności definiuje się jako ryzyko uszkodzenia integralności ING Banku w wyniku niewywiązania się z obowiązku przestrzegania przepisów, regulacji, polityki wewnętrznej, standardów oraz zasad biznesowych ING Banku. W ryzyku zgodności chodzi nie tylko o możliwość utraty reputacji. Nieumiejętne zarządzanie ryzykiem zgodności może narazić instytucje finansowe na płacone kar (cywilnych i karnych), wypłacanie odszkodowań za spowodowanie strat, nakazy sądowe, odwołanie bądź zawieszenie licencji. Brak (nawet domniemany) zgodności źle wpływa na klientów, pracowników i akcjonariuszy ING Banku. Wszystkie linie biznesowe ING Banku mają obowiązek wdrożenia jasnych i dostępnych procedur i strategii w procesach biznesowych. ING Bank stworzył specjalną infrastrukturę umożliwiającą śledzenie bieżących i powstających zagrożeń zgodności, przekazywanie informacji na ich temat udziałowcom zewnętrznym i wewnętrznym, ciągłą modernizację systemu. ING Bank zdaje sobie sprawę z tego, że dobre zarządzanie ryzykiem zgodności nie jest możliwe bez pełnego zrozumienia oczekiwań klientów, kadry, udziałowców i innych interesariuszy i że niezbędne jest stałe poprawianie jakości kluczowych relacji.

Zarządzanie

Pion Zarządzania Ryzykiem Braku zgodności z Przepisami

Dyrektor Generalny ds. Zapewnienia Zgodności z Przepisami (CCO) jest Dyrektorem Generalnym Pionu Zarządzania Ryzykiem Braku Zgodności z Przepisami. Jest to niezależna funkcja i odpowiada za opracowanie i wprowadzenie ogólnobankowego statutu i ogólnobankowej struktury zarządzania ryzykiem braku zgodności z przepisami, ustala minimalne standardy zarządzania ryzykiem braku zgodności, a także pomaga Zarządowi i wspiera Zarząd Banku w zarządzaniu ryzykiem braku zgodności przez ING Bank.

Aby zapewnić systematyczne i spójne wdrożenie ogólnobankowego statutu i ogólnobankowej struktury, polityk, minimalnych standardów i powiązanych procedur, ING Bank stosuje podejście funkcjonalne oparte na szczeblach zależności. Lokalny Dyrektor ds. Zapewnienia Zgodności z Przepisami pomaga lokalnemu kierownictwu w zarządzaniu ryzykiem braku zgodności w ramach danej jednostki organizacyjnej. Dyrektor ds. Zapewnienia Zgodności z Przepisami na szczeblu regionów lub uniwersalnego banku pełni funkcje kierownicze i nadzorcze w stosunku do wszystkich czynności funkcjonalnych dyrektorów ds. zapewnienia zgodności z przepisami w odpowiednim regionie lub uniwersalnym banku. Dyrektor Generalny ds. Zapewnienia Zgodności z Przepisami i zespół pracowników Pionu Zarządzania Ryzykiem ustalają ogólne kierunki działania dla Dyrektorów ds. Zapewnienia Zgodności z Przepisami na szczeblu regionów lub uniwersalnego Banku.

Aby uniknąć potencjalnego konfliktu interesów, urzędnik ds. zgodności musi być osobą bezstronną i obiektywną w czasie, gdy pełni swe obowiązki związane z doradzaniem kierownictwu biznesowemu w sprawach dotyczących ryzyka zgodności w obrębie linii bądź jednostek biznesowych, regionów, krajów lub oddziałów. Utworzono więc funkcjonalne stanowisko raportujące do następnego szczebla (dla urzędników ds. zgodności). Funkcjonalna linia raportująca ma jasno określoną odpowiedzialność względem ustalania celów, polityki wynagrodzeń, zarządzania wydajnością pracy, powoływania nowych pracowników działu CRM, wetowania i eskalacji.

Zakres

Pion Zarządzania Ryzykiem Braku Zgodności z Przepisami koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem wynikającym z ustaw, przepisów i standardów charakterystycznych dla sektora usług finansowych. Pion Zarządzania Ryzykiem Braku Zgodności z przepisami aktywnie kształci i wspiera jednostki biznesowe w procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności, z uwzględnieniem, choć nie tylko, prania brudnych pieniędzy, zapobiegania finansowaniu terroryzmu, egzekwowania kontroli zgodności, konfliktów interesów, właściwego prowadzenia sprzedaży i transakcji, a także ochrony interesu klienta.

ING Bank klasyfikuje ryzyko braku zgodności z przepisami w ramach czterech obszarów ryzyka prawości związanego z zachowaniem – zachowanie klienta, zachowanie osobiste, zachowanie organizacyjne, a także zachowanie finansowe. ING Bank posiada procedurę demaskacyjną, która zachęca pracowników do informowania o znanych im lub podejrzanym naruszeniach przepisów zewnętrznych lub polityk wewnętrznych albo zasad firmowych.

Regulacje eksterytorialne

Instytucje finansowe podlegają szczegółowej kontroli ze strony regulatorów, rządów, akcjonariuszy, agencji ratingowych, klientów oraz innych stron aby zapewnić zgodność z odpowiednimi zapisami prawnymi, regulacjami oraz standardami. Regulatorzy odpowiadający za bankowość i ubezpieczenia oraz inne jednostki nadzorcze w Europie, USA oraz innych regionach kontynuują nadzór nad aktywnością instytucji finansowych aby upewnić się, że działają one sprawnie, efektywnie i w sposób transparentny.

ING Bank z pełnym zaangażowaniem stara się spełniać wszystkie wymogi przepisów dotyczących sankcji oraz wszystkie zobowiązania i wymogi z tych przepisów wynikające, w tym dotyczące obowiązku zamrożenia funduszy i sprawozdawczości w zakresie transakcji z podmiotami objętymi sankcjami USA, UE lub ONZ. Ponadto ING Bank wskazuje niektóre kraje jako obarczone szczególnie wysokim ryzykiem i zakazuje swoim klientom współpracy i prowadzenia transakcji (w tym płatności lub ułatwień) z tymi krajami. Po uzyskaniu jednoznacznej i jednostkowej zgody możliwe jest odstępnie w niektórych przypadkach od tej zasady, pod warunkiem spełnienia wszystkich odnośnych przepisów dotyczących sankcji. Obecnie kraje objęte sankcjami to Birma, Korea Północna, Sudan (Północny i Południowy), Syria, Iran i Kuba. Każdy z tych krajów jest objęty różnorodnymi sankcjami UE, USA i innymi. Kuba, Iran, Sudan i Syria są objęte sankcjami ekonomicznymi i eksportowymi w USA w związku z uznaniem za państwa wspierające terroryzm.

ING Bank stosuje politykę dotyczącą sankcji od 2007 r. i posiada uprawnienia do zerwania wszystkich istniejących zobowiązań. W związku z tym wszystkie nadal istniejące ekspozycje i kontakty związane są wyłącznie z aktualnymi staraniami banku w zakresie zamknięcia portfela wcześniejszych zobowiązań.

ING Bank stara się spełniać normy i oczekiwania organów regulacyjnych i innych zainteresowanych stron (np. rządów/organizacji pozarządowych) poprzez szereg inicjatyw i działań, takich jak analiza informacji o posiadaczach kont, przetwarzanie płatności i innych transakcji w sposób wspierający zapewnienie zgodności z przepisami w sprawie prania pieniędzy, sankcjami gospodarczymi i handlowymi, zasadami zwalczania przekupstwa i innych praktyk korupcyjnych.

ING Bank stale udoskonala swój program zarządzania ryzykiem braku zgodności w celu zapewnienia przestrzegania międzynarodowych norm i przepisów.

Ponadto nieustającym celem ING Banku jest stała rozbudowa środków kontroli dotyczących finansowych przestępstw gospodarczych (FEC) związanych z: zarządzaniem metodami zapobiegania praniu pieniędzy (AML), zwalczaniem finansowania terroryzmu (CTF) oraz ryzykami związanymi z eksportem i sankcjami. Dlatego też ING Bank wdrożył zasady postępowania w przypadku finansowych przestępstw gospodarczych, w których jasno określona jest definicja takich przestępstw, dzięki czemu możliwe jest zapobieganie angażowaniu się banku w działalność przestępczą oraz jego udział w globalnych działaniach na rzecz zwalczania prania pieniędzy oraz finansowania działalności przestępczej i terrorystycznej.

Środki prawne oraz dochodzenia organów ścigania

W dniu 12 czerwca 2012 r. ING Bank zawarł porozumienie ugodowe z Biurem ds. Kontroli Aktywów Zagranicznych (OFAC) Departamentu Skarbu USA oraz umowy o zawieszeniu postępowania z Departamentem Sprawiedliwości USA, biurem prokuratora federalnego Dystryktu Kolumbia i prokuratorem okręgowym hrabstwa Nowy Jork (zwanymi łącznie „organami amerykańskimi”) w odniesieniu do dochodzeń prowadzonych przez te organy w zakresie zgodności z amerykańskimi sankcjami ekonomicznymi i amerykańskimi praktykami w zakresie płatności dolarowych do roku 2007. Na podstawie umów o zawieszeniu postępowania wobec ING Banku nie będą podejmowane żadne dalsze działania, jeśli spełni warunki określone w umowie w ciągu 18 miesięcy. W ramach porozumienia ugodowego ING Bank zapłacił łączną grzywnę w wysokości 473 mln EUR. Jak ogłoszono 9 maja 2012 r., ING Bank w pierwszym kwartale 2012 r. przewidział rezerwę, z której ta kwota została pokryta. ING Bank ściśle i konstruktywnie współpracował z regulatorami i innymi podmiotami w całym tym procesie. Organy amerykańskie doceniły istotną współpracę ze strony ING w wydanym wyroku oraz jego zaangażowanie i chęć dalszej poprawy zapewniania zgodności z przepisami w ramach organizacji.

Wprowadzone ulepszenia mają wspierać kulturę zgodności z przepisami prawa oraz zapobiegać występowaniu w przyszłości tego rodzaju praktyk.

Główne zdarzenia w 2012 r.

Stosunki z regulatorami

Dział ds. Zarządzania Ryzykiem Braku Zgodności nadal inwestował w aktywne tworzenie relacji z organami regulacyjnymi w jurysdykcjach, w których działa ING Bank. Koncentruje się on na ustanowieniu otwartej wzajemnej komunikacji i współpracy w zakresie identyfikacji i łagodzenia ryzyka braku zgodności oraz aktywnym udziale w trwającej debacie.

Program promowania uczciwości

Dział ds. Zarządzania Ryzykiem Braku Zgodności, wspólnie z działem Zasobów Ludzkich oraz Komunikacji i Spraw Korporacyjnych, nadal wdraża program promowania uczciwości (PIP), tj. globalny program edukacyjny dla pracowników koncentrujący się na wartościach ING Banku (w tym zasadach prowadzenia działalności ING Banku) i roli, jaką odgrywają w działalności i miejscu pracy. Przygotowano krótkie moduły internetowe dotyczące finansowych przestępstw gospodarczych, technologii informacyjnej, ciągłości działalności biznesowej oraz upominków, ofert rozrywki i zapobiegania wręczaniu łapówek, a następnie zorganizowano kontrolowane debaty, podczas których pracownicy mogli porozmawiać o tym, co oznacza dla nich uczciwość i w jaki sposób mogą stosować zasady prowadzenia działalności, polityki oraz normy ING Banku w codziennej pracy.

Polityka dotycząca upominków, ofert rozrywki i zapobiegania wręczaniu łapówek

ING Bank wydał poprawioną wersję polityki dotyczącej upominków, ofert rozrywki i zapobiegania wręczaniu łapówek w celu podkreślenia ich znaczenia oraz uwzględnienia zmieniających się okoliczności prawnych (np. niedawnych interpretacji amerykańskiej ustawy o zagranicznych praktykach korupcyjnych), a także ze względu na rosnące zainteresowanie tym tematem wśród organów regulacyjnych i innych zainteresowanych stron. Przygotowano także wytyczne oraz zorganizowano spotkania organizacyjne i szkolenia mające na celu rozpowszechnienie tego dokumentu wśród pracowników firmy.

Kształcenie

Zadanie ciągłego kształcenia i szkolenia w zakresie podnoszenia świadomości zrealizowano w formie dwuosobowych sesji i modułów internetowych, a do biblioteki dodano nowe zasoby dotyczące takich obszarów jak ryzyko utraty ciągłości (w tym ciągłość działalności biznesowej, zarządzanie kryzysowe i przywrócenie gotowości do pracy po katastrofie), upominki, oferty rozrywki i zapobieganie wręczaniu łapówek, FEC (finansowe przestępstwa gospodarcze) oraz adekwatność profilu klienta. Dział ds. Zarządzania Ryzykiem Braku Zgodności kontynuował także swój globalny program szkoleń dla wszystkich nowych pracowników ING Banku zajmujących się zapewnianiem zgodności z przepisami.

RYZIKO DZIAŁALNOŚCI

Ryzyko działalności ING Banku zdefiniowano jako ekspozycję na utratę wartości w wyniku wahanego wolumenów, marż i kosztów, a także ryzyko wynikające z zachowań klientów. Jest to ryzyko związane z decyzjami w sprawie strategii oraz wewnętrzną skutecznością. Kapitał na ryzyko działalności oblicza się na podstawie dwóch elementów,

- (i) Ryzyka wydatków związanego z elastycznością (brakiem elastyczności) korygowania wydatków, w razie konieczności.
- (ii) Ryzyka zachowania klientów, które dotyczy zachowań klientów innych niż oczekiwano oraz wpływu, jakie takie zachowania mogą mieć na lokaty klientów i wcześniejsze spłaty kredytów hipotecznych. Ryzyko zachowań klientów oblicza się poprzez podkreślenie podstawowych założeń w modelach aktywów i pasywów behawioralnych.

Każdy z powyższych elementów jest liczony oddzielnie i następnie łączony z jednym ryzykiem działalności zgodnie z metodologią wariancji/kowariancji.

ING INSURANCE

SYSTEM ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W ING INSURANCE

ING oferuje szeroki asortyment ubezpieczeń na życie oraz innych rodzajów ubezpieczeń. Ryzyko związane z takimi produktami wynika z adekwatności poziomów składek ubezpieczeniowych oraz rezerw na zobowiązania ubezpieczeniowe, zysków i pozycji kapitałowej, a także niepewności co do przyszłych zwrotów z inwestycji realizowanych przy użyciu składek ubezpieczeniowych. Ryzyko finansowe obejmuje ryzyko inwestycyjne, zarządzanie aktywami i pasywami oraz nadwyżki i kwestie kapitałowe. Ryzyko produktu ubezpieczeniowego obejmuje ryzyko ubezpieczeniowe (aktuarialne i gwarantowanie) oraz wrażliwość na zmiany stóp procentowych. Ryzyko braku zgodności z przepisami, ryzyko prawne, ryzyko utraty reputacji oraz ryzyko operacyjne klasyfikowane są jako niefinansowe rodzaje ryzyka.

W skład zarządu ING Insurance EurAsia wchodzi 8 członków, w tym członkowie Rady Wykonawczej Grupy ING. Zarząd ING Insurance EurAsia odpowiada za zarządzanie ryzykiem związanym z działalnością ubezpieczeniową w Europie i Azji. W skład zarządu US Incorporated wchodzi 6 członków, w tym członkowie Rady Wykonawczej Grupy ING. Zarząd ING America Holdings odpowiada za zarządzanie ryzykiem związanym z działalnością ubezpieczeniową w Stanach Zjednoczonych (ING Insurance US).

W związku z planowaną sprzedażą działalności ubezpieczeniowej, funkcje związane z zarządzaniem ryzykiem w znacznej mierze delegowano na ING Insurance EurAsia i ING Insurance US, przy czym Grupa pełni w tym zakresie funkcję nadzorczą.

W 2011 r. ING ukończył proces dywestycji w swoich latynoamerykańskich funduszy emerytalnych, ubezpieczeń na życie i zarządzania inwestycjami. Ta transakcja stanowiła pierwszy duży krok w działalności dywestycyjnej ING w zakresie ubezpieczeń i zarządzania inwestycjami. W 2012 r. działalność banku w tym obszarze w Azji, a także reasekuracji SPVA (renty o zmiennym oprocentowaniu ze składką jednorazową) w Japonii w ramach reasekuracji korporacyjnej, została wskazana jako przeznaczona do sprzedaży i oznaczona jako zaniechana działalność. Jeśli chodzi o pozostałą część oddziału ING Insurance EurAsia, ryzyko związane z zaniechaną działalnością w Azji zostało usunięte z danych z lat 2011 i 2012.

Zarządzanie

System zarządzania ryzykiem to stabilna i aktywna struktura, która pozwala na odpowiednie zarządzanie ryzykiem, na jakie narażony jest ING Bank i skuteczne reagowanie na stopień ryzyka w celu zachowania pozycji finansowej ING zależnie od ustalonego poziomu akceptacji ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem w ING jest głównym obowiązkiem dyrektora Pionu Zarządzania Ryzykiem (CRO) Grupy ING. Dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem Grupy ING jest bezpośrednio powiązany służbowo z dyrektorem Pionu Zarządzania Ryzykiem ING Insurance EurAsia oraz dyrektorem Pionu Zarządzania Ryzykiem ING Insurance US. Kierownik Działu Inwestycji Ubezpieczeniowych odpowiada za zakończenie działań w obszarze inwestycji ubezpieczeniowych. CRO Grupy ING jest wspierany przez specjalistów ds. ryzyka z Grupy ING oraz specjalistów Grupy ds. prawnych oraz funkcjonalnego kontrolera ds. ubezpieczeń.

Bieżące zmiany w ramach regulacyjnych

Wobec obecnie trwającego kryzysu przepisy w sposób nieunikniony będą dążyć do zapewnienia większej wiarygodności przedsiębiorstw. Ich różnorodny wpływ na ubezpieczycieli będzie wymagać dostosowania do wewnętrznych poglądów firmy. Przepisy będą między innymi dążyć do zapewnienia, aby przedsiębiorstwa zachowywały adekwatność kapitałową. Przepisy będą także przewidywać utrudnienia w zakresie wyceny opartej na ryzyku w formie ograniczeń antydyskryminacyjnych, w ramach których do wyceny i tworzenia rezerw na podstawie ryzyka nie będzie można stosować niektórych czynników ryzyka.

Dział Zarządzania Ryzykiem ING weźmie pod uwagę te zmiany, przygotowując się na przyjęcie nowych ram regulacyjnych. Dzięki aktywności w takich stowarzyszeniach branżowych jak Forum CRO, Forum CFO i Paneuropejskie Forum Ubezpieczeniowe (PEIF), ING śledzi na bieżąco te zmiany i może na nie aktywnie reagować.

- Najistotniejszą kwestią regulacyjną dla sektora ubezpieczeniowego jest stały rozwój struktury adekwatności kapitałowej Wypłacalność II przez Unię Europejską. System Wypłacalność II ma być oparty na ujętych w rynek zasadach gospodarczych i ryzyku, dzięki czemu wymogi kapitałowe w całej Europie będą bezpośrednio uzależnione od aktywów i zobowiązań ubezpieczyciela. Jednak niektóre z proponowanych i aktualnie omawianych rozwiązań traktowane są jako zbyt konserwatywne i niezgodne z zasadami gospodarczymi. Dlatego też niezwykle istotne jest, by system Wypłacalność II był, jak pierwotnie planowano, oparty na rynku, unikał procykliczności i był w stanie sprostać zmiennym warunkom rynkowym. Projektując strukturę systemu, politycy i instytucje nadzorujące UE powinni więc zapewnić, aby planowane rozwiązania w ramach całego cyklu były wystarczająco solidne. ING Insurance EurAsia aktywnie współpracuje z innymi podmiotami w sektorze ubezpieczeniowym, aby pomóc politykom i organom nadzorującym UE w opracowaniu konkretnych odpowiadających powyższym założeniom propozycji;

- Na działalność branży ubezpieczeniowej wpływają działania regulacyjne, w tym przepisy wpływające na opodatkowanie, przepisy dotyczące emerytur i ochrony klientów. W pierwszym kwartale Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydał decyzję o zakazie, od dnia 21 grudnia 2012 r., różnicowania cen produktów ubezpieczeniowych sprzedawanych na terytorium Unii Europejskiej w zależności od płci nabywcy. To postanowienie dotyczy wyłącznie nowych transakcji, a nie obejmuje rewaluacji i przedłużeń polis. ING Insurance EurAsia dostosuje się do tych ograniczeń poprzez dalsze oferowanie zabezpieczeń obecnym, przyszłym i potencjalnym nabywcom polis;
- Krajowe organy regulujące rynek ubezpieczeń w USA oraz Krajowe Zrzeszenie Komisarzy Ubezpieczonych (NAIC) regularnie weryfikują obowiązujące przepisy amerykańskie dotyczące firm ubezpieczeniowych i ich produktów. Na spotkaniu, które odbyło się w grudniu 2012 r., NAIC przyjęło podręcznik wyceny dla sporządzania rezerw na ubezpieczenia na życie oraz renty. Przed wejściem w życie podręcznik muszą przyjąć 42 stany. W 2012 r. NAIC przyjęło także ustawę o modelach oceny wypłacalności, zarządzania ryzykiem i ryzyka własnego („ustawa o modelach ORSA”). Zgodnie z nią przedsiębiorstwa są zobowiązane do wykonania ORSA do dnia 1 stycznia 2015 r.

Test adekwatności rezerwy MSSF

Na dzień 31 grudnia 2012 r. rezerwy ING Insurance pozostawały adekwatne, przekraczając 90% poziomu ufności; wszystkie linie biznesowe przekroczyły poziom ufności 90%, z wyjątkiem amerykańskich rent o zmiennym oprocentowaniu (VA) typu „closed blocked”, w którym to obszarze dzięki zmianom w przyjętych założeniach i modelu oraz korzystnym wynikom rynkowym w ciągu roku zanotowano poprawę z -3,2 mld EUR na koniec 2011 r. na -1,7 mld EUR na koniec 2012 r. Tę poprawę zniwelowały spadki w Insurance Benelux spowodowane obniżeniem ryzyka finansowego, niskimi stopami procentowymi oraz nowymi statystykami śmiertelności w Holandii.

Jeśli łączne rezerwy dla linii biznesowej spadną poniżej poziomu ufności 50%, wówczas braki należy niezwłocznie wykazać w rachunku zysków i strat. Takie obciążenie może powstać w Azji, gdzie ING prowadzi dywestycję swoich oddziałów w regionie, ponieważ nieadekwatność rezerw w Japonii jest aktualnie kompensowana nadwyżkami w innych jednostkach. Nieadekwatność rezerw w japońskiej branży ubezpieczeniowej, w tym gwarancji VA reasekurowanych przez ING Reinsurance, wyniosła około 0,4 mld EUR przy poziomie ufności 50% na dzień 31 grudnia 2012 r. Na kwotę tę składa się nieadekwatność rzędu 0,9 mld EUR dla VA typu „closed block” kompensowana uzupełnieniem w wysokości 0,5 mld EUR dla korporacyjnego działu ubezpieczeń na życie. Charakter i termin uwzględnienia tego obciążenia wynikającego ze wspomnianej nieadekwatności rezerw w rachunku zysków i strat zależy od zamknięcia pozostałych dywestycji w Azji oraz różnych opcji, analizowanych aktualnie przez ING Life Japan. Dalsze informacje w tej sprawie będą przekazywane na bieżąco.

Nowe statystyki śmiertelności w Holandii

Holenderski Urząd Statystyczny (CBS) jak co dwa lata opublikował zaktualizowaną prognozę śmiertelności w Holandii, z której korzysta branża ubezpieczeniowa w tym kraju. Nie ma ona wpływu na rachunek zysków i strat MSSF, ale jest uwzględniona w teście adekwatności rezerw MSSF oraz we wskaźniku kapitału (IGD) ING Insurance. Wpływ tego wskaźnika wynosił w przybliżeniu 4 punkty procentowe. Nationale-Nederlanden przeszło 15 lat temu ustanowiło dodatkowe rezerwy z tytułu długowieczności, które miały pokryć ryzyko związane z wydłużeniem życia, jakie istnieje w zakresie grupowych ubezpieczeń emerytalnych. Przy okazji odnawiania umów o grupowe ubezpieczenia emerytalne są one przeliczane ponownie i, jak dotychczas, wszelkie wymagane zwiększenia środków na umowy ubezpieczeniowe ze względu na śmiertelność zostały zrównoważone z rezerw z tytułu długowieczności.

ING INSURANCE EURASIA

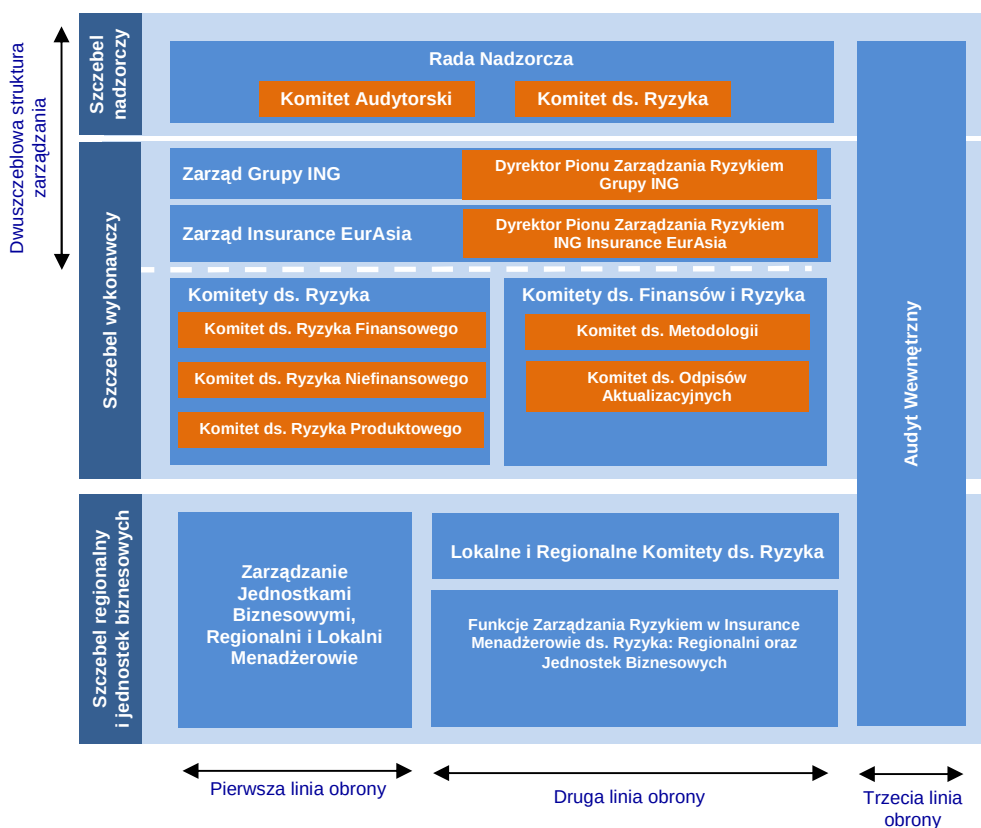
MISJA I CELE

Ryzyko stanowi centrum modelu działalności ubezpieczeniowej. Najważniejszą funkcją jest zwiększanie wartości dla klientów i udziałowców poprzez odpowiednie grupowanie i dywersyfikację ryzyka. Ryzyko ubezpieczeniowe powstaje w wyniku przyjmowania składek od posiadaczy polis i ich inwestowaniu, co z kolei generuje zwrotne potencjalne ryzyka rynkowe. Podstawą tworzenia wartości dla posiadaczy polis i udziałowców jest zarządzanie ryzykiem. Chęć do podejmowania ryzyka i zdolność do odpowiedniego zarządzania ryzykiem, które akceptujemy lub nie, jest niezwykle istotna.

Podejście ING do zarządzania ryzykiem jest ujęte w ramy akceptowanego poziomu ryzyka określające, jakie ryzyka firma chce podejmować, a jakich unikać oraz które zachowywać lub usuwać w dążeniu do osiągnięcia celów strategicznych. Ramy akceptowanego poziomu ryzyka w połączeniu z ramami pomiaru ryzyka stanowią podstawę naszych codziennych działań związanych z zarządzaniem ryzykiem. Jednostki biznesowe regularnie sporządzają raporty dotyczące swoich profili ryzyka.

ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

Ramy zarządzania ryzykiem ING Insurance EurAsia opierają się na koncepcji „trzech linii obrony”, dzięki której zarządzanie ryzykiem przebiega zgodnie z akceptowanym poziomem ryzyka zdefiniowanym przez Zarząd Insurance EurAsia (MBE) i zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą oraz przekazywanym w dół organizacji w całym ING Insurance EurAsia.

Nadzór nad ryzykiem na szczęblu Zarządu

ING Insurance EurAsia stosuje dwuszczeblową strukturę zarządzania obejmującą Zarząd ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji, w tym członków Zarządu Grupy ING, oraz Radę Nadzorczą ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji.

Rada Nadzorczą odpowiada za nadzorowanie polityki Zarządu ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji oraz ogólnego toku spraw spółki i jej obszarów działalności. Dla celów zarządzania ryzykiem Radę Nadzorczą wspierają dwa komitety:

- Komitet Audytorski wspiera Radę Nadzorczą w nadzorowaniu Zarządu ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji oraz doradzaniu mu w zakresie struktury i funkcjonowania wewnętrznych systemów zarządzania ryzykiem i kontroli ryzyka, a także przestrzegania przepisów mających zastosowanie do ING Insurance EurAsia i jej podmiotów zależnych;
- Komitet ds. Ryzyka wspiera Radę Nadzorczą w nadzorowaniu Zarządu ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji oraz doradzaniu mu w zakresie strategii i polityki ING dotyczących ryzyka w krajach Eurazji, z uwzględnieniem ryzyka nieodłącznie związanego z działalnością gospodarczą ING.

Jeżeli komitety nie ustalą inaczej, w spotkaniach obydwu komitetów uczestniczy Generalny Dyrektor ds. Ryzyka.

W gestii Zarządu ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji leży zarządzanie ryzykiem związanym z działalnością ING Insurance EurAsia. Zakres odpowiedzialności Zarządu ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji obejmuje zapewnienie skutecznych systemów zarządzania ryzykiem i kontroli ryzyka, a także przestrzegania obowiązujących przepisów przez ING Insurance EurAsia. Zarząd ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji regularnie prezentuje i omawia powyższe sprawy z Radą Nadzorczą oraz raz na kwartał przedstawia Komitetowi ds. Ryzyka swoje raporty na temat profilu ryzyka w porównaniu do apetytu na ryzyko ING Insurance EurAsia.

W ramach integracji procesu zarządzania ryzykiem, jako jeden z elementów planowania strategicznego, Zarząd ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji raz w roku wydaje dokument, w którym informuje organizację o strategicznych planach korporacyjnych i kluczowych problemach związanych z ryzykiem. Na podstawie tego dokumentu jednostki organizacyjne opracowują swoje własne biznes plany, z uwzględnieniem jakościowej i ilościowej oceny powiązanego ryzyka. Proces ten obejmuje wyraźne omówienie apetytu na ryzyko, poziomów tolerancji ryzyka i limitów ryzyka. Na podstawie biznes planów Zarząd ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji opracowuje plan strategiczny, który przekazuje do zatwierdzenia Radzie Nadzorczej.

Szczegół wykonawczy

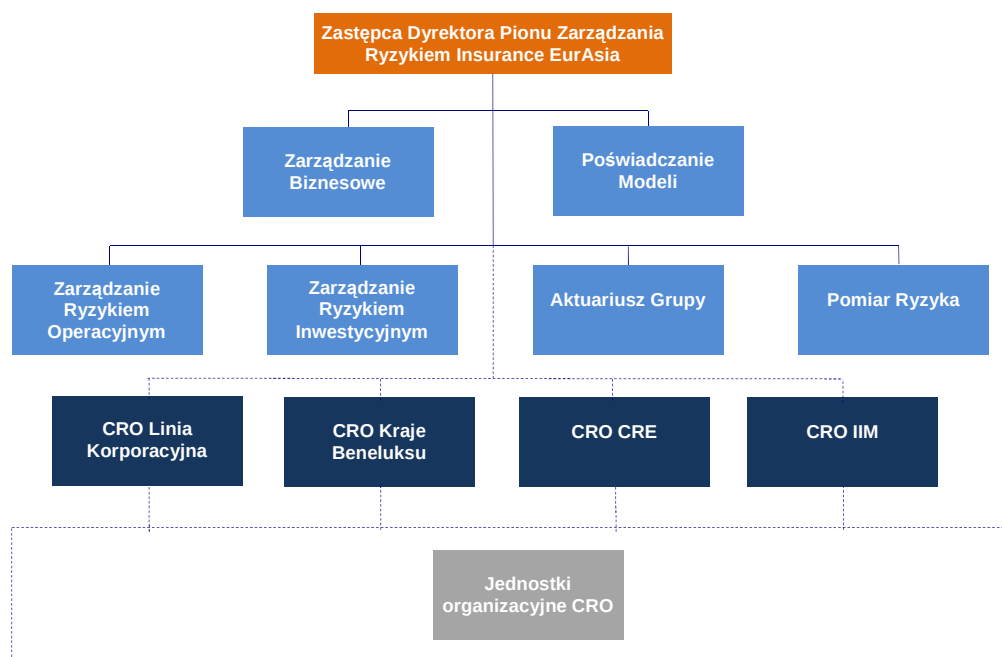
Zarząd ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji jest wspierany przez dwa komitety związane z ryzykiem:

- **Komitet ds. Finansów i Ryzyka**
Podstawowym zadaniem komitetu jest uzgodnienie decyzji dotyczących finansów i ryzyka, które wpływają na sprawozdawczość wewnętrzną i zewnętrzną ING Insurance EurAsia. Obejmuje to doradztwo, (wstępne) zatwierdzanie, analizę i podejmowanie działań w sprawach wpływających na kondycję finansową ING Insurance EurAsia. Komitet ds. Finansów i Ryzyka składa się z dwóch podkomitetów zajmujących się różnymi obszarami ryzyka:
 - *Komitet ds. Metodologii dla Eurazji* – Organ zatwierdzający metodologie, modele i parametry stosowane do pomiaru ryzyka, Kapitału Ekonomicznego i wyceny zgodnej z warunkami rynkowymi, stosowanej w ramach ING Insurance EurAsia;
 - *Komitet ds. Odpisów Aktualizacyjnych* – Organ zatwierdzający odpisy aktualizacyjne dla celów sprawozdawczości finansowej (z uwzględnieniem rezerw na straty kredytowe).
- **Komitet ds. Ryzyka Zarządu ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji**
W skład Komitetu ds. Ryzyka Zarządu ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji wchodzić wszyscy członkowie Zarządu ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji oraz dyrektorzy departamentu finansowego i departamentu zarządzania ryzykiem. Komitet ten omawia i podejmuje decyzje w sprawie kwestii związanych z ryzykiem, zatwierdza limity i poziomy tolerancji dla poszczególnych kategorii ryzyka, a także zatwierdza i zleca plany działania dotyczące konkretnych kwestii związanych z ryzykiem finansowym, produktowym i operacyjnym. Komitet ds. Ryzyka Zarządu ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji składa się z trzech podkomitetów zajmujących się różnymi obszarami ryzyka:
 - *Komitet ds. Ryzyka Finansowego* – Nadzoruje ryzyko finansowe w podmiotach ING Insurance EurAsia;
 - *Komitet ds. Ryzyka Produktowego* – Nadzoruje ryzyko produktów ubezpieczeniowych w podmiotach ING Insurance EurAsia;
 - *Komitet ds. Ryzyka Niefinansowego* – Nadzoruje ryzyko niefinansowe w ING Insurance EurAsia.

Pion Zarządzania Ryzykiem

Podstawowym zadaniem Dyrektora Pionu Zarządzania Ryzykiem jest zarządzanie ryzykiem w ING Insurance EurAsia, w tym ustalanie, pomiar, monitorowanie i prezentowanie ryzyka dotyczącego ING Insurance EurAsia. Jednostka ds. ryzyka utrzymuje i aktualizuje wytyczne polityki, opracowuje metodologię zarządzania ryzykiem oraz udziela porad z zakresu tolerancji i profilu ryzyka. Dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem zapewnia, aby członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji byli zawsze dobrze poinformowani i rozumieli istotne ryzyko związane z działalnością ING Insurance EurAsia.

Codzienne obowiązki związane z zarządzaniem ryzykiem w ING Insurance EurAsia CRO zleca swojemu zastępcy. W biurze zastępcy CRO zatrudnionych jest kilku specjalistów wspierających ogólne zarządzanie ryzykiem. CO ING Insurance EurAsia jest od grudnia 2012 r. Doug Caldwell. Nowa struktura organizacyjna będzie stosowana od 2013 r.

Na szczeblu regionalnym i w jednostkach organizacyjnych działają odrębne komitety ds. ryzyka. Regionalni Dyrektorzy ds. Ryzyka odpowiadają przed Zastępcą Dyrektora Pionu Zarządzania Ryzykiem. Z kolei jednostki organizacyjne CRO podlegają Regionalnym Dyrektorom ds. Ryzyka. W ING Insurance EurAsia zarządzanie ryzykiem braku zgodności z przepisami leży w gestii jednostek ds. prawnych i jednostek ds. zapewnienia zgodności z przepisami.

Proces zatwierdzania i przeglądu produktów

Krytycznym aspektem procesu zarządzania ryzykiem jest efektywne zaprojektowanie, uwzględnienie i wycenienie wszystkich produktów. W ING Insurance EurAsia tego typu czynności realizowane są w ramach procesu zatwierdzania i przeglądu produktów. Powyższy standard obejmuje wymagania dotyczące profilu ryzyka, miar wyceny opartej na wartości, docelowych wartości i dokumentacji. Proces zatwierdzania i przeglądu produktów uwzględnia wymagania oceny ryzyka rynkowego, ryzyka kredytowego, ryzyka ubezpieczeniowego, ryzyka braku zgodności z przepisami, ryzyka prawnego, ryzyka operacyjnego, a także oceny aspektów administracyjnych i księgowych produktu. Integralną część procesu zatwierdzania i przeglądu produktów stanowią wymagania dotyczące dostosowania produktów ubezpieczeniowych do potrzeb klientów.

Proces wprowadzania nowych klas inwestycyjnych i inwestycji

Jako uzupełnienie procesu zatwierdzania i przeglądu produktów ubezpieczeniowych, ING Insurance EurAsia stosuje proces wprowadzania nowych klas inwestycyjnych i inwestycji. Wszystkie aktywa, w które ING Insurance EurAsia inwestuje, muszą być zarejestrowane na globalnej liście aktywów, tj. liście wszystkich zatwierdzonych klas inwestycyjnych. Każda jednostka organizacyjna prowadzi lokalną listę aktywów, która uzupełnia listę globalną. W przypadku ograniczonej liczby klas inwestycyjnych wymagana jest zgoda na transakcję inwestycyjną grupy w odniesieniu do każdej nowej transakcji. Wymóg ten ma zastosowanie jedynie wtedy, gdy poziom złożoności lub różnorodności gwarantuje uzyskanie zgody Grupy na daną transakcję (program transakcji). Faktyczne inwestycje są realizowane na podstawie zleceń inwestycyjnych, czyli formalnej umowy pomiędzy właścicielem inwestycji a specjalistą ds. aktywów. W swoich zleceniach inwestycyjnych jednostki organizacyjne mogą uwzględniać jedynie klasy inwestycyjne pochodzące ze swojej lokalnej listy aktywów. Poza ustaleniem dopuszczalnych klas inwestycyjnych celem zlecenia jest także uzgodnienie przydziału strategicznych aktywów, a także limitów dotyczących aktywów, sektora, regionu i koncentracji kredytowej.

Adekwatność rezerw

Aktuariusz Grupy w ING Insurance EurAsia instruuje i nadzoruje wszystkie podmioty ING Insurance EurAsia, aby zapewnić odpowiednie przetestowanie wynikających z IFRS zobowiązań ubezpieczeniowych ING Insurance EurAsia pod kątem adekwatności, biorąc pod uwagę poziomy stawek składek ubezpieczeniowych oraz niepewność dotyczącą przyszłych zwrotów z inwestycji. Badanie adekwatności rezerw oparte jest na ocenie zobowiązań ubezpieczeniowych przy aktualnych szacunkowych założeniach aktuarialnych powiększonych o marżę ryzyka, zakładając, że rezerwy te uznaje się za adekwatne, jeżeli tego typu założenia zostaną spełnione. Przyjęte zyski inwestycyjne łączą zmniejszenie zysków portfela z istniejących aktywów oraz nowe stawki pieniężne i stawki reinwestycyjne. W przypadku inwestycji krótkoterminowych i reinwestycji stosuje się nowe stawki pieniężne. W przypadku pozostałych reinwestycji pod uwagę brane są długoterminowe założenia szacunkowe. Dla wielu produktów konieczne jest wykonanie testów stochastycznych, przyjmując za wymagany poziom 90. centyl wyników. W przypadku testów deterministycznych 90% poziom ufności uzyskuje się poprzez odliczenie od szacunkowych stóp procentowych 20% marży ryzyka lub jednego punktu procentowego, w zależności od tego, która z tych wartości jest wyższa.

Polityka zarządzania ryzykiem

ING Insurance EurAsia posiada kompleksowy zestaw polityk zarządzania ryzykiem, które są regularnie aktualizowane w celu ich dostosowania do dobrych praktyk, przepisów i zmian w profilu działalności. Począwszy od 2011 roku ING Insurance EurAsia analizuje wszystkie polityki pod kątem zgodności z nowo wprowadzanym systemem Wypłacalność II i pozostałymi przepisami, np. III dyrektywą dotyczącą wymogów kapitałowych (Dyrektywa CRD III).

System zarządzania modelami

Modele dotyczące zaprezentowanych parametrów zatwierdza Komitet ds. Metodologii ING Insurance EurAsia. Komitet ds. Metodologii ING Insurance EurAsia odpowiada za polityki, procedury, metodologie, modele i parametry stosowane w ramach ING Insurance EurAsia. Z kolei Regionalne Komitety ds. Metodologii zatwierdzają modele i parametry regionalne. Zgody Komitetu ds. Metodologii ING Insurance EurAsia wymagają także istotne modele regionalne oraz zmiany parametrów. Ponadto jednostka ds. wyceny modeli okresowo weryfikuje i poświadcza wszystkie modele wewnętrzne. Aby zapewnić jego niezależność od jednostek biznesowych oraz pozostałych departamentów ds. ryzyka, dyrektor departamentu podlega bezpośrednio Zastępcy Dyrektora Pionu Zarządzania Ryzykiem.

RAMY AKCEPTOWANEGO POZIOMU RYZYKA

Akceptowany poziom ryzyka to informacja o tym, jakie ryzyko nasze spółki chcą podejmować, a jakiego unikać oraz które zachowywać lub usuwać. Akceptowany poziom ryzyka definiuje nasze podejście do ryzyka, które chcielibyśmy i jesteśmy w stanie zaakceptować w najbliższej przyszłości. Obejmuje on preferencje ryzyka, tolerancje ryzyka oraz limity i środki kontroli ryzyka. Akceptowany poziom ryzyka określa się dla każdej jednostki biznesowej. Ramy akceptowanego poziomu ryzyka w połączeniu z ramami pomiaru ryzyka stanowią podstawę naszych codziennych działań związanych z zarządzaniem ryzykiem. Jednostki biznesowe regularnie sporządzają raporty dotyczące swoich profili ryzyka.

Opis	
Apetyt na ryzyko	Stwierdzenie jakościowe definiujące obszar działania ING Insurance EurAsia zgodnie ze strategią działalności spółki.
Tolerancja ryzyka	Ramy ilościowe ryzyka, tj. granice, w ramach których ryzyko powinno się mieścić, oparte na docelowej ocenie ryzyka oraz lokalnych ograniczeniach kapitałowych i apetycie na ryzyko finansowe i niefinansowe.
Limity ryzyka	Szczegółowe limity dla jednostek organizacyjnych w całej organizacji, ograniczające ryzyka przyjmowane na poziomie operacyjnym spółki.

Struktura akceptowanego poziomu ryzyka, tolerancji i limitów ryzyka obejmuje współczynnik „Dostępne zasoby finansowe a kapitał ekonomiczny” (AFR/EC), wskaźniki dźwigni, wrażliwości na przychody MSSF, wrażliwości kapitału lokalnego oraz ryzyka koncentracji. Współczynnik AFR/EC to stosunek dostępnych zasobów finansowych (AFR) do kwoty kapitału wymaganej, aby bieżąca wartość aktywów netto wchłonęła nieoczekiwane straty przy założeniu scenariusza opartego na poziomie ufności 99,5% w rocznym horyzoncie czasowym. Przedział ufności i horyzont czasowy są dostosowane do Wypłacalności II.

Monitorowanie ryzyka

ING Insurance EurAsia korzysta z różnych narzędzi do monitorowania ekspozycji na ryzyko w celu zagwarantowania, że nie jest przekraczany akceptowany poziom ryzyka firmy. Dzięki precyzyjnemu wyznaczeniu akceptowanego poziomu ryzyka oraz ramom zarządzania możemy szybko reagować na wszystkie ekspozycje, które przekraczają akceptowany poziom ryzyka. Poniżej wymienione są główne stosowane środki kontroli ryzyka, które pozwalają na jego monitorowanie i podejmowanie odpowiednich działań w celu jego łagodzenia lub weryfikacji akceptowanego poziomu ryzyka, tak aby nadal mieścił się w zakresie możliwości firmy:

- Ryzyka finansowe są zgłaszane Komitetowi ds. Ryzyka ING Insurance EurAsia na każdym szczeblu organizacyjnym poprzez raporty na temat ryzyka finansowego. Komitet ds. Ryzyka monitoruje ekspozycje i porównuje je z tolerancjami i limitami oraz może zdecydować o podjęciu działań łagodzących lub odstąpieniu od nich. O odstąpieniu należy wnioskować z góry. Wskaźniki kapitału są przekazywane Zarządowi poprzez raport o adekwatności kapitałowej;
- Ryzyka inwestycyjne są zgłaszane na poziomie grupy Komitetowi ds. Ryzyka ING Insurance EurAsia poprzez raporty na temat ryzyka inwestycyjnego i oraz ryzyka płynności. Komitet ds. Ryzyka monitoruje ekspozycje i porównuje je z tolerancjami i limitami oraz może zdecydować o podjęciu działań łagodzących lub odstąpieniu od nich. O odstąpieniu należy wnioskować z góry;
- Ponadto Komitet ds. Ryzyka Finansowego monitoruje proces zatwierdzania inwestycji, proces analizy i zatwierdzania nowych klas inwestycyjnych (NICARP) oraz procedury i zasady postępowania z ryzykiem inwestycyjnym;
- Ryzyko ubezpieczeniowe jest monitorowane głównie za pomocą procesu zatwierdzania produktów (PARP) na poziomie linii i jednostki biznesowej. Adekwatność naszych rezerw technicznych jest monitorowana i raportowana na wszystkich szczeblach organizacji;
- Ryzyka pozafinansowe są monitorowane w procesie tworzenia raportu na temat ryzyka pozafinansowego (NFRD) na wszystkich szczeblach organizacji. Raport ten dostarcza kierownictwu na wszystkich szczeblach organizacji informacji na temat kluczowych rodzajów ryzyka operacyjnego, ryzyka braku zgodności z przepisami i ryzyka prawnego oraz incydentów.

Ryzyko modelu

Proces zarządzania modelem i jego zatwierdzania powinien gwarantować, że stosowane modele są odpowiednie do zamierzonego celu. Wnioski z zatwierdzania modeli są przesyłane kwartalnie do Komitetu ds. Finansów i Ryzyka. Klasyfikowane są wszystkie modele zgodnie ze znaczeniem określonym w klasyfikacji wewnętrznej.

Testy warunków skrajnych

ING Insurance EurAsia uzupełnia regularny proces sprawozdawczy dotyczący ryzyka finansowego i niefinansowego (doraźnymi) testami warunków skrajnych. Testy warunków skrajnych pozwalają zbadać wpływ wyjątkowych, ale możliwych scenariuszy na pozycję kapitałową ING Insurance EurAsia. Testy warunków skrajnych mogą być inicjowane wewnętrznie lub przez strony zewnętrzne, takie jak holenderski bank centralny (De Nederlandsche Bank - DNB) i Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (European Insurance and Occupational Pensions Authority, EIOPA).

Profil ryzyka

Opis ryzyka

ING Insurance EurAsia ustala główne rodzaje ryzyka związane z prowadzoną działalnością:

- Ryzyko ubezpieczeniowe – takie ryzyko, jak umieralność, zachorowalność, długość życia oraz straty majątkowe i nagłe wypadki związane z roszczeniami wynikającymi z polis ubezpieczeniowych wydanych/ubezpieczanych przez ING Insurance EurAsia, w szczególności ryzyko, że poziomy składki i rezerwy nie będą wystarczające, by zaspokoić roszczenia ubezpieczeniowe;
- Ryzyko działalności – ryzyko uzależnione od możliwości, że doświadczenie będzie odbiegać od oczekiwań dotyczących zachowań ubezpieczających, kosztów i ponownej oceny składek. Wahania takie mogą wywoływać czynniki wewnętrzne, sektorowe oraz czynniki związane z szerszym rynkiem. Jest to ryzyko ściśle powiązane z decyzjami strategicznymi oraz wewnętrzną efektywnością i jako takie ryzyko strategiczne stanowi element ryzyka działalności;
- Ryzyko rynkowe – ryzyko potencjalnych strat wynikających z niekorzystnych ruchów zmiennych rynkowych. Ryzyko rynkowe obejmuje ryzyko stóp procentowych, ryzyko kapitału, ryzyko nieruchomości, domniemanej zmienności, spreadu kredytowego, w tym braku płynności, a także składki na wypadek utraty płynności oraz ryzyko wymiany walutowej;
- Ryzyko kredytowe – ryzyko potencjalnych strat wynikających z naruszenia umów kredytowych przez dłużników (w tym emitentów obligacji) lub kontrahentów ING Insurance EurAsia;
- Ryzyko płynności – ryzyko, że spółka ING Insurance EurAsia lub jeden z jej podmiotów zależnych nie będzie w stanie wypełnić swoich zobowiązań finansowych w terminie i po rozsądnych kosztach. Ryzyko płynności może ulec materializacji zarówno w pozycjach transakcyjnych jak i pozatransakcyjnych;
- Ryzyko operacyjne – ryzyko bezpośrednich lub pośrednich strat wynikających z niewłaściwych lub nieudanych procesów wewnętrznych, działania ludzi i systemów albo zdarzeń wewnętrznych. Ryzyko to obejmuje ryzyko utraty reputacji oraz ryzyko prawne;
- Ryzyko braku zgodności z przepisami – ryzyko zaburzenia prawości ING Insurance EurAsia w wyniku nieprzestrzegania (lub domniemanego nieprzestrzegania) właściwych ustaw, przepisów, regulacji, wewnętrznych polityk, procedur i standardów etycznych.

Zaniechana działalność

W 2012 r. działalność ING w obszarze ubezpieczeń i zarządzania inwestycjami w Azji i Pacyfiku, a także reasekuracji SPVA (renty o zmiennym oprocentowaniu ze składką jednorazową) w Japonii w ramach reasekuracji korporacyjnej, została wskazana jako przeznaczona do sprzedaży i oznaczona jako zaniechana działalność. Ryzyka związane z zaniechaną działalnością są i będą aktywnie zarządzane zgodnie z najlepszymi praktykami ING. Głównym ryzykiem w regionie Azji i Pacyfiku pozostaje ryzyko stóp procentowych. Jest ono szczególnie obecne w Korei Południowej, a kierownictwo nieustannie podejmuje działania w celu jego zredukowania.

W przypadku działalności ubezpieczeniowej w Malezji, Tajlandii, Hongkongu/Makau i Indiach podpisano umowy sprzedaży. Sprzedaż oddziału malezyjskiego została sfinalizowana w grudniu.

Pozostała część sekcji dotyczącej zarządzania ryzykiem w ING Insurance EurAsia nie będzie obejmować zaniechanej działalności. Odpowiednio zmieniono dane porównawcze za rok 2011.

Kapitał ekonomiczny

Kapitał ekonomiczny (EC) ING Insurance EurAsia to kwota dodatkowych zasobów, przekraczających wartość rynkową zobowiązań, umożliwiającą utrzymanie nadwyżki w przypadku niekorzystnych zdarzeń. Model kapitału ekonomicznego bazuje na poziomie ufności 99,5% i jednorocznym horyzoncie czasowym. Określany jest przed odpisami na cele podatkowe.

Ujawnienie modelu

W modelu EC ING określa ilościowo wpływ następujących rodzajów ryzyka:

- Ryzyko rynkowe – większość aktywów jest wyceniana (ponownie) w różnych scenariuszach ekonomicznych. Reszta aktywów (hipoteki) oraz finansowa składowa zobowiązań są powielane przez jednostki biznesowe przy użyciu skończonego zestawu standardowych instrumentów finansowych. Powielanie odbywa się na podstawie stochastycznych przepływów gotówkowych określonych w lokalnych systemach aktuarialnych za pomocą zestawu scenariuszy ekonomicznych. Jakość powielania jest monitorowana za pomocą kilku kryteriów statystycznych, w tym R-kwadrat, i porównywana z wrażliwością wartości rynkowej;

- Ryzyko zwłoki w spłacie kredytu – obliczane dla portfeli zawierających ryzyko kredytowe lub transferowe, w tym inwestycyjnych. EC jest obliczany na podstawie poniższych siedmiu czynników: prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (miara zdolności kredytowej poszczególnych dłużników), ekspozycja w momencie niewykonania zobowiązania (szacunkowa wielkość zobowiązania finansowego w momencie niewykonania zobowiązania w przyszłości), strata z tytułu niewykonania zobowiązania (szacunkowa wartość odtworzeniowa zastawów lub gwarancji, jeśli były składane, oraz części niezabezpieczonej), branża dłużnika, kraj dłużnika, pozostały okres do spłaty transakcji pierwotnych oraz rodzaj aktywów;
- Ryzyko ubezpieczeniowe – obliczane przez jednostkę biznesową dla wszystkich ryzyk składowych związanych z ryzykiem długowieczności, zachorowalności oraz majątkowo-urazowym;
- Ryzyko biznesowe – obliczane przez jednostkę biznesową dla ryzyka wskaźnika utrzymania ubezpieczenia, wydatków oraz ponownej oceny składek;
- Ryzyko operacyjne – obliczane za pomocą modelu ryzyka korporacyjnego dla wszystkich jednostek biznesowych, zgodnie ze standardowym wzorem Wypłacalności II.

Obliczanie i agregacja EC

W przypadku obliczania EC system zarządzania ryzykiem (ECAPS) wykorzystuje odpowiednią liczbę scenariuszy potrzebnych do symulacji ryzyk rynkowych i ryzyka zwłoki w spłacie kredytu. Przy tworzeniu scenariuszy ekonomicznych struktura zależności jest stosowana do odzwierciedlenia korelacji między czynnikami sprawczymi ryzyka. Scenariusze są kalibrowane w oparciu o archiwalne serie czynników ryzyka rynkowego za pomocą dostępnych danych archiwalnych. Zmienności i korelacje są kalibrowane, aby odzwierciedlać rozkład kwartalny. Dla każdego ze scenariuszy przelicza się wartość rynkową aktywów i zobowiązań oraz zmianę wartości nadwyżki wartości rynkowej (MVS). Po sortowaniu wyników i wybraniu najgorszej zmiany wyniku MVS przy 99,5% otrzymuje się kapitał ekonomiczny dla danego poziomu agregacji.

Wartość EC dla ryzyka biznesowego i ubezpieczeniowego oblicza się w systemach lokalnych na podstawie danych branżowych, badań doświadczeń i oceny ekspertów. Dane te są następnie łączone z EC dla ryzyka rynkowego i ryzyka zwłoki w spłacie kredytu, z uwzględnieniem dywersyfikacji. Kapitał ryzyka operacyjnego jest traktowany jako dodatkowy, w związku z czym nie jest brany pod uwagę przy dywersyfikacji typów ryzyka.

Dla obliczeń EC ING Insurance EurAsia stosuje roczny horyzont czasowy. Model kapitału ekonomicznego będzie nadal aktualizowany w celu uwzględnienia najnowszych danych rynkowych, zmian najlepszych praktyk oraz przepisów takich jak Wypłacalność II.

Profil ryzyka

Poniższa tabela przedstawia uzgodnienia kapitału ekonomicznego (EC) 2011 dla ING Insurance EurAsia, ujęte w sprawozdaniu rocznym 2011, względem porównywalnej podstawy dla ING Insurance EurAsia 2012. Odzwierciedla to zmiany w zakresie, modelach i metodologii. Wszystkie dane dotyczące ryzyka ujawnione w odniesieniu do ING Insurance EurAsia w pozostałej części będą porównywalne do roku 2012.

Rozliczenie kapitału ekonomicznego 2011	
kwoty w mld euro	2011
Jak odnotowano w sprawozdaniu ING Insurance EurAsia w 2011	10.3
Z wyłączeniem zaniechanej działalności ING Insurance Asia Pacific	-3.8
ING Insurance EurAsia z wyłączeniem zaniechanej działalności	6.5
Zmiany w modelach i metodologii	-0.9
ING Insurance EurAsia 2011 z wyłączeniem zaniechanej działalności, na podstawie porównywalnej z rokiem 2012	5.6

Wyłączenie podmiotów ING Insurance Asia Pacific dotyczy wszystkich jednostek biznesowych w regionie Azji/Pacyfiku, działalności ING w zakresie ubezpieczeń i zarządzania inwestycjami oraz reasekurowanych gwarancji SPVA (renty o zmiennym oprocentowaniu ze składką jednorazową) w Japonii w ramach reasekuracji korporacyjnej, sklasyfikowanych jako zaniechana działalność, uwzględnionych w obliczeniach EC za ubiegły rok. Odesłanie do pkt 23 „Zaniechana działalność”.

W 2012 r. ING Insurance EurAsia dokonał rewizji i ulepszenia metod obliczania kapitału ekonomicznego. Spowodowało to jego łączne obniżenie do 0,9 mld EUR na koniec 2011 r. Obniżka wynikała głównie ze zmian metod obliczania ryzyka rynkowego. W 2011 r. przewidziano wpływ kilku przyszłych zmian modelu, które zostały w pełni wdrożone w 2012 r. Główne zmiany prowadzące do niższego EC ryzyka rynkowego spowodowane były niższym niż przewidywano udziałem ryzyka spreadu i papierów wartościowych. Ponadto udoskonalono metody uwzględniania zabezpieczenia opcji na papiery wartościowe i stopy procentowe, co spowodowało obniżenie EC dla ryzyka papierów wartościowych i stóp procentowych. Jednocześnie zwiększono EC dla ryzyka biznesowego, które zostało zaktualizowane w taki sposób, by lepiej uwzględniać ryzyko związane z wydatkami i utrzymaniem ubezpieczenia. W poniższych tabelach punktem wyjścia są przeliczone dane dla EurAsia po tych zmianach modelu.

Poniższa tabela prezentuje podział Kapitału Ekonomicznego według obszarów działalności, z uwzględnieniem przypisanych im korzyści wynikających z dywersyfikacji.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy ING Insurance EurAsia

Podział Kapitału Ekonomicznego ING Insurance EurAsia, z wyłączeniem działalności zaniechanej, (99,5%) według obszarów działalności

	2012	2011
Insurance – kraje Beneluksu	4,324	4,331
Insurance – Europa Środkowa i pozostałe kraje Europy	1,082	808
Linia korporacyjna – Insurance EurAsia ⁽¹⁾	462	457
Insurance EurAsia razem z wyłączeniem działalności zaniechanej	5,868	5,596

(1) Linia korporacyjna Insurance EurAsia obejmuje finansowanie na poziomie ING Insurance EurAsia, transakcje w ramach zarządzania kapitałem oraz reasekurację korporacyjną.

Powyższe dane są przedstawione dla poszczególnych linii biznesowych, natomiast dywersyfikację w spółkach ING Insurance EurAsia oblicza się dla wszystkich jednostek biznesowych. Wzrost w Europie Środkowej i innych krajach Europy spowodowany był głównie zmianą założeń dotyczących masowego nieodnawiania polis określonych w przepisach Wypłacalność II. Łączna dywersyfikacja w jednostkach biznesowych ING Insurance EurAsia oraz w linii korporacyjnej ubezpieczeń wynosi 28% (2011: 31%).

W 2012 roku względem roku 2011 kapitał ekonomiczny dla ING Insurance EurAsia uległ zwiększeniu przede wszystkim z uwagi na wzrost ryzyka ubezpieczeniowego i ryzyka biznesowego, po części skompensowanego przez istotne działania zmniejszające ryzyko w krajach Beneluksu, a także całłościowe niższe oszacowanie wartości rynkowej, co doprowadziło do zmniejszenia ryzyka rynkowego. Spadek ryzyka zwłoki w spłacie kredytu został, ze względu na zmianę metodologii, zrównoważony mniejszą dywersyfikacją tego ryzyka na dalsze kategorie ryzyka. Kapitał ekonomiczny przypisany do linii korporacyjnej Insurance EurAsia powiązany jest przede wszystkim z walutowym ryzykiem kursowym nadwyżki wartości rynkowej jednostek biznesowych w krajach spoza strefy euro w stosunku do euro.

Poniższa tabela prezentuje podział Kapitału Ekonomicznego według rodzajów ryzyka. Szczegóły dotyczące różnych rodzajów ryzyka opisano poniżej.

Podział Kapitału Ekonomicznego ING Insurance EurAsia, z wyłączeniem działalności zaniechanej, (99,5%) wg kategorii ryzyka

	2012	2011
Ryzyko ubezpieczeniowe	1,921	1,642
Ryzyko rynkowe	3,153	3,404
Ryzyko zaległości kredytowych	357	557
Ryzyko operacyjne	391	344
Ryzyko działalności	2,337	2,118
Dywersyfikacja pomiędzy różnymi rodzajami ryzyka	-2,291	-2,469
Działalność ubezpieczeniowa w Eurazji razem z wyłączeniem działalności zaniechanej	5,868	5,596

RYZIKO UBEZPIECZENIOWE

Ryzyko ubezpieczeniowe obejmuje ryzyko aktuarialne i ryzyko gwarancji, takie jak ryzyko umieralności, ryzyko długości życia, ryzyko zachorowalności oraz ryzyko szkód majątkowych i nieszczęśliwych wypadków, które wynika z wyceny i akceptacji umów ubezpieczeniowych.

Prezentacja modelu

Poniższa tabela prezentuje główne kategorie ryzyka dla ryzyka ubezpieczeniowego w ING Insurance EurAsia. Wrażliwości zysków wynikających z IFRS zdefiniowano na podstawie scenariusza zmian przy 90% poziomie ufności, Kapitał Ekonomiczny ustala się na podstawie 99,5% przedziału ufności i rocznego horyzontu czasowego.

	Opis	Kluczowe czynniki
Umieralność	Ryzyko umieralności można dalej podzielić na: - Dodatnie ryzyko umieralności, gdy roszczenia rosną w wyniku wyższego poziomu umieralności, np. ubezpieczenia terminowe. - Ujemne ryzyko umieralności ma miejsce, gdy ubezpieczone osoby żyją dłużej niż oczekiwano, na przykład produkty emerytalne. Ryzyko długości życia wpływa na zyski stopniowo z czasem.	Zyski IFRS: Roszczenia w przypadku śmierci w ramach ubezpieczeń na życie. Kapitał Ekonomiczny: Emerytury i działalność annuitetowa głównie w Holandii.
Zachorowalność	Ubezpieczenie na wypadek choroby lub ubezpieczenie zdrowotne obejmuje ubezpieczenie zapewniające zabezpieczenie lub zwrot strat (tj. utraty dochodów) w wyniku choroby lub niepełnosprawności albo kosztów leczenia medycznego w wyniku choroby lub niepełnosprawności.	Zyski IFRS i Kapitał Ekonomiczny: Ochrona dochodów w Holandii oraz klauzul dotyczących zdrowia w Korei i Malezji.

Szkody majątkowe i nieszczęśliwe wypadki	Ubezpieczenie na wypadek szkód majątkowych i od nieszczęśliwych wypadków obejmuje różne rodzaje ryzyka, takie jak szkody powstałe w wyniku pożaru, wypadki samochodowe, odpowiedzialność osobistą i zawodową, huragany itp.	Zyski IFRS i Kapitał Ekonomiczny: Burze i odpowiedzialność OC w krajach Beneluksu.
--	---	--

Kapitał ekonomiczny

Kapitał Ekonomiczny ING Insurance EurAsia, z wyłączeniem działalności zaniechanej, (niezdywersyfikowany w 99,5%) według kategorii ryzyka

	2012	2011
Umieralność	1,296	1,119
Zachorowalność	283	263
Szkody majątkowe i nieszczęśliwe wypadki	342	260
Ryzyko ubezpieczeniowe razem	1,921	1,642

Kapitał ekonomiczny ryzyka śmiertelności wzrósł ze względu na aktualizację tabeli śmiertelności w Holandii i niższe stopy procentowe, które zwiększyły wartość ryzyka długowieczności. Ryzyko majątkowo-urazowe wzrosło głównie ze względu na lepsze zastosowanie oczekiwanej ekspozycji w odniesieniu do nowych oddziałów w okresie 1 roku.

Wrażliwość

Wrażliwość zysków IFRS dla ryzyka ubezpieczeniowego, z wyłączeniem działalności zaniechanej

	2012	2011
Umieralność	-28	-21
Zachorowalność	-99	-99
Szkody majątkowe i nieszczęśliwe wypadki	-82	-75

Ogólna ekspozycja na ryzyko ubezpieczeniowe nie uległa znaczącej zmianie w 2012 r. Dane uwzględniające roczny przegląd założeń aktuarialnych dla ryzyka ubezpieczeniowego zostały zaprezentowane w części dotyczącej wrażliwości zysków IFRS powyżej.

Łagodzenie ryzyka

Z zasady ryzyka ubezpieczeniowego nie można (łatwo) zabezpieczyć bezpośrednio poprzez rynki finansowe i jest ono częściowo łagodzone poprzez dywersyfikację w dużych portfelach. Ryzykiem ubezpieczeniowym zarządza się na poziomie umów, stosując polisy gwarancyjne, wymagania dotyczące wzorów produktów, procesy niezależnego zatwierdzania produktów, a także ograniczenia co do ryzyka związane z uzgodnionymi z klientem warunkami polisy ubezpieczeniowej.

Ryzykiem, którego nie złagodzone poprzez dywersyfikację, zarządza się przy użyciu limitów koncentracji i zaangażowania, a także poprzez reasekurację i/lub sekurytyzację:

- Limity tolerancji dla ryzyka ubezpieczeniowego wynikającego z ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie ustala się według obszarów działalności w odniesieniu do katastrofalnych zdarzeń i poszczególnych rodzajów ryzyka;
- Limity tolerancji dla ryzyka ubezpieczeniowego wynikającego z ubezpieczeń na życie ustala się dla okresu życia ubezpieczonego i istotnych zdarzeń wpływających na umieralność wielu osób, takich jak pandemia;
- Do zarządzania poziomami tolerancji stosuje się reasekurację. Reasekuracja powoduje powstanie kredytu, którym zarządza się zgodnie z zasadami zarządzania ryzykiem reasekuracji kredytów ING Insurance EurAsia;
- Katastrofalne straty wynikające z takich zdarzeń, jak terroryzm, nie podlegają ubezpieczeniu. By złagodzić tego typu ryzyko, ING uczestniczy w funduszach sektorowych w różnych krajach.

RYZKO DZIAŁALNOŚCI

Ryzyko działalności ubezpieczeniowej to przede wszystkim ryzyko, jakie przyjmują na siebie towarzystwa ubezpieczeniowe w wyniku udziału w działalności ubezpieczeniowej. W praktyce można je zdefiniować jako możliwość wystąpienia różnic pomiędzy faktycznymi doświadczeniami a oczekiwaniami w odniesieniu do wydatków, prowadzenia istniejącej działalności (utrzymywania/odnawiania umów), ponownej wyceny przyszłych składek itp.

Prezentacja modelu

Poniższa tabela prezentuje główne kategorie ryzyka dla ryzyka działalności w ING Insurance EurAsia. Kapitał Ekonomiczny ustalono na podstawie 99,5% przedziału ufności w rocznym horyzoncie czasowym.

	Opis	Kluczowe czynniki
Utrzymanie umów	Ryzyko, że faktyczne utrzymanie istniejącej działalności rozwinię się mniej korzystnie niż oczekiwano.	Kapitał Ekonomiczny: Mniejszy wykup polis z gwarancjami pieniężnymi w krajach Beneluksu oraz wyższy wykup polis o wyższej rentowności w krajach Europy Środkowej.
Koszty	Ryzyko, że faktyczne wydatki w przyszłości będą wyższe niż oczekiwano.	Kapitał Ekonomiczny: Przekroczenie wydatków w krajach Beneluksu.
Ponowna wycena składek	Ryzyko, że faktyczne korekty składek w przyszłości będą niższe niż oczekiwano.	Kapitał Ekonomiczny: Związany z możliwymi do odnowienia klauzulami zdrowotnymi w Grecji.

Kapitał ekonomiczny

Kapitał Ekonomiczny ING Insurance EurAsia, z wyłączeniem działalności zaniechanej, (niezdywersyfikowany w 99,5%) według kategorii ryzyka

	2012	2011
Ryzyko działalności	2,337	2,118

Kapitał ekonomiczny wzrósł głównie ze względu na wzrost ryzyka utrzymania ubezpieczenia oraz, w mniejszym stopniu, na wyższe ryzyko związane z wydatkami, wynikające z dalszego dostosowania do ram prawnych Wyplacalności II.

RYZYO RYNKOWE

Spółka ING Insurance EurAsia jest narażona na ryzyko rynkowe w zakresie, w jakim ruchy na rynkach finansowych mogą niekorzystnie wpływać na wartość rynkową nadwyżek. Zmiany cen na rynkach finansowych wpływają na wartość rynkową portfela aktywów oraz zabezpieczające instrumenty pochodne ING Insurance EurAsia bezpośrednio oraz poprzez obliczoną wartość rynkową zobowiązań ubezpieczeniowych.

Prezentacja modelu

Poniższa tabela prezentuje główne kategorie ryzyka dla ryzyka rynkowego w ING Insurance EurAsia. Kapitał Ekonomiczny oparto na 99,5% przedziale ufności w rocznym horyzoncie czasowym. W tabeli opisano IFRS oraz pomiar wrażliwości Dostępnych Zasobów Finansowych.

	Opis	Kluczowe czynniki
Stopy procentowe	Wpływ zmian stóp procentowych aktywów i pasywów Wrażliwość Dostępnych Zasobów Finansowych i zysków IFRS: Mierzona 30% wzrostem i spadkiem względem dziesięcioletniej stopy typu swap. Minimalna zmiana wynosi 50 punktów bazowych, a maksymalna 150 punktów bazowych. Zmiana dotyczy stóp forward aż do ostatniego dostępnego okresu krzywej stóp procentowych.	Zyski IFRS: Gwarantowana odrębna działalność emerytalna w Holandii Dostępne Zasoby Finansowe i Kapitał Ekonomiczny: Nieodłączne opcje w gwarantowanej, niezależnej działalności emerytalnej w Holandii.
Kapitał własny	Wpływ zmian cen kapitału, które oddziałują na bezpośrednie zaangażowanie kapitałowe i utratę dochodów z opłat z działalności związanej z jednostkami, emeryturami i funduszami. Wrażliwość Dostępnych Zasobów Finansowych i zysków IFRS: Mierzona oddziaływaniem 25% wzrostem lub spadkiem cen kapitału.	Zyski IFRS, Dostępne Zasoby Finansowe i Kapitał Ekonomiczny: Bezpośrednie zaangażowanie kapitałowe i nieodłączne opcje w gwarantowanej niezależnej działalności emerytalnej w Holandii..
Wymiana walutowa	Wpływ strat związanych ze zmianami kursów wymiany walut. Wrażliwość Dostępnych Zasobów Finansowych i zysków IFRS: Mierzona oddziaływaniem 10% wzrostu i spadku walut w stosunku do euro.	Zyski IFRS, Dostępne Zasoby Finansowe i Kapitał Ekonomiczny: Przeliczenie zysków IFRS oraz Dostępnych Zasobów Finansowych z działalności prowadzonej w walutach innych niż euro.

Domniemana zmienność (kapitał własny i stopy procentowe)	Wpływ strat na aktywa i pasywa w wyniku zmian cen opcji rynkowych. Wrażliwość Dostępnych Zasobów Finansowych i zysków IFRS: - Dla stóp procentowych mierzona oddziaływaniem względnego wzrostu domniemanej zmienności o 30%. - Dla kapitału własnego mierzona oddziaływaniem względnego wzrostu domniemanej zmienności według okresów: 80% dla okresów poniżej 1 roku, do 30% dla okresów od 1 do 3 lat, do 20% dla okresów od 3 do 7 lat i do 10% dla okresów wynoszących 7 i więcej lat.	Zyski IFRS, Dostępne Zasoby Finansowe i Kapitał Ekonomiczny: Nieodłączne opcje w: - gwarantowanej, niezależnej działalności emerytalnej w Holandii.
Spread kredytowy	Wpływ wzrostu spreadów kredytowych na inwestycje w papiery wartościowe o stałym dochodzie równoważony zmianami poziomu składek na wypadek utraty płynności po stronie pasywów. Wrażliwość Dostępnych Zasobów Finansowych i zysków IFRS: - Mierzona oddziaływaniem względnego wzrostu poprzez pomnożenie okresu trwania przez zmianę opartą na ratingu (np. zmiana oceniona na A wynosi 110 punktów bazowych). - Wyklucza się obligacje rządowe i obligacje rządu krajowego w walucie lokalnej ocenione na AAA i AA, wyjątek stanowią jedynie obligacje greckie. - Zmiana dla kredytów strukturyzowanych jest o 50% wyższa niż dla obligacji korporacyjnych i rządowych. - Składka na wypadek utraty płynności ulega zmianie o 50 punktów bazowych aż do określonego okresu w zależności od waluty (np. EUR – 15 lat, USD – 30 lat). Aby uniknąć podwójnego liczenia ryzyko spreadu kredytowego jest mierzone jedynie dla Dostępnych Zasobów Finansowych.	IFRS: Aktywa podlegające odpisom aktualizacyjnym w Grecji. AFR i EC: Dłużne papiery wartościowe we wszystkich regionach. Wyrównanie premii płynności głównie w krajach Beneluxu, ze względu na pozytywną korelację premii płynności ze spreadami kredytowymi.
Ryzyko zmiany cen nieruchomości	Wpływ wartości nieruchomości ze względu na zmianę zysków związanych z nieruchomościami i/lub zmianę wymaganych dochodów inwestora. Wrażliwość Dostępnych Zasobów Finansowych i zysków IFRS: - Dla Dostępnych Zasobów Finansowych mierzona jest wpływem 15% spadku cen nieruchomości na wszystkie posiadane nieruchomości.. - Mierzona jest wpływem 15% spadku cen nieruchomości jedynie na udziały mniejszościowe oraz bezpośrednio wszystkie nieruchomości uwzględnione w rachunku zysków i strat. Pozostałe udziały uwzględnia się w przypadku ewentualnych odpisów spowodowanych spadkiem cen.	Zyski IFRS, Dostępne Zasoby Finansowe i Kapitał Ekonomiczny: Nieruchomości posiadane w krajach Beneluxu.

Kapitał ekonomiczny

Kapitał Ekonomiczny ING Insurance EurAsia, z wyłączeniem działalności zaniechanej, (niezdywersyfikowany w 99,5%) według kategorii ryzyka

	2012	2011
Ryzyko rynkowe	3,152	3,404

Kapitał ekonomiczny obniżony ze względu na wyższą rekompensatę premii płynności w scenariuszu wzrostu spreadu kredytowego, ze względu na wydłużony okres zapadalności naszych zobowiązań. Poza tym lepsze dopasowanie aktywów do zobowiązań spowodowało obniżenie stóp procentowych i ryzyka zmienności stóp procentowych. Ta obniżka kapitału ekonomicznego została częściowo zrekompensowana obniżeniem zaangażowania w opcje sprzedaży akcji.

Wrażliwości

Wrażliwość na ryzyko rynkowe, z wyłączeniem działalności zaniechanej

	Dostępne Zasoby Finansowe	Zyski IFRS	Dostępne Zasoby Finansowe	Zyski IFRS
		2012		2011
Wzrost stóp procentowych	97	-61	306	-91
Spadek stóp procentowych	-59	103	-310	314
Wzrost kapitału własnego	674	354	708	133
Spadek kapitału własnego	-596	-425	-158	124
Nieruchomości	-780	-762	-802	-778
Wymiana walutowa	-199	-34	-189	-21
Spread kredytowy	336	-3	332	-26
Domniemana zmienność	-104	14	-153	-16

Dostępne zasoby finansowe są obecnie podatne głównie na spadek cen akcji i nieruchomości. W porównaniu z 2011 r. wrażliwość na obniżkę stóp procentowych została ograniczona poprzez zastosowanie hedgingu w krajach Beneluksu. Wrażliwość na spadek cen akcji wzrosła w stosunku do 2011 r. w wyniku ograniczenia inwestycji w opcje sprzedaży akcji.

Przychody MSSF są w dużym stopniu wrażliwe na zmiany stóp procentowych oraz spadek cen nieruchomości i akcji. W 2012 r. wrażliwe punkty ryzyka związanego z nieruchomościami były w miarę stabilne. Na wrażliwość na zmiany stóp procentowych w porównaniu z rokiem 2011 wpływ miały głównie dodatkowe zabezpieczenia zastosowane w krajach Beneluksu. Wrażliwość na ceny akcji wzrosła w porównaniu z 2012 r., gdyż ceny akcji wzrosły, a zabezpieczenia wygasły i nie zostały odnowione w 2012 r.

W okresie spadku stóp procentowych zyskowność może spadać ze względu na zmniejszenie spreadu między stopami procentowymi zysku od aktywów a stopami procentowymi wypłacanymi posiadaczom polis ubezpieczeniowych i umów renty. Przedłużające się okresy obniżenia stóp procentowych mogą spowodować konieczność zmiany przez ING Insurance EurAsia długoterminowej perspektywy w odniesieniu do odsetek z inwestycji.

NIERUCHOMOŚCI

Ryzyko cen nieruchomości wynika z możliwości wahań wartości nieruchomości w wyniku zmiany zysków uzyskiwanych z nieruchomości i/lub zmiany wymaganych dochodów inwestora. Zaangażowanie w nieruchomości notuje się głównie w krajach Beneluksu.

W swoich księgach ubezpieczeniowych ING Insurance EurAsia stosuje dwie różne kategorie zaangażowania w nieruchomości. Po pierwsze ING Insurance EurAsia jest właścicielem zajmowanych przez siebie budynków. Po drugie spółka ING Insurance EurAsia zainwestowała kapitał w kilka funduszy nieruchomości oraz bezpośrednio nieruchomości. Spadek cen nieruchomości spowoduje obniżenie wartości tego kapitału i w związku z tym spółka ING Insurance jest narażona na zmiany spowodowane wahaniami cen nieruchomości.

Drugą z powyższych kategorii można podzielić na udziały w nieruchomościach, które są wyceniane w ramach kapitału własnego, oraz udziały w funduszach i nieruchomościach bezpośrednich wyceniane w rachunku zysków i strat. Zmian cen nieruchomości bezpośrednio oddziałują na wykazane zyski netto wyłącznie w przypadku ostatniej kategorii.

Profil zaangażowania w nieruchomości według sektorów, z wyłączeniem działalności zaniechanej

Sektor	Wyceniane w rachunku zysków i strat	Niewyceniane w rachunku zysków i strat	Wyceniane w rachunku zysków i strat	Niewyceniane w rachunku zysków i strat
		2012		2011
Mieszkaniowe	123	898	109	967
Biurowe	732	539	886	605
Detaliczne	1,462	371	1,596	379
Przemysłowe	406		440	
Inne	156	591	212	518
Razem	2,879	2,399	3,243	2,469

Na 31 grudnia 2012 r. spółka ING Insurance EurAsia posiadała inwestycje związane z nieruchomościami o wartości 3.2 mld EUR (wykluczając dźwignię). Zaangażowanie ING Insurance EurAsia w nieruchomości (tj. z uwzględnieniem dźwigni) wynosi 5.3 mld EUR, z czego 2.9 mld EUR uznaje się według wartości godziwej w rachunku zysków i strat, a 2.4 mld EUR nie jest wyceniane w rachunku zysków i strat, ale jest księgowane według kosztów lub uznawane w ramach kapitału własnego (przy czym odpisy aktualizacyjne są uznawane w rachunku zysków i strat). W sumie zaangażowanie w nieruchomości wzrosło o 434 mln EUR, głównie w wyniku dodatnich zmian wartości godziwej (172 mln EUR), sprzedaży (130 mln EUR), sprzedaży ING Insurance Malaysia (113 mln EUR) oraz innych pomniejszych takich jak odpisy aktualizacyjne (19 mln EUR).

RYZIKO KREDYTOWE

Główne ryzyko kredytowe ING Insurance EurAsia wynika z portfela obligacji. Ryzyko to mierzy się w ramach kapitału ekonomicznego na ryzyko spreadu kredytowego, który stanowi część metodologii ryzyka rynkowego. Ryzyko spreadu uwzględnia różnice ryzyka (i dywersyfikacji) pomiędzy klasami ratingowymi i regionami. W przypadku obligacji korporacyjnych ryzykiem koncentracji dotyczącym poszczególnych emitentów zarządza się również za pomocą limitów emitentów i pożyczek opartych na ratingach, dzięki czemu unika się dużej ekspozycji w jednej spółce (lub grupie powiązanych spółek). Limit LGD to ostateczne ograniczenie dla ekspozycji na obligacje korporacyjne. Ekspozycje na rządy są monitorowane osobno. Profil ryzyka kredytowego jest monitorowany i zgłaszany w raporcie na temat ryzyka inwestycyjnego.

Biorąc pod uwagę rozmiar portfela, kredyty terminowe (z uwzględnieniem prywatnych lokat) w porównaniu z obligacjami stanowią znacznie mniejsze źródło ryzyka kredytowego dla ING Insurance EurAsia. Tego typu ekspozycje także podlegają monitorowaniu limitu emitenta i limitu kredytowego. Kredyty hipoteczne i kredyty pod zastaw polisy stanowią detaliczne ekspozycje na ryzyko kredytowe ING Insurance EurAsia. Ryzyko kredytowe ogranicza się zgodnie z kryteriami i dostępnością zabezpieczeń.

Trzecim źródłem ryzyka kredytowego są roszczenia w stosunku do partnerów transakcyjnych wynikające z pozagiełdowych instrumentów pochodnych, kredytów rynku pieniężnego i reasekuracji.

Kapitał ekonomiczny dla ryzyka zwłoki w spłacie kredytów mieszkaniowych, pożyczek terminowych (także w ramach ofert na rynku niepublicznym) oraz ryzyka zwłoki w spłacie kredytu w odniesieniu do pozagiełdowych instrumentów pochodnych, pożyczek na rynkach pieniężnych i instrumentów reasekuracyjnych, jest mierzony za pomocą prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (PD) oraz strat z tytułu niewykonania zobowiązania w warunkach skrajnych (LGD) dla każdego emitenta.

- Transakcje na instrumentach pochodnych dozwolone są jedynie na mocy umowy ramowej ISDA z załącznikiem dotyczącym wsparcia kredytowego, który zapewnia, że ING Insurance EurAsia otrzyma zabezpieczenie od kontrahenta na całkowitą dodatnią wartość rynkową wszystkich bilateralnych umów na instrumenty pochodne zawartych pomiędzy ING Insurance EurAsia a danym kontrahentem. Jeżeli wartość rynkowa netto jest ujemna, kontrahentowi należy przekazać zabezpieczenie;
- Umowy kredytowe na rynku pieniężnym zawierane są wyłącznie z bankami o dobrej pozycji kredytowej. ING Insurance EurAsia utrzymuje limity rynku pieniężnego dla każdego z tego typu banków. Kontrahenci są stale monitorowani pod kątem zmian, które mogą gwarantować obniżenie limitu;
- Ryzyko kredytów reasekuracyjnych to ryzyko, że jeden z reasekuratorów ING Insurance EurAsia nie zapłaci w terminie albo wcale nie zapłaci ważnych roszczeń, które podlegały reasekuracji przez ING Insurance EurAsia w porozumieniu z danym reasekuratorem. ING Insurance EurAsia łagodzi tego typu ryzyko poprzez dywersyfikację swojego zaangażowania reasekuracyjnego w stosunku do różnych firm reasekuracyjnych o dobrym ratingu, a także poprzez żądanie zabezpieczenia dla umów reasekuracyjnych, w wyniku których zaangażowanie reasekuracyjne przekracza minimalny próg.

Celem ING Insurance EurAsia jest utrzymanie właściwie zdywersyfikowanego portfela kredytowego o niskim ryzyku, który spełnia lub przekracza rynkowe zwroty referencyjne. ING Insurance EurAsia stosuje politykę utrzymania wysokiej jakości portfela inwestycyjnego, unikając jednocześnie dużych koncentracji ryzyka oraz kładąc nacisk na zarządzanie zmianami w obszarach działalności poprzez odgórne limity koncentracji dla poszczególnych kredytobiorców i określonych klas aktywów.

Prezentacja modelu

Poniższa tabela prezentuje główne kategorie ryzyka dla ryzyka kredytowego w ING Insurance EurAsia. Kapitał Ekonomiczny oparto na 99,5% przedziale ufności w rocznym horyzoncie czasowym. Poziomy wrażliwości zgodne z IFRS i poziomy wrażliwości Dostępnych Zasobów Finansowych opisano w tabeli poniżej.

	Opis	Kluczowe czynniki
Zaległości kredytowe	Wpływ zaległości kredytowych kontrahenta na zyski IFRS. Wrażliwość zysków IFRS ⁽¹⁾: - Mierzona wpływem pomnożenia historycznego kosztu, prawdopodobieństwa naruszenia i straty powstałej w wyniku naruszenia (o 15%). - Aktywa podlegające odpisom aktualizacyjnym rozlicza się zgodnie z metodologią spreadu kredytowego.	Zyski IFRS i Kapitał Ekonomiczny: ogólne aktywa we wszystkich regionach, przede wszystkim inwestycje w obligacje oraz portfel inwestycyjny.
Spread kredytowy	Patrz: rozdział poświęcony ryzyku rynkowemu.	

(1) Aby uniknąć podwójnego liczenia, ryzyko zaległości kredytowych jest uwzględniane jedynie dla zysków IFRS, a ryzyko spreadu kredytowego mierzone jest tylko dla Dostępnych Zasobów Finansowych. Przyjęto, że ryzyko zaległości kredytowych dla kredytów hipotecznych i koncentracji nie ma istotnego wpływu na Dostępne Zasoby Finansowe.

Kapitał ekonomiczny

Kapitał Ekonomiczny ING Insurance EurAsia, z wyłączeniem działalności zaniechanej, (niezdywersyfikowany w 99,5%) według kategorii ryzyka

	2012	2011
Ryzyko zaległości kredytowych	357	557

Spadek ryzyka zwłoki w spłacie kredytu wynika głównie z powiązania modelu stosowanego w ING Insurance EurAsia z wytycznymi przepisów Wypłacalność II. Należy tu zauważyć, że niższy kapitał ekonomiczny zaktualizowanego modelu zwłoki w spłacie kredytu jest kompensowany przez niższe korzyści z dywersyfikacji w przypadku innych ryzyk.

Wrażliwości

Wrażliwość zysków IFRS dla ryzyka kredytowego, z wyłączeniem działalności zaniechanej

	2012	2011
Zaległości kredytowe	-79	-129

Profil ryzyka

Celem ING Insurance EurAsia jest utrzymanie dobrze zdywersyfikowanego portfela klasy inwestycyjnej przy jednoczesnym unikaniu dużej koncentracji ryzyka. ING Insurance EurAsia dywersyfikuje i ogranicza swój portfel instrumentów kredytowych w odniesieniu do klas ratingu, branży i zasięgu geograficznego. Ryzyko portfela o stałym dochodzie jest (głównie) mierzone za pomocą modelu ryzyka związanego ze spreadem oraz modelu ryzyka związanego ze stopami procentowymi. Ryzyko stałego dochodu z instrumentów pozagiełdowych i produktów rynku pieniężnego jest mierzone (głównie) za pomocą modelu ryzyka zwłoki w spłacie kredytu. Konkretnie rodzaje ryzyka są ograniczane poprzez zastosowanie ograniczeń zleceń, połączonych ram limitu koncentracji emitentów i wysokości pożyczek dla całej grupy oraz osobnych ram limitów przedroczliczeniowych i rynku pieniężnego. We wszystkich poniższych tabelach podane dane nie obejmują ekspozycji wewnątrzfirmowych ING, natomiast obejmują efekt marży.

Klasy ryzyka: portfel ING Insurance EurAsia, z wyłączeniem działalności zaniechanej, jako % zaległości razem ⁽¹⁾

	2012	2011
1 (AAA)	33.8%	41.5%
2-4 (AA)	22.8%	13.1%
5-7 (A)	16.3%	19.2%
8-10 (BBB)	11.3%	8.9%
11-13 (BB)	4.8%	5.3%
14-16 (B)	1.1%	0.8%
17-22 (CCC i Ocena Problemowa)	0.4%	0.4%
Brak ratingu	9.5%	10.8%
	100.0%	100.0%

(1) Na podstawie działalności pożyczkowej, przedroczliczeniowej, na rynku pieniężnym oraz inwestycyjnej. Rating odzwierciedla prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania i dotyczy spółki macierzystej. Nie uwzględniono zabezpieczeń.

Zmiany w dystrybucji klas ratingu ING Insurance EurAsia w 2012 r., pokazane w powyższej tabeli, spowodowane były głównie następującymi zdarzeniami: w styczniu 2012 r. agencja S&P obniżyła ocenę 9 europejskich obligacji rządowych, w tym Francji i Austrii (z AAA na AA+), Hiszpanii (z AA– na A) i Włoch (z A na BBB+). Ocena obligacji hiszpańskich została ponownie obniżona do BBB+ (w kwietniu) oraz w październiku do BBB–. Ponadto w 2012 r. spółka Insurance Benelux sprzedała papiery wartościowe o wartości 750 mln EUR (historyczna cena nabycia) w ramach aktywnego obniżania ryzyka i zainwestowała ponownie w obligacje (głównie rządowe) wysokiej jakości. Wyżej wymienione zmiany wyjaśniają spadki wartości w przedziałach AAA i A oraz istotny wzrost w przedziałach AA i BBB. Spadek w przedziale AAA poprzez wspomniane obniżenia oceny został częściowo skompensowany działaniami ograniczającymi ryzyko (jak wspomniana redukcja ekspozycji papiery wartościowe), co doprowadziło do (ponownego) inwestowania w wysoko oceniane obligacje rządowe takich krajów jak Niemcy, Holandia i Finlandia (wszystkie o ocenie AAA).

Koncentracja ryzyka: portfel ING Insurance EurAsia, z wyłączeniem działalności zaniechanej, według sektora gospodarki ⁽¹⁾

	2012	2011
Rządy centralne	48.2%	44.1%
Pozabankowe instytucje finansowe ⁽²⁾	17.5%	20.4%
Banki komercyjne	10.5%	10.2%
Osoby fizyczne	7.6%	8.1%
Nieruchomości	3.5%	3.2%
Zakłady użyteczności publicznej	1.8%	1.9%
Zasoby naturalne	1.2%	0.9%
Motoryzacja	1.2%	1.3%
Inne	8.5%	9.9%
Razem	100.0%	100.0%

(1) Na podstawie pomiaru ryzyka kredytowego wynikającego z działalności kredytowej, przedrozdliczeniowej, działalności na rynku pieniężnym i działalności inwestycyjnej.

(2) Niebankowe instytucje finansowe obejmują 6,5 mld EUR (dane z dnia 31 grudnia 2012 r.) z sekurytyzacji (głównie RMBS i ABS).

Główne zmiany w 2012 r. to zwiększenie ekspozycji na rządy centralne, spowodowane obniżeniem ryzyka poprzez inwestycje w obligacje wyżej ocenianych państw oraz zmniejszenie ekspozycji na niebankowe instytucje finansowe.

Największe zaangażowanie gospodarcze: portfel ING Insurance EurAsia, z wyłączeniem działalności zaniechanej, według obszarów geograficznych ⁽¹⁾

	2012	2011
Holandia	30.1%	31.6%
Niemcy	17.1%	15.8%
Francja	9.7%	10.4%
Belgia	6.2%	5.4%
Wielka Brytania	6.2%	6.6%
Austria	4.6%	4.0%
Hiszpania	3.5%	4.3%
Włochy	3.1%	3.9%
Reszta Europy ⁽²⁾	12.4%	12.7%
Ameryki	5.9%	4.1%
Azja/kraje basenu Oceanu Spokojnego	1.1%	1.0%
Reszta świata	0.1%	0.2%
Razem	100.0%	100.00%

(1) Kraj oznacza kraj założenia spółki macierzystej emitenta/kredytobiorcy; uwzględniono wszystkie rodzaje emitentów/kredytobiorców.

(2) Inne kraje GIIPS (porównanie danych na dzień 31 grudnia 2012 r. z danymi z dnia 31 grudnia 2011 r.): Irlandia (1,1% z 1,7%), Portugalia (0,2% z 0,5%), Grecja (0,3% z 0,2%)

Z perspektywy geograficznej główne zmiany wynikały z działań ograniczających ryzyko, czyli sprzedaży i umorzeń (kraje GIIPS, Holandia) oraz realokacji środków w inwestycje niskiego ryzyka (Niemcy, Austria, Finlandia). W przypadku Holandii obejmuje to zamianę kredytów na ekspozycję w obligacje rządowe. Dokonano nowych inwestycji w obu Amerykach.

Udzielanie pożyczek papierów wartościowych i transakcje typu repo

Podmioty ING Insurance EurAsia mogą zawierać transakcje z zastosowaniem papierów wartościowych. Transakcje te mogą przybierać wiele form prawnych. Najbardziej powszechne są umowy odkupu i typu reverse repo, a także umowy zaciągnięcia i udzielenia pożyczki papierów wartościowych. Wartość zbywalnych papierów wartościowych, które spółka ING Insurance EurAsia pożyczyla/sprzedała/odkupiła w ramach tych transakcji na dzień 31 grudnia 2012 r. wyniosła 2,8 mld EUR (2011 r.: 7,8 mld EUR). Odpowiednia kwota zbywalnych papierów wartościowych utrzymywanych w charakterze zabezpieczenia tych transakcji wyniosła na dzień 31 grudnia 2012 r. 3,3 mld EUR (2011 r.: 8,4 mld EUR). Zmniejszenie wielkości można wyjaśnić przyjęciem niższej wartości maksymalnej (progę) dla tych transakcji z zastosowaniem papierów wartościowych w przypadku holenderskich spółek ubezpieczeniowych oraz zaostrzonymi kryteriami dotyczącymi zabezpieczeń na pożyczone papiery wartościowe, co przyczyniło się do zmniejszenia popytu.

Te kwoty obejmują zastawy rejestrowe, papiery wartościowe otrzymane jako zastaw w ramach przeniesienia tytułu własności oraz zastawy gotówkowe. Co do zasady, papiery wartościowe, które zostały otrzymane w ramach tych transakcji jako zastaw, kwalifikują się do odsprzedaży lub ponownego zastawu w innych (podobnych) transakcjach, jeśli dochodzi do przeniesienia tytułu własności. W takich przypadkach ING jest zobowiązany do zwrotu równoważnych papierów wartościowych kontrahentom, natomiast ING otrzymuje równoważne papiery wartościowe od kontrahentów.

Łagodzenie ryzyka kredytowego i ryzyka kontrahenta

ING Insurance EurAsia stosuje różne techniki łagodzenia ryzyka kredytowego. W przypadku pozagiełdowych instrumentów pochodnych ważnym elementem jest zastosowanie umów głównych typu ISDA oraz aneksów zabezpieczeniowo-wspierających. W przypadku portfela pożyczek detalicznych ważnymi elementami łagodzenia ryzyka kredytowego są hipoteki mieszkaniowe, zastawy w postaci polis ubezpieczeniowych lub rachunków inwestycyjnych klientów. Inne formy łagodzenia ryzyka kredytowego obejmują zabezpieczenie reasekuracyjne.

W poniższej tabeli przedstawiono wartości pokrycia ING Insurance EurAsia, z wyjątkiem pokrycia z tytułu instrumentów pochodnych i pożyczek papierów wartościowych/transakcji typu (reverse) repo.

Wartości pokrycia ING Insurance EurAsia z wyłączeniem działalności zaniechanej ⁽¹⁾

	2012			
	Łączna kwota nieuregulowana	Hipoteki ⁽²⁾	Inne formy pokrycia	Pokrycia razem
Kategorie aktywów				
Inwestycje	61,057		1	1
Hipoteki mieszkaniowe	5,399	4,560		4,560
Pożyczki	2,081		75	75
Inne	3,687			
Razem	72,224	4,560	76	4,636

(1) Nie ujęto zabezpieczenia ekspozycji na instrumenty pochodne oraz dla pożyczek papierów wartościowych/transakcji typu (reverse) repo.

(2) Wartość pokrycia dla instrumentów hipotecznych uwzględnia redukcję na wypadek wymuszonej sprzedaży. Wartość tych redukcji jest równa zastosowanej do wartości pokrycia z 2011 r., podanej w tabeli poniżej.

Wartości pokrycia ING Insurance EurAsia z wyłączeniem działalności zaniechanej ⁽¹⁾

	2011			
	Łączna kwota nieuregulowana	Hipoteki ⁽²⁾	Inne formy pokrycia	Pokrycia razem
Kategorie aktywów				
Inwestycje	58,120		7	7
Hipoteki mieszkaniowe	5,530	4,402		4,402
Pożyczki	2,485		118	118
Inne	3,301			
Razem	69,436	4,402	125	4,527

(1) Nie ujęto zabezpieczenia ekspozycji na instrumenty pochodne oraz dla pożyczek papierów wartościowych/transakcji typu (reverse) repo.

(2) Wartość pokrycia dla instrumentów hipotecznych uwzględnia redukcję na wypadek wymuszonej sprzedaży. Wartość tych redukcji jest równa zastosowanej do wartości pokrycia z 2012 r. podanej w tabeli powyżej (wartości pokrycia w 2012 r.).

Utrata wartości i rezerwy

Portfel kredytowy podlega ciągłej weryfikacji. W przypadku obligacji i innych papierów wartościowych o stałym dochodzie kryteria utraty wartości obejmują między innymi oczekiwane i rzeczywiste straty kredytowe wynikające np. z braku spłaty, informacje rynkowe o oczekiwanych i rzeczywistych stratach kredytowych oraz inne dowody na to, że emitent nie wywiązuje się ze zobowiązań płatniczych. W przypadku akcji jako wskaźnik informujący o możliwości utraty wartości przyjmuje się istotną lub długofalową obniżkę wartości rynkowej poniżej ceny zakupu.

Jeśli chodzi o kredyty, wszystkie udzielone kredyty ze zobowiązaniami finansowymi o zaległości powyżej 90 dni są automatycznie klasyfikowane z utratą wartości. W odniesieniu do portfeli kredytów hurtowych występują powody do nadania kredytowi statusu utraty wartości przed upływem 90 dni od terminu spłaty. Obejmują one między innymi ocenę postrzeganej przez ING Insurance EurAsia niezdolności klienta do spełnienia swoich zobowiązań finansowych lub złożenie przez klienta wniosku o upadłość lub ochronę upadłościową. W niektórych przypadkach istotne naruszenie umów finansowych będzie również powodowało ponowną klasyfikację kredytu do kategorii utraty wartości. ING Insurance EurAsia identyfikuje jako kredyty z utratą wartości te kredyty, w odniesieniu do których jest prawdopodobne, w oparciu o bieżące informacje i wydarzenia, że umownie należna kwota główna i kwota odsetek nie zostaną ściągnięte według warunków umowy kredytowej. Formalna analiza ma miejsce co kwartał w celu ustalenia rezerw na ewentualne złe długi, metodą wstępującą. W przypadku kredytów detalicznych zbiorcze rezerwy tworzy się (na poziomie portfela) w oparciu o archiwalne dane dotyczące strat, skorygowane o rzeczywiste okoliczności. Ponadto dla konkretnych poziomów kredytów można ustanowić rezerwy specjalne. Wnioski omawia Komitet ds. Utraty Wartości, która doradza Zarządowi w kwestii konkretnych poziomów rezerw.

W 2012 r. utrata wartości z tytułu obligacji i papierów wartościowych zabezpieczonych aktywami wyniosła łącznie 16 mln EUR, głównie za przyczyną jednego emitenta.

W poniższej tabeli przedstawiono rezerwy na kredyty osobiste i hipoteczne (niemal wszystkie dotyczyły Insurance Benelux).

Rezerwy: Portfel ING Insurance EurAsia z wyłączeniem zaniechanej działalności		
	2012	2011
Bilans otwarcia	80.4	71.0
Umorzenia	-24.1	-11.7
Odzyskanie	0.4	1.9
Wzrost/(spadek) rezerw z tytułu strat związanych z udzielonymi kredytami	12.1	19.7
Różnice kursowe		-0.3
Inne zmiany		-0.2
Bilans zamknięcia	68.8	80.4

Portfel detalicznych kredytów hipotecznych: zobowiązania przeterminowane i trudne kredyty

W poniższej tabeli przedstawiono kwotę pożyczek zaległych w portfelu detalicznych kredytów hipotecznych.

Analiza wiekowa (zaległości przeterminowane, lecz bez utraty wartości), z wyłączeniem zaniechanej działalności ⁽¹⁾		
	2012	2011
Przeterminowane o 1–30 dni	98	74
Przeterminowane o 31–60 dni	23	19
Przeterminowane o 61–90 dni	10	13
Przeterminowane o ponad 90 dni	24	20
Razem	155	126

(1) Tylko w oparciu o hipoteki mieszkaniowe.

W 2012 r. 66 mln EUR z portfeli detalicznych kredytów hipotecznych sklasyfikowano jako kredyty trudne (4. kwartał 2011 r.: 60 mln EUR), co stanowi kombinację ratingu i należności zaległych.

RYZIKO PŁYNNOŚCI

Ryzyko płynności to ryzyko, że spółka nie będzie w stanie uregulować swoich zobowiązań finansowych w terminie. W tym kontekście płynność oznacza dostępność środków lub pewność, że środki będą dostępne bez znaczących strat w celu zaspokojenia wszystkich zobowiązań we właściwym terminie. ING Insurance EurAsia wyróżnia dwa powiązane rodzaje ryzyka płynności – ryzyko płynności finansowania i ryzyko płynności rynkowej. Ryzyko płynności finansowania to (pierwszorzędne) ryzyko, że ING Insurance EurAsia nie będzie posiadać wystarczających środków, by wypełnić swoje zobowiązania finansowe w terminie. Ryzyko płynności rynkowej to (drugorzędne) ryzyko, że nie będzie można sprzedać aktywów bez znaczącej straty. Relacja z płynnością finansowania wynika z faktu, że gdy przypada termin zapłaty instytucja nie posiada wystarczających dostępnych środków i istnieje konieczność spieniężenia inwestycji. W przypadku niskiej płynności rynkowej sytuacja taka prowadzi do strat.

Podobnie do pozostałych rodzajów ryzyka rynkowego ryzyko płynności podlega nadzorowi Komitetu ds. Ryzyka. ING Insurance EurAsia stosuje politykę płynności, która ustala limity płynności zgodne z poziomami tolerancji na ryzyko. Zasady zarządzania płynnością obejmują:

- W celu zapewnienia płynności dla celów codziennego procesu zarządzania środkami pieniężnymi, należy korzystać z międzybankowych rynków finansowych;

- Część aktywów należy zainwestować w nieobciążone zbywalne papiery wartościowe, które można wykorzystać w przypadku zaciągania podlegających zabezpieczeniu pożyczek lub sprzedaży aktywów;
- Strategiczna alokacja aktywów powinna odzwierciedlać oczekiwane i warunkowe potrzeby płynnościowe pasywów; oraz
- W celu umożliwienia kierownictwu efektywnego i skutecznego działania w czasach kryzysu należy wprowadzić w życie właściwe i aktualne plany dotyczące utrzymania płynności w sytuacji awaryjnej.

ING Insurance EurAsia definiuje trzy poziomy procesu zarządzania płynnością. W procesie zarządzania płynnością krótkoterminową lub środkami pieniężnymi ustalane są codzienne wymagania dotyczące środków pieniężnych w normalnych warunkach działania oraz docelowe poziomy ryzyka utraty płynności finansowania. W procesie zarządzania płynnością długoterminową analizowane są warunki działalności, w których ryzyko utraty płynności rynkowej może ulec materializacji. W procesie zarządzania płynnością w warunkach skrajnych sprawdzane są możliwości reagowania przez spółkę na potencjalną sytuację kryzysową. Wyróżnia się dwa rodzaje zdarzeń zagrażających płynności w sytuacji kryzysowej – zdarzenie rynkowe oraz zdarzenie dotyczące konkretnie ING Insurance EurAsia. Zdarzenia takie mogą być krótko lub długoterminowe, a ich zasięg może mieć charakter lokalny, regionalny lub globalny. W zależności od rodzaju zdarzenia polityka określa także skład zespołów kryzysowych.

Ryzyko płynności mierzy się przy użyciu kilku parametrów, z uwzględnieniem wskaźników i analizy scenariuszy przepływów pieniężnych w sytuacji bazowej i w ramach kilku scenariuszy warunków skrajnych. Miary ryzyka płynności wskazują, że zasoby związane z płynnością są wystarczające do utrzymania spodziewanej płynności w przypadku wystąpienia testowanych scenariuszy.

Zgodnie z warunkami naszych umów dotyczących pozagiełdowych instrumentów pochodnych, zawartych w ramach Międzynarodowego Stowarzyszenia Dealerów Swapowych (ISDA), możemy składać i przyjmować od kontrahentów zabezpieczenia gwarantujące spełnienie wszystkich wymogów określonych w umowach ISDA pod względem aneksów zabezpieczeniowo-wspierających. Obecnie kwota otrzymana przekroczyła kwotę przekazaną. Analiza wykazuje, że różnica ta pozostanie dodatnia w ramach scenariuszy warunków skrajnych.

RYZIKO OPERACYJNE

Ryzyko operacyjne definiowane jest jako ryzyko bezpośredniej lub pośredniej straty wynikającej z niewłaściwych lub nieudanych procesów wewnętrznych, działania ludzi i systemów albo zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko to obejmuje ryzyko utraty reputacji, a także ryzyko prawne, nie uwzględniając jednak ryzyka strategicznego. Ryzyko operacyjne obejmuje również ryzyko informatyczne.

Dla ryzyka operacyjnego spółka ING Insurance EurAsia opracowała podstawy regulujące proces ustalania, oceny, łagodzenia, monitorowania i prezentowania różnych rodzajów tego typu ryzyka. Podstawy te oparto na elementach modelu zarządzania ryzykiem przedsiębiorstwa opracowanego przez COSO (Committee of Sponsoring Organisations of the Treadway Commission). Zasady obliczania kapitału na ryzyko operacyjne opisano w części poświęconej Kapitałowi Ekonomicznemu.

Aby raz w roku ocenić nieodłączny poziom struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym w każdym obszarze, jednostka ds. ryzyka operacyjnego stosuje karty scoringowe Departamentu Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym. Polityka obejmuje zasady oraz minimalne standardy regulujące tego typu strukturę.

Apetyt na ryzyko definiowany jest jako poziom ryzyka, który kierownictwo jest gotowe tolerować. Poziomy apetytu na ryzyko operacyjne ustala kierownictwo ING Insurance EurAsia. Komitet ds. Ryzyka Niefinansowego zapewnia, że odpowiedzialni szefowie poszczególnych obszarów łagodzą ryzyko niebieszczące się w apetycie na ryzyko. Incydenty i ryzyko operacyjne są ustalane i zgłaszane kierownictwu raz na kwartał w raporcie poświęconym ryzyku niefinansowemu.

Przynajmniej raz w roku przeprowadzane są zintegrowane oceny ryzyka w celu sprawdzenia kompletności zakresu i poziomu ryzyka. W przypadku ryzyka wykraczającego poza apetyt na ryzyko podejmowane są działania łagodzące, których status podlega monitoringowi.

Aby zapewnić niezależność jednostki ds. ryzyka operacyjnego, a także bezstronność i obiektywność dyrektorów ds. ryzyka operacyjnego w trakcie udzielania porad szefom jednostek organizacyjnych i regionów w sprawie ryzyka operacyjnego, wprowadzono podwójny szczebel zależności w strukturze organizacyjnej, tj. bezpośrednio wobec Głównego Dyrektora ds. Ryzyka danego obszaru oraz pod względem funkcjonalnym wobec dyrektora ds. ryzyka operacyjnego wyższego szczebla. Szef jednostki ds. ryzyka operacyjnego ostatecznie podlega bezpośrednio Zastępcy Głównego Dyrektora ds. Ryzyka.

Kapitał ekonomiczny

Kapitał Ekonomiczny ING Insurance EurAsia (niezdywersyfikowany w 99,5%), z wyłączeniem działalności zaniechanej, według kategorii ryzyka

	2012	2011
Ryzyko operacyjne	391	344

RYZYO BRAKU ZGODNOŚCI Z PRZEPISAMI

Ryzyko braku zgodności z przepisami definiowane jest jako ryzyko zaburzenia uczciwości ING Insurance EurAsia w wyniku nieprzestrzegania (lub domniemanego nieprzestrzegania) właściwych ustaw, przepisów, polityk i procedur wewnętrznych oraz standardów etycznych. Poza szkodami dla reputacji nieefektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności z przepisami może narazić ING Insurance EurAsia na grzywny, kary cywilne i karne, konieczność zapłaty odszkodowania, wyroki sądowe i zawieszenie lub wycofanie licencji, co może mieć niekorzystny wpływ na klientów, pracowników i akcjonariuszy ING Insurance EurAsia.

ING Insurance EurAsia dzieli ryzyko braku zgodności z przepisami na cztery obszary ryzyka braku uczciwości związanego z zachowaniem klientów, zachowaniem osobistym, postępowaniem organizacyjnym, a także postępowaniem wymagającym na mocy ustaw i przepisów w sektorze usług finansowych. Poza efektywnymi systemami sprawozdawczości ING Insurance EurAsia stosuje procedurę demaskatorską, która zachęca pracowników, by informowali o naruszeniach lub podejrzeniach naruszenia przepisów zewnętrznych, polityk wewnętrznych lub zasad prowadzenia działalności.

ING Insurance EurAsia stosuje zasadę nienawiązywania relacji handlowych z klientami z krajów objętych sankcjami międzynarodowymi oraz jest w trakcie wygaszania istniejących relacji z podmiotami z tych krajów.

Opracowując produkty, ING Insurance EurAsia stosuje badania due diligence oraz inwestuje znacząco w utrzymanie procedur zarządzania ryzykiem, procedur prawnych oraz procedur zapewnienia zgodności z przepisami, by monitorować bieżące praktyki dotyczące sprzedaży. Na oczekiwania klientów wpływać mogą przepisy ochrony klientów, a także zmiany w interpretacji i postrzeganiu zarówno przez opinię publiczną w ogóle jak i organy rządowe akceptowalnych praktyk rynkowych. Ze względu na sytuację rynkową, oczekiwania klientów, zgłaszane incydenty i działania organów nadzorujących istnieje ryzyko potencjalnego oddziaływania produktów i praktyk sprzedaży na reputację i sytuację finansową. Ponieważ centralnym punktem zainteresowań ING Insurance EurAsia jest klient, Departament Zarządzania Ryzykiem Braku Zgodności z Przepisami ściśle współpracuje z obszarami biznesowymi, aby zoptymalizować zarówno produkty jak i usługi, tak by spełniały potrzeby klientów.

Departament Zarządzania Ryzykiem Braku Zgodności z Przepisami w ING Insurance EurAsia opracował wytyczne regulujące proces ustalania, oceny, łagodzenia, monitorowania i prezentowania ryzyka braku zgodności z przepisami. Jednostka ds. zapewnienia zgodności z przepisami stosuje kartę scoringową opracowaną przez Departament Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym w corocznej ocenie poziomu stosowania wytycznych dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności z przepisami w każdym obszarze działalności.

Aby zapewnić niezależność jednostki ds. zapewnienia zgodności z przepisami, a także bezstronność i obiektywność dyrektorów ds. zapewnienia zgodności z przepisami przy udzielaniu porad kierownictwu jednostek organizacyjnych i regionów w sprawie ryzyka braku zgodności z przepisami, wprowadzono podwójny system zależności, tj. bezpośrednio wobec generalnego kierownictwa danego obszaru oraz pod względem funkcjonalnym wobec wyższego szczebla dyrektora ds. zapewnienia zgodności z przepisami.

ING INSURANCE US

Zarządzanie ryzykiem w spółce ING Insurance US obejmuje zarządzanie ryzykiem w liniach biznesowych ubezpieczeń, rent o zmiennym oprocentowaniu (VA) typu „closed block” oraz niektórych operacji amerykańskich działów ING IM i linii korporacyjnej Insurance. Formalnie ta działalność stanowi pośrednio lub bezpośrednio część podmiotu prawnego o nazwie ING US, Inc. („ING US”). Na ile jest to możliwe, zarządzanie ryzykiem zostało zorganizowane zgodnie z przewidywanymi planami na przyszłość ING US, które będą realizowane po wyemitowaniu pierwszej oferty publicznej (IPO). Do tego czasu Grupa pełni rolę nadzorczą za pośrednictwem Rady Nadzorczej i Wykonawczej oraz niektórych komitetów.

MISJA I CELE

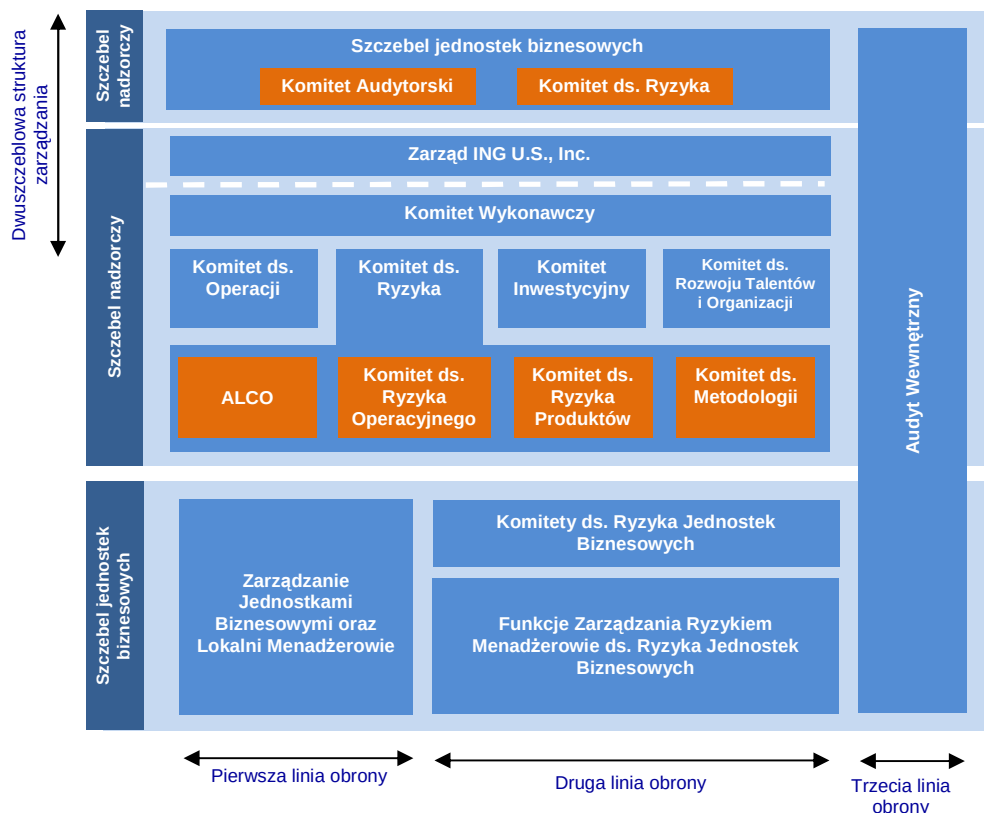
ING US, jako firma świadcząca usługi finansowe, działająca w branży inwestycyjnej, ubezpieczeniowej i emerytalnej, narażona jest na szereg rodzajów ryzyka. Celem zarządzania ryzykiem w ING US jest jego pełna integracja z codzienną działalnością i planowaniem strategicznym. Można to osiągnąć dzięki analizie o wartości dodanej problemów związanych z ryzykiem, która pozwala podejmować decyzje w oparciu o informacje, maksymalizujące wartość ING US.

Cel ten wspierają następujące założenia:

- Zachowanie niezależności funkcjonalnej;
- Ułatwienie przejrzystej komunikacji dotyczącej zarządzania ryzykiem i tworzenia wartości z podmiotami wewnętrznymi i zewnętrznymi;
- Opracowanie formalnych punktów kontroli w celu ułatwienia zachowania zgodności z wewnętrznymi i zewnętrznymi przepisami;
- Monitorowanie produktów i portfeli w celu zapewnienia ich właściwego zatwierdzania i zarządzania nimi;
- Zachowanie przejrzystości profilu ryzyka ING US w celu uniknięcia niespodzianek;
- Utrzymanie podziału obowiązków i uprawnień w ramach ogólnej strategii i akceptowanego poziomu ryzyka ING US.

ZAWIADYWANIE RYZYKIEM

Zawiadywanie ryzykiem w ING US opiera się na ramach „trzech linii obrony”, które ułatwiają zarządzanie ryzykiem zgodnie z akceptowanym poziomem ryzyka zdefiniowanym przez Zarząd ING US i zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą. Zawiadywanie ryzykiem jest wdrażane w ramach wielowarstwowej struktury, w sposób opisany poniżej. Ta struktura ułatwia komunikację i zapewnia odpowiednią platformę do zgłaszania problemów, podejmowania decyzji oraz wzmacniania limitów i środków kontroli.

Nadzorowanie ryzyka na szczeblu zarządu

ING US posiada dwuszczeblową strukturę zarządzania, w skład której wchodzi Zarząd ING US Inc. i Rada Nadzorcza.

Rada Nadzorcza odpowiada za nadzorowanie polityki Zarządu ING US Inc., ogólny tryb działalności Spółki i jej obszarów działalności. W procesie zarządzania ryzykiem Radę Nadzorczą wspierają dwa komitety:

- Komitet Audytorski, który wspiera Radę Nadzorczą w analizie i ocenie podstawowych rodzajów ryzyka, na jakie narażona jest spółka ING US, a także funkcjonowania wewnętrznych systemów zarządzania i kontroli ryzyka oraz polityk i procedur dotyczących przestrzegania obowiązujących przepisów i regulacji;
- Komitet ds. Ryzyka, który wspiera Radę Nadzorczą w sprawach związanych z zarządzaniem ryzykiem, politykami ryzyka i ustalaniem apetytu na ryzyko.

O ile oba komitety nie ustalą inaczej, w ich zebraniach uczestniczy dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem (CRO). Zarząd ING US Inc. odpowiada za zarządzanie ryzykiem związanym z działalnością ING US. Zakres odpowiedzialności Zarządu ING US obejmuje zapewnienie efektywnych systemów zarządzania ryzykiem i kontroli ryzyka, a także przestrzegania przez ING US właściwych przepisów i regulacji. Zarząd ING US Inc. regularnie informuje o powyższych sprawach Radę Nadzorczą oraz raz na kwartał przedstawia Komitetowi Audytorskiemu swoje raporty poświęcone profilowi ryzyka ING US w porównaniu do apetytu na ryzyko.

W ramach integracji procesu zarządzania ryzykiem z corocznym procesem planowania strategicznego Zarząd ING US Inc. wydaje dokument planistyczny, w którym informuje organizację o korporacyjnym planie strategicznym oraz najważniejszych kwestiach dotyczących ryzyka. Na podstawie tego dokumentu jednostki organizacyjne opracowują swoje biznes plany, z uwzględnieniem oceny ilościowej i jakościowej ponoszonego ryzyka. W ramach tego procesu omawia się także limity strategiczne i poziomy apetytu na ryzyko. Na podstawie biznes planów Zarząd formułuje plan strategiczny, który przekazuje do zatwierdzenia Radzie Nadzorczej.

Szczebel wykonawczy

Zarząd ING U.S., Inc. przekazał niektóre zadania Komitetowi ds. Finansów i Ryzyka. Podstawowym obowiązkiem komitetu jest dostosowanie decyzji dotyczących finansów i ryzyka, które mają wpływ na sprawozdawczość wewnętrzną i/lub zewnętrzną.

W bardziej szczegółowym zakresie problemów związanych z ryzykiem Zarząd ING U.S., Inc. polega na Komitecie Wykonawczym, który zleca zadania związane z ryzykiem następującym komitetom:

- Komitet ds. Ryzyka
 - Doradza Zarządowi ING U.S., Inc. w sprawie wszystkich ryzyk finansowych i pozafinansowych.
 - Zatwierdza zasady postępowania z ryzykiem, określa akceptowany poziom ryzyka oraz monitoruje limity i tolerancje.
 - Pomaga Komitetowi Wykonawczemu poprzez koncentrowanie się na kwestiach związanych z zarządzaniem ryzykiem i z kapitałem w ING US oraz partnerom z amerykańskiego Komitetu ds. Inwestycji w kontroli/monitorowaniu problemów związanych z inwestycjami.
- Komitet ds. Inwestycji
 - Pomaga Komitetowi Wykonawczemu w analizie problemów związanych z inwestycjami dla ING US.
 - Określa i monitoruje zasady i wytyczne inwestycyjne dla podmiotów ING US.
 - Przegląda i zatwierdza cele związane z alokacją aktywów strategicznych jednostek biznesowych oraz zalecane zmiany zasad firmowych i wytycznych inwestycyjnych, które dotyczą inwestycji ogólnych lub innych, w których spółka naraża się na ryzyko.
- Na poziomie ING US oraz poszczególnych jednostek biznesowych tworzone są komitety ds. ryzyka. Komitety te składają się z wielu podkomitetów koncentrujących swoje prace na różnych obszarach ryzyka:
 - Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami
 - Analizuje metody i techniki obliczania ryzyka zarządzania aktywami i pasywami, doradza w kwestii limitów, monitoruje przypadki naruszenia limitów ryzyka i analizuje środki naprawcze.
 - Zajmuje się zarządzaniem bilansem, wymaganiami dotyczącymi kapitału zakładowego i potrzeb w zakresie płynności oraz przekazuje zalecenia Komitetowi ds. Ryzyka.
 - Komitet ds. Modeli
 - Nadzoruje wszystkie modele oraz problemy związane z zatwierdzaniem modeli w ING US.
 - Zatwierdza zmiany i aktualizacje założeń, modeli i metod dla wszystkich modeli korporacyjnych oraz modeli jednostek biznesowych przekraczających założone progi.
 - Rekomenduje zasady i wytyczne dotyczące modeli Komitetowi ds. Ryzyka.
 - Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego
 - Nadzoruje w ING US ryzyko pozafinansowe: operacyjne, niezgodności z przepisami, prawne i związane z reputacją.
 - Zaleca działania dotyczące zgłoszonych ryzyk oraz określa, jakie ryzyko spółka ING US może zaakceptować.
 - Komitet ds. Produktu
 - Nadzoruje problemy związane z ryzykiem dotyczącym produktów ubezpieczeniowych w ING US.
 - Zapewnia wytyczne i najlepsze praktyki w procesie przygotowywania i zatwierdzania produktów.

CRO Grupy ING przydzielił codzienne zarządzanie ryzykiem w ING US dyrektorowi Pionu Zarządzania Ryzykiem (CRO) ING US. CRO ING US podlega bezpośrednio CEO ING US, a funkcyjnie – CRO Grupy ING. Główny Dyrektor ds. Ryzyka ponosi podstawową i ogólną odpowiedzialność za proces zarządzania ryzykiem w ING US oraz ustala, mierzy, monitoruje i zgłasza ryzyko w ING US. Jednostka ds. ryzyka utrzymuje i aktualizuje wytyczne polityki, opracowuje i utrzymuje metodologię ryzyka oraz doradza w sprawach poziomów tolerancji i profilu ryzyka. Główny Dyrektor ds. Ryzyka zapewnia, że członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu ING US Inc. są na bieżąco właściwie informowani o pozycji ryzyka ING US i ją rozumieją.

Proces zatwierdzania i przeglądu produktów

Krytycznym aspektem procesu zarządzania ryzykiem jest właściwe zaprojektowanie, ubezpieczenie i wycenienie wszystkich nowych produktów. W ING US odbywa się to w ramach procesu zatwierdzania i przeglądu produktów. Standard ten obejmuje wymogi dotyczące profilu ryzyka, tradycyjnych i zorientowanych na wartość parametrów wyceny, wartości docelowych i dokumentacji. Proces zatwierdzania i przeglądu produktów obejmuje także wymagania dotyczące oceny ryzyka rynkowego, ryzyka ubezpieczeniowego, ryzyka braku zgodności z przepisami, ryzyka prawnego, ryzyka kredytowego, ryzyka operacyjnego, a także oceny aspektów administracyjnych i księgowych produktu. Integralną część wymogów dotyczących procesu zatwierdzania i przeglądu produktów stanowią predyspozycje klientów.

Adekwatność rezerw

Amerykańskie biuro ERM zapewnia sprawdzanie adekwatności łącznych zobowiązań ubezpieczeniowych ING US, biorąc pod uwagę poziom stawek składek ubezpieczeniowych oraz niepewność przyszłych zwrotów z inwestycji. Wykonuje się to, oceniając zobowiązania ubezpieczeniowe przy użyciu bieżących, możliwie precyzyjnych założeń i włączeniu marży ryzyka dla pewności. Założone przychody inwestycyjne to kombinacja wygaszanych zysków z portfeli istniejących aktywów oraz nowych przychodów gotówkowych i stawek reinwestycji. W przypadku nowych przychodów gotówkowych i reinwestycji długoterminowych bierze się pod uwagę najlepsze założenia, natomiast w przypadku reinwestycji krótkoterminowych stosuje się bieżące zakresy przychodów gotówkowych.

Polityki

Aby zapewnić spójność w całej organizacji i ustalić minimalne wymagania wiążące dla obszarów korporacyjnych i jednostek biznesowych, ING stosuje ramy prawne obejmujące polityki, procedury, wytyczne i praktyki dotyczące zarządzania ryzykiem. Lokalna struktura zarządzania jednostek organizacyjnych jest zgodna ze strukturą poziomu ubezpieczeń i odpowiada lokalnym wymogom regulacyjnym. Za zapewnienie wdrożenia i przestrzegania polityk, procedur, wytycznych i praktyk odpowiada kierownictwo wyższego szczebla. Aby odzwierciedlić zmiany na rynkach, w produktach, wytycznych, a także nowo pojawiające się dobre praktyki, polityki, procedury, wytyczne i praktyki podlegają regularnej analizie i aktualizacji poprzez odpowiednie komitety ds. ryzyka.

Zarządzanie modelami

Zarządzaniem modelami zajmuje się Komitet ds. Modeli ING US. Komitet analizuje stosowane lub zarządzane przez pracowników korporacji modele i założenia oraz pełni rolę punktu przekątnikowego dla modeli lub powiązanych zmian, które mają wpływ finansowy na ustalony próg istotności.

STRUKTURA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Aby codziennie zarządzać ryzykiem oraz zrównoważyć wartość, zyski i decyzje kapitałowe, spółka ING US wprowadziła odgórną strukturę limitów ryzyka.

Opis	
Apetyt na ryzyko	Miara jakościowa definiująca obszar funkcjonowania ING US i uzależniona od docelowego ratingu finansowego ING US oraz lokalnych ograniczeń kapitałowych i strategii działalności.
Tolerancja ryzyka	Granica ilościowa mająca ograniczyć ryzyko uzależnione od apetytu na ryzyko.
Limity ryzyka	Szczegółowe limity dla jednostek organizacyjnych w całej organizacji.

Ekspozycjami na ryzyko ING US zarządza zgodnie z następującymi miarami ryzyka, natomiast limity są ustalone w oparciu o te miary, które są zgodne z tolerancją na ryzyko organizacji. Te miary ryzyka są obliczane na podstawie wrażliwości rynkowych i pozarynkowych dwóch podstawowych parametrów finansowych:

- Amerykańskie wymagania dotyczące kapitału regulacyjnego – zdefiniowane jako wielokrotność kapitału minimalnego określonego przez Krajowe Zrzeszenie Komisarzy Ubezpieczonych (NAIC), z uwzględnieniem wymogów kapitałowych koniecznych do zachowania ratingu wystawionego spółkom operacyjnym przez różne agencje ratingowe oraz dodatkowych wymogów dla spółki zależnej Security Life of Denver International (SLDI) z siedzibą na Kajmanach (więcej informacji na ten temat w sekcji dotyczącej kapitału regulacyjnego); oraz
- Przychody MSSF.

Ramy limitu ryzyka opisane powyżej funkcjonują w ramach limitu ryzyka Grupy ING. ING US aktualnie wdraża dodatkowe miary ryzyka, w tym oparte na amerykańskich wymogach GAAP oraz innych, będących wariacją opisanych w tym dokumencie wrażliwości amerykańskiego kapitału regulacyjnego. ING US rozważa także rozszerzenie ram limitu ryzyka o różne scenariusze warunków skrajnych.

Ryzyko finansowe

W przypadku ryzyk finansowych tolerancja na ryzyko przekłada się na limity ryzyka zakładające wystąpienie umiarkowanych scenariuszy warunków skrajnych.

- Wrażliwości amerykańskich wymogów dotyczących kapitału regulacyjnego – wrażliwości (w umiarkowanie niekorzystnych scenariuszach skrajnych warunków rynkowych i kredytowych) nadwyżki dostępnego kapitału zakładowego powyżej poziomu docelowego ING US i opisane w części dotyczącej kapitału regulacyjnego poniżej;

- Wrażliwości przychodów MSSF – wrażliwości (w umiarkowanie niekorzystnych scenariuszach skrajnych warunków rynkowych i kredytowych) otrzymanych przychodów przed opodatkowaniem z operacji ubezpieczeniowych w okresie 12-miesięcznym.

Na poziomie korporacyjnym i jednostek biznesowych istnieją też inne struktury limitów. Ich przykłady to:

- Limity koncentracji emitentów;
- Limity koncentracji śmiertelności;
- Limity nierozdzielonej ekspozycji na sytuacje kryzysowe i śmiertelność;
- Minimalne wymogi dotyczące płynności;
- Wytyczne i limity dotyczące inwestycji i instrumentów pochodnych.

Raport na temat ryzyka finansowego

Raport na temat ryzyka finansowego omawiany jest raz na kwartał na posiedzeniu Komitetu ds. Ryzyka Zarządu ING US Inc. oraz Komitetu ds. Ryzyka Finansowego. Raport ten prezentuje przegląd kwartalny głównych parametrów ryzyka finansowego (zysków IFRS i wrażliwości kapitału regulacyjnego) w porównaniu do limitów ustalonych przez kierownictwo zgodnie z apetytem na ryzyko.

Ryzyko niefinansowe

Aby zapewnić właściwy proces zarządzania ryzykiem niefinansowym, który odzwierciedla także poziomy tolerancji na ryzyko, ING US monitoruje pełne wdrożenie polityk ryzyka, minimalnych standardów i wytycznych w ING US. Jednostki organizacyjne muszą udowodnić, że podjęto odpowiednie kroki w celu kontroli ryzyka operacyjnego oraz ryzyka braku zgodności z przepisami. Do pomiaru jakości kontroli wewnętrznej w jednostkach organizacyjnych ING US stosuje karty scoringowe. Tego typu ocena oparta jest na możliwości potwierdzenia wprowadzenia w poszczególnych jednostkach organizacyjnych wymaganych i efektywnych procesów zarządzania ryzykiem.

Raport na temat ryzyka niefinansowego

Raport na temat ryzyka niefinansowego opracowywany jest raz na kwartał, omawiany na posiedzeniu Rady Nadzorczej, Komitetu Wykonawczego ING US Inc. oraz organów zarządzających ING US. Raport ten dostarcza kierownictwu na wszystkich szczeblach organizacji informacje na temat kluczowych rodzajów ryzyka operacyjnego, ryzyka braku zgodności z przepisami i ryzyka prawnego. Raport na temat ryzyka niefinansowego oparty jest na ustalonej tolerancji ryzyka w jednostce organizacyjnej oraz w jasny sposób opisuje ryzyko i reakcje umożliwiające kierownictwu ustalenie priorytetów dotyczących ryzyka operacyjnego, ryzyka braku zgodności z przepisami i ryzyka prawnego oraz zarządzanie tego typu ryzykiem.

Testy warunków skrajnych

ING US uzupełnia regularny proces sprawozdawczy dotyczący ryzyka finansowego i niefinansowego (doraźnymi) testami warunków skrajnych. Testy warunków skrajnych pozwalają zbadać wpływ wyjątkowych, ale możliwych scenariuszy na pozycję kapitałową ING US. Testy warunków skrajnych mogą być inicjowane wewnętrznie lub przez strony zewnętrzne.

OPIS RODZAJÓW RYZYKA

ING US mierzy następujące podstawowe rodzaje ryzyka związanego z ryzykiem działalności:

- Ryzyko ubezpieczeniowe – ryzyka takie, jak umieralność, zachorowalność i długość życia związane z roszczeniami wynikającymi z polis ubezpieczeniowych; w szczególności ryzyko, że poziomy składki i rezerwy nie będą wystarczające, by zaspokoić roszczenia ubezpieczeniowe;
- Ryzyko rynkowe – ryzyko potencjalnych strat wynikających z niekorzystnych ruchów zmiennych rynkowych. Ryzyko rynkowe obejmuje ryzyko stóp procentowych, ryzyko kapitału, ryzyko nieruchomości, ryzyko domniemanej zmienności, ryzyko spreadu kredytowego obejmujące dopłaty na skutek brak płynności, oraz ryzyko wymiany walutowej;
- Ryzyko biznesowe – wynikające z rozbieżności między oczekiwaniami a faktami w zakresie zachowań ubezpieczonych, wydatków i reklasifikacji składek. Takie wahania mogą wystąpić ze względu na czynniki wewnętrzne, branżowe i wynikające z szerszego rynku. Ryzyko to obejmuje ryzyko strategiczne;
- Ryzyko płynności – ryzyko, że spółka ING US lub jeden z jej podmiotów zależnych nie będzie w stanie wypełnić swoich zobowiązań finansowych w terminie i po rozsądnych kosztach. Ryzyko płynności może ulec materializacji zarówno w pozycjach transakcyjnych jak i pozatransakcyjnych;
- Ryzyko operacyjne – ryzyko bezpośrednich lub pośrednich strat wynikających z niewłaściwych lub nieudanych procesów wewnętrznych, działania ludzi i systemów albo zdarzeń wewnętrznych. Ryzyko to obejmuje ryzyko utraty reputacji oraz ryzyko prawne;
- Ryzyko braku zgodności z przepisami – ryzyko zaburzenia prawości ING US w wyniku nieprzestrzegania (lub domniemanego nieprzestrzegania) właściwych ustaw, przepisów, regulacji, wewnętrznych polityk, procedur i standardów etycznych.

RYZYSKO UBEZPIECZENIOWE

Ryzyko ubezpieczeniowe obejmuje ryzyko aktuarialne i ryzyko gwarancji, takie jak ryzyko umieralności, ryzyko długości życia, ryzyko zachorowalności itp., które wynika z wyceny i akceptacji umów ubezpieczeniowych.

Poniższa tabela prezentuje główne kategorie ryzyka ubezpieczeniowego w ING US. Poziomy wrażliwości zysków zgodnych z IFRS ustalane są na podstawie scenariusza zmian przy 90% poziomie ufności.

	Opis	Kluczowe czynniki
Umieralność	Ryzyko umieralności można dalej podzielić dwa elementy: - Dodatnie ryzyko umieralności, gdy umiera więcej ubezpieczonych niż oczekiwano, co prowadzi do mniejszej liczby roszczeń niż oczekiwano. - Ujemne ryzyko umieralności ma miejsce, gdy ubezpieczone osoby żyją dłużej niż oczekiwano, co prowadzi do większej liczby roszczeń niż oczekiwano (umiarkowane zmiany nie są istotne dla rachunku zysków i strat).	Największą wrażliwość zysków na dodatnie ryzyko umieralności notuje się w przypadku ubezpieczeń na życie.
Zachorowalność	Ubezpieczenia na wypadek chorób lub ubezpieczenia zdrowotne obejmują ubezpieczenie zabezpieczające straty lub gwarantujące zwrot strat (np. utraty dochodów) z powodu choroby lub niepełnosprawności albo wydatków związanych z leczeniem medycznym w wyniku choroby lub niepełnosprawności. Ryzyko zachorowalności to ryzyko występowania różnych rozmiarów, różnej częstotliwości i różnych terminów wypłaty przyszłych roszczeń, ryzyko składania zaległych roszczeń, a także ryzyko wydatków związanych z likwidacją roszczeń z tytułu produktów ubezpieczeń zdrowotnych w pozostałym okresie umowy.	Wrażliwość zysków na ryzyko zachorowalności (np. choroby, niepełnosprawność, śmierć w wyniku nieszczęśliwego wypadku, rekompensaty dla pracowników, ubezpieczenia medyczne) dotyczy działalności związanej ze świadczeniami pracowniczymi.

Sensitivities

Wrażliwości śmiertelności i zachorowalności są obliczane na zróżnicowanych podstawach, przy założeniu normalnego rozkładu i przyjęciu dla celów kalibracyjnych konkretnego scenariusza śmiertelności/zachorowalności. Największy wpływ na parametr śmiertelności ma działalność związana z indywidualnymi ubezpieczeniami na życie, natomiast na parametr zachorowalności – działalność związana ze świadczeniami pracowniczymi.

Wrażliwość zysków IFRS na ryzyko ubezpieczeniowe

	USA bez CB-VA		CB-VA	
	2012	2011	2012	2011
Umieralność	-23	-19	-1	-7
Zachorowalność	-49	-49		

Łagodzenie ryzyka

Z zasady ryzyka ubezpieczeniowego nie można (łatwo) zabezpieczyć poprzez rynki finansowe i jest ono częściowo łagodzone poprzez dywersyfikację w dużych portfelach. Ryzykiem ubezpieczeniowym zarządza się na poziomie umów, stosując polisy gwarancyjne, wymagania dotyczące wzorów produktów, procesy niezależnego zatwierdzania produktów, a także ograniczenia co do ryzyka związane z uzgodnionymi z klientem warunkami polisy ubezpieczeniowej.

Ryzykiem, którego nie złagodzone poprzez dywersyfikację, zarządza się przy użyciu limitów koncentracji i zaangażowania, a także poprzez reasekurację i/lub sekurytyzację:

- Limity tolerancji dla ryzyka ubezpieczeniowego wynikającego z ubezpieczeń na życie ustala się dla okresu życia ubezpieczonego i istotnych zdarzeń wpływających na umieralność i zachorowalność wielu osób, takich jak pandemie;
- Do zarządzania ekspozycją na ryzyko stosuje się reasekurację, natomiast ekspozycja związana z towarzystwami reasekuracyjnymi jest zarządzana zgodnie z zasadami dotyczącymi ryzyka kredytów reasekurowanych ING US;
- ING US aktualnie weryfikuje swoje limity koncentracji śmiertelności w celu lepszej oceny naszego zapotrzebowania na zapewnienie spółce ochrony przed katastrofalnymi stratami wynikającymi np. z działań terrorystycznych.

RYZYKO DZIAŁALNOŚCI

W przypadku ubezpieczeń ryzyko działalności to ryzyko, jakie jest przyjmowane w wyniku decyzji o prowadzeniu działalności ubezpieczeniowej. W praktyce ryzyko to można zdefiniować jako ekspozycję na możliwość różnic pomiędzy doświadczeniami a oczekiwaniami co do wydatków, prowadzenia działalności (utrzymywania/odnawiania umów), ponownej oceny przyszłych składek itp. Zasady obliczania kapitału na ryzyko działalności określono w metodologii dotyczącej kapitału regulacyjnego wydanej przez NAIC.

RYZYKO RYNKOWE

Spółka ING US jest narażona na ryzyko rynkowe w zakresie niekorzystnego oddziaływania wartości rynkowej nadwyżek w wyniku zmian na rynkach rynkowych. Zmiany cen na rynku finansowym wpływają na wartość rynkową portfela aktywów ING US, w tym instrumenty pochodne, a także obliczeniową wartość rynkową zobowiązań ubezpieczeniowych.

Przedstawione w poniższej tabeli poziomy wrażliwości obliczono na szczeblu jednostek organizacyjnych dla podmiotów ubezpieczeniowych posiadających siedzibę w Stanach Zjednoczonych. Oparto je na umiarkowanych i prostych do wyjaśnienia zmianach w stosunku do podstawowych czynników ryzyka. Uwzględniono następujące czynniki ryzyka:

	Opis	Kluczowe czynniki
Stopy procentowe	- Wpływ na aktywa i pasywa w wyniku zmian stóp procentowych. - Mierzone wpływem 1% zmiany w górę i w dół równoległe do przesunięcia krzywej Ministerstwa Skarbu USA.	Wrażliwość różnych gwarancji (np. gwarancji minimalnych stóp procentowych i gwarantowanych świadczeń na życie). CB-VA i GMIR produktów ubezpieczeniowych.
Kapitał własny	- Wpływ spadku cen kapitału na bezpośrednie zaangażowanie kapitałowe oraz utratę dochodów z opłat zmiennych i opłat powiązanych z kapitałem. - Mierzone wpływem 25% spadku cen kapitału.	Odrębna działalność indeksowana kapitałem oraz bezpośrednie ekspozycje kapitałowe.
Ryzyko kredytowe (Ryzyko zaległości i ryzyko spreadów)	Wpływ, jaki ryzyko zaległości kredytowych może mieć na poziomy zagrożonych kredytów w scenariuszu „1 na 10” (stosując „1 na 10” roczne stopy z tytułu opóźnień według kategorii ratingowych w powiązaniu założeniami „poziomu strat w przypadku naruszenia” w warunkach skrajnych), powiększony o wpływ, jaki „1 na 10” wzrost spreadów kredytowych może mieć na uprzednio zagrożone aktywa (ryzyko ponownego odpisu) oraz na transakcje CDS księgowane według wartości bilansowej.	Ogólna działalność.
Domniemana zmienność (kapitału i stóp procentowych)	- Wpływ strat związanych ze zmianami kursów walut. - Zmierzone dla wpływu najgorszego scenariusza, czyli zmiany kursu o 10% w górę lub w dół dla każdej waluty.	
Wymiana walutowa	- Wpływ strat związanych ze zmianami dotyczącymi nieruchomości. - Mierzone najgorszym wpływem 10% zmiany dla każdej waluty.	
Nieruchomości	- Wpływ strat związanych ze zmianami dotyczącymi nieruchomości. - Mierzone wpływem spadku cen wszystkich nieruchomości o 15%.	

Wrażliwości

Skrajne zdarzenia opisano powyżej. Wrażliwość zysków ING US uzależniona jest przede wszystkim od ryzyka kredytowego, ryzyka kapitału i ryzyka stóp procentowych.

ING US nie notuje znaczącej wrażliwości zysków na kursy walutowe, ponieważ stosuje walutę lokalną i tym samym waluta sprawozdawcza Grupy nie uwzględnia ryzyka przeliczeniowego we wrażliwościach. Zyski Spółki ING US nie są w istotny sposób narażone na ryzyko wahań walut innych niż USD. Z kolei Grupa ING może notować ryzyko przeliczeniowe wynikające z przeliczenia działalności realizowanej w USD na EUR.

Wrażliwość przychodów ING US na czynniki ryzyka rynkowego pokazana jest w poniższych tabelach. Biorąc pod uwagę dywersyfikację między czynnikami ryzyka, w kontekście analizy wrażliwości rynkowych i pozarynkowych, spółka ING US (oprócz CB-VA) jest narażona na spadek oczekiwanych przychodów MSSF o 0,9 mld EUR. W kontekście analizy wrażliwości rynkowych i pozarynkowych, spółka ING US (oprócz CB-VA) na dzień 31 grudnia 2011 r. była narażona na spadek oczekiwanych przychodów MSSF o 1,0 mld EUR. Zmiana w roku 2012 w stosunku do poprzedniego wyniku z wielu czynników, w tym:

- Zmian ekspozycji kredytowych, omówionych poniżej w sekcji dotyczącej ryzyka kredytowego, prowadzących do obniżenia ryzyka niewypłacalności i zwiększenia ryzyka spreadów;
- Sprzedaży aktywów spółek komandytowych, co zmniejszyło wrażliwość przychodów na akcje;
- Zmian w inwestycjach hedgingowych, powodujących zmniejszenie ekspozycji na stopy procentowe.

Wrażliwość zysków IFRS na ryzyko rynkowe ^(1, 2)

	USA bez CB-VA	
	2012	2011
Wzrost stóp procentowych	58	72
Spadek stóp procentowych	-77	-146
Kapitał własny	-244	-293
Kredyty – zaległości	-283	-355
Kredyty – spread	-236	-188

(1) Zmiany kursowe i zmiany cen nieruchomości nie mają istotnego znaczenia.

(2) Poziomy wrażliwości oblicza się na szczeblu jednostek organizacyjnych.

Szacunkowa bezpośrednia wrażliwość zysków CBVA na 31 grudnia 2012	Bezpośrednia zmiana na rynku kapitałowym					
	-25%	-15%	-5%	+5%	+15%	+25%
Wrażliwość zysków przed uwzględnieniem wpływu polityki RAT	1,150	700	250	-100	-350	-550
Wpływ polityki RAT (RAT50)	0	0	0	0	0	0
Całkowita szacunkowa wrażliwość zysków	1,150	700	250	-100	-350	-550
Adekwatność RAT 50	100	300	550	750	850	1,000

W powyższej tabeli przedstawiono wrażliwość przychodów CB-VA na chwilowe zmiany na rynkach akcji. Przykładowo na dzień 31 grudnia 2012 r. założono, że jeśli rynki akcji zanotują natychmiastowy wzrost o 25%, wówczas CB-VA będą narażone na bezpośredni spadek przychodów MSSF o 0,55 mld EUR. Tej chwilowej wrażliwości nie można bezpośrednio porównać z podatnością 12-miesięczną, przedstawioną w poprzedniej tabeli.

Łagodzenie ryzyka

ING US zarządza swoją ekspozycją na ryzyko, stosując umowne mechanizmy korekty, takie jak zmiana kredytowanych stawek, warunki umowy dotyczące nowej działalności, korekta struktury kapitału zgodnie z ograniczeniami regulacyjnym oraz, w stosownym przypadku, zabezpieczenie różnych form zaangażowania.

Nieruchomości

ING US notuje niewielkie zaangażowanie w bezpośrednie nieruchomości, w tym przede wszystkim nieruchomości mieszkaniowo-biurowe oraz nieruchomości zajęte w ramach niespłaconych kredytów.

Ekspozycja nieruchomości

	2012	2011
Razem	123	125

RYZYO KREDYTOWE

Zaangażowanie kredytowe ING US wynika z inwestowania składek ubezpieczeniowych w aktywa związane z ryzykiem kredytowym, głównie w formie niezabezpieczonych inwestycji w obligacje, inwestycji w prywatne lokaty oraz hipoteki korporacyjne, a także w strukturyzowane produkty finansowe. Ponadto spółka ING US jest narażona na ryzyko kontrahenta kredytowego wynikające z transakcji na instrumentach pochodnych, transakcji sprzedaży/wykupu, kredytów/pożyczek na zakup papierów wartościowych, a także umów reasekuracyjnych.

Celem ING US jest utrzymanie właściwie zdywersyfikowanego portfela kredytowego o niskim ryzyku, który spełnia lub przekracza rynkowe zwroty referencyjne. ING US stosuje politykę utrzymania wysokiej jakości portfela inwestycyjnego, unikając jednocześnie dużych koncentracji ryzyka oraz kładąc nacisk na zarządzanie całkowitym zaangażowaniem oraz ryzykiem koncentracji przy użyciu limitów ryzyka na poziomie portfela i limitów koncentracji dla poszczególnych kredytobiorców i określonych grup kredytobiorców. Ryzyko kredytowe kontrahenta łagodzi się poprzez zawieranie transakcji jedynie ze stronami, które spełniają minimalne standardy dotyczące jakości kredytowej, a także poprzez wymaganie zabezpieczenia dla większych kwot kredytów.

Poniższa tabela prezentuje główne kategorie ryzyka kredytowego w ING US:

	Opis	Kluczowe czynniki
Ryzyko emitenta lub ryzyko inwestycyjne	- Ryzyko związane z wpływem zaległości kredytowych lub migracji ratingu powiększone o ryzyko, jakie zmiana ogólnego spreadu kredytowego może mieć na wartość rynkową takich instrumentów. - Mierzone według pierwotnego kosztu (ceny zakupu) pomniejszonego o wcześniejsze spłaty lub umorzenia, z wykluczeniem naliczonych i niezapłaconych odsetek lub konsekwencji ewentualnych odpisów aktualizacyjnych.	Inwestycje w państwowe obligacje, krótkoterminowe papiery dłużne, transakcje sekurytyzacyjne oraz inne papiery wartościowe w obiegu giełdowym.
Ryzyko kredytowania	- Ryzyko związane z pewnymi nie płynnymi inwestycjami spółki ING US. - Mierzone według pierwotnego kosztu (ceny zakupu) pomniejszonego o wcześniejsze spłaty lub umorzenia, z wykluczeniem naliczonych i niezapłaconych odsetek lub konsekwencji ewentualnych odpisów aktualizacyjnych.	Obligacje prywatne oraz komercyjne kredyty hipoteczne w Stanach Zjednoczonych.

Ryzyko przedrocznicowe	- Ryzyko naruszenia warunków transakcji przez kontrahenta przed rozliczeniem oraz konieczności zastąpienia umowy przez ING US transakcją z inną stroną według aktualnie obowiązującej (prawdopodobnie niekorzystnej) ceny rynkowej. - Mierzone według wartości zastąpienia (rynkowej) powiększonej o potencjalną przyszłą koncepcję zmienności, przy 3-7-letnim historycznym horyzoncie czasowym oraz 97,5% poziomie ufności (odchylenie standardowe 1,96).	Opcje, swapy i transakcje finansowania papierów wartościowych stosowane w celach hedgingowych.
------------------------	--	--

Profil ryzyka

Klasy ryzyka

Ekspozycja na instrumenty klasy inwestycyjnej wzrosła w 2012 r., natomiast ekspozycja na instrumenty klasy niższej niż inwestycyjna spadła, wskazując na ogólną poprawę jakości portfela ryzyka kredytowego. Kategoria 17-22 składa się głównie z ekspozycji nieobjętych ratingiem. Ekspozycje na aktywa o ratingu CCC lub niższej w roku 2012 nadal ograniczano i na dzień 31 grudnia 2012 r. wyniosły one tylko 2%.

Klasy ryzyka: portfel ING US, jako % zaległości Razem ⁽¹⁾

		ING US	
		2012	2011
1	(AAA)	15.0%	16.5%
2-4	(AA)	15.0%	13.7%
5-7	(A)	27.5%	25.3%
8-10	(BBB)	26.2%	24.0%
11-13	(BB)	3.5%	3.8%
14-16	(B)	3.5%	3.9%
17-22	(CCC i Ocena Problemowa)	9.3%	12.8%
Razem		100%	100%

(1) Na podstawie pomiaru ryzyka kredytowego związanego z kredytowaniem, wcześniejszymi rozliczeniami, działalnością na rynku pieniężnym oraz działalnością inwestycyjną. Ratingi odzwierciedlają prawdopodobieństwo naruszeń i nie biorą pod uwagę zabezpieczeń. Ratingi dotyczą ostatecznego podmiotu macierzystego.

Koncentracja ryzyka według sektorów jest bardzo podobna do tej z zeszłego roku, a największą zmianę (o 3,3%) zanotowano w przypadku pozabankowych instytucji finansowych. Należy zauważyć, że kategoria ta obejmuje przede wszystkim podmioty specjalnego przeznaczenia, które emitują takie papiery wartościowe, jak RMBS, ABS i CMBS. Sprzedaż netto tych aktywów spowodowała obniżkę.

Koncentracja ryzyka: portfel ING US, według sektorów gospodarczych ⁽¹⁾

		ING US	
		2012	2011
Pozabankowe instytucje finansowe		35.3%	38.6%
Nieruchomości		8.3%	8.5%
Rządy centralne		7.3%	8.2%
Zasoby naturalne		7.1%	6.9%
Zakłady użyteczności publicznej		6.1%	6.0%
Banki komercyjne		4.5%	4.4%
Żywność, napoje, higiena osobista		4.1%	3.6%
Substancje chemiczne, zdrowie i produkty farmaceutyczne		3.5%	3.1%
Osoby fizyczne		2.5%	2.2%
Telekomunikacja		2.2%	2.2%
Sektory ogólne		1.7%	2.1%
Inne		17.4%	14.2%
		100%	100%

(1) Pozycja "Inne" uwzględnia sektory gospodarcze poniżej 2%.

Zgodnie z przepisami ING US dużo inwestuje w instrumenty finansowe emitowane w Stanach Zjednoczonych. Spadek ekspozycji w Holandii jest związany przekazaniem noty dotyczącej zobowiązań rządu holenderskiego w odniesieniu do transakcji sprzedaży Alt-A RMBS z 2009 r. wobec obligacji Grupy ING oraz ofert na rynku niepublicznym emitowanych przez przedsiębiorstwa zachodnioeuropejskie, obniżonych w 2012 r. z 9,3% (stan na 31.12.2011 r.) do 8,2% (stan na 31.12.2012 r.). Nadal jednak stanowi to większość ekspozycji pozaamerykańskich.

Największe ekspozycje gospodarcze: portfel ING US według obszarów gospodarczych ⁽¹⁾

	ING US	
	2012	2011
Stany Zjednoczone	79.6%	77.4%
Holandia	3.9%	5.7%
Reszta Europy	8.2%	9.3%
Reszta Ameryki Północnej i Południowej	5.1%	4.4%
Azja/kraje basenu Oceanu Spokojnego	3.1%	3.0%
Reszta świata	0.1%	0.2%
Razem	100%	100%

⁽¹⁾ Kraj oznacza kraj siedziby/zamieszkania dłużnika.

Kredyty na zakup papierów wartościowych

W ramach działalności związanej z finansowaniem zakupu papierów wartościowych podmioty ING US aktywnie przystępują do umów sprzedaży i wykupu przeznaczonych do obrotu papierów wartościowych. Tego typu transakcje mogą przybierać wiele form prawnych, z których najczęściej stosowane to umowy repo i reverse repo, umowy buy/sellback i sell/buyback oraz umowy pożyczki/kredytu na zakup papierów wartościowych. Kwota przeznaczonych do obrotu papierów wartościowych, jakie spółka ING US posiadała jako zabezpieczenie w ramach tego typu umów, wyniosła 0,5 mld EUR w 2012 r. i 0,8 mld EUR w 2011 r. Zmiana spowodowana jest ograniczonymi wymaganiami dotyczącymi płynności.

Łagodzenie ryzyka

Ryzyko kredytowe w portfelu ING US jest częściowo łagodzone otrzymanym zabezpieczeniem.

- Cały blok hipotek komercyjnych (o wartości 6,6 mld EUR, na dzień 31.12.2012 r.) jest zabezpieczony hipotekami na nieruchomościach. Średni ważony stosunek wartości kredytu do (aktualnej) wartości tego portfela wyniósł 31.12.2012 r. 55% i nie zmienił się od grudnia 2011 r.;
- Portfel inwestycji w oferty na rynku niepublicznym o wartości 11 mld EUR jest częściowo zabezpieczony aktywami przyrzeczonymi konsorcjum kredytodawców. Przed podporządkowaniem zobowiązań strukturalnie chronią nas także różnego rodzaju porozumienia finansowe z różnymi kredytobiorcami. Co najmniej 80% aktywów w tym portfelu jest strukturalnie zablokowana przed podporządkowaniem (tj. pośrednio zabezpieczona), a pozostałe 10-20 % jest zabezpieczone jednoznacznie;
- Portfel kredytów pod zastaw polisy (o wartości 1,7 mld EUR na dzień 31 grudnia 2012 r.) jest w pełni zabezpieczony wartością gotówkową bazowych polis ubezpieczeniowych;
- Ekspozycję brutto na ryzyko kontrahenta wobec towarzystw reasekuracyjnych (5,7 mld EUR na 30 września 2012 r.) w znacznej mierze zabezpieczają powierzone spółce aktywa (2,5 mld EUR), akredytywy (2,0 mld EUR) lub zatrzymane środki (1,1 mld EUR). Należy jednak zauważyć, że dla niektórych ekspozycji utworzono zbyt wysokie zabezpieczenia oraz że niezabezpieczone ekspozycje na ryzyko kontrahentów reasekuracyjnych wynoszą w sumie 1,6 mld EUR;
- Ekspozycje wobec instytucji finansowych związane z transakcjami na pozagięldowych instrumentach pochodnych zostały w znacznej mierze zabezpieczone zgodnie z umowami ramowymi ISDA uzupełnionymi o umowy zabezpieczeń, jakie podpisano z takimi firmami. Na 31 grudnia 2012 r. spółka ING US posiadała zabezpieczenia netto w wysokości 0,55 mld EUR dla wartości rynkowej ekspozycji wynoszącej 0,70 mld EUR;
- Ekspozycje związane z kredytowaniem zakupu papierów wartościowych, transakcjami reverse repo oraz instrumentami będącymi przedmiotem obrotu giełdowego również zostały zabezpieczone.

Kredyty trudne

Kredyty trudne to komercyjne kredyty hipoteczne, których kredytobiorcy zalegają ze spłatą co najmniej 60 dni, gdyż w takim czasie można określić prawdopodobieństwo, że może nie nastąpić pełna spłata kwoty bazowej i odsetek. ING US nie posiada żadnych istotnych trudnych kredytów. Gdy tylko komercyjny kredyt hipoteczny staje się zagrożony, zabezpieczenie jest zwykle likwidowane albo kredyt jest sprzedawany.

Kredyty zagrożone i rezerwy

Spółka ING US posiada głównie inwestycje w obligacje. Kwota zagrożonych kredytów w tym portfelu jest bardzo niska i ogranicza się do kredytów hipotecznych przedsiębiorstw.

RYZYKO PŁYNNOŚCI

Ryzyko płynności to ryzyko, że spółka nie będzie w stanie uregulować swoich zobowiązań finansowych w terminie i po rozsądnych kosztach. Ryzyko płynności może ulec materializacji zarówno w pozycjach transakcyjnych jak i pozatransakcyjnych. Podobnie jak w przypadku innego rodzaju ryzyka rynkowego, ryzyko płynności nadzoruje Komitet ds. Ryzyka. W zmiennych warunkach rynkowych w 2012 r. ryzyko finansowania i ryzyko płynności stanowią istotny temat posiedzeń kierownictwa wyższego szczebla i Komitetu ds. Ryzyka, który wymaga stałego monitoringu i zarządzania. Ściśle monitorowane są także zmiany na rynkach zewnętrznych, zmiany regulacyjne i wewnętrzne zmiany finansowe. Aby zapewnić dodatkowe informacje zarządcze, spółka przeprowadza między innymi regularne testy w warunkach skrajnych oraz pomiary wskaźników wczesnego ostrzegania.

Spółka ING US wyróżnia dwa poziomy procesy zarządzania płynnością. W procesie zarządzania płynnością krótkoterminową lub środkami pieniężnymi ustalane są codzienne wymagania dotyczące środków pieniężnych w normalnie oczekiwanych lub prawdopodobnych warunkach działania. W procesie zarządzania płynnością długoterminową analizuje się różne oczekiwane i niekorzystne warunki działalności, które mogą powodować utratę możliwości zrealizowania bieżących wartości rynkowych aktywów. Aktywa można jedynie sprzedać po dodatkowo obniżonej cenie po prostu w przypadku braku płynności. Zarządzając płynnością w warunkach skrajnych, spółka sprawdza możliwości reagowania w potencjalnej sytuacji kryzysowej. Codzienne i nieustające zarządzanie środkami pieniężnymi pozwala aktywnie reagować na potencjalne problemy z płynnością na zagrożonych rynkach. Ryzyko płynności mierzy się przy użyciu kilku parametrów, z uwzględnieniem wskaźników i analizy scenariuszy przepływów pieniężnych w sytuacji bazowej oraz w warunkach skrajnych. Ryzyko płynności jest oceniane osobno przez jednostkę prawną ze względu na pewne ograniczenia prawne dotyczące przenoszenia aktywów między podmiotami prawnymi.

Głównymi dostępnymi źródłami płynności ING US są opłaty za produkty, dochody inwestycyjne, przychody z zapadalnych i sprzedanych inwestycji, przychody z emisji papierów dłużnych i instrumentów kredytowych, umowy odkupu, depozyty i pożyczki papierów wartościowych. Fundusze te są głównie wykorzystywane na pokrycie prowizji wobec posiadaczy polis oraz wydatków operacyjnych, odsetek dopisanych, zakupów inwestycyjnych, wymogów zastawnych dotyczących instrumentów pochodnych oraz należności umownych, wycofań i rezygnacji. Miary ryzyka płynności ING US wskazują, że zasoby związane z płynnością są wystarczające do utrzymania spodziewanej płynności w przypadku wystąpienia testowanych scenariuszy.

Zgodnie z warunkami umów ING US dotyczących pozagiełdowych instrumentów pochodnych, zawartych w ramach Międzynarodowego Stowarzyszenia Dealerów Swapowych (ISDA), ING US może składać i przyjmować od kontrahentów zabezpieczenia gwarantujące spełnienie wszystkich wymogów określonych w umowach ISDA pod względem aneksów zabezpieczeniowo-wspierających (CSA). Warunki CSA nakazują ING US wypłatę odsetek od wszystkich otrzymanych środków gotówkowych w wysokości równej stopie funduszy federalnych. Na dzień 31 grudnia 2012 r. utrzymywane były zabezpieczenia gotówkowe netto związane z umowami na instrumenty pochodne w wysokości 675 mln EUR. Na dzień 31 grudnia 2012 r. ING US zapewnił zabezpieczenia gotówkowe do umów na instrumenty pochodne i kredytowe w wysokości, odpowiednio, 25 mln i 9 mln EUR. Na dzień 31 grudnia 2011 r. utrzymywane były zabezpieczenia gotówkowe netto związane z umowami na instrumenty pochodne w wysokości 585 mln EUR. Na dzień 31 grudnia 2011 r. ING US zapewnił zabezpieczenia gotówkowe do umów na instrumenty pochodne i kredytowe w wysokości, odpowiednio, 31 mln i 9 mln EUR. Na dzień 31 grudnia 2010 r. utrzymywane były zabezpieczenia gotówkowe netto związane z umowami na instrumenty pochodne w wysokości 10 mln EUR. Na dzień 31 grudnia 2010 r. ING US zapewnił zabezpieczenia gotówkowe do umów na instrumenty pochodne i kredytowe w wysokości, odpowiednio, 39 mln i 9 mln EUR. Utrzymywane i zapewnione zabezpieczenia są ujęte w należnościach w ramach umów o pożyczki papierów wartościowych, a posiadane zabezpieczenia oraz inwestycje krótkoterminowe w ramach umów o pożyczki papierów wartościowych, w tym zapewnione zabezpieczenia, są ujęte w skonsolidowanych bilansach. Ponadto na dzień 31 grudnia 2012 r., 2011 r. i 2010 r. ING US zapewnił jako zabezpieczenie papiery wartościowe o wartości, odpowiednio, 0,8 mld EUR, 1,0 mld EUR i 0,8 mld EUR, które zostały ujęte w pozycji „zastawione papiery wartościowe” w bilansach skonsolidowanych. Wymagania dotyczące zabezpieczeń są na bieżąco monitorowane i uwzględniają zmiany wartości rynkowej umów o instrumenty pochodne oraz zastawionych zabezpieczeń. Wahania wartości rynkowych wynikają ze zmian stóp procentowych, spreadów i innych czynników ryzyka.

RYZYKO OPERACYJNE

Ryzyko operacyjne definiowane jest jako ryzyko bezpośredniej lub pośredniej straty wynikającej z niewłaściwych lub nieudanych procesów wewnętrznych, działania ludzi i systemów albo zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko to obejmuje ryzyko utraty reputacji oraz ryzyko prawne, nie uwzględnia jednak ryzyka strategicznego. Ryzyko operacyjne obejmuje także ryzyko informatyczne.

W przypadku ryzyka operacyjnego spółka ING US przestrzega wytycznych Grupy ING dotyczących procesu ustalania, oceny, łagodzenia, monitorowania i prezentowania ryzyka operacyjnego. Wytyczne ING oparte są częściowo na modelu zarządzania ryzykiem przedsiębiorstw opracowanym przez COSO (Committee of Sponsoring Organisations of the Treadway Commission).

W celu corocznej oceny nieodłącznego poziomu ryzyka operacyjnego w każdej jednostce, w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym stosuje się kartę scoringową opracowaną przez Departament Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym ING. Polityka spółki uwzględnia zasady i minimalne standardy regulujące powyższym procesem. W 2011 r. jednostki ds. ryzyka operacyjnego rozpoczęły wdrażanie polityki ING US, przygotowując się do przyjęcia roli samodzielnej organizacji giełdowej.

Apetyt na ryzyko definiowany jest jako poziom ryzyka, jaki kierownictwo jest gotowe tolerować. Apetyt na ryzyko operacyjne ustala Grupa ING w formie ogólnego opisu ryzyka. Komitety ds. ryzyka operacyjnego zapewniają łagodzenie ryzyka, które nie mieści się w ustalonym apetycie na ryzyko, przez odpowiedzialnych szefów poszczególnych obszarów. Spółka monitoruje zdarzenia i ryzyko operacyjne, które są następnie raz na kwartał prezentowane Zarządowi w raporcie poświęconym ryzyku niefinansowemu.

Cała organizacja przeprowadza na bieżąco zintegrowane oceny ryzyka. W przypadku ryzyka wykraczającego poza apetyt na ryzyko podejmuje się działania łagodzące. Status działań łagodzących podlega formalnej weryfikacji.

Aby zapewnić niezależność jednostek ds. ryzyka operacyjnego oraz bezstronność i obiektywność dyrektorów ds. ryzyka operacyjnego, którzy doradzają kierownictwu w sprawie ryzyka operacyjnego, wprowadzono podwójny system zależności, tj. bezpośrednio wobec Głównego Dyrektora ds. Ryzyka ING US oraz funkcjonalnie wobec wyższego szczebla Dyrektora ds. Ryzyka Operacyjnego. Szef jednostki ds. ryzyka operacyjnego ostatecznie podlega Głównemu Dyrektorowi ds. Ryzyka ING US.

RYZYO BRAKU ZGODNOŚCI Z PRZEPISAMI

Program zapewnienia zgodności z przepisami oraz jednostki go realizujące w ING US wprowadzono zgodnie z regulaminem i strukturą zarządzania ryzykiem braku zgodności z przepisami Grupy ING, a także powiązanymi procesami opisanymi w innych częściach niniejszego raportu.

Zakres jednostki ds. zapewnienia zgodności z przepisami

Jednostka ds. zapewnienia zgodności z przepisami w ING US zajmuje się przede wszystkim zarządzaniem ryzykiem wynikającym z ustaw, przepisów i standardów, mających szczególne zastosowanie do sektora usług finansowych. Jednostka ds. zapewnienia zgodności z przepisami aktywnie kształci i wspiera obszary biznesowe w procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności z przepisami, z uwzględnieniem procedury prania brudnych pieniędzy, zapobiegania finansowaniu terroryzmu, konfliktów interesów, praktyk sprzedaży, postępowania przy zawieraniu transakcji oraz ochrony interesów klientów.

Jednostka ds. zapewnienia zgodności z przepisami

W ING US jednostką ds. zapewnienia zgodności z przepisami jest niezależny departament ds. zarządzania ryzykiem i kontroli ryzyka. Dyrektor tego departamentu w ING US podlega bezpośrednio Dyrektorowi Departamentu Prawnego ING US, który jest członkiem Zarządu ING US Inc. Dyrektor ds. Zapewnienia Zgodności z Przepisami w ING US funkcjonalnie podlega Głównemu Dyrektorowi ds. Zapewnienia Zgodności z Przepisami Grupy ING.

Struktura zarządzania ryzykiem braku zgodności z przepisami

Spółka ING US przestrzega wytycznych Grupy ING dotyczących zapewnienia zgodności z przepisami, które obejmują trzy kluczowe elementy – zarządzanie ryzykiem braku zgodności z przepisami, element doradczy oraz kartę scoringową. Jednostka ds. zapewnienia zgodności z przepisami w ING US regularnie ustala, ocenia, łagodzi, monitoruje i prezentuje ryzyko braku zgodności z przepisami, a także współpracuje z Departamentem Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym przy realizacji corocznego procesu wyceny, oceny realizacji elementów programu zapewnienia zgodności z przepisami w każdym obszarze działalności i w całym przedsiębiorstwie.

ING US utrzymuje także program zgłaszania nieprawidłowości w imieniu organizacji. Jego celem jest zachęcanie pracowników do zgłaszania, bez obawy przed represjami, podejrzewanych lub faktycznych przypadków łamania prawa, przepisów lub wewnętrznych zasad firmy. ING US posiada też krajową infolinię obsługiwaną przez niezależnego wykonawcę, za pośrednictwem której wszyscy pracownicy mogą zgłaszać podejrzenia dotyczące niewłaściwego postępowania i jeśli chcą, mogą zrobić to anonimowo.

Główne zdarzenia w 2012 r. dotyczące zapewnienia zgodności

- Zasady i procedury: Dział Zapewnienia Zgodności ING US zweryfikował i przygotował projekty zaktualizowanego kodeksu etyki i postępowania w biznesie oraz nowych lub zaktualizowanych zasad zapewnienia zgodności, dostosowanych do przepisów i zasad prowadzenia działalności w USA. Zostaną one wydane i wdrożone wraz z planowanym wydzieleniem spółki ING US;
- Usprawnienia technologiczne: Dział Zapewnienia Zgodności ING US usprawnił technologie i narzędzia zarządzania ryzykiem braku zgodności z przepisami w obszarze zapobiegania praniu pieniędzy, zgłaszania inwestycji i obrotu pozagiełdowego;
- Funkcje ogólnofirmowe: Dział Zapewnienia Zgodności ING US wdrożył pewne ogólnofirmowe procesy zapewnienia zgodności, wspierające pracowników różnych linii biznesowych, w tym analizy reklam, kontrole i szkolenia z zakresu zgodności;

- Przepisy eksterytorialne: ustawa antykorupcyjna w Zjednoczonym Królestwie weszła w życie 1 lipca 2011 r., a jej przepisy dotyczą spółek ING na całym świecie. Stosownie do niej zmieniono politykę Grupy ING dotyczącą upominków, ofert rozrywki i zapobiegania wręczaniu łapówek, a ING US przyjmie i wdroży zasady spójne z wymogami Grupy i przepisów prawa;
- Szkolenia pracowników w zakresie zgodności z przepisami: Kształcenie ciągłe i szkolenia informacyjne organizuje Centrum Nauczania ING, oferując cztery wymagane kursy na temat odpowiedzialności korporacyjnej dla wszystkich pracowników ING US, a także w zależności od potrzeb, spersonalizowane szkolenia.

KAPITAŁ REGULACYJNY

Dla celów oceny adekwatności kapitałowej regulowanych towarzystw ubezpieczeniowych posiadających siedzibę w Stanach Zjednoczonych dostępny kapitał mierzy się zgodnie z amerykańskimi ustawowymi zasadami rachunkowymi, a wymagany kapitał zgodnie z amerykańską regulacyjną metodologią obliczania kapitału opartego na ryzyku (Risk Based Capital, RBC) ustaloną przez Krajowe Stowarzyszenie Komisarzy Ubezpieczeniowych National Association of Insurance Commissioners, NAIC). Powszechnie w Stanach Zjednoczonych siłę finansową ubezpieczyciela oraz możliwość wypełnienia obowiązków ubezpieczającego mierzy się pod względem kwoty ustawowego kapitału utrzymywanego w stosunku do kapitału opartego na ryzyku na poziomie działalności spółki, zdefiniowanego przez NAIC. Należy zauważyć, że poziom kapitału uznawany przez agencje ratingowe jako niezbędny, by utrzymać akceptowalny rating zdolności do regulowania roszczeń jest znacznie wyższy niż minimum regulacyjne ustalone na podstawie kapitału opartego na ryzyku, obliczonego na poziomie spółki. W związku z powyższym spółka ING US zarządza swoim dostępnym kapitałem przede wszystkim w odniesieniu do parametrów kapitału, które uzgodniono z modelami różnych agencji ratingowych.

Odpowiednie wymagania kapitałowe amerykańskich jednostek organizacyjnych ING obejmują wymagania dotyczące kapitału opartego na ryzyku dla działalności prowadzonej w Stanach Zjednoczonych wraz z dodatkowymi wymaganiami dla podmiotu zależnego z siedzibą na Kajmanach, tj. Security Life of Denver International (SLDI). Docelowo dla swojej działalności prowadzonej w Stanach Zjednoczonych ING zamierza osiągnąć wskaźnik RBC wynoszący 425%.

Docelowe aktywa w ramach działalności związanej ze zmienną rentą (VA) w ramach SLDI oparto na Zasadzie aktuariałnej nr 43 (AG 43), tj. standardzie dotyczącym rezerw wydanym przez National Association of Insurance Commissioners. AG 43 określa rezerwy na podstawie standardowych scenariuszy gospodarczych wynikających z metodologii testowania scenariuszy zwanej Conditional Tail Expectation (CTE). Docelowe aktywa ING w Stanach Zjednoczonych, jakie spełniają, a nawet przekraczają wymóg CTE, stanowią 95% poziomu ufności.

Na dzień 31.12. 2012 r. amerykański kapitał regulacyjny wyniósł 7,9 mld USD, dając współczynnik kapitału opartego na ryzyku w wysokości 526%.

Wrażliwość Kapitału Regulacyjnego

Aby uzyskać informacje na temat stopnia wrażliwości kwoty kapitału dostępnego powyżej kapitału regulacyjnego na wzrost lub spadek różnych czynników ryzyka rynkowego w umiarkowanym scenariuszu warunków skrajnych, który odpowiada w przybliżeniu zdarzeniu „1 na 10”, spółka ING US oblicza poziomy wrażliwości kapitału regulacyjnego zgodnie z modelem kapitału opartego na ryzyku. Poziomy wrażliwości kapitału regulacyjnego oblicza się łącznie dla towarzystw ubezpieczeniowych z siedzibą w Stanach Zjednoczonych, włączając wpływ wrażliwości na kapitał SLDI.

Przedstawione poziomy wrażliwości obliczono dla jednostek organizacyjnych i obejmują one towarzystwa ubezpieczeniowe z siedzibą w Stanach Zjednoczonych. Poziomy wrażliwości oparte są na umiarkowanej i prostej do wyjaśnienia zmianie podstawowych czynników ryzyka. W obliczeniach uwzględniono następujące czynniki ryzyka:

- Stopy procentowe;
- Kapitał własny;
- Kredyty (zaległości kredytowe i spread kredytowy);
- Wymianę walutową;
- Nieruchomości.

Scenariusze wstrząsowe mające zastosowanie do wrażliwości kapitału regulacyjnego są takie same, jak przedstawione w sekcji dotyczącej ryzyka rynkowego dla przychodów narażonych na ryzyko. Łączne wrażliwości kapitału regulacyjnego są obliczane na podstawie łącznego wpływu różnych rynkowych warunków skrajnych, obliczanego z uwzględnieniem korelacji między typami ryzyka.

Wrażliwości

Poniższa tabela prezentuje wrażliwość ryzyka rynkowego przed dywersyfikacją.

Wrażliwość Kapitału Regulacyjnego ^(1, 2)

	USA bez CBVA		CB-VA	
	2012	2011	2012	2011
Wzrost stóp procentowych	-23	2	258	24
Spadek stóp procentowych	-24	-50	-246	-226
Kapitał własny	-82	-149	-129	-17
Kredyty - zaległości	-240	-272	-6	-8
Kredyty - spread ⁽³⁾	-462	-475	-19	-21
Umieralność ⁽⁴⁾	-19	-15	-1	-4
Zachorowalność ⁽⁴⁾	-32	-32		

(1) Wahania walutowe i zmiany cen nieruchomości nie mają istotnego znaczenia.

(2) Poziomy wrażliwości obliczono dla jednostek organizacyjnych podmiotów ubezpieczeniowych z siedzibą w Stanach Zjednoczonych.

(3) Obejmuje zmiany w wysokości zobowiązań, jakie mogą nastąpić wraz ze wzrostem spreadów.

(4) Wrażliwości śmiertelności i zachorowalności są obliczane na zróżnicowanych podstawach, przy założeniu normalnego rozkładu i przyjęciu dla celów kalibracyjnych konkretnego scenariusza śmiertelności/zachorowalności.

Zmiana w roku 2012 w stosunku do poprzedniego wyniku z wielu czynników, w tym:

- Zmian ekspozycji kredytowych, omówionych w sekcji dotyczącej ryzyka kredytowego i prowadzących do obniżenia ryzyka niewypłacalności;
- Sprzedaży aktywów spółek komandytowych, co zmniejszyło wrażliwość przychodów na akcje w USA (z wyłączeniem CB-VA);
- Wprowadzenia programu zabezpieczania wartości stałej, prowadzącego do mniejszej ekspozycji na stopy procentowe w USA (z wyłączeniem CB-VA);
- Dostosowania modelu i założeń w CB-VA, prowadzącego do zwiększenia wrażliwości papierów wartościowych.

Biorąc pod uwagę dywersyfikację między czynnikami ryzyka, w kontekście analizy wrażliwości rynkowych i pozarynkowych, ING US (oprócz CB-VA) jest narażona na spadek kapitału regulacyjnego o 0,9 mld EUR, natomiast CB-VA jest narażone na spadek kapitału regulacyjnego o 0,4 mld EUR. Na dzień 31 grudnia 2011 r. te kwoty wyniosły, odpowiednio, 1,0 mld EUR i 0,3 mld EUR.

RYZYO MODELU

Spółka amerykańska posiada surowe ramy zarządzania ryzykiem modelu, które są stosowane na poziomie każdej jednostki biznesowej oraz całej spółki ING US. Ramy te obejmują weryfikację i zatwierdzenie zmiany każdego modelu, metody i założenia przez CRO jednostki biznesowej lub CRO spółki amerykańskiej. CRO spółki amerykańskiej jest głównym odpowiedzialnym za zarządzanie ryzykiem modelu. Począwszy od 2012 r. spółka amerykańska zamierza dokonywać aktualizacji doświadczeń do 3. kwartału roku. W tym kwartale planujemy też aktualizować projektowane modele, założenia i metody. Poniżej zamieszczamy zestawienie istotnych zmian modeli i założeń, dokonanych wczwartym kwartale 2012 r. i zatwierdzonych przez amerykański Komitet ds. Modeli:

- Zatwierdzono zastąpienie ECAPS systemem QRM, który będzie służyć do obliczania kapitału ekonomicznego i pozycji wskazanych w FAS107;
- Zatwierdzono nową metodę sporządzania scenariuszy spójnych z EC i rynkiem;
- Niektóre jednostki biznesowe zaktualizowały wartości wymagane prawem w wyniku zmian stóp procentowych wyceny rezerw lub modeli badania przepływów gotówkowych. Aktualizacja stóp procentowych wyceny jest wymagana prawem.

INWESTYCJE UBEZPIECZENIOWE

Działalność związana z inwestycjami ubezpieczeniowymi obejmuje określone obszary działalności ING Insurance, które nie będą podlegać sprzedaży w Ameryce Łacińskiej, Europie, Azji i Stanach Zjednoczonych. W trakcie sprzedaży tego typu inwestycji zmianie może ulec skład portfela inwestycji ubezpieczeniowych. Ponadto na pewnym etapie niektóre części portfela inwestycji ubezpieczeniowych mogą zostać sprzedane lub zamknięte. W niektórych przypadkach proces ten może trwać kilka lat. Aktualnie najważniejszymi elementami portfela są:

- Działalność finansowa ING Insurance i niektórych z podholdingów spółki;
- Pewne działania związane z wcześniejszą sprzedażą inwestycji, takie jak roszczenia prawne w Meksyku oraz własność meksykańskiej firmy hipotecznej;
- Udział ING w brazylijskim joint venture SulAmerica;
- Zredukowanie byłej działalności z zakresu ubezpieczeń na życie i reasekuracji.

Jednostki zajmujące się inwestycjami ubezpieczeniowymi są zarządzane przez Dyrektora ds. Inwestycji Ubezpieczeniowych, któremu pomagają pracownicy Działu Finansów i Ryzyka Grupy ING. Największe aktywa to brazylijska spółka joint venture SulAmerica o wartości bilansowej 366 mln EUR (w 2011 r. 394 mln EUR). Likwidacją działań finansujących zajmuje się Dział Zarządzania Kapitałem Grupy ING.

Zarządzanie kapitałem

kwoty wyrażone w milionach EUR, o ile nie zaznaczono inaczej

CELE

Zarządzanie kapitałem w Grupie ING odpowiada za ciągły, wystarczający poziom kapitalizacji jednostek Grupy ING, pozwalający na zarządzanie ryzykiem związanym z działalnością biznesową ING. Mówiąc o działalności biznesowej, mamy na myśli zarządzanie, planowanie i alokację kapitału w obrębie Grupy ING. Skarbowość korporacyjna (Corporate Treasury) ING jest częścią działu zarządzania kapitałem. Realizuje konieczne transakcje kapitałowe, okresowe finansowanie (kapitału), a także transakcje zarządzania ryzykiem. Dział zarządzania kapitałem monitoruje i planuje adekwatność kapitałową w oparciu o konsolidację na trzech poziomach: Grupa ING, ING Insurance i ING Bank. Dział zarządzania kapitałem bierze pod uwagę miary i wymagania regulatorów (Dyrektywa Grupy Ubezpieczeniowej (IGD) Solvency I, Tier 1, wskaźniki i limity BIS dla kapitału hybrydowego), agencji ratingowych (wskaźniki dźwigni finansowej, skorygowanego kapitału) oraz wewnętrznych modeli takich jak kapitał ekonomiczny, a także wartości rynkowej bilansu dla ING Insurance łącznie z dostępnymi źródłami finansowymi (AFR).

ING stosuje następujące główne definicje kapitału:

- Skorygowany kapitał (wg Grupy ING) – Zgodnie z definicją agencji ratingowych definiowany jest jako kapitał akcyjny powiększony o papiery wartościowe kwalifikowane do Tier 1, kapitał hybrydowy oraz filtry ostrożnościowe. Patrz ujawnienia nt. „Bazy Kapitałowej”. Ta definicja jest stosowana na potrzeby porównania dostępnego kapitału i dźwigni finansowej dla Grupy ING.
- Kapitał Core Tier 1, kapitał Tier 1 oraz łączny kapitał BIS (ING Bank) – kapitał Tier 1 (fundusze podstawowe) rozumie się jako kapitał akcyjny wraz z papierami wartościowymi Core Tier 1 plus kapitał hybrydowy pomniejszony o niektóre filtry ostrożnościowe i inne pozycje podlegające odliczeniu. Kapitał poziomu Core Tier 1, kapitał poziomu Tier 1 i kapitał BIS podzielone przez aktywa ważone ryzykiem równają się wskaźnikom odpowiednio Core Tier 1, Tier 1 i BIS. Kapitał poziomu Core Tier 1 jest równy kapitałowi Tier 1 pomniejszonemu o kapitał hybrydowy.
- Dyrektywa dla Grup Ubezpieczeniowych (IGD) – (ING Insurance) – To regulacyjne pojęcie jest definiowane jako suma kapitału akcjonariuszy wraz z kapitałem hybrydowym, filtrów ostrożnościowych oraz określonych korekt. Kapitał IGD jest obliczany zgodnie z metodą 3 „opartą na konsolidacji księgowej” zgodnie z holenderskimi regulacjami. W tej metodzie współczynnik adekwatności jest obliczany na podstawie sprawozdania skonsolidowanego – stanowi on różnicę pomiędzy (i) aktywami kwalifikowanymi uwzględnianymi w obliczeniach współczynnika na podstawie danych skonsolidowanych oraz pomiędzy (ii) minimalną wartością współczynnika obliczanego na podstawie danych skonsolidowanych. Jeśli chodzi o zastosowanie tej metody w odniesieniu do ewentualnych spółek zależnych, to obliczeń dokonuje się zgodnie z holenderskimi regulacjami nadzorczymi dotyczącymi spółek zależnych. Patrz ujawnienia nt. „Bazy Kapitałowej”. Opisana definicja kapitału jest stosowana w celu porównania kapitału IGD oraz bazy kapitałowej wymaganej przez UE. W roku 2012 na wartość wskaźnika IGD (dyrektywy w sprawie grup ubezpieczeniowych) pozytywnie wpłynęło przyjęcie krzywej ostatecznego kursu terminowego do określenia wartości zobowiązań ubezpieczeniowych w Holandii.
- AFR (ING Insurance EurAsia z wyłączeniem działalności zaniechanej) – jest to pojęcie wartości rynkowej przed opodatkowaniem, definiowane dla działalności ubezpieczeniowej ING Insurance EurAsia jako wartość rynkowa aktywów (MVA) pomniejszona o wartość rynkową zobowiązań (MVL) w bilansie. Zobowiązania nie zawierają wieczystego kapitału hybrydowego, który jest składnikiem AFR. Wycena AFR ING Insurance EurAsia zawiera korektę pod kątem płynności portfela. Wysokość AFR dla funduszy emerytalnych stron trzecich pokrywa się z kapitałem ustawowym netto. AFR wykorzystuje się w celu pomiaru dostępnego kapitału w porównaniu z wykorzystywanym kapitałem ekonomicznym.
- Kapitał ekonomiczny (EC) (ING Insurance EurAsia z wyłączeniem działalności zaniechanej) jest to kapitał wymagany do działalności ubezpieczeniowej ING Insurance EurAsia, przed opodatkowaniem, w oparciu o przedział ufności 99,5% w jednorocznym horyzoncie czasowym. Przedział ten jest określony zgodnie z wymaganiami kapitałowymi Wyłącznie II. Kapitał ekonomiczny dla funduszy emerytalnych stron trzecich oparty jest na zasadach sektorowych.
- Kapitał oparty na Ryzyku (tylko krajowe ING Insurance US). Regulatorzy posiadają dobrze rozbudowane modele adekwatności kapitałowej oraz testy sytuacji skrajnych (stres testy), które ukazują wyjątkowy charakter branży ubezpieczeniowej w USA. Państwowi regulatorzy wymagają, aby podmioty ubezpieczeniowe z siedzibą w USA utrzymywały minimalny poziom kapitału. Poziom kapitału wymaganego przez agencje ratingowe jest o wiele wyższy. Krajowa branża ubezpieczeniowa w USA zarządza nadwyżkami uwzględniając przede wszystkim miary kapitału, które są zgodne z modelami agencji ratingowych.
- Dźwignia finansowa (ING Insurance). Dźwignia finansowa jest sumą kapitału hybrydowego, długu podporządkowanego i długu finansowego netto.

ZMIANY

W 2012 roku Pion Zarządzania Kapitałem koncentrował się w dalszym ciągu przede wszystkim na wzmocnieniu pozycji kapitałowej Grupy ING, ING Banku oraz ING Insurance. Kapitał ING został dobrze umiejscowiony, by sprostać niepewnemu środowisku finansowemu, rosnącym wymogom regulacyjnym oraz ambicjom związanym ze spłatą pozostających w obiegu papierów wartościowych typu Core Tier 1.

W kwietniu 2012, w trakcie przygotowywania planowanej sprzedaży inwestycji ubezpieczeniowych i projektów z zakresu zarządzania inwestycjami Grupa ING sfinalizowała trzy odrębne oferty wymiany oraz oferty zmiany warunków emisji (consent solicitation) w sumie w odniesieniu do trzech serii uprzywilejowanych papierów wartościowych ING Verzekeringen N.V. o łącznej wartości nominalnej wynoszącej 2,6 mld EUR. Celem transakcji była likwidacja potencjalnej dwuznaczności, jaką planowana sprzedaż inwestycji może powodować w odniesieniu do tego typu papierów wartościowych ING Verzekeringen N.V., przede wszystkim w przypadku klauzul dotyczących kontroli zmian, jakie mogą zostać uruchomione w momencie sprzedaży znaczącej liczby aktywów. Różnica pomiędzy wartością księgową pozostających w obiegu papierów wartościowych a wartością godziwą nowo wyemitowanych papierów wartościowych została uznana w rachunku zysków i strat po zakończeniu wymiany..

W listopadzie 2012 roku ING spłacił 750 mln EUR z tytułu papierów wartościowych należących do Core Tier 1, wyemitowanych w listopadzie 2008 r., z uwzględnieniem 50% premii. Niemniej jednak ING zachował silną pozycję kapitałową, głównie dzięki intensywnemu tworzeniu kapitału na poziomie ING Banku.

W grudniu 2012 r. ING Verzekeringen N.V. wykupił obligacje hybrydowe na kwotę 1,25 mld EUR. Wykup ten opatrzony był klauzulą zmiany kontroli, którą uruchomiłaby dywestycja Insurance Asia.

W roku 2012 ING Bank wyemitował łącznie 33 mld EUR długu o pierwotnym okresie spłaty zadłużenia dłuższym niż jeden rok, co zważywszy na 18 mld EUR długu długoterminowego wymagalnego w całym roku 2012, pokryło zapotrzebowanie na fundusze w 2012 roku, z nadwyżką na zapotrzebowanie w 2013 roku. ING Bank (oraz jego podmioty zależne) posiada 21 mld EUR długu o pierwotnym okresie spłaty zadłużenia dłuższym niż rok, który stanie się wymagalny w 2013 roku.

ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE

Zarządzanie kapitałem funkcjonuje na podstawie ustalonych strategii, wytycznych i procedur. Najważniejsze dokumenty, które traktuje się w kategoriach wytycznych planowania kapitałowego to: plan kapitałowy (zawierający zatwierdzone kwoty docelowe i limity kapitału), polityka planowania kapitału, polityka dywidend oraz lokalna polityka zarządzania kapitałem. Jeśli chodzi o korporacyjny Pion Skarbu to istnieje wiele instrukcji i wytycznych, na podstawie których zarządza się bilansami i realizacją transakcji na rynkach kapitałowych.

PROCESY ZARZĄDZANIA KAPITAŁEM

Oprócz dokonywania pomiarów adekwatności kapitałowej, zarządzanie kapitałem gwarantuje dostępność wystarczającego kapitału, ustanawiając cele i limity odpowiednie do wyników wyżej wspomnianych pomiarów dla Grupy ING, ING Banku oraz ING Insurance oraz zapewniając przestrzeganie ustalonych limitów i celów na drodze planowania i realizowania transakcji zarządzania kapitałem. Dokonywane na bieżąco oceny oraz monitorowanie adekwatności kapitałowej osadzone są w procesie planowania kapitałowego realizowanym przez zarządzanie kapitałem. W następstwie procesu planowania rocznego budżetu corocznie przygotowuje się plan kapitałowy dla całej Grupy oraz dla każdej istotnej działalności. Co kwartał plan ten poddaje się aktualizacji oraz ocenie pod względem zapotrzebowania na dodatkowe działania zarządcze. Przez cały czas należy utrzymywać wystarczającą elastyczność finansową pozwalającą realizować istotne cele finansowe. Podstawę planu kapitałowego stanowią oświadczenia dotyczące akceptowanego poziomu ryzyka ING, który wpływają na ustalenie celów. Takie ograniczenia rozłożono na różne rodzaje działalności zgodnie z naszą strategią zarządzania ryzykiem.

Istotny wkład w planowanie kapitałowe i proces zarządzania wnoszą regularne testy warunków skrajnych. Testy te koncentrują się na aktualnych zagadnieniach oraz podatności pozycji kapitałowej Grupy na określone ryzyka. Takie analizy są pomocne w wytyczaniu strategicznego kierunku. Ustalenie strategii planowania działań naprawczych i restrukturyzacyjnych to naturalne rozszerzenie zakresu strategii zarządzania kapitałem ING, które dobrze wpasowuje się w ramy zarządzania ryzykiem ING.

Kluczowym dla zarządzania kapitałem priorytetem jest zagwarantowanie utworzenia silnych, samowystarczalnych spółek w obszarze bankowości i ubezpieczeń, w związku z przygotowaniami do wydzielania. Wszystkie jednostki operacyjne muszą być odpowiednio skapitalizowane w oparciu o lokalne wymogi regulacyjne oraz wymogi agencji ratingowych, a wszelkie wzajemnie zależności zredukowane do minimum. Jednostki powinny również być w stanie uzyskać niezależny dostęp do rynków kapitałowych.

OCENA ADEKWATNOŚCI KAPITAŁU

W roku 2012, Grupa ING, ING Bank oraz ING Insurance były odpowiednio skapitalizowane.

Zarządzanie kapitałem ciąg dalszy

Baza kapitałowa Grupy ING

	Grupa		Bank		Insurance	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Kapitał akcjonariuszy (macierzysty)	54,357	46,663	36,669	34,367	27,299	23,475
Podstawowe papiery wartościowe poziomu Tier 1	2,250	3,000				
Kapitał hybrydowy Grupy ⁽¹⁾	9,223	9,332	6,774	6,850	2,438	2,604
Dźwignia finansowa Grupy ⁽²⁾	7,100	7,917				
Całkowita kapitalizacja	72,929	66,912	43,443	41,217	29,737	26,079
Korekty na kapitale własnym:						
Rezerwa rewaluacyjna - dłużne papiery wartościowe	-10,516	-4,142	-1,265	213		
Rezerwa rewaluacyjna - kredytowanie właścicieli polis na życie	5,673	-3,492				
Rezerwa rewaluacyjna - zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-2,689	-1,970	761	822	-3,548	-2,883
Wartość godziwa ⁽³⁾	-1,431	-2,006	-1,242	-1,390	-351	-786
Dochody stałe i inne w rezerwie rewaluacyjnej	-8,963	-4,626	-1,746	-355	-3,899	-3,669
Rezerwy rewaluacyjne wyłączone z Tier 1 ⁽⁴⁾			-1,691	-2,043		
Ubezpieczeniowy kapitał hybrydowy ⁽⁵⁾					476	1,726
Udziały mniejszościowe			959	817	217	62
Odliczenia na poziomie Tier 1			-991	-1,014		
Kapitał Tier 1 Banku			39,975	38,622		
Inny kapitał kwalifikowany ⁽⁶⁾			7,142	8,502		
Korekta z tytułu Dyrektywy dla Grup Ubezpieczeniowych (IDG) ⁽⁷⁾					-3,209	-2,792
Dźwignia finansowa Grupy (zadłużenie pierwotne)	-7,100	-7,917				
Kapitał razem (Skorygowany Kapitał Grupy, Kapitał BIS dla Banku i kapitał IGD dla Ubezpieczeń)	56,866	54,369	47,116	47,124	23,322	21,406

⁽¹⁾ Instrumenty poziomu Tier 1, wykorzystywane przez Grupę ING (np. wieczyste papiery dłużne i akcje preferencyjne) w wartości nominalnej. Grupowe, hybrydowe instrumenty poziomu Tier 1 inne niż akcje preferencyjne dostarcza się w charakterze kapitału hybrydowego do ING Banku i ING Insurance. Hybrydowe papiery wartościowe to bezterminowe papiery o stałym dochodzie, z możliwością odroczenia spłaty i kuponu. Wszystkie papiery hybrydowe zaliczają się do papierów wartościowych uprzywilejowanych względem papierów wartościowych Core Tier 1 oraz akcji zwykłych Grupy ING, a strukturalnie podlegają uprzywilejowanym instrumentom dłużnym emitowanym przez ING Groep N.V. Więcej informacji o warunkach ich emisji można znaleźć na stronie www.ing.com, Investor relations, Fixed income information, ING Debt securities, Debt securities ING Groep N.V.

⁽²⁾ Inwestycje w jednostki zależne minus kapitał własny firmy holdingowej Grupy (w tym podstawowe papiery wartościowe Tier 1). Ta pozycja długu netto przedstawiana jest jako kapitał własny dla ING Insurance i ING Banku.

⁽³⁾ Zgodnie z definicją regulatora.

⁽⁴⁾ Uwzględnia przede wszystkim wartość -1,385 milionów EUR (2011: -1,247 milionów EUR) w jednostkach uczestnictwa (np. Kookmin, Bank of Beijing) i inne inwestycje w kapitał własny, 338 milionów EUR (2011: -355 miliony EUR) dla Real Estate do własnego wykorzystania oraz 28 milionów EUR (2011: -441 milionów EUR) na pokrycie własnego ryzyka kredytowego. Holenderski regulator wymaga, aby odliczenia tego dokonywano z kapitału poziomu Tier 1. Odliczenie to jest dodawane ponownie do kapitału poziomu Tier 2.

⁽⁵⁾ Kwalifikowany datowany dług podporządkowany, wydany przez ING w wartości nominalnej.

⁽⁶⁾ Uwzględnia 8,132 milionów EUR (2011: 9,516 milionów EUR) w kapitale poziomu Tier 2 i wartość zerową poziomu Tier 3 (2011: zero), zrównoważonego przez kwotę 991 milionów EUR (2011: 1,014 milionów EUR) odliczeń regulacyjnych.

⁽⁷⁾ Korekta wynikająca z zapisów holenderskich regulacji. Test adekwatności musi być uwzględniony w pomiarze dostępnego kapitału. Rezerwa rewaluacyjna na instrumenty dłużne oraz wybrane instrumenty kredytowe (crediting to life policyholders) nie są wyłączone w kalkulacji kapitału IGD.

WYMOGI REGULACYJNE

ING BANK

Adekwatność kapitałowa i wykorzystanie kapitału wymaganego ustawowo opierają się na wytycznych, opracowanych przez Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego (Komitet Bazylejski) i na dyrektywach Unii Europejskiej, wdrożonych przez Holenderski Bank Centralny (DNB) w celach nadzorczych. Minimalny wskaźnik Tier 1 wynosi 4%, a minimalny wskaźnik kapitału całkowitego (inaczej: wskaźnik BIS) 8% wszystkich aktywów ważonych ryzykiem.

Bazylea II

Począwszy od 2008 roku ING Bank publikuje wielkość aktywów ważonych ryzykiem (RWA), kapitały Tier 1 i BIS oraz pozostałe współczynniki zgodnie z zapisami Bazylei II. Dodatkowo, ING publikuje minimalny poziom wymaganego kapitału w oparciu o Bazyleę II i Bazyleę I. W roku 2009 próg Bazylei I stanowił 80% RWA wg Bazylei I. Minimalne wymagania według Bazylei II i Bazylei I są porównywane do łącznego kapitału BIS zgodnie z zapisami Bazylei II.

Badanie pozycji kapitałowej przez EBA

Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (European Banking Authority, EBA) zaproponował dodatkowe badanie pozycji kapitałowej, które uzgodniono z Radą 26 października 2011 r. W ramach badania banki zobowiązano do wzmocnienia swoich pozycji kapitałowych poprzez utworzenie tymczasowego bufora kapitałowego na wypadek długu państwowego w celu odzwierciedlenia bieżących cen rynkowych. Ponadto banki musiały ustanowić taki bufor, by wskaźnik siły kapitału (Core Tier 1) osiągnął poziom 9% do końca czerwca 2012 r. Po usunięciu filtrów ostrożnościowych z aktywów państwowych w przeznaczonym na sprzedaż portfelu oraz po ostrożnej wycenie długu państwa w portfelu instrumentów utrzymywanych do terminu zapadalności, portfelu kredytów oraz portfelu należności ING Bank spełnia już, począwszy od września 2011, powyższy wymóg, odzwierciedlając tym samym aktualne ceny rynkowe.

Pozycja kapitałowa ING Banku

	2012	2011
Kapitał akcjonariuszy (macierzysty)	36,669	34,367
Udziały mniejszościowe ⁽¹⁾	959	817
Pożyczki podporządkowane kwalifikowane jako kapitał poziomu Tier 1 ⁽²⁾	6,774	6,850
Wartość firmy i wartości niematerialne, podlegające odliczeniom z poziomu Tier 1 ⁽¹⁾	-1,242	-1,390
Odliczenia z poziomu Tier 1 ⁽³⁾	-991	-1,014
Rezerwa rewaluacyjna ⁽⁴⁾	-2,195	-1,008
Dostępny kapitał - Tier 1	39,975	38,622
Kapitał dodatkowy - Tier 2 ⁽⁵⁾	8,132	9,516
Dostępne fundusze poziomu Tier 3		
Odliczenia ⁽³⁾	-991	-1,014
Kapitał BIS	47,116	47,124
Aktywa ważone ryzykiem	278,656	330,421
Współczynnik Core Tier 1	11.91%	9.62%
Współczynnik Tier 1	14.35%	11.69%
Współczynnik BIS	16.91%	14.26%
Kapitał wymagany w oparciu o dolny próg Bazylei I ⁽⁶⁾	28,767	31,107
Współczynnik BIS w oparciu o dolny próg Bazylei I ⁽⁶⁾	13.10%	12.12%

⁽¹⁾ Zgodnie z definicją regulacyjną.

⁽²⁾ Pożyczki podporządkowane kwalifikowane jako kapitał poziomu Tier 1 zostały złożone przez Grupę ING N.V. w ING Banku N.V.

⁽³⁾ Szczegóły w tabeli poniżej.

⁽⁴⁾ Obejmuje rewaluację papierów dłużnych, zabezpieczenie przepływów pieniężnych w rezerwie rewaluacyjnej oraz rezerwy rewaluacyjne wyłączone z Tier 1 zgodnie z tabelą bazy kapitałowej ING.

⁽⁵⁾ Uwzględniają kwalifikowane, niższe pożyczki poziomu Tier 2 oraz rewaluacje nieruchomości i kapitału własnego w rezerwie rewaluacyjnej, usunięte z kapitału Poziomu 1.

⁽⁶⁾ Wykorzystując 80% aktywa ważone ryzykiem wg Bazylei I.

Pomniejszenia na mocy regulacji Bazylea II

	2012	2011
- Niedobór rezerw	1,335	1,445
- Podatek od niedoboru	-250	-300
Niedobór rezerw netto	1,085	1,145
Towarzystwa ubezpieczeniowe >10%	28	24
Instytucje finansowe >10%	868	854
Sekurytyzacja – pierwsza strata	0	6
Pomniejszenia całkowite Bazylea II	1,981	2,029
Pomniejszenia 50% Bazylea II	991	1,014

ING INSURANCE

Tabela poniżej prezentuje wartość kapitału wg Dyrektywy dla Grup Ubezpieczeniowych (Insurance Group Directive - IGD), która uwzględnia skonsolidowany regulacyjny współczynnik wg Solvency I dla części ubezpieczeniowej ING. Firmy ubezpieczeniowe spełniają odpowiednie lokalne wymogi regulacyjne.

Zarządzanie kapitałem ciąg dalszy

Pozycja kapitałowa ING Insurance

	2012	2011
Kapitał akcjonariuszy (macierzysty)	27,299	23,475
Kapitał hybrydowy wyemitowany przez Grupę ING ⁽¹⁾	2,438	2,604
Kapitał hybrydowy wyemitowany przez ING Insurance ⁽²⁾	476	1,726
Korekta regulacyjna	-6,891	-6,399
Kapitał zgodnie z IGD	23,322	21,406
Baza kapitałowa wymagana w UE	9,523	9,515
Współczynnik Solvency I zgodnie z IGD ⁽³⁾	245%	225%

⁽¹⁾ Hybrydy wyemitowane przez Grupę ING według wartości hipotetycznej.

⁽²⁾ Hybrydy wyemitowane przez ING Insurance według wartości hipotetycznej nieprzekraczającej 25% wymaganego kapitału UE.

⁽³⁾ Faktyczne wymagane korekty regulacyjne kapitału IGD oraz wymaganego kapitału UE mogą różnić się od szacunkowych obliczeń, ponieważ ustawowe wyniki nie są ostateczne do momentu ich przekazania organom nadzoru.

ING Insurance planuje odpowiednią kapitalizację wszystkich podmiotów operacyjnych zgodnie z lokalnymi wymogami regulacyjnymi oraz wymaganiami agencji ratingowych, a także - w ujęciu skonsolidowanym - dostosowanie dźwigni finansowej (hybryd, zadłużenia podporządkowanego i zadłużenia finansowego netto) ING Insurance do bazy kapitałowej. W 2012 roku dźwignia finansowa spadła głównie w wyniku sprzedaży działalności spółki ubezpieczeniowej w Malesji.

Baza kapitałowa i dźwignia finansowa ING Insurance

	2012	2011
Kapitał akcjonariuszy (macierzysty)	27,299	23,475
Rezerwa rewaluacyjna - dłużne papiery wartościowe	-9,282	-4,379
Rezerwa rewaluacyjna - kredytowanie właścicieli polis na życie	5,673	3,492
Rezerwa rewaluacyjna - zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-3,548	-2,883
Wartość firmy	-351	-786
Kapitały mniejszości	217	62
Baza kapitałowa	20,007	18,981
Kapitał hybrydowy Grupy ⁽¹⁾	2,451	2,617
Kapitał hybrydowy Insurance ⁽²⁾	496	1,751
Kapitał hybrydowy razem	2,947	4,368
Zewnętrzny dług wyemitowany przez ING Verzekeringen N.V.	694	2,855
Zewnętrzny dług wyemitowany przez US Holding companies	2,307	930
Pozostały dług finansowy netto ⁽³⁾	2,767	1,686
Dług finansowy razem	5,768	5,471

⁽¹⁾ Hybrydy wyemitowane przez Grupę ING ujmowane według zamortyzowanego kosztu zgodnie z IFRS carrying value.

⁽²⁾ Hybrydy wyemitowane przez ING Insurance ujmowane według zamortyzowanego kosztu zgodnie z IFRS carrying value.

⁽³⁾ Uwzględniając pożyczki wewnętrzne netto otrzymane od operacyjnych podmiotów zależnych, po odliczeniu środków pieniężnych i krótkoterminowych zobowiązań podatkowych na poziomie holdingu oraz krótkoterminowych zobowiązań podatkowych spółek holdingowych, głównie ING Verzekeringen N.V. i ING America Insurance Holdings Inc.

Dla ING Insurance jako całości baza kapitałowa stosowana przy obliczaniu dźwigni finansowej została obliczona zgodnie z zasadami rachunkowymi IFRS. Z kolei kapitał IGD poprawiono w taki sposób, aby uwzględnić niektóre korekty regulacyjne. Uzgodnienie danych przedstawiono w tabeli poniżej.

Uzgodnienie kapitału IGD i bazy kapitałowej

	2012	2011
Kapitał IGD	23,322	21,406
Hybrydy wyemitowane przez Grupę ING	-2,438	-2,604
Hybrydy wyemitowane przez ING Insurance	-476	-1,726
Kapitał z aktualizacji wyceny dłużnych papierów wartościowych	-9,282	-4,379
Kapitał z aktualizacji wyceny ubezpieczeń na życie	5,673	3,493
Wymagane korekty regulacyjne	3,208	2,791
Baza kapitałowa	20,007	18,981

Zarządzanie kapitałem ciąg dalszy

Dla ING Insurance EurAsia wskaźnik dostępnych zasobów finansowych (AFR) wciąż jest istotny, zwłaszcza jako ewoluujący zamiennik derywacji funduszy własnych z naszego wewnętrznego modelu w ramach systemu Wypłacalność II. Poniższa tabela przedstawia uzgodnienia AFR 2011 i kapitału ekonomicznego (EC) dla ING Insurance EurAsia, ujęte w sprawozdaniu rocznym 2011, względem porównywalnej podstawy dla ING Insurance EurAsia 2012. Odzwierciedla to zmiany w zakresie i metodologii. W dalszej części tego punktu posłużono się AFR i EC według podstawy porównywalnej do 2012.

Uzgodnienia AFR i EC 2011		
Kwoty w mld euro	AFR	EC
Jak odnotowano w sprawozdaniu ING Insurance EurAsia w 2011 ⁽¹⁾	17.3	10.3
Różnica w porównaniu z punktem dot. ryzyka w 2011	-	-0.2
Z wyłączeniem zaniechanej działalności ING Insurance Asia	-6.9	-3.8
ING Insurance EurAsia z wyłączeniem zaniechanej działalności	10.4	6.5
Zmiany w modelach i metodologii	-	-0.9
ING Insurance EurAsia 2011 z wyłączeniem zaniechanej działalności, na podstawie porównywalnej z rokiem 2012	10.4	5.6

⁽¹⁾ EC jak wykazano w rozdziale o zarządzaniu ryzykiem w sprawozdaniu rocznym 2011.

Wyłączenie podmiotów ING Insurance Asia Pacific dotyczy wszystkich jednostek biznesowych w regionie Azji/Pacyfiku, działalności ING w zakresie ubezpieczeń i zarządzania inwestycjami oraz reasekurowanych gwarancji VA (renty o zmiennym oprocentowaniu) w Japonii dla ING Re (Netherlands) N.V., sklasyfikowanych jako zaniechana działalność, uwzględnionych w obliczeniach AFR i EC za ubiegły rok. Odesłanie do pkt 26 „Zaniechana działalność”.

Pozycja kapitału ekonomicznego, w oparciu o przedział ufności 99,5%		
Kwoty w mld euro	2012	2011
AFR	9.6	10.4
EC	5.9	5.6
Nadwyżka AFR względem EC	3.7	5.8
Wskaźnik AFR-EC	163%	186%

Wartość wskaźnika AFR-EC dla ING Insurance EurAsia zmalała w 2012 roku na skutek wyższego EC i niższego wskaźnika AFR. W 2012 roku EC dla ING Insurance EurAsia uległ zwiększeniu przede wszystkim z uwagi na wzrost ryzyka ubezpieczeniowego i ryzyka biznesowego, po części skompensowanego przez działania zmniejszające ryzyko w krajach Beneluksu, a także całościowe niższe oszacowanie wartości rynkowej, co doprowadziło do zmniejszenia kapitału ekonomicznego. Ryzyko zwłoki w spłacie kredytu zmalało z uwagi na zmianę metodologii; zostało to skompensowane przez mniejszą dywersyfikację tego ryzyka na dalsze kategorie ryzyka. Wskaźnik AFR dla ING Insurance EurAsia uległ zmniejszeniu w 2012 roku przede wszystkim z powodu wpływów rynkowych (głównie zmian widełek kredytowych oraz braku płynności aktywów i zobowiązań) i interesu holdingu, co zostało skompensowane zyskami z dywersyfikacji Insurance Malaysia oraz zastrzykami kapitału ze strony ING Verzekeringen N.V.

W przypadku oceny adekwatności kapitałowej uregulowanej działalności ubezpieczeniowej ING Insurance zlokalizowanej w Stanach Zjednoczonych, dostępny kapitał mierzony jest zgodnie z amerykańskimi ustawowymi zasadami rachunkowymi, a wymagany kapitał zgodnie z amerykańską metodologią kapitału opartego na ryzyku (Risk Based Capital, RBC) wprowadzoną przez Krajowe Stowarzyszenie Komisarzy Ubezpieczeniowych (National Association of Insurance Commissioners, NAIC). W przypadku uregulowanej działalności ubezpieczeniowej ING prowadzonej w Stanach Zjednoczonych skonsolidowany wskaźnik RBC (dostępny kapitał/wymagany kapitał) oszacowano na około 526% za okres kończący się 31 grudnia 2012 r. Faktyczny skonsolidowany wskaźnik RBC dla Stanów Zjednoczonych może różnić się od szacunkowych obliczeń, ponieważ wyniki ustawowe nie są ostateczne do momentu ich przekazania organom nadzoru. W przypadku uregulowanej działalności ubezpieczeniowej ING prowadzonej w Stanach Zjednoczonych wskaźnik RBC wynosił na koniec 2011 r. 488%.

GRUPA ING

Współczynnik zadłużenia do kapitału Grupy ING na koniec roku 2012 wynosił: 11.10% (2011: 12.71%).

Grupa ING jest zobowiązana do sprawozdawczości wobec Holenderskiego Banku Centralnego na mocy zaimplementowanej w Holandii dyrektywy o konglomeratach finansowych (FICO). Dyrektywa reguluje obszar koncentracji ryzyka w grupach, transakcje wewnątrzgrupowe oraz ocenę grupowej adekwatności kapitałowej.

Zarządzanie kapitałem ciąg dalszy

W poniższej tabeli zaprezentowano współczynnik FICO skalkulowany zgodnie z poniższymi założeniami:

- Kapitał niezbędny dla działalności ubezpieczeniowej kalkulowany jest w oparciu o zaakceptowaną w Europie regulację Solvency I dla wszystkich jednostek ING (bez względu na lokalne wymogi kapitałowe);
- Kapitał niezbędny dla działalności bankowej kalkulowany jest w oparciu o Bazyleę II z uwzględnieniem minimalnego poziomu Bazylei I (Basel I floor) (80% wartości aktywów ważonych ryzykiem wg Bazylei I);
- Współczynnik FICO dla Grupy kalkulowany jest zgodnie z podejściem zbieżnym do kalkulacji dla działalności bankowej i ubezpieczeniowej (IGD) z wyłączeniem efektu dźwigni dla Grupy.

Regulacyjne wymogi kapitałowe Grupy ING		
	2012	2011
Kapitał BIS	47,116	47,123
Kapitał IGD	23,322	21,406
Dźwignia finansowa Grupy (zadłużenie pierwotne)	-7,100	-7,917
Kapitał regulacyjny	63,339	60,612
Wymóg kapitałowy dla działalności bankowej	28,774	31,107
Wymóg kapitałowy dla działalności ubezpieczeniowej	9,523	9,515
Łączny wymóg kapitałowy	38,296	40,622
Współczynnik FICO	165%	149%

Adekwatność kapitałowa i jej współczynniki

Ujawnienia ilościowe w zakresie pomiarów i współczynników						
	Grupa		Bank		Insurance	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Współczynnik Core Tier 1 (Bank)						
Rzeczywisty współczynnik na koniec roku			11.91%	9.62%		
Współczynnik regulacyjny			2.00%	2.00%		
Docelowy poziom (bezpieczny)			10.00%	10.00%		
Współczynnik Tier 1 (Bank)						
Rzeczywisty współczynnik na koniec roku			14.35%	11.69%		
Współczynnik regulacyjny			4.00%	4.00%		
Docelowy poziom (bezpieczny)			10.00%	10.00%		
Współczynnik BIS ratio (Bank)						
Rzeczywisty współczynnik na koniec roku			16.91%	14.26%		
Współczynnik regulacyjny			8.00%	8.00%		
Docelowy poziom (bezpieczny)			10.00%	10.00%		
Dyrektywa dla Grup Ubezpieczeniowych (IGD)						
Współczynnik pokrycia kapitałem na koniec roku					245%	225%
Współczynnik regulacyjny					100%	100%
Docelowy poziom (bezpieczny)					150%	150%
Zadłużenie/Kapitały						
Współczynnik	11.10%	12.71%				
Docelowe maximum	15.00%	15.00%				

Wielkość współczynników: Tier 1 oraz BIS jest wymogiem regulacyjnym. Na potrzeby wewnętrzne ING wykorzystuje współczynnik adekwatności oparty o Core Tier 1, dla którego poziom docelowy został zwiększony z 8.0% do 8.5% w 2011 roku oraz do 10% w 2012. Faktyczne wielkości współczynników wynosiły 9.62% na koniec 2011 i 11.91% na koniec 2012. Jako że zainteresowanie inwestorów przesunęło się z kapitału BIS na kapitał poziomu CT1, ING przewiduje, że wskaźnik BIS straci na znaczeniu.

Główne oceny ratingowe ING na dzień 31/12/2012

	Standard & Poor's	Moody's	Fitch
	rating perspektywy	rating perspektywy	rating perspektywy
Grupa ING			
– długoterminowe	A negative	A3 negative	A stable
ING Bank			
– krótkoterminowe	A-1	P-1	F1+
– długoterminowe	A+ negative	A2 negative	A+ stable
– siła finansowa		C-	
ING Insurance			
– krótkoterminowe	A-2	P-2	F2
– długoterminowe	A- negative	Baa2 developing	A- negative

W powyższej tabeli zaprezentowano długoterminowe oceny ratingowe ING. Poszczególne oceny odzwierciedlają jedynie opinię agencji, która je wystawia w momencie analizy. Wyjaśnienia dotyczące wagi ocen można uzyskać tylko od agencji ratingowej.

Ocena ratingowa nie jest rekomendacją kupna, sprzedaży bądź utrzymania papierów wartościowych. Każda powinna być poddawana ewaluacji odrębnie od innych ocen. Nie ma żadnej pewności, że ocena ratingowa będzie obowiązywać przez dłuższy czas, ani że nie zostanie obniżona, zawieszona lub całkowicie wycofana przez agencję ratingową jeżeli - jej zdaniem - sprzyjają temu okoliczności. ING nie ponosi żadnej odpowiedzialności za dokładność i rzetelność prezentowanych ocen ratingowych.